

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podkarpackiego 2021

Report on the socio-economic situation of Podkarpackie Voivodship 2021

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Podkarpacki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Rzeszów, Podkarpackie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Marek Cierpiat-Wolan

Zespół autorski

Editorial team

Barbara Błachut, Elżbieta Bożek, Tomasz Dziok, Jan Gawętko, Wojciech Inglot, Angelika Koprowicz, Daniel Koprowicz, Mirosław Koszela, Marta Krzyżak, Rajmund Litkowiec, Urszula Polak, Magdalena Rokita, Agnieszka Skarbowska, Irena Trzyna, Zuzanna Witkowska, Bernadeta Ziomek-Niedzielska

Tłumaczenie

Translation

Mirosław Koszela

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Wojciech Inglot

ISSN 2084-7076

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<https://rzeszow.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Rzeszowie oddaje do Państwa rąk kolejną edycję publikacji „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podkarpackiego”. Celem opracowania jest przedstawienie najbardziej aktualnych informacji statystycznych dotyczących rozwoju społecznego i gospodarczego regionu, jak również procesów zachodzących w gospodarce na terenie województwa.

Opracowanie składa się z kilku rozdziałów tematycznych. Przedstawiono w nich szereg informacji między innymi z zakresu ochrony środowiska, kapitału ludzkiego, jakości życia, przedsiębiorczości, zmian w podstawowych obszarach gospodarki narodowej oraz finansów jednostek samorządu terytorialnego. Jego część analityczną poprzedzono syntezą dotyczącą podstawowych tendencji zachodzących w poszczególnych dziedzinach społecznych i gospodarczych.

Publikację uzupełniają tablice przeglądowe zawierające wybrane dane o województwie podkarpackim oraz Rzeszowie w latach 2010-2020.

Wybrane dane w celu lepszego zobrazowania, ujęto w formie graficznej na wykresach i mapach, a także dodatkowo wzbogacono je tablicami przekrojowymi przedstawiającymi poziom zjawiska w kraju i województwie.

Mam nadzieję, że niniejsze opracowanie dostarczy szeregu informacji o województwie podkarpackim oraz będzie stanowić cenne źródło wiedzy o regionie.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Rzeszowie

dr Marek Cierpiął-Wolan

Rzeszów, maj 2021 r.

Preface

The Statistical Office in Rzeszów is pleased to introduce another edition of „Report on the socio-economic situation of Podkarpackie Voivodship”. The aim of the study is to present the most up-to-date statistical information on the social and economic development of the region, as well as processes occurring in the economy within the voivodship.

The report consists of several thematic chapters. They present a range of information on, inter alia, environmental protection, human capital, quality of life, entrepreneurship, changes in the basic areas of the national economy and finances of local government units. Its analytical part was preceded by an executive summary of basic trends in particular social and economic areas.

The publication is supplemented by overview tables containing selected data on Podkarpackie Voivodship and the city of Rzeszów in 2010-2020.

In order to better illustrate the selected data, they were presented in graphical form on charts and maps and additionally enriched with cross-sectional tables presenting the level of the phenomenon in the country and the voivodship.

I hope that this study will provide a range of information about Podkarpackie Voivodship and will be a valuable source of knowledge about the region.

Director
of the Statistical Office
in Rzeszów

Marek Cierpiat-Wolan, PhD

Rzeszów, May 2021

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis tablic	8
List of tables	8
Spis wykresów	11
List of charts	11
Spis map	15
List of maps	15
Objaśnienia znaków umownych. Skrót	18
Symbols. Abbreviations.	18
Synteza	19
Executive summary	24
Rozdział 1. Województwo na tle kraju.	29
Chapter 1. Voivodship against the background of the country	29
Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw	32
Chapter 2. Voivodship against the background of other voivodships	32
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	40
Chapter 3. Area and territorial division of the Voivodship	40
Rozdział 4. Środowisko	41
Chapter 4. Environment	41
4.1. Warunki meteorologiczne	41
4.1. Meteorological conditions	41
4.2. Powierzchnia	43
4.2. Area	43
4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	45
4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	45
4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	49
4.4. Pollution and protection of air	49
4.5. Ochrona przyrody. Lasy	51
4.5. Nature protection. Forests	51
4.6. Odpady przemysłowe i komunalne	54
4.6. Industrial and municipal waste	54
4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	59
4.7. Economic aspects of environmental protection	59
Rozdział 5. Społeczeństwo.	61
Chapter 5. Society	61
5.1. Kapitał ludzki	61
5.1. Human capital	61
Demografia	61
Demography	61

	Str. Page
Edukacja	.72
Education	.72
Zasoby pracy	.82
Labour resources	.82
5.2.Jakość życia	88
5.2.Quality of life	.88
Zamożność mieszkańców	.88
Inhabitants' wealth	.88
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	.93
Social assistance and family support	.93
Warunki mieszkaniowe	.99
Housing conditions	.99
Ochrona zdrowia	107
Health care	107
Kultura	115
Culture	115
Bezpieczeństwo publiczne	117
Public safety	117
Społeczeństwo informacyjne	120
Information society	120
Aktywność społeczna	122
Social activity	122
Rozdział 6. Gospodarka	124
Chapter 6. Economy	124
6.1. Produkt krajowy brutto	124
6.1.Gross domestic product	124
6.2.Koniunktura gospodarcza	128
6.2.Business tendency	128
6.3.Przedsiębiorczość	132
6.3.Entrepreneurship	132
Podmioty gospodarki narodowej	132
Entities of the national economy	132
Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	137
Research and development as well as innovation activity	137
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	141
Use of information and communication technologies in enterprises	141
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	144
Financial results of non-financial enterprises	144
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	148
Investment outlays of enterprises	148
6.4.Produkcja i usługi	151
6.4.Production and services	151

	Str. Page
Rolnictwo	151
Agriculture	151
Przemysł	157
Industry	157
Budownictwo	160
Construction	160
Rynek wewnętrzny	167
Internal market.	167
Transport	169
Transport	169
Energia.	175
Energy	175
Rozdział 7. Finanse jednostek samorządu terytorialnego	178
Chapter 7. Finances of local government units	178
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego.	178
7.1.Revenue of local government units	178
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	182
7.2.Expenditure of local government units	182
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	184
7.3.Result of budgets of local government units	184
7.4. Projekty dofinansowane z Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności	186
7.4.Projects co-financed by the European Union from structural funds and the Cohesion Fund	186
Wybrane dane o województwie podkarpackim	188
Selected data on Podkarpackie Voivodship	188
Wybrane dane o Rzeszowie	192
Selected data on Rzeszów	192

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie	29
Table 1. Selected national and voivodship data	29
Tablica 2. Warunki meteorologiczne	41
Table 2. Meteorological conditions	41
Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	43
Table 3. Geodesic area by land use	43
Tablica 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku	45
Table 4. Water consumption by needs during the year	45
Tablica 5. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi.	47
Table 5. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	47
Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	50
Table 6. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	50
Tablica 7. Odpady przemysłowe	55
Table 7. Industrial waste	55
Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	57
Table 8. Municipal waste collected separately during the year	57
Tablica 9. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej	60
Table 9. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management	60
Tablica 10. Ludność	61
Table 10. Population	61
Tablica 11. Wychowanie przedszkolne	73
Table 11. Pre-primary education	73
Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale według BAEL	82
Table 12. Economic activity of the population aged 15 and more in quarter 4 by LFS	82
Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	90
Table 13. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector	90
Tablica 14. Świadczenia społeczne	91
Table 14. Social benefits	91
Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	91
Table 15. Average monthly available income	91
Tablica 16. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa)	92
Table 16. At-risk-of-poverty rates	92
Tablica 17. Świadczenie wychowawcze	94
Table 17. Child-raising benefit	94
Tablica 18. Świadczenia pomocy społecznej	94
Table 18. Social assistance benefits	94

	Str. Page
Tablica 19. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	95
Table 19. Beneficiaries of social assistance at domicile.....	95
Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce	97
Table 20. Nurseries and children's clubs	97
Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe	99
Table 21. Dwelling stocks	99
Tablica 22. Wodociągi	101
Table 22. Water supply system	101
Tablica 23. Kanalizacja	103
Table 23. Sewage system	103
Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	105
Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	105
Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej	107
Table 25. Health care facilities	107
Tablica 26. Instytucje kultury	115
Table 26. Cultural institutions	115
Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki	119
Table 27. Road accidents and their effects	119
Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu	120
Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users	120
Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	122
Table 29. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register	122
Tablica 30. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	129
Table 30. General business climate indicator by kind of activity.....	129
Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	133
Table 31. Entities of national economy in the REGON register	133
Tablica 32. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)	138
Table 32. Intramural expenditure on research and development by source of funds (current prices)	138
Tablica 33. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji	140
Table 33. Innovative enterprises by types of introduced innovations.....	140
Tablica 34. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	147
Table 34. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	147
Tablica 35. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	150
Table 35. Investment outlays (current prices).....	150
Tablica 36. Plony wybranych ziemioplodów rolnych	152
Table 36. Yields of selected agricultural crops.....	152
Tablica 37. Przemysł	158
Table 37. Industry.....	158

	Str. Page
Tablica 38. Budownictwo	160
Table 38. Construction	160
Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe	164
Table 39. Residential construction	164
Tablica 40. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	167
Table 40. Indices of retail sales of goods (current prices)	167
Tablica 41. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni	171
Table 41. Public roads by types of surface	171
Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni	171
Table 42. Hard surface public roads	171
Tablica 43. Komunikacja miejska	173
Table 43. Urban transport	173
Tablica 44. Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Rzeszów-Jasionka	174
Table 44. Passenger traffic at Rzeszów-Jasionka Airport	174
Tablica 45. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	176
Table 45. Consumers and consumption of electricity in households	176
Tablica 46. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	179
Table 46. Revenue of local government units	179
Tablica 47. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	182
Table 47. Expenditure of local government units	182
Tablica 48. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	185
Table 48. Result of budgets of local government units	185
Tablica 49. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca 2019 r.	186
Table 49. The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of 2019.	186

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2019 r.....	32
Chart 1. Municipal waste collected separately in total municipal waste collected in 2019.....	32
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r.	33
Chart 2. Natural increase per 1,000 population in 2020.....	33
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r. ...	33
Chart 3. Net internal and international migration for permanent residence per 1,000 population in 2020.....	33
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2020 r.....	38
Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2020.....	38
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące).....	38
Chart 5. Intramural expenditure on research and development per capita in 2019 (current prices) ..	38
Wykres 6. Temperatury powietrza.....	42
Chart 6. Air temperatures.....	42
Wykres 7. Opady atmosferyczne.....	42
Chart 7. Atmospheric precipitation.....	42
Wykres 8. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku.....	44
Chart 8. Land reclaimed and managed during the year.....	44
Wykres 9. Struktura ścieków komunalnych i przemysłowych wymagających oczyszczenia odprowadzanych do wód lub do ziemi.....	48
Chart 9. Structure of municipal and industrial wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground.....	48
Wykres 10. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r.	53
Chart 10. Structure of area of special nature value under legal protection in 2019.....	53
Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca.....	56
Chart 11. Industrial waste generated during the year per capita.....	56
Wykres 12. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca.....	57
Chart 12. Municipal waste collected during the year per capita.....	57
Wykres 13. Struktura nakładów na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2010-2019.....	60
Chart 13. Structure of outlays on fixed assets by source of financing in 2010-2019.....	60
Wykres 14. Liczba ludności w latach 2000-2020 oraz prognoza do 2040 r.	62
Chart 14. Population in 2000-2020 and projection until 2040.....	62
Wykres 15. Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2020 i 2030.....	63
Chart 15. Population by sex and age in 2010, 2020 and 2030.....	63
Wykres 16. Indeks starości.....	64
Chart 16. Ageing index.....	64
Wykres 17. Mediana wieku ludności.....	64
Chart 17. Median age of population.....	64
Wykres 18. Małżeństwa zawarte, rozwody oraz mediana wieku nowożeńców.....	66
Chart 18. Marriages contracted, divorces and median age of grooms and brides.....	66
Wykres 19. Ruch naturalny ludności.....	67
Chart 19. Vital statistics.....	67

	Str. Page
Wykres 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności	70
Chart 20. Net migration of population for permanent residence per 1,000 population.....	70
Wykres 21. Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc	74
Chart 21. Children in nursery schools per 100 places	74
Wykres 22. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego.....	74
Chart 22. Children in pre-primary establishments	74
Wykres 23. Ludność według poziomu wykształcenia (BAEL)	76
Chart 23. Population by level of educational attainment (LFS).....	76
Wykres 24. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych.....	77
Chart 24. Pupils and graduates of primary schools.....	77
Wykres 25. Uczniowie szkół ponadpodstawowych dla młodzieży według typów szkół w roku szkolnym 2019/20	79
Chart 25. Students of post-primary schools by types of schools in the 2019/20 school year	79
Wykres 26. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2018/19	80
Chart 26. Graduates of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2018/19 school year	80
Wykres 27. Absolwenci uczelni według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19	81
Chart 27. Graduates by broad fields of education in the 2018/19 academic year.....	81
Wykres 28. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	83
Chart 28. Activity rate by quarters.....	83
Wykres 29. Stopa bezrobocia rejestrowanego	86
Chart 29. Registered unemployment rate	86
Wykres 30. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	90
Chart 30. Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector	90
Wykres 31. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2019 r.	93
Chart 31. Subjective evaluation of the material situation of households in 2019.....	93
Wykres 32. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie w 2019 r.....	95
Chart 32. Reasons for granting social assistance to a family in 2019.....	95
Wykres 33. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	98
Chart 33. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	98
Wykres 34. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności	108
Chart 34. Doctors and nurses per 10 thousand population.....	108
Wykres 35. Lekarze specjaliści	109
Chart 35. Medical specialists	109
Wykres 36. Wyjazdy jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2020 r.....	113
Chart 36. Responses of emergency medical services by place of accident in 2020.....	113
Wykres 37. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2019 r.....	116
Chart 37. Events organised by culture institutions and event participants in 2019	116
Wykres 38. Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy.....	121
Chart 38. Persons using e-government services during the last 12 months	121
Wykres 39. Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy	121
Chart 39. Persons ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months	121

	Str. Page
Wykres 40. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)	125
Chart 40. Indices of gross domestic product (current prices)	125
Wykres 41. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju	126
Chart 41. Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value	126
Wykres 42. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	127
Chart 42. Structure of gross value added by kind of activity (current prices)	127
Wykres 43. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące).....	128
Chart 43. Structure of gross value added by kind of activity and subregions (current prices).....	128
Wykres 44. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	130
Chart 44. General business climate indicator by kind of activity	130
Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej	133
Chart 45. Entities of the national economy	133
Wykres 46. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD	135
Chart 46. Entities of the national economy by selected PKD sections	135
Wykres 47. Spółki handlowe według rodzaju kapitału	136
Chart 47. Commercial companies by type of capital	136
Wykres 48. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca.....	138
Chart 48. Intramural expenditure on research and development per capita	138
Wykres 49. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych z sektora przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	139
Chart 49. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D	139
Wykres 50. Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo.....	139
Chart 50. Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons	139
Wykres 51. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem	141
Chart 51. Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue	141
Wykres 52. Przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu	142
Chart 52. Enterprises connected to the Internet via broadband	142
Wykres 53. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	143
Chart 53. Enterprises receiving orders via computer networks	143
Wykres 54. Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT.....	144
Chart 54. Enterprises employing ICT specialists.....	144
Wykres 55. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	145
Chart 55. Share of revenue from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials.....	145
Wykres 56. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	146
Chart 56. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises	146
Wykres 57. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)	149
Chart 57. Indices of investment outlays (current prices)	149

Wykres 58. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2019 r.	152
Chart 58. The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2019	152
Wykres 59. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	153
Chart 59. Cattle density per 100 ha of agricultural land	153
Wykres 60. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	154
Chart 60. Pig density per 100 ha of agricultural land	154
Wykres 61. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)	155
Chart 61. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)	155
Wykres 62. Dynamika skupu mleka	156
Chart 62. Indices of cows' milk procurement	156
Wykres 63. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)	158
Chart 63. Indices of sold production of industry (constant prices)	158
Wykres 64. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	159
Chart 64. Indices of average paid employment in industry	159
Wykres 65. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)	161
Chart 65. Indices of sold production of construction (current prices)	161
Wykres 66. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	162
Chart 66. Indices of construction and assembly production (current prices)	162
Wykres 67. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące).	163
Chart 67. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)	163
Wykres 68. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	163
Chart 68. Indices of average paid employment in construction	163
Wykres 69. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	164
Chart 69. Indices of the number of dwellings completed	164
Wykres 70. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa.	165
Chart 70. Structure of dwellings completed by forms of construction	165
Wykres 71. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	168
Chart 71. Indices of retail sales of goods (current prices)	168
Wykres 72. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	169
Chart 72. Structure of hard surface public roads.	169
Wykres 73. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2019 r.	172
Chart 73. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2019	172
Wykres 74. Ruch międzynarodowy pasażerów w Porcie Lotniczym Rzeszów-Jasionka (przyjazdy i wyjazdy)	174
Chart 74. International passenger traffic at Rzeszów-Jasionka Airport (arrivals and departures).	174
Wykres 75. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki.	175
Chart 75. Structure of electricity consumption by economy sectors	175
Wykres 76. Struktura wydatków budżetowych według działów w 2019 r.	184
Chart 76. Structure of budget expenditure by division in 2019	184
Wykres 77. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2019 r.	185
Chart 77. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2019	185

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ w 2019 r.	32
Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM _{2.5} , PM ₁₀ and NO ₂ in 2019.....	32
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)	34
Map 2. Employment rate by LFS in 2020 (annual average)	34
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)	34
Map 3. Unemployment rate by LFS in 2020 (annual average)	34
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r.	35
Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2019	35
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r.	35
Map 5. Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2019	35
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)	36
Map 6. Dwellings stocks per 1,000 population in 2019 (as of 31 December)	36
Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r.	36
Map 7. Out-patient health care units in 2019	36
Mapa 8. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)	37
Map 8. Gross domestic product per capita in 2019 (current prices)	37
Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia)	37
Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December) ..	37
Mapa 10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r.	39
Map 10. Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area in 2019	39
Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2019 r.	39
Map 11. Energy from renewable sources in 2019	39
Mapa 12. Podział województwa podkarpackiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2020 r.	40
Map 12. Division of Podkarpackie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2020	40
Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r.	46
Map 13. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2019	46
Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2019 r.	48
Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2019	48
Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r.	52
Map 15. Area of special nature value under legal protection in 2019	52
Mapa 16. Lesistość w 2019 r.	54
Map 16. Forest cover in 2019	54
Mapa 17. Odpady komunalne zebrane w 2019 r.	58
Map 17. Municipal waste collected in 2019	58
Mapa 18. Zmiana liczby ludności w latach 2010-2020	62
Map 18. Population changes in 2010-2020	62

	Str. Page
Mapa 19. Przyrost/ubytek naturalny ludności w 2020 r.	67
Map 19. Natural increase/decrease in 2020.	67
Mapa 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2020 r.	71
Map 20. Net migration of population for permanent residence in 2020	71
Mapa 21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2019/20.	75
Map 21. Pre-primary education in the 2019/20 school year	75
Mapa 22. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2019/20.	77
Map 22. Pupils in primary schools in the 2019/20 school year	77
Mapa 23. Pracujący na 1000 ludności w 2019 r.	85
Map 23. Employed persons per 1,000 population in 2019.	85
Mapa 24. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2020 r.	87
Map 24. Registered unemployment rate in 2020	87
Mapa 25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2019 r.	89
Map 25. Average monthly gross wages and salaries in 2019	89
Mapa 26. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2019 r.	96
Map 26. Scope of use of social assistance at domicile in 2019	96
Mapa 27. Żłobki i kluby dziecięce w 2020 r.	98
Map 27. Nurseries and children's clubs in 2020	98
Mapa 28. Warunki mieszkaniowe ludności w 2019 r.	100
Map 28. Housing conditions of population in 2019	100
Mapa 29. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2019 r.	102
Map 29. Population connected to the water supply system in 2019	102
Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2019 r.	104
Map 30. Population connected to the sewage system in 2019	104
Mapa 31. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2019 r.	106
Map 31. Population connected to the gas supply system in 2019	106
Mapa 32. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2019 r.	111
Map 32. Out-patient health care in 2019	111
Mapa 33. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2019 r.	114
Map 33. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2019.	114
Mapa 34. Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2019 r.	117
Map 34. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2019.	117
Mapa 35. Zagrożenie przestępczością w 2020 r.	118
Map 35. Crime risk in 2020.	118
Mapa 36. Bezpieczeństwo na drogach w 2020 r.	119
Map 36. Road safety in 2020.	119
Mapa 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2020 r.	123
Map 37. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2020	123
Mapa 38. Podmioty gospodarki narodowej w 2020 r.	134
Map 38. Entities of the national economy in 2020	134

	Str. Page
Mapa 39. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2019 r.	148
Map 39. Investment outlays per capita in 2019	148
Mapa 40. Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r.	166
Map 40. Dwellings completed in 2020	166
Mapa 41. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2019 r.	170
Map 41. Improved hard surface communal and district roads in 2019	170
Mapa 42. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 r.....	177
Map 42. Consumption of electricity in households in 2019	177
Mapa 43. Dochody własne gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.....	180
Map 43. Own revenue of gminas per capita in 2019	180
Mapa 44. Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.	181
Map 44. Grants for gminas per capita in 2019	181
Mapa 45. Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.....	183
Map 45. Investment expenditure of gminas per capita in 2019.....	183

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification are presented in abbreviated form
Uwaga Note	Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”. Liczby te są poprawne pod względem merytorycznym. Relative numbers (indicators, percentages) were calculated on the basis of absolute data expressed with more accuracy than it was given in the tables. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”. Those numbers are correct with regard to their factual content.

Skróty

Abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning	Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning	Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand	m	metr metre	GWh	gigawatogodzina gigawatt-hour
mln	milion million	km	kilometr kilometre	°C	stopnie Celsjusza Celsius degrees
mld bn	miliard billion	m ²	metr kwadratowy square metre	r.	rok year
zł PLN	złoty Polish zloty	ha	hektar hectare	p.proc. pp	punkt procentowy percentage point
szt. pcs	sztuka piece, unit	km ²	kilometr kwadratowy square kilometre	UE EU	Unia Europejska European Union
kg	kilogram kilogram	m ³	metr sześcienny cubic metre	dok. cont.	dokończenie continued
dt	decytona deciton	dam ³	dekametr sześcienny cubic hectometre	PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
t	tona tonne	hm ³	hektometr sześcienny cubic decametre	BAEL LFS	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności Labour Force Survey
mm	milimetr millimetre	kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour		

Synteza

Województwo podkarpackie zajmuje obszar 17846 km², co stanowi 5,7% powierzchni kraju. Według ewidencji geodezyjnej w 2020 r. największy udział w powierzchni województwa miały użytki rolne (53,9%) i grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi (39,0%). W końcu 2019 r. łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wyniosła 1,8 tys. ha (3,0% takich gruntów w kraju).

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r. wyniosło 240,8 hm³ i było wyższe o 7,0% niż przed rokiem, a niższe o 11,4% w porównaniu z 2010 r. Więcej zużyto wody w przemyśle i w gospodarstwach domowych. W odniesieniu do 2018 r. zwiększyła się (o 1,2%) ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia. Zwiększył się także odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (z 63,4% w 2010 r. do 75,6% w 2019 r.).

W 2019 r. emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza była niższa niż przed rokiem (o 11,7%), natomiast więcej wyemitowano zanieczyszczeń gazowych (o 3,9%). W odniesieniu do 2010 r. mniej o 47,6% było zanieczyszczeń pyłowych i o 23,4% mniej zanieczyszczeń gazowych.

Obszary prawnie chronione w województwie podkarpackim w 2019 r. zajmowały łącznie 801,3 tys. ha, co stanowiło 44,9% powierzchni ogólnej województwa. W odniesieniu do 2010 r. powierzchnia ta wzrosła o 3,6 tys. ha. W strukturze obszarów objętych ochroną prawną dominują obszary chronionego krajobrazu (58,1%) oraz parki krajobrazowe (34,4%).

Powierzchnia gruntów leśnych w 2019 r. wyniosła 692,3 tys. ha i zwiększyła się o 2,1% w porównaniu z 2010 r. Województwo podkarpackie jest jednym z najbardziej zalesionych regionów, co pokazuje wskaźnik lesistości na poziomie 38,2% (2. miejsce w kraju).

W porównaniu z 2018 r. ilość odpadów przemysłowych była o 1,3% większa, a w odniesieniu do 2010 r. była mniejsza o 21,4%. Odpadów komunalnych zebrano o 3,4% więcej niż przed rokiem i o 42,9% więcej niż dziewięć lat temu. Z roku na rok zwiększał się udział odpadów komunalnych zbieranych selektywnie (z 10,7% w 2010 r. do 29,5% w 2019 r.).

W 2019 r. nakłady na środki trwałe służące zarówno ochronie środowiska jak i gospodarce wodnej były wyższe niż przed rokiem i wyższe niż dziewięć lat temu. Nakłady służące ochronie środowiska kształtowały się na poziomie 647,2 mln zł, tj. o 9,8% większym niż przed rokiem i o 4,2% większym w odniesieniu do 2010 r. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód (74,6%). Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2019 r. wyniosły 219,0 mln zł i była to wartość o 96,5% większa w porównaniu z 2018 r. i wyższa w odniesieniu do 2010 r. o 38,7%.

Na przestrzeni lat 2010-2020 w województwie podkarpackim następował sukcesywny spadek liczby ludności. W końcu 2020 r. województwo podkarpackie zamieszkiwało 2121,2 tys. osób, stanowiąc 5,5% ludności Polski. W województwie podkarpackim, podobnie jak w całej Polsce, postępuje proces starzenia się ludności. Zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (z 20,3% w 2010 r. do 18,1% w 2020 r.), wzrósł natomiast w wieku poprodukcyjnym (z 15,9% w 2010 r. do 20,8% w 2020 r.). Od roku 2010 współczynnik starości demograficznej (udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji) zwiększył się o 4,3 p.proc., współczynnik obciążenia demograficznego wzrósł o 7,1 p.proc., a wiek środkowy przesunął się o ponad cztery lata. Nastąpił spadek zawieranych małżeństw w stosunku do 2010 r. o 40,1% i do 2019 r. o 21,8%. W 2020 r. odnotowano 19,6 tys. urodzeń żywych, tj. o 5,0% mniej niż przed rokiem i o 11,0% mniej niż w 2010 r. Współczynnik urodzeń żywych wyniósł w 2020 r. 9,2‰ i był niższy w stosunku do notowanego rok wcześniej (9,7‰). W 2020 r. zarejestrowano 24,1 tys. zgonów i było to o 4116 zgonów więcej w porównaniu z 2019 r. Natężenie umieralności od wielu lat przyjmuje wartości poniżej średniej krajowej – 11,4‰ w 2020 r. (przy przeciętnej w kraju na poziomie 12,4‰). W skali roku zwiększyła się liczba zgonów niemowląt (o 1,2%). Przyrost naturalny był ujemny. Przyrost ludności z tytułu ruchu naturalnego wynosił w 2020 r. minus 4565 osób. W przeliczeniu na 1000 ludności przyrost naturalny kształtował się na poziomie minus 2,1 (w 2010 r. 1,7). Utrzymało się ujemne saldo migracji ludności na pobyt stały. Nadwyżka wymeldowań nad zameldowaniami z pobytu stałego wynosiła 1956 osób (wobec 2950 osób w 2020 r. i 1929 w 2010 r.).

W ramach systemu oświaty wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2019/20 objętych było 74,3 tys. dzieci, tj. o 0,5% więcej niż w poprzednim roku szkolnym, a także o 36,0% więcej niż w roku szkolnym 2010/11.

W roku szkolnym 2019/20 w województwie podkarpackim działały 1102 szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi). Do szkół podstawowych w roku szkolnym 2019/20 uczęszczało 165,7 tys. uczniów (89,9 tys. na wsi i 75,7 tys. w miastach). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym, liczba uczniów szkół podstawowych zwiększyła się o 0,4%.

W roku szkolnym 2019/20 działało 349 szkół ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży (bez szkół policealnych). Uczęszczało do nich 91,8 tys. uczniów, tj. o 27,2% więcej niż w poprzednim roku szkolnym. W stosunku do poprzedniego roku szkolnego nastąpił wzrost łącznej liczby tych szkół – o 2,0%.

W roku szkolnym 2019/20 obserwowano dalszy spadek liczby szkół policealnych. Na terenie województwa podkarpackiego funkcjonowało 78 szkół policealnych (w poprzednim roku szkolnym – 96), do których uczęszczało 8,9 tys. uczniów (o 13,6% mniej niż przed rokiem).

W roku akademickim 2019/2020 na 13 uczelniach mających siedzibę w województwie podkarpackim studiowało 45,3 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami). W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim liczba studiujących zmniejszyła się o 1,6%.

Wyniki uzyskane na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) za IV kwartał 2020 r., wskazują na pogorszenie się sytuacji na rynku pracy w porównaniu z analogicznym okresem 2019 r. W województwie podkarpackim, zaobserwowano spadek zarówno współczynnika aktywności zawodowej (o 0,5 p.proc.), jak również wskaźnika zatrudnienia (o 0,8 p.proc.). W ujęciu rocznym zwiększyła się natomiast liczba osób biernych zawodowo (o 1,2%).

W końcu 2019 r. w województwie podkarpackim liczba pracujących wyniosła 469,1 tys. osób (według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i w porównaniu z poprzednim rokiem, wzrosła o 6,3 tys. osób (o 1,4%), a w odniesieniu do 2010 r. była większa o 51,6 tys. osób (o 12,4%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, a także zatrudnionych za granicą) w województwie podkarpackim w 2019 r. wyniosło 4388,16 zł i było o 298,35 zł (tj. o 7,3%) wyższe niż w 2018 r.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było o 4,5% wyższe niż przed rokiem, jednak tempo tego wzrostu było mniejsze niż w 2019 r. Pod względem wysokości płac województwo podkarpackie zajęło przedostatnie miejsce w kraju i stanowiło 82,3% średniego wynagrodzenia w Polsce.

W końcu 2020 r., w porównaniu z końcem 2010 r., w województwie podkarpackim zanotowano spadek ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych (o 38,6%) i zmniejszenie stopy bezrobocia rejestrowanego (o 6,3 p.proc.). W końcu 2019 r., w stosunku do końca 2010 r., nastąpił wzrost liczby pracujących (o 11,9%).

W 2020 r. na Podkarpaciu przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 466,9 tys. osób i była o 0,2% wyższa niż w ubiegłym roku, natomiast w stosunku do 2010 r. była o 1,1% niższa. W 2020 r. emerytury i renty z ZUS otrzymywało 403,5 tys. osób, tj. o 1,0% więcej niż przed rokiem i o 6,0% więcej niż w 2010 r.

W 2019 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na jedną osobę w gospodarstwie domowym na Podkarpaciu wynosił 1471,49 zł, (w kraju 1819,14 zł). W stosunku do 2018 r. kwota ta wzrosła o 124 zł, a w porównaniu do 2010 r. wzrosła o 564 zł.

W 2019 r. województwo podkarpackie należało do województw o dużym stopniu zagrożenia ubóstwem. Na Podkarpaciu żyło 5,3% osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (o 3,7 p.proc. mniej niż w 2018 r.), wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym wyniósł 18,6% (o 2,2 p.proc. mniej niż w 2018 r.), natomiast poniżej ustawowej granicy ubóstwa w 2019 r. znajdowało się 12,9% osób (o 3,2 p.proc. mniej niż w 2018 r.).

W 2019 roku na Podkarpaciu z pomocy społecznej skorzystało 78,9 tys. osób, tj. o 8,1 tys. mniej niż w 2018 r. (w stosunku do 2010 roku o 63,4 tys. osób mniej). Ogólna kwota wydatkowana na pomoc społeczną w 2019 r. wyniosła 207,8 mln zł i była o 4,3 mln mniejsza niż rok wcześniej. Pomoc pieniężna stanowiła kwotę 131,2 mln zł tj. o 0,7 mln zł mniej niż przed rokiem.

W 2020 r. w województwie podkarpackim funkcjonowało 216 placówek (191 żłobków i 25 klubów dziecięcych) opieki nad dziećmi do lat 3, tj. o 15 więcej (7,5%) niż w 2019 r. W kraju takich placówek działało 4574, tj. o 216 więcej (5,0%) niż w roku ubiegłym. W stosunku do 2011 r. liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 na Podkarpaciu, zwiększyła się siedmiokrotnie.

Zasoby mieszkaniowe w województwie podkarpackim w 2019 r. liczyły 678,7 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 55798,7 tys. m², w których znajdowało się 2787,9 tys. izb. Średnia wielkość mieszkania w 2019 r. wynosiła 82,2 m² i wzrosła w porównaniu z 2010 r. o 2,6 m². Udział mieszkań na Podkarpaciu wyposażonych w wodociąg wyniósł w 2019 r. 94,8%, ustęp spłukiwany – 91,9%, łazienkę – 89,8%, centralne ogrzewanie – 78,5%, a w gaz z sieci – 74,1%.

W 2019 r. z sieci wodociągowej korzystało 81,2% ogółu ludności (w porównaniu z 2010 r. wzrost o 5,8 p.proc., a w odniesieniu do 2018 r. wzrost o 0,2 p.proc.), a 71,1% ogółu ludności województwa korzystało z sieci kanalizacyjnej (więcej o 14,2 p.proc. w relacji do 2010 r. i o 0,7 p.proc. do 2018 r.).

W końcu 2019 r. w województwie podkarpackim wśród kadry pracującej bezpośrednio z pacjentem na 10 tys. ludności przypadało 22 lekarzy, oraz 60 pielęgniarek (dla kraju odpowiednio: 24 i 50). W ciągu roku w 41 szpitalach ogólnych z opieki medycznej skorzystało 2010 osób w przeliczeniu na 10 tys. ludności (dla kraju relacja ta wyniosła 1945).

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wykonywało: 1251 przychodni (w kraju 21,8 tys.) oraz 474 praktyki lekarskie (w kraju 4,4 tys.). Udzielono w nich w ciągu roku łącznie ponad 16,8 mln porad (w kraju 331,4 mln). Przeciętna liczba porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 7,9 (w kraju 8,6).

Zespoły ratownictwa medycznego podczas 131,5 tys. wyjazdów/wylotów na miejsce zdarzenia (w kraju 2,8 mln) udzieliły pomocy 131,6 tys. osób (w kraju 2,8 mln). Na 1000 osób zamieszkujących województwo, świadczeń zdrowotnych z zakresu ratownictwa medycznego na miejscu zdarzenia udzielono 62 osobom (dla Polski wskaźnik wyniósł 72).

W 2019 r. w województwie podkarpackim funkcjonowało 671 bibliotek (łącznie z filiami) oraz 40 punktów bibliotecznych, co w skali kraju stanowiło odpowiednio 8,5% i 4,0%. Użytkownicy bibliotek mieli do dyspozycji księgozbiór liczący 8,4 mln woluminów. W porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się liczba bibliotek o 19 obiektów (o 2,8%) oraz o 3 obiekty (o 0,4%) w stosunku do roku poprzedniego. W 2019 r. księgozbiór zmniejszył się o 368,2 tys. woluminów (o 4,2%) w porównaniu z 2010 r., jak i o 37,9 tys. (o 0,4%) woluminów w odniesieniu do roku poprzedniego. W województwie podkarpackim w 2019 r. instytucje kultury zorganizowały 13,0 tys. imprez (13,1 tys. w 2018 r.), w których wzięło udział 2,4 mln uczestników (2,5 mln osób w roku poprzednim).

W 2020 r. w województwie podkarpackim liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych wyniosła 32,2 tys. i była o 23,7% większa niż przed rokiem i o 15,4% większa w porównaniu z 2014 r. Wskaźnik wykrywalności przestępstw o charakterze kryminalnym wynoszący 70,2% spadł w stosunku do 2019 r. (o 1,3 p.proc.), natomiast wzrósł w odniesieniu do 2014 r. (o 12,3 p.proc.).

W 2020 r. w województwie podkarpackim 90,7% gospodarstw domowych posiadało dostęp do Internetu w domu, i w porównaniu z rokiem 2019 udział ten zwiększył się o 2,5 p.proc., natomiast w porównaniu z rokiem 2015 – o 14,6 p.proc.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w 2020 r., była większa w odniesieniu do 2010 r. (o 36,3%). W 2018 r., w porównaniu z 2010 r., zwiększyła się liczba aktywnych rejestrowanych organizacji non-profit (o 6,0%).

Na podstawie wstępnego szacunku wartość wytworzonego produktu krajowego brutto w 2019 r. w województwie podkarpackim wyniosła 89023 mln zł (w cenach bieżących). W porównaniu z 2018 r. PKB był wyższy o 7,2% (w Polsce wyższy o 7,8%). Przeciętny poziom PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. dla Podkarpacia wyniósł 41845 zł (70,2% średniej krajowej). W 2018 r. w województwie podkarpackim wartość dodana brutto wyniosła 72723 mln zł. W porównaniu z rokiem 2015 była (w cenach bieżących) wyższa o 15,8%. Wartości dodana brutto w przeliczeniu na 1 pracującego w województwie podkarpackim w 2018 r. wyniosła 92512 zł (74,9% średniej krajowej).

W ciągu roku wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury kształtowały się pod wpływem obostrzeń związanych z przeciwdziałaniem pandemii COVID-19. W kwietniu 2021 r., po załamaniu w tym samym okresie rok wcześniej, odnotowano wyraźną poprawę ogólnego klimatu koniunktury we wszystkich obszarach gospodarki.

W końcu 2020 r. do rejestru REGON wpisanych było 184,4 tys. podmiotów gospodarki narodowej z terenu województwa podkarpackiego. Było to o 7,3 tys., czyli o 4,0% więcej niż przed rokiem.

W 2020 r. zarejestrowano 14,2 tys. nowych podmiotów gospodarki narodowej, w tym 12,1 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i 1,4 tys. spółek handlowych, natomiast z rejestru REGON wyrejestrowano 6,5 tys. podmiotów, w tym 5,7 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i 345 spółek handlowych.

W 2019 r. nakłady na działalność badawczą i rozwojową w województwie podkarpackim wyniosły 1073,2 mln zł, co stanowiło 3,5% nakładów na B+R w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim wartość nakładów na Podkarpaciu wzrosła o 17,1%, natomiast w stosunku do roku 2010 nastąpił jej ponad dwukrotny wzrost.

W 2020 r. w województwie podkarpackim 97,8% przedsiębiorstw posiadało szerokopasmowy dostęp do Internetu, przy czym 30,6% przedsiębiorstw posiadało dostęp do Internetu o prędkości 30-100 Mbit/s.

W 2020 r. zarówno wyniki finansowe, osiągnięte przez przedsiębiorstwa niefinansowe, jak i wskaźniki ekonomiczno-finansowe, były korzystniejsze niż uzyskane w poprzednim roku. Wyższe o 1,0% były wyniki finansowe netto. Niższy spadek przychodów z całokształtu działalności, przy nieco niższym spadku kosztów ich uzyskania wpłynął na poprawę wskaźnika poziomu kosztów. Wyższe niż przed rokiem były zarówno wskaźniki rentowności, jak i płynności finansowej. Obniżył się jedynie wskaźnik rentowności sprzedaży brutto.

Wartość nakładów poniesionych na inwestycje zlokalizowane na terenie województwa podkarpackiego w 2019 r., przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób, była wyższa w skali roku o 6,8%. Nakłady te stanowiły 4,2% nakładów inwestycyjnych poniesionych w kraju

Nakłady inwestycyjne poniesione na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 49 osób w 2020 r. obniżyły się w skali roku o 16,5%. Niższa była wartość kosztorysowa rozpoczętych w 2020 r. inwestycji (o 54,1%), przy spadku liczby nowych inwestycji (o 11,0%).

W województwie podkarpackim w 2019 r. uzyskano wyższą niż przed rokiem produkcję zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, natomiast produkcja rzepaku i rzepiku, ziemniaków oraz buraków cukrowych była niższa.

W odniesieniu do roku poprzedniego zwiększyło się pogłowie trzody chlewnej, zmniejszyło się natomiast pogłowie bydła, owiec i drobiu. W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost skupu zbóż, ziemniaków i żywca wieprzowego. W 2020 r. odnotowano wzrosty cen skupu pszenicy, żywca wołowego i mleka, a niższe były ceny skupu żyta, ziemniaków, żywca wieprzowego i drobiowego.

Produkcja sprzedana przemysłu obniżyła się w skali roku po raz pierwszy od 2009 r. i była o 6,5% niższa (w cenach stałych) niż w 2019 r., kiedy notowano wzrost o 7,3%. Pod względem wysokości dynamiki województwo podkarpackie uplasowało się na czternastej pozycji w kraju (przed rokiem na drugiej). Spadek produkcji sprzedanej przemysłu był rezultatem spadku o 6,7% produkcji w sekcji przetwórstwo przemysłowe, które stanowiło 95,5% wartości sprzedaży ogółem. Obniżyło się również przeciętne zatrudnienie i wydajność pracy w przemyśle.

Po trzech latach wzrostu, produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie niższym o 6,3% niż przed rokiem, natomiast produkcja budowlano-montażowa była o 0,7% wyższa niż w 2019 r. W przedsiębiorstwach powyżej 9 osób pracujących w stosunku rocznym zwiększyła się produkcja w podmiotach specjalizujących się w budowie budynków oraz obiektów inżynierii lądowej i wodnej, natomiast w podmiotach realizujących głównie roboty budowlane specjalistyczne odnotowano spadek sprzedaży. Niższa niż przed rokiem była wydajność pracy w budownictwie, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia.

W 2020 r. w województwie podkarpackim oddano do użytkowania 10043 mieszkania, tj. o 9,0% więcej niż rok wcześniej i ponad 2-krotnie więcej w porównaniu z liczbą mieszkań oddanych w 2010 r. Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych w województwie podkarpackim w 2020 r. była o 10,0% większa niż przed

rokiem (w kraju wzrosła o 6,6%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie podkarpackim w 2020 r. wyniosła 102,8 m² (w kraju – 88,7 m²) i wzrosła o 0,9 m² w porównaniu z przeciętną powierzchnią z 2019 r. (w kraju wzrosła o 0,1 m²).

Sprzedaż detaliczna w sektorze przedsiębiorstw obniżyła się o 10,2% w skali roku. W przedsiębiorstwach powyżej 9 osób pracujących sprzedaż detaliczna była niższa niż rok wcześniej w większości grup, w tym najbardziej obniżyła się w grupach: prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach; tekstylia, odzież, obuwie oraz pojazdy samochodowe, motocykle, części. Niższa była również w skali roku sprzedaż hurtowa zarówno w jednostkach handlowych, jak i hurtowych (odpowiednio o 14,6% i o 15,9%).

Ogólna długość dróg publicznych w 2019 r. wyniosła w województwie podkarpackim 21340,3 km, z czego 77,0% stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. W porównaniu z 2010 r. ich długość wzrosła o 16,2% (w kraju przyrost wyniósł 4,6%).

Na terenie województwa podkarpackiego w 2019 r. funkcjonowało 958 linii regularnej komunikacji autobusowej, obsługujących trasy o łącznej długości 42,5 tys. km. W porównaniu z 2010 r. ich liczba spadła o 15,2% (w kraju o 43,5%), natomiast w odniesieniu do 2015 r. odnotowano wzrost o 32,3% (w kraju spadek o 24,1%).

W 2019 r. długość linii komunikacji miejskiej w województwie podkarpackim wynosiła 3140 km, w tym na wsi 837 km. Była ona większa o 5,9% od długości w 2015 r. Natomiast w odniesieniu do 2010 r. na terenie województwa podkarpackiego przybyło 347 km linii komunikacji miejskiej.

Na przestrzeni ostatnich lat w porcie lotniczym systematycznie wzrastał ruch pasażerów. Liczba pasażerów przybyłych w 2019 r. wyniosła 385,0 tys. osób i była o 19,9% większa niż w 2015 r. i o 72,0% większa niż w 2010 r. W 2019 r. z portu lotniczego odprawiono 385,9 tys. osób i w odniesieniu do 2015 r. odnotowano wzrost o 19,0%, a w porównaniu z 2010 r. o 67,5%.

W 2019 r. produkcja energii elektrycznej w województwie była na poziomie 2740,1 GWh i był to poziom o 2,9% wyższy od zanotowanego w 2010 r. oraz o 11,3% wyższy od tego z 2018 r. Udział odnawialnych nośników energii w produkcji energii elektrycznej w województwie w 2019 r. wyniósł 24,0% i był to dwukrotny wzrost wobec udziału z 2010 r. (11,9%), oraz wzrost 0,9 p.proc w porównaniu z 2018 r.

Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego w województwie podkarpackim w 2019 r. wyniosły łącznie 14,9 mld zł i były większe o 8,5% w porównaniu z 2018 r. Głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego były dochody własne oraz dotacje, które stanowiły odpowiednio 36,0% i 35,0% dochodów ogółem. Wielkość dochodów własnych wyniosła 5,4 mld zł, natomiast dotacji ogółem – 5,2 mld zł, z czego ponad 74% stanowiły dotacje celowe. Pozostałą część dotacji stanowiły środki przekazywane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, które wyniosły 1,3 mld zł.

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w województwie podkarpackim w 2019 r. wyniosły łącznie 14,8 mld zł i były większe o 4,6% w porównaniu do 2018 r. Największy udział w wydatkach miały wydatki bieżące, w szczególności wynagrodzenia oraz zakup materiałów i usług. Na inwestycje przeznaczono 2,9 mld zł, i stanowiły one prawie całość wydatków majątkowych.

W 2019 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa podkarpackiego zamknęły się zbiorczo nadwyżką. Zdecydował o tym przede wszystkim niski ujemny wynik budżetów gmin oraz miast na prawach powiatu. Nadwyżka wystąpiła również w budżecie województwa i budżetach powiatów.

Do końca 2019 r. całkowita wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa podkarpackiego wyniosła ponad 23,5 mld zł, z czego większość stanowiło dofinansowane ze środków UE. Najwyższy udział w tej wartości miały Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego oraz Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

Executive summary

Podkarpackie Voivodship covers an area of 17,846 km², which is 5.7% of the country's area. In 2020, according to the geodetic records, agricultural land had the highest share in the area of the voivodship (53.9%), followed by forest land, including woody and bushy land (39.0%). At the end of 2019, the total area of devastated and degraded land amounted to 1,800 hectares (3.0% of such land in the country).

Water consumption for the national economy and population in 2019 amounted to 240.8 hm³ and was 7.0% higher than the year before and 11.4% lower than in 2010. More water was used in industry and households. In relation to 2018, the amount of industrial and municipal wastewater requiring treatment increased (by 1.2%). The percentage of population using wastewater treatment plants increased (from 63.4% in 2010 to 75.6% in 2019).

In 2019, the emission of particulate pollutants from plants that are particularly burdensome for air purity was lower than the year before (by 11.7%), whereas more gas pollutants were emitted (by 3.9%). In relation to 2010, there were 47.6% less particulate pollutants and 23.4% less gas pollutants.

The legally protected areas in Podkarpackie Voivodship in 2019 occupied a total of 801.3 thousand ha, which constituted 44.9% of the total area of the voivodship. In relation to 2010, this area increased by 3.6 thousand ha. The structure of legally protected areas is dominated by protected landscape areas (58.1%) and landscape parks (34.4%).

The area of forest land in 2019 was 692.3 thousand ha and increased by 2.1% compared to 2010. Podkarpackie Voivodship is one of the most forested regions, as shown by its forest cover ratio of 38.2% (2nd place in the country).

In comparison with 2018, the amount of industrial waste was 1.3% higher, and in relation to 2010 it was 21.4% lower. Municipal waste collected amounted to 3.3% more than the year before and 42.9% more than nine years ago. Year by year, the share of municipal waste collected separately was increasing (from 10.7% in 2010 to 29.5% in 2019).

In 2019, outlays on fixed assets for both environmental protection and water management were higher than the year before and higher than nine years ago. Outlays for environmental protection were at the level of PLN 647.2 million, i.e. 9.8% higher than a year ago and 4.2% higher in relation to 2010. The largest amount of funds was allocated to waste water management and water protection (74.6%). Outlays on fixed assets for water management in 2019 amounted to PLN 219.0 million, which was 96.5% higher than in 2018 and 38.7% higher in relation to 2010.

In the period 2010-2020 in Podkarpackie Voivodship a gradual decline in population occurred. At the end of 2020 Podkarpackie Voivodship had 2,121.2 thousand inhabitants, which made 5.5% of the population of Poland. In Podkarpackie Voivodship, as in Poland as a whole, the process of aging of population is progressing. The percentage of population in the pre-working age decreased (from 20.3% in 2010 to 18.1% in 2020), whereas the percentage in the post-working age increased (from 15.9% in 2010 to 20.8% in 2020). Since 2010, the demographic old age index (the share of people aged 65 and over in the total population) increased by 4.3 pp, the demographic dependency ratio increased by 7.1 pp and the median age shifted by more than four years. There was a 40.1% decrease in marriages compared to 2010 and a 21.8% decrease to 2019. There were 19.6 thousand live births in 2020, 5.0% fewer than the year before and by 11.0% less than in 2010. The live birth rate in 2020 was 9.2‰ and was lower than that recorded the year before (9.7‰). In 2020, 24.1 thousand deaths were registered and this was 4,116 more deaths compared to 2019. The intensity of mortality for many years has taken values below the national average - 11.4‰ in 2020 (with the national average at 12.4‰). The number of infant deaths increased annually (by 1.2%). The natural increase was negative. The population growth due to natural movement was minus 4,565 people in 2020. Per 1,000 population, the natural increase was minus 2.1 (2010: 1.7). The negative balance of migration for permanent residence continued. The surplus of de-registrations over registrations from permanent residence amounted to 1,956 persons (against 2,950 persons in 2020 and 1,929 in 2010).

Within the framework of the educational system, 74.3 thousand children were covered by pre-school education in the 2019/20 school year, i.e. 0.5% more than in the previous school year, and 36.0% more than in the 2010/11 school year.

In the 2019/20 school year, in Podkarpackie Voivodship there were 1102 primary schools for children and youth (including special schools). 165.7 thousand students attended primary schools (89.9 thousand in rural areas and 75.7 thousand in urban areas). In comparison with the previous school year, the number of primary school students increased by 0.4%.

In the 2019/20 school year there were 349 post-primary schools for children and youth (without post-secondary schools), with 91.8 thousand students, 27.2% more compared to the previous year. In relation to the previous school year, there was an increase in the total number of these schools by 2.0%.

In the 2019/20 school year, a further decline in the number of post-secondary schools was observed. In Podkarpackie Voivodship there were 78 post-secondary schools (96 in the previous school year) attended by 8.9 thousand students (13.6% fewer than in the previous year).

In the academic year 2019/2020, 45.3 thousand students (including foreigners) studied at 13 universities based in Podkarpackie Voivodship. Compared to the previous academic year, the number of students decreased by 1.6%.

The results obtained on the basis of the Labour Force Survey (LFS) for the fourth quarter of 2020 show a deterioration in the labour market situation compared to a year ago. In Podkarpackie Voivodship, a decrease in both the economic activity rate (by 0.5 pp) and employment rate (by 0.8 pp) was observed, whereas the number of economically inactive persons increased (by 1.2 pp), compared to last year.

At the end of 2019, in Podkarpackie Voivodship, the number of employed persons amounted to 469.1 thousand persons (according to the actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons and individual farms in agriculture) and in comparison with the previous year it increased by 6.3 thousand persons (by 1.4%), and in relation to 2010 it was higher by 51.6 thousand persons (by 12.4%).

In 2019, in Podkarpackie Voivodship, the average gross monthly wages and salaries (excluding economic entities employing up to 9 persons and budgetary sphere units regardless of the number of employees, as well as employed abroad) amounted to PLN 4,388.16 and was by PLN 298.35 (i.e. by 7.3%) higher than in 2018.

The average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector were 4.5% higher than in the previous year, but the rate of this increase was lower than in 2019. In terms of the level of wages and salaries, the voivodship was ranked last but one place in the country and constituted 82.3% of the average wages and salaries in Poland.

At the end of 2020, in comparison with the end of 2010, in Podkarpackie Voivodship there was a decrease in the total number of the registered unemployed persons (by 38.6%) and a decrease in the registered unemployment rate (by 6.3 pp). The number of persons employed increased by 11.9% in 2019, compared with the end of 2010.

In 2020, in Podkarpackie the average number of retirees and pensioners was 466.9 thousand people and was 0.2% higher than last year, while in relation to 2010 it was 1.1% lower. In 2020, 403.5 thousand people received retirement and other pensions from ZUS, i.e. 1.0% more than the year before and 6.0% more than in 2010.

In 2019, the average monthly disposable income per person in a household in the Podkarpackie region was PLN 1,471.49 (PLN 1,819.14 in the country) and increased by PLN 124 in relation to 2018, while in comparison with 2010 it increased by PLN 564.

In 2019, Podkarpackie Voivodship was among the voivodships with high poverty risk. People in households with expenditures below the extreme poverty line constituted 5.3% (3.7 pp less than in 2018), the relative poverty risk index was 18.6% (2.2 pp less than in 2018), while 12.9% people (3.2 pp less than in 2018) were below the statutory poverty line in 2019.

In 2019 in Podkarpackie, 78.9 thousand people benefited from social welfare, i.e. 8.1 thousand less than in 2018 (63.4 thousand people less than in 2010). The total amount spent on social welfare in 2019 was PLN 207.8 million and it was 4.3 million less than the year before. Cash aid amounted to PLN 131.2 million, i.e. by PLN 0.7 million less than a year ago.

In 2020, in Podkarpackie Voivodship there were 216 institutions (191 nurseries and 25 children's clubs) for children under 3 years of age, i.e. 15 more (7.5%) than in 2019. In Poland, there were 4,574 such institutions, i.e. 216 more (5.0%) than in last year. In relation to 2011, the number of childcare facilities for children under 3 increased sevenfold.

In 2019, the dwelling stocks in Podkarpackie Voivodship amounted to 678.7 thousand dwellings with a total usable floor area of 55,798.7 thousand m², with 2,787.9 thousand rooms. The average size of a dwelling in 2019 was 82.2 m² and increased by 2.6 m² compared to 2010. In 2019, the share of dwellings in Podkarpackie equipped with a water supply system was 94.8%, the lavatory - 91.9%, the bathroom - 89.8%, the central heating - 78.5% and gas from the gas supply system - 73.1%.

In 2019, 81.2% of the total population used the water supply system (an increase of 5.8 pp compared to 2010 and 0.2 pp compared to 2018), and 71.1% of the total population of the voivodship used the sewage system (14.2 pp more than in 2010 and 0.7 pp than in 2018).

At the end of 2019 in Podkarpackie Voivodship, among the staff working directly with a patient there were 22 doctors and 60 nurses per 10 thousand people (for the country: 24 and 50 respectively). In 41 general hospitals, 2,010 people per 10 thousand population benefited from medical care during the year (for the country this relation was 1,945).

Out-patient healthcare services were provided by: 1,251 out-patient departments (21.8 thousand in Poland) and 474 medical practices (4.4 thousand in Poland). During the year, they provided a total of over 16.8 million consultations (331.4 million in Poland). The average number of out-patient health care services per capita amounted to 7.9 (in the country 8.6).

During 131.5 thousand departures (2.8 million in Poland), 131.6 thousand people (2.8 million in Poland) were assisted by emergency rescue teams. Per 1000 people living in the voivodship, health care services in the field of medical rescue on the site of the event were provided to 62 people (for Poland the ratio was 72).

In 2018, in Podkarpackie Voivodship there were 671 libraries (including branches) and 40 library points, which in the country constituted 8.5% and 4.0% respectively. Library users had at their disposal a book collection of 8.4 million volumes. Compared to 2010, the number of libraries decreased by 19 facilities (by 2.8%) and by 3 facilities (0.4%) compared to the previous year. In 2019, the book collection decreased by 368.2 thousand volumes (by 4.2%) in relation to 2010 and by 37.9 thousand (0.4%) compared to 2018.

In Podkarpackie Voivodship, in 2019, cultural institutions organized 13.0 thousand events (13.1 thousand in 2018) with 2.4 million participants (2.5 million a year ago).

In 2020, in Podkarpackie Voivodship, the number of crimes detected by the Police in completed preparatory proceedings amounted to 32.2 thousand and was 23.7% higher than a year ago and 15.4% higher compared to 2014. The detection rate for criminal offences of 70.2% decreased in relation to 2019 (by 1.3 pp), while it increased (by 12.3) in relation to 2014.

In Podkarpackie, in 2020, 90.7% of households had access to the Internet at home, and in comparison with 2019, this share increased by 2.5 pp, while in comparison with 2015 - by 14.6 pp.

Compared to 2010, the number of foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2020 was higher (by 36.3%). In 2018, as compared to 2010, the number of active registered non-profit organizations increased (by 6.0%).

On the basis of an initial estimate, the value of the generated gross domestic product in 2019 in the Podkarpackie region amounted to PLN 89,023 million (in current prices). In comparison with 2018, GDP was higher by 7.2% (in Poland higher by 7.8%). The average level GDP per capita in 2019 for the Podkarpackie region amounted to PLN 41,845 (70.2% of the national average). In 2018, in Podkarpackie Voivodship, the gross added value amounted to PLN 72,723 million. In comparison with 2015 it was higher, in current prices, by 15.8%. Gross value added per 1 employee in Podkarpackie Voivodship in 2018 amounted to PLN 92,512 (74.9% of the national average).

During the year, indicators of the general business climate were influenced by the COVID-19 pandemic restrictions, with a marked improvement in the general business climate across all areas of the economy in April 2021, following a fall in the same period a year earlier.

At the end of 2020, 184.4 thousand national economy entities from Podkarpackie Voivodship were entered in the REGON register. This is 7.3 thousand, i.e. 4.0%, more than a year ago.

In 2020, 14.2 thousand new entities of the national economy were registered, including 12.1 thousand natural persons conducting economic activity and 1.4 thousand commercial companies, whereas 6.5 thousand entities were de-registered from the REGON register, including 5.7 thousand natural persons conducting economic activity and 345 commercial companies.

In 2019, expenditure on research and development activities in Podkarpackie Voivodship amounted to PLN 1073.2 million, which constituted 3.5% of the national R&D expenditure. In comparison with the previous year, the value of outlays in Podkarpackie increased by 17.1%, while in comparison with 2010 it more than doubled.

In 2020, in Podkarpackie voivodship 97.8% of enterprises had broadband access to the Internet, with 30.6% of enterprises having Internet access of 30-100 Mbit/s.

In 2020, both financial results achieved by non-financial enterprises and economic and financial indicators were more favourable than those achieved in the previous year. Net financial results were 1.6% higher. A lower increase in revenue from the total business as a whole, with a slightly lower decrease in the costs of obtaining them, resulted in an improvement in the cost level index. Both profitability and financial liquidity ratios were higher than in the previous year. Only the gross return on sales ratio decreased.

In 2019, the value of outlays on investments located in Podkarpackie Voivodship made by enterprises with more than 9 employees was higher by 6.8% compared to the previous year. These outlays constituted 4.2% of investment outlays incurred in the country.

Investment outlays incurred on new assets and improvement of the existing ones by enterprises employing more than 49 people in 2020 decreased by 16.5% year-on-year. The cost estimate value of investments started in 2020 was lower (by 54.1%), with a lower number of new investments (by 11.0%).

Production of basic cereals (with cereal mixed) was higher than a year ago. The production of rape and turnip rape, potatoes and sugar beet was lower. In relation to the previous year, the stock of pigs increased, while the stock of cattle, sheep and poultry decreased. In comparison with the previous year, an increase in the procurement of cereals, potatoes and pork livestock. In 2020, there was an increase in the procurement prices of wheat, beef livestock and milk, while the procurement prices of rye, potatoes, pork and poultry livestock were lower.

The sold production of the industry decreased on an annual basis for the first time since 2009 and was 6.5% lower (in constant prices) than in 2019, when an increase of 7.3% was recorded. In terms of the level of dynamics, Podkarpackie Voivodship was ranked fourteenth in the country (second a year ago). The decrease in the sold production of industry was a result of the decrease in production in the manufacturing section by 6.7%, which constituted almost 95.5% of the total sales value. The average employment and labour productivity in industry also decreased.

After three years of growth, the sold production of construction (at current prices) was 6.3% lower than a year ago, while construction and assembly output was 0.7% higher than in 2019. In enterprises with more than 9 employees, production increased year-on-year in entities specialising in the construction of buildings and civil engineering structures, while a fall in sales was recorded in entities carrying out mainly specialised construction work. Labour productivity in construction was lower than a year ago, with a simultaneous increase in average employment.

In 2020, in Podkarpackie Voivodship 10,043 dwellings were completed, i.e. 9.0% more than a year before and over twice more than in 2010. The usable floor area of dwellings completed in Podkarpackie Voivodship in 2020 was 10.0% higher than a year ago (in the country it increased by 6.6%). The average usable floor area of 1 dwelling completed in 2020 was 102.8 m² (in the country - 88.7 m²) and increased by 0.9 m²

compared to the average floor area of 2019 (in the country it increased by 0.1 m²).

Retail sales in the enterprise sector fell by 10.2% year-on-year. In enterprises employing more than 9 persons, retail sales were lower than in the previous year in most groups, including the largest decline in the groups: press, books, other sales in specialized shops; textiles, clothing, footwear and motor vehicles, motorbikes, parts. Wholesale sales in both retail and wholesale units were also lower year-on-year (by 14.6% and 15.9% respectively).

In 2019, the total length of public roads in Podkarpacie was 21,340.3 km, 77.0% of which were improved hard surface roads. Compared to 2010, their length increased by 16.2% (in the country the increase was 4.6%).

In Podkarpackie Voivodship, there were 958 regular bus lines operating in 2019, serving routes with a total length of 42.5 thousand km. In comparison with 2010, their number decreased by 15.2% (in the country by 43.5%), while in relation to 2015 an increase of 32.3% was recorded (in the country a decrease of 24.1%).

In 2019, the length of public transport lines in Podkarpackie Voivodship was 3,140 km, including 837 km in rural areas. It was 5.9% longer than in 2015. In comparison with 2010, 347 km of public transport lines were opened in Podkarpackie Voivodship.

Passenger traffic at the airport has grown steadily over recent years. The number of passenger arrivals in 2019 was 385.0 thousand, 19.9% higher than in 2015 and 72.0% higher than in 2010. In 2019, 385.9 thousand people were checked in from the airport and there was an increase of 19.0% compared to 2015 and 67.5% compared to 2010.

In 2019, electricity production in the voivodship was at 2,740.1 GWh, a level 2.9% higher than that recorded in 2010 and 11.3% higher than that of 2018. The share of renewable energy carriers in electricity production in 2019 was 24.0%, which was double the share recorded in 2010 (11.9%), and an increase of 0.9 pp compared to 2018.

Total income of local government units in Podkarpackie Voivodship in 2019 amounted in total to PLN 14.9 billion and was higher by 8.5% in comparison with 2018. The main source of income of local government units were own income and grants, which constituted 36.0% and 35.0% of total income respectively. The total amount of own income amounted to PLN 5.4 billion, while that of grants to PLN 5.2 billion, of which almost 74% were targeted grants. The remaining part of the grants were funds provided under programs financed with the European funds, which amounted to PLN 1.3 billion.

Total expenditure of local government units in Podkarpackie Voivodship in 2019 amounted in total to PLN 14.8 billion and was 4.6% higher than in 2018. The largest share in the expenditure was constituted by current expenditure, in particular wages and salaries and purchase of materials and services. The largest share in the expenditure was current expenditure, in particular wages and salaries and the purchase of materials and services. PLN 2.9 billion was allocated to investments and they accounted for almost all property expenditure.

In 2019, the budgets of local government units of Podkarpackie Voivodship closed with a surplus. This was determined primarily by the low negative result of the gmina and cities with powiat status budgets. The surplus was also recorded in the voivodship and powiats' budgets.

By the end of 2019, the total value of projects implemented under the 2014-2020 Partnership Agreement in Podkarpackie Voivodship amounted to over PLN 23.5 billion, most of which were financed from EU funds. The Regional Operational Programme of Podkarpackie Voivodship and the Operational Programme Infrastructure and Environment had the highest share in this value.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie

Table 1. Selected national and voivodship data

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo podkarpackie Podkarpackie Voivodship
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2019 r. (w %) Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2019 (in %)	0,2	0,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r. (w hm ³) Water consumption for the needs of the national economy and population in 2019 (in hm ³)	8816,0	240,8
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2019 r. (w hm ³) Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2019 (w hm ³)	7689,1	184,2
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2019 r. (w dam ³) Total municipal wastewater treated in 2019 (in dam ³)	1336621	62997
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2019 r. (tony/rok): Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in 2019 (tonnes/year)::		
gazowych gaseous pollutants	198440735	2885771
pyłowych particulate pollutants	27091	1050
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2019 r. (w %) Total area under legal protection in total area in 2019 (in %)	32,3	44,9
Lesistość w 2019 r. (w %) Forest cover in 2019 (in %)	29,6	38,2
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2020 (as of 31st December)	122	119
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r. Natural increase per 1,000 population in 2020	-3,2	-2,1
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r. Net migration for permanent residence per 1,000 population in 2020	0,1	-0,9
Przeciętne trwanie życia w 2019 r. (w latach) Life expectancy in 2019 (in years)		
mężczyźni males	74,1	75,4
kobiety females	81,8	83,2
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w 2019/2020 r. Children in pre-primary education establishments per 1,000 children aged 3–6 in 2019/2020	904	888
Wskaźnik zatrudnienia ^a według BAEL w 2020 r. (w %) Employment rate ^a by LFS w 2020 (in %)	54,3	51,6
Współczynnik aktywności zawodowej ^a według BAEL w 2020 r. (w %) Activity rate ^a by LFS in 2020 (in %)	56,1	53,9

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)

Table 1. Selected national and voivodship data (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo podkarpackie Podkarpackie Voivodship
Stopa bezrobocia ^a według BAEL w 2020 r. (w %) Unemployment rate ^a by LFS in 2020 (in %)	3,2	4,3
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2020 r. Registered unemployed persons per job offer in 2020	24	69
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^b w sektorze przedsiębiorstw w 2020 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries ^b in the enterprise sector in 2020 (in PLN)	5411,45	4453,77
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2020 r. (w zł) Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2020 (in PLN)	2390,64	2120,64
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r. (w zł) Average monthly available income per capita in households in 2019 (in PLN)	1819,14	1471,5
Wskaźniki zasięgu ubóstwa w gospodarstwach domowych w 2019 r. w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej: Poverty rates in households in 2019 in % of persons in households with expenditures below:		
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty threshold	13,0	18,6
granicy ubóstwa skrajnego extreme poverty threshold	4,2	5,3
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r. (w %) Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2019 (in %)	4,6	6,2
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2019 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2019 (in thousand PLN)	3529011	207809
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2019 r. Children staying in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 in 2019	123,9	112,4
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r. Population per out-patient health care unit in 2019	1461	1233
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2019 r.: Medical personel per 10 thousand population in 2019:		
lekarze doctors	23,7	22,1
pielęgniarki nurses	50,3	60,3
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2019 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2019	43,5	44,0
Produkt krajowy brutto ^c (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2019 r. (w zł) Gross domestic product ^c (current prices) per capita in 2019 (in PLN)	59598	41845
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December)	1219	888
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December)	21	11

a Przeciętne w roku. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Wstępny szacunek. d Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne.

a Annual average. b Data concern economic entities employing more than 9 persons. c Preliminary estimate. d Active population (all persons employed and considered unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)
 Table 1. Selected national and voivodship data (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo podkarpackie Podkarpackie Voivodship
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo w 2019 r. Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons in 2019	8,0	5,6
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^a w 2020 r. (w %) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^a in 2020 (in %)	80,5	85,5
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w 2020 r. (w %) Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in 2020 (in %)	95,6	94,8
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^a w 2020 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^a in 2020 (previous year=100; current prices)	93,9	83,5
Obsada bydła ^b na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. (w szt.) Cattle density ^b per 100 ha of agricultural land in 2020 (in heads)	43,2	12,5
Obsada trzody chlewnej ^b na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. (w szt.) Pigs density ^b per 100 ha of agricultural land in 2020 (in heads)	77,8	23,3
Produkcja sprzedana przemysłu ^c (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w 2020 r. (w zł) Sold production of industry ^c (current prices) per 1 average employed person in industry in 2020 (in PLN)	555212	398352
Produkcja sprzedana budownictwa ^c (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2020 r. (w zł) Sold production of construction ^c (current prices) per 1 average employed person in construction in 2020 (in PLN)	626535	454050
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2020 r. Dwellings completed per 1,000 population in 2020	5,8	4,7
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r. Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area in 2019	82,6	82,1
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2019 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2019	6,2	5,5
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2019 r. (w %) Share of renewable energy sources in production of electricity in 2019 (in %)	15,5	24,0

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych wg stanu w dniu 1 czerwca 2019 r. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons. b As of 1 June. The data on agricultural land as of June 1, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2020. c Data concern economic entities employing more than 9 persons.

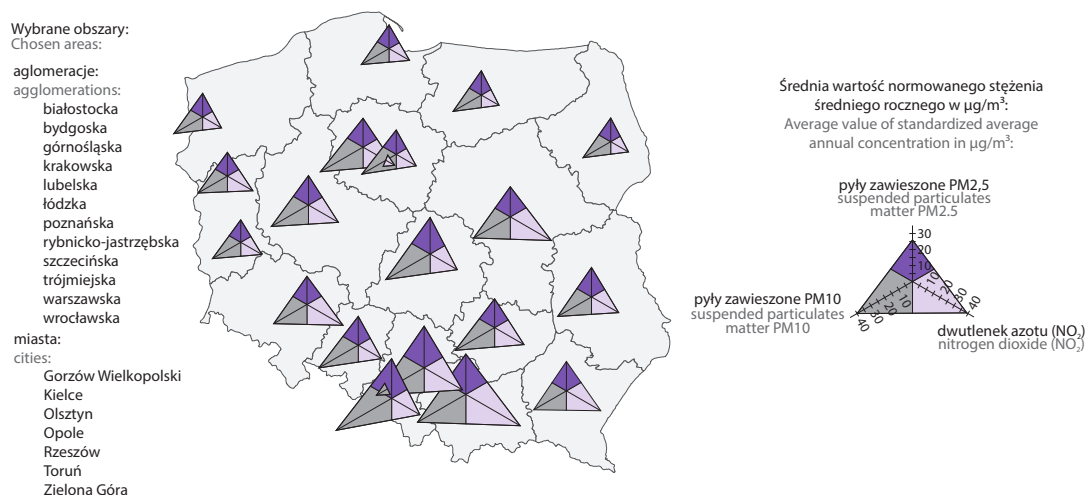
Rozdział 2

Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw

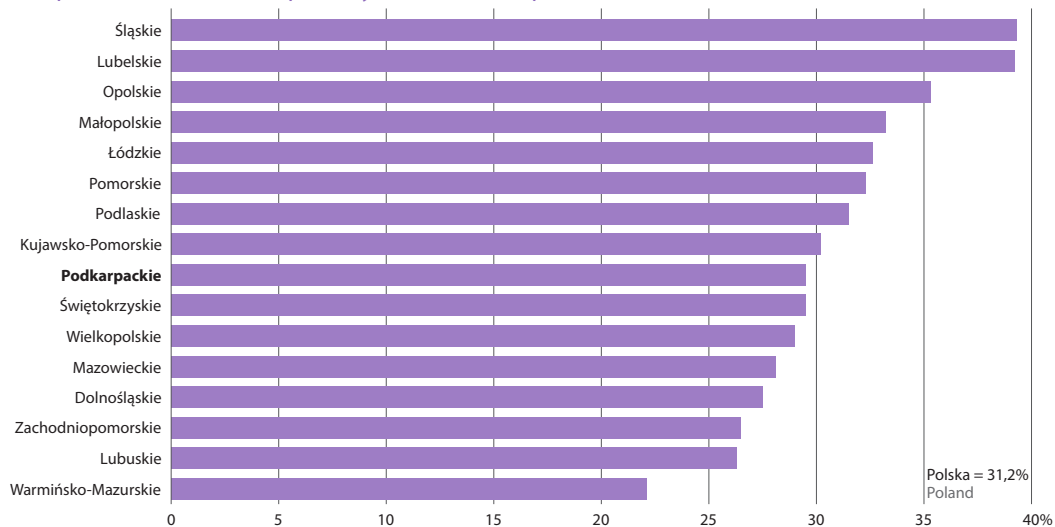
Voivodship against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM2,5, PM10 i NO₂ w 2019 r.
 Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM2.5, PM10 and NO₂ in 2019

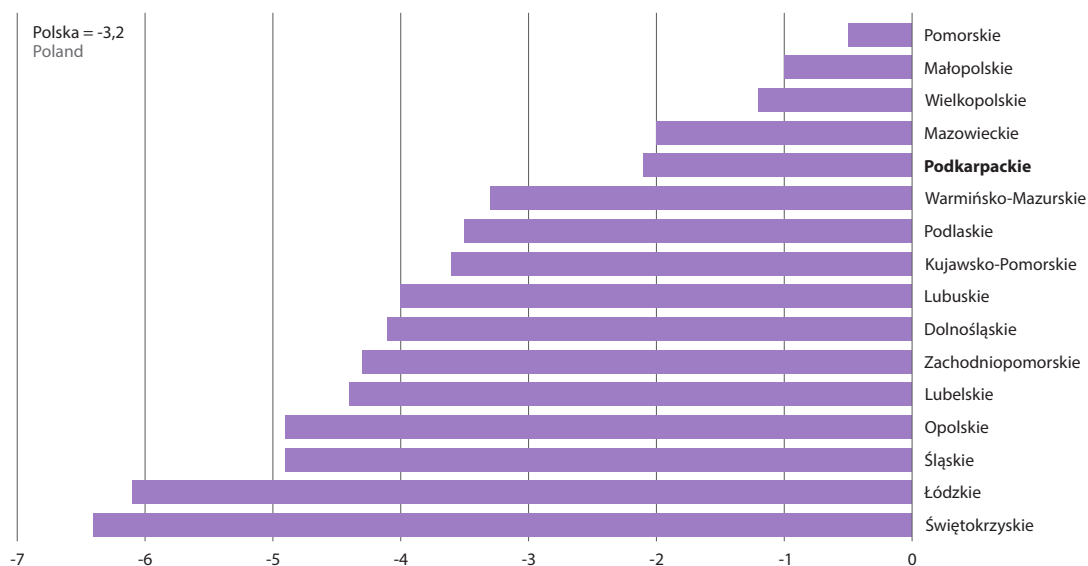
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2019 r.

Chart 1. Municipal waste collected separately in total municipal waste collected in 2019

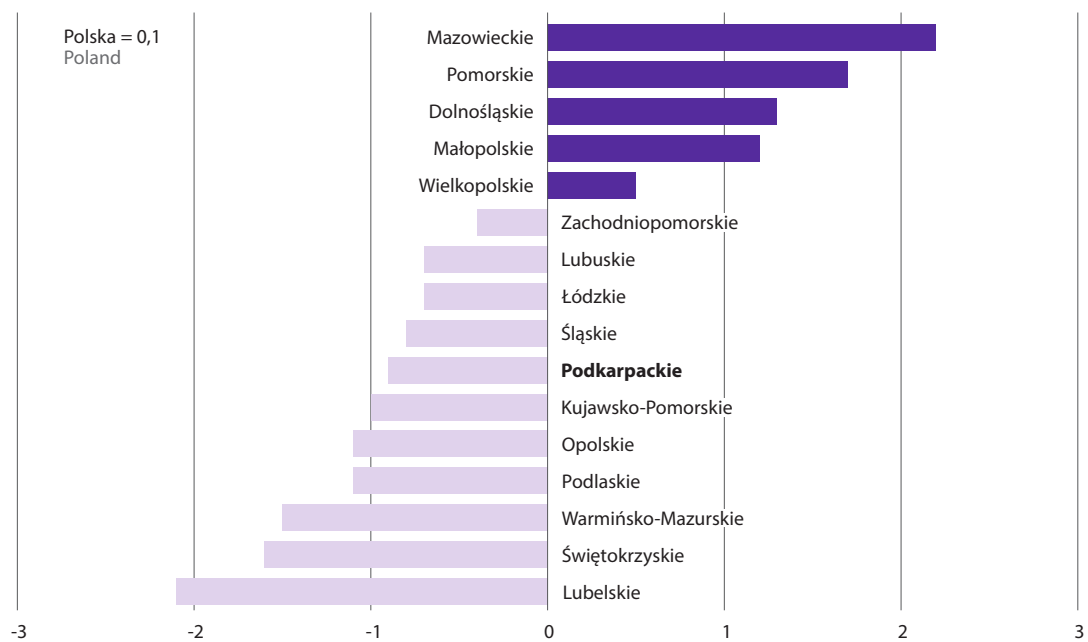

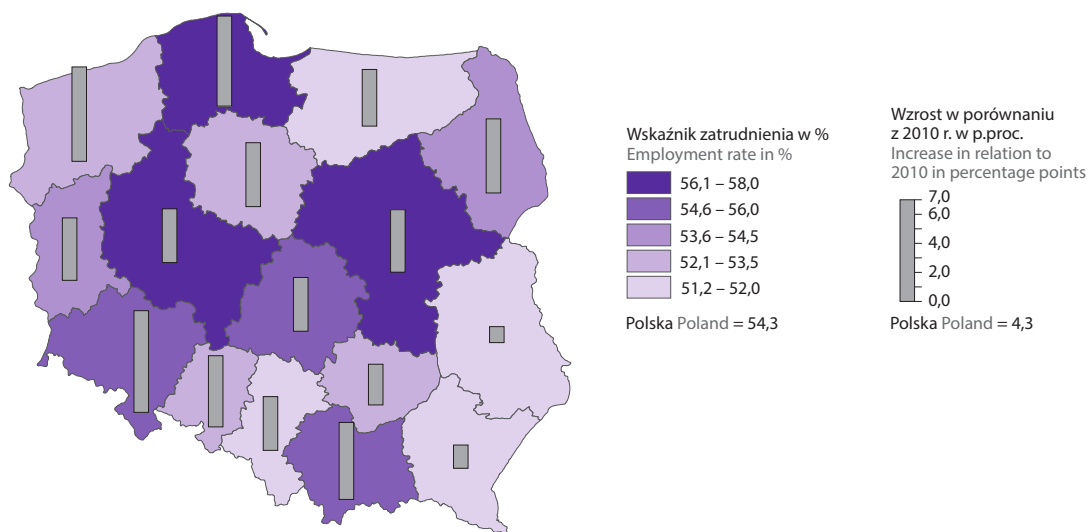
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r.
 Chart 2. Natural increase per 1,000 population in 2020

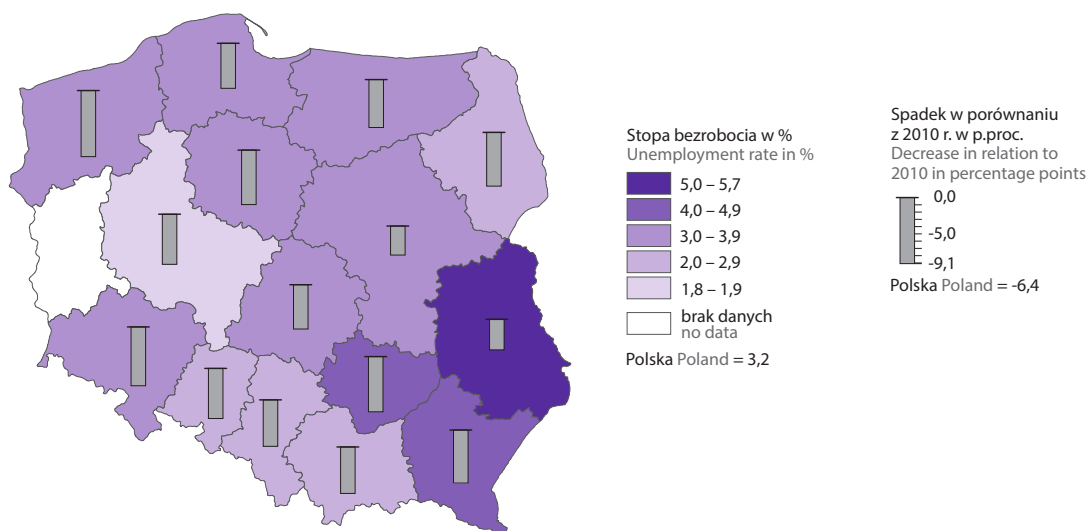
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r.
 Chart 3. Net internal and international migration for permanent residence per 1,000 population in 2020

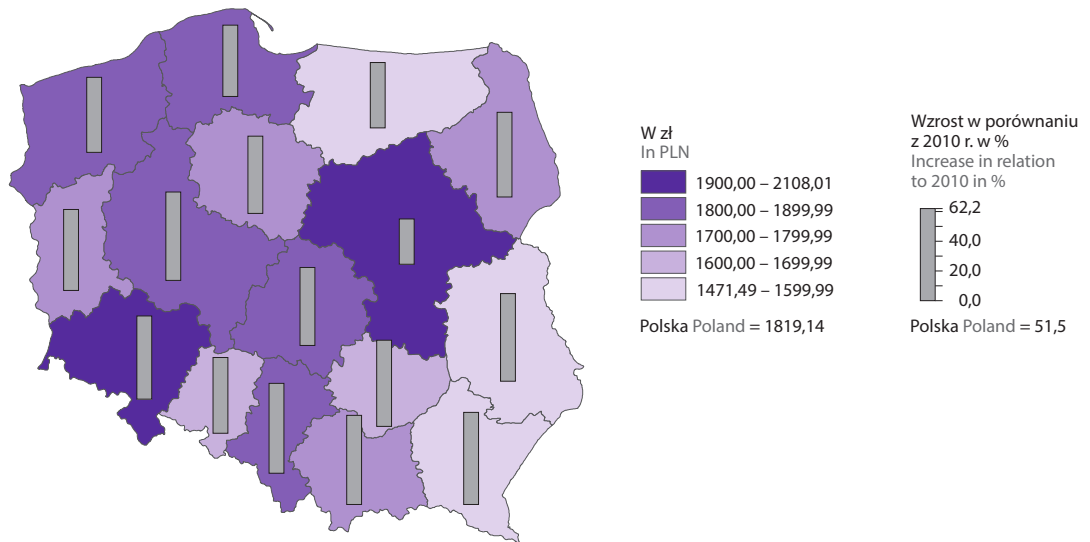
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2020 (annual average)

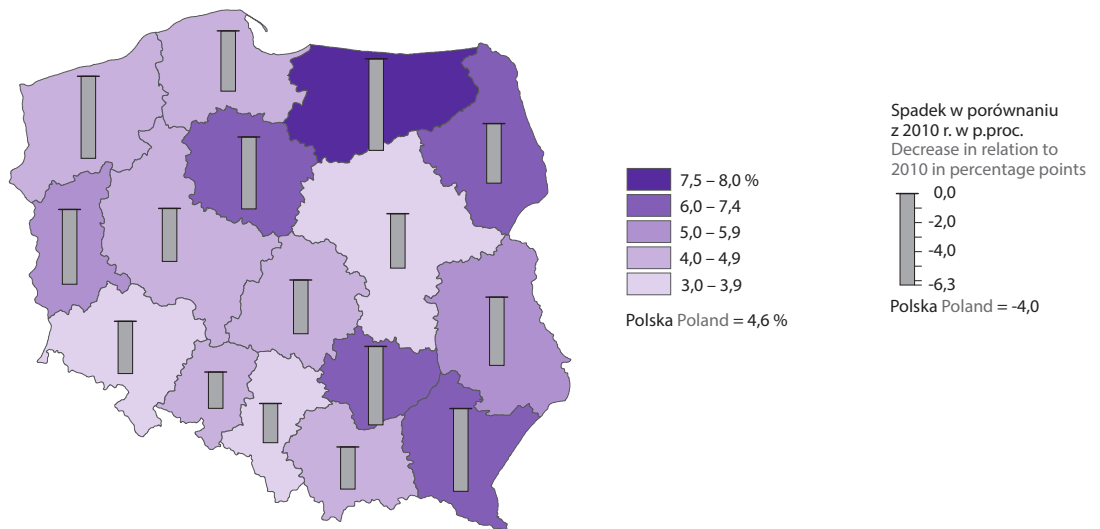
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2020 (annual average)

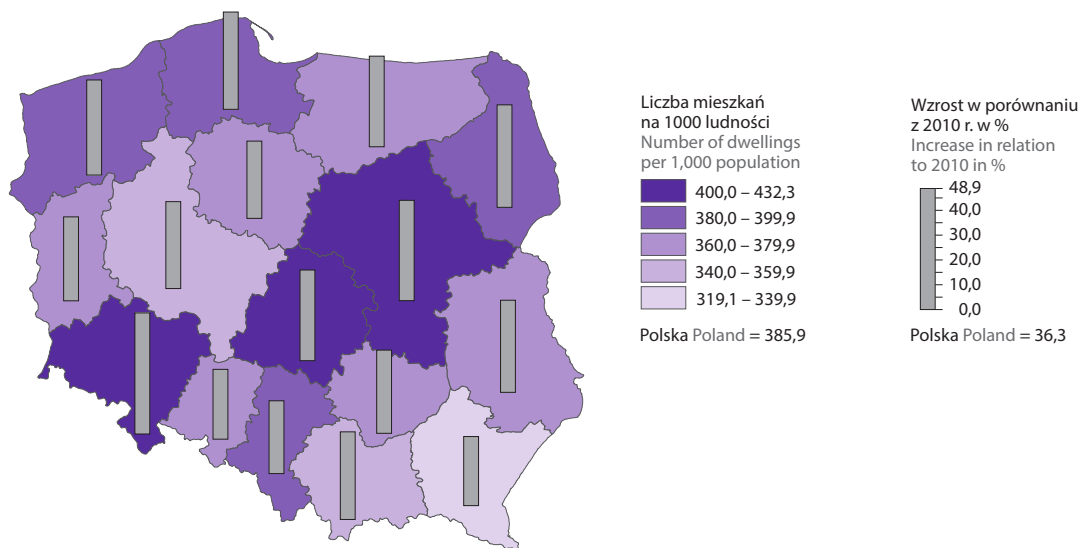
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2019

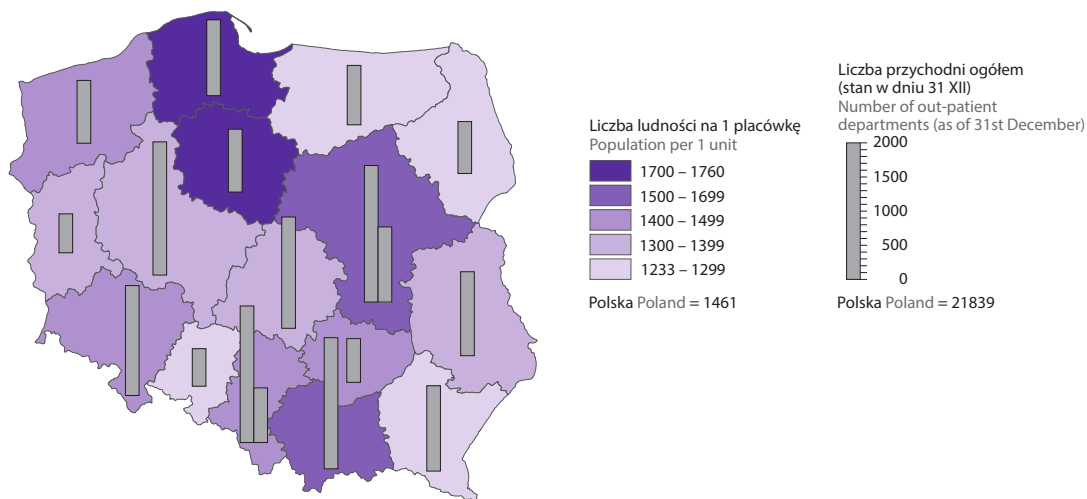
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r.
 Map 5. Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2019

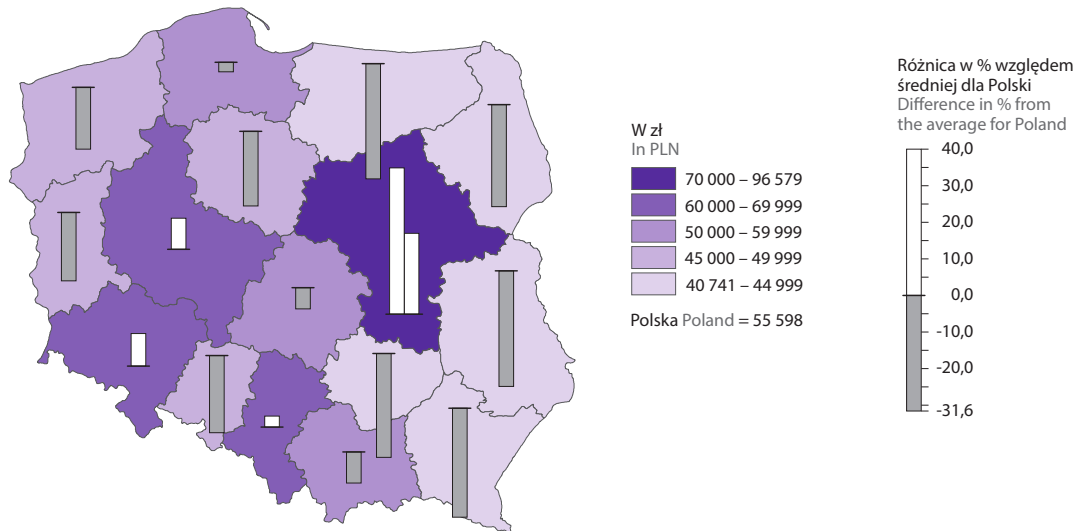
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 6. Dwellings stocks per 1,000 population in 2019 (as of 31 December)

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r.
 Map 7. Out-patient health care units in 2019

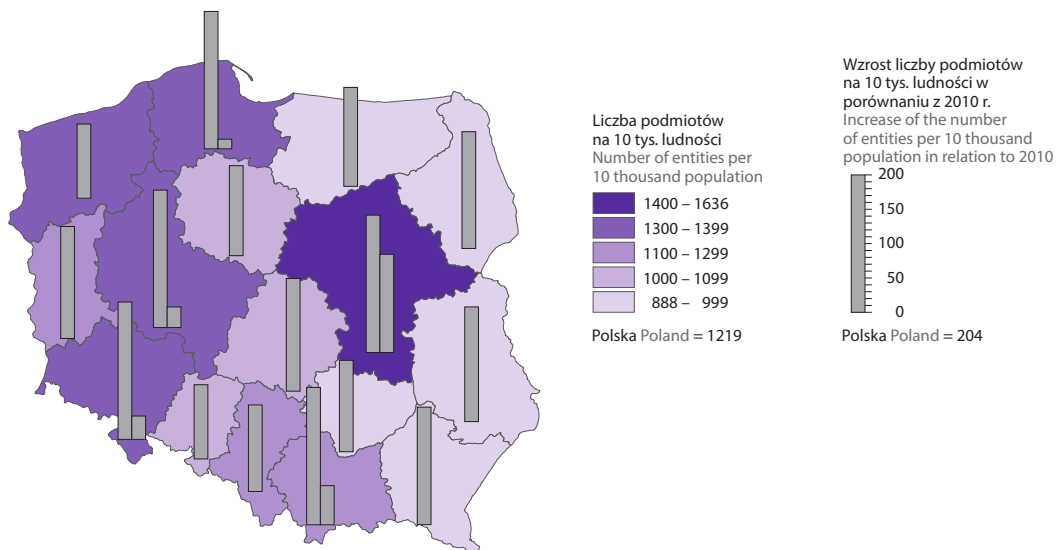

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2019 (current prices)

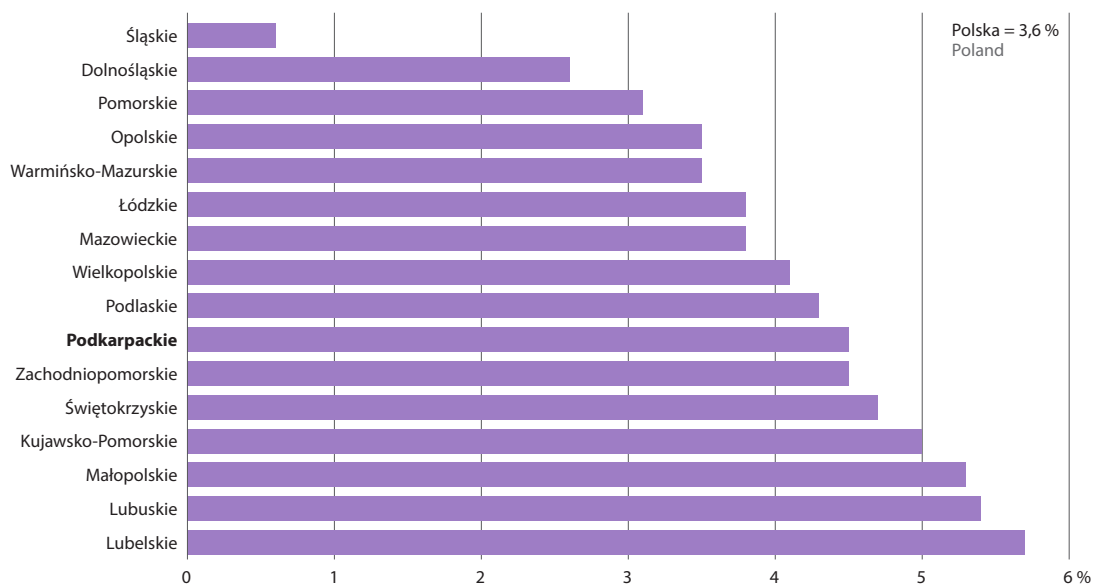

^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; preliminary estimate.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December)

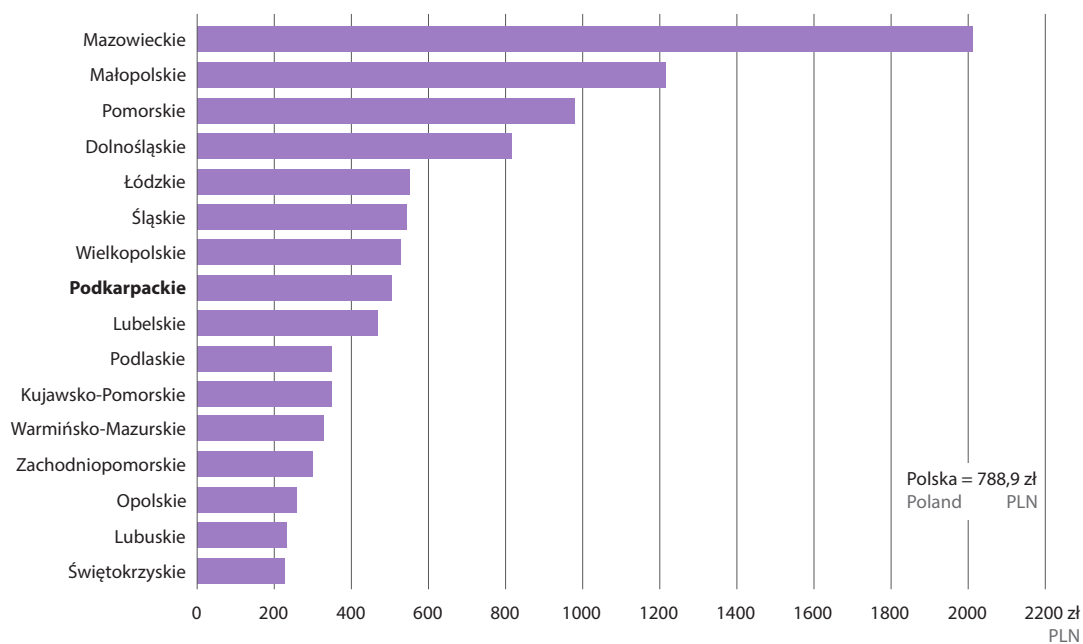

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2020 r.
Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2020

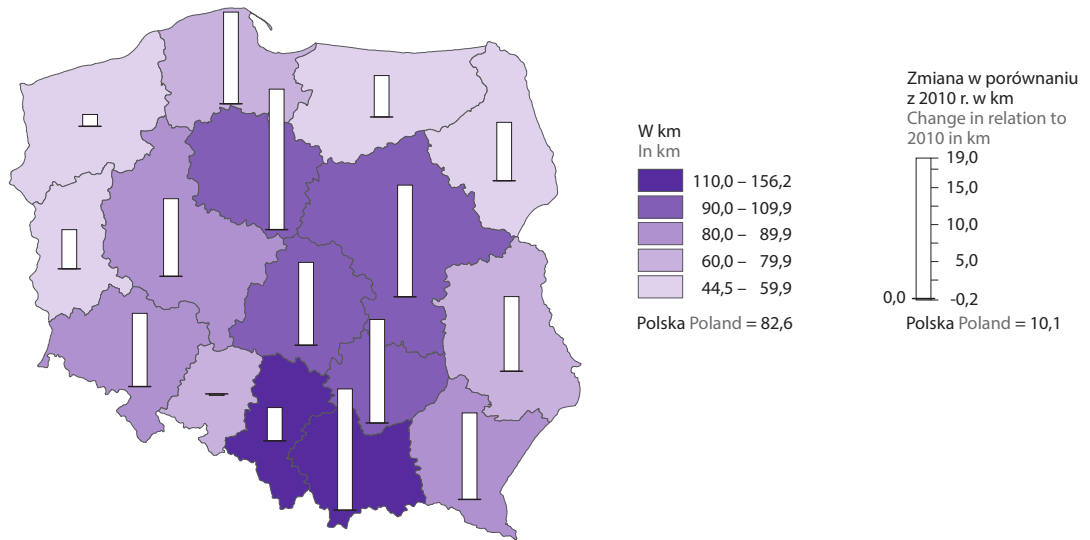

Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)

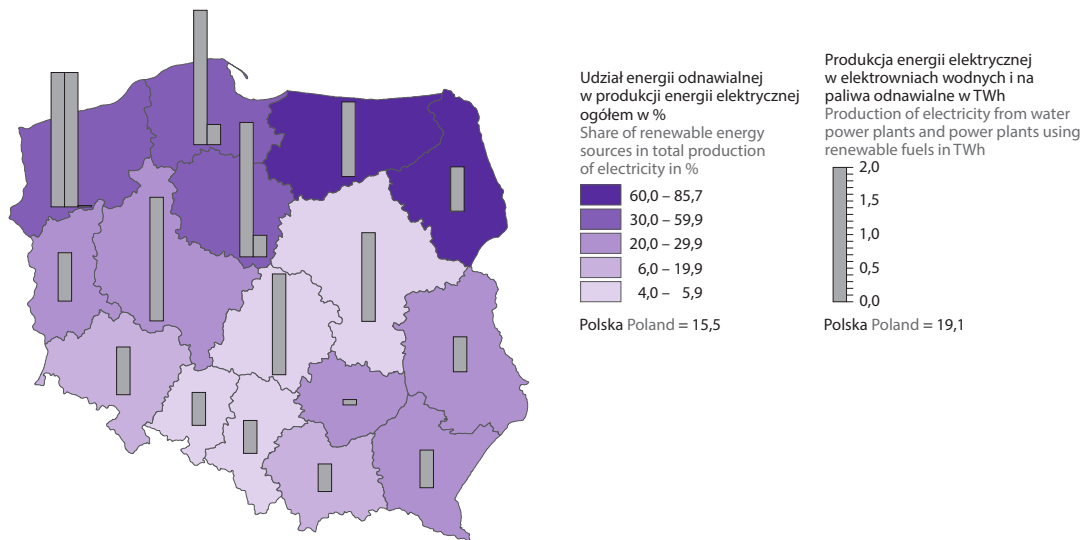
Chart 5. Intramural expenditure on research and development per capita in 2019 (current prices)

Mapa 10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2019 r.
 Map 10. Hard surface communal and district roads per 100 km² of total area in 2019

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2019 r.
 Map 11. Energy from renewable sources in 2019

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

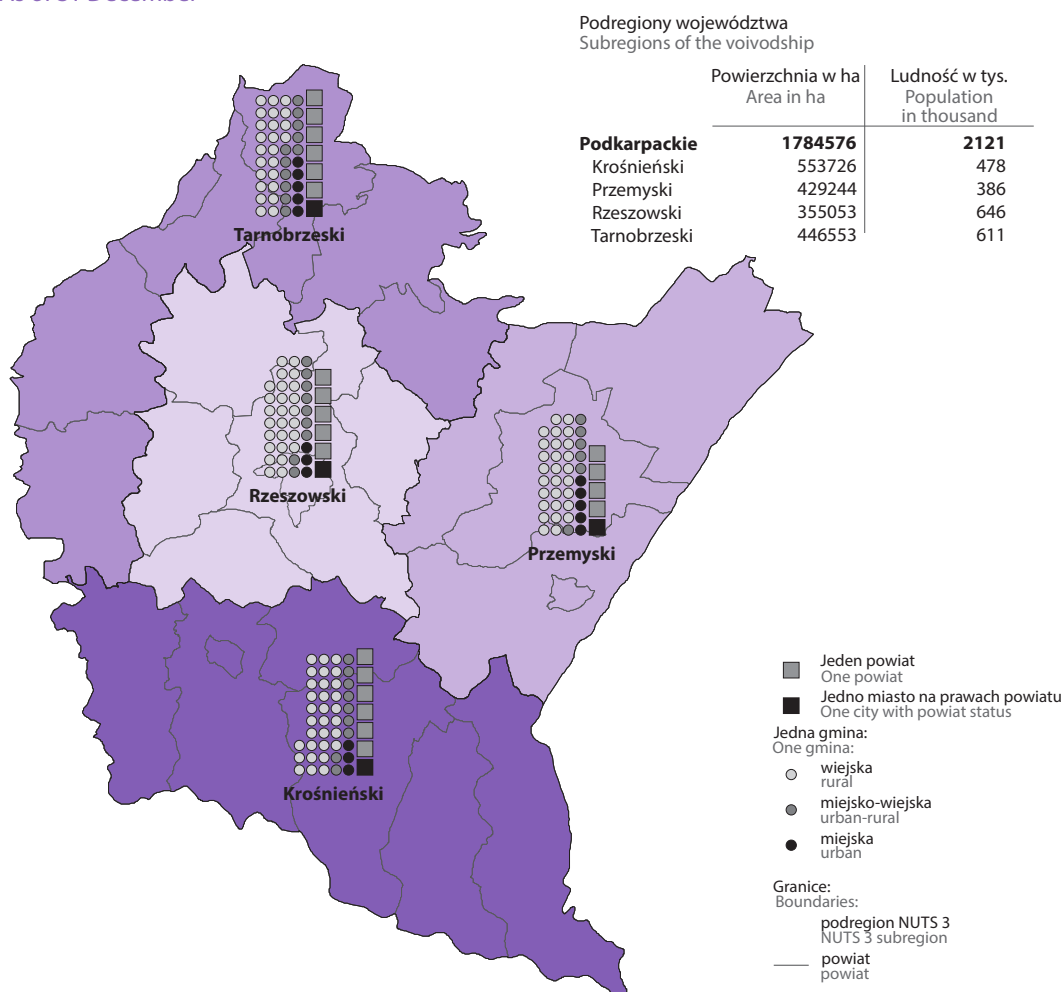
Area and territorial division of the Voivodship

Mapa 12. Podział województwa podkarpackiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Division of Podkarpackie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2020

As of 31 December

Według stanu w dniu 1 I 2020 r. województwo podkarpackie zajmowało powierzchnię 17846 km², co stanowiło 5,7% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 XII 2020 r.) mieszkało ok. 2121 tys. ludności, tj. 5,5% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 119 osób (szósta lokata w kraju). W miastach mieszkało 41,4% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Warunki meteorologiczne

4.1. Meteorological conditions

W 2020 r. średnia roczna temperatura powietrza była niższa niż przed rokiem, a wyższa od średnich okresów wieloletnich. Po względem opadów rok 2020 był raczej suchy, poniżej średniej normy z lat 2001-2010, chociaż średnia roczna suma opadów była wyższa niż przed rokiem.

Województwo podkarpackie leży w strefie klimatu umiarkowanego o cechach przejściowych, na styku klimatu morskiego i kontynentalnego. Przeważa wpływ ciepłych i wilgotnych mas powietrza polarnomorskiego, napływającego z Europy północno-zachodniej. Zdecydowanie mniejszy wpływ na kształtowanie klimatu na terenie województwa mają napływające ze wschodu suche i ciepłe masy powietrza polarnokontynentalnego. W województwie wyróżnić można trzy główne regiony klimatyczne: górski (rejon Bieszczadów, Beskidu Niskiego, Gór Sanocko-Turczańskich), podgórski (Pogórze Karpackie) i kotlin podgórskich (Kotlina Sandomierska). W niektórych częściach Beskidu Niskiego występuje klimat zaciszny górskich (Rymanów-Zdrój).

W 2020 r. średnia roczna temperatura powietrza (10,1°C), była wyższa niż wartości średnie wyznaczone dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r. Najwyższy wzrost (o 2,2°C) odnotowano w porównaniu do okresu wieloletniego 1971-2000 (stacja pomiarowa Rzeszów-Jasionka). W odniesieniu do 2019 r. średnia temperatura powietrza była niższa o 0,4 °C.

Roczna suma opadów w 2020 r. wyniosła 685 mm co stanowiło 94,5% normy wieloletniej (dla lat 2001-2010). W odniesieniu do 2019 r. roczna suma opadów była wyższa o 32,2%. Miesiącem o największej ilości opadów atmosferycznych w 2020 r. był czerwiec (114 mm), a najmniejsze ilości opadów atmosferycznych odnotowano w listopadzie (13 mm).

Tablica 2. Warunki meteorologiczne

Table 2. Meteorological conditions

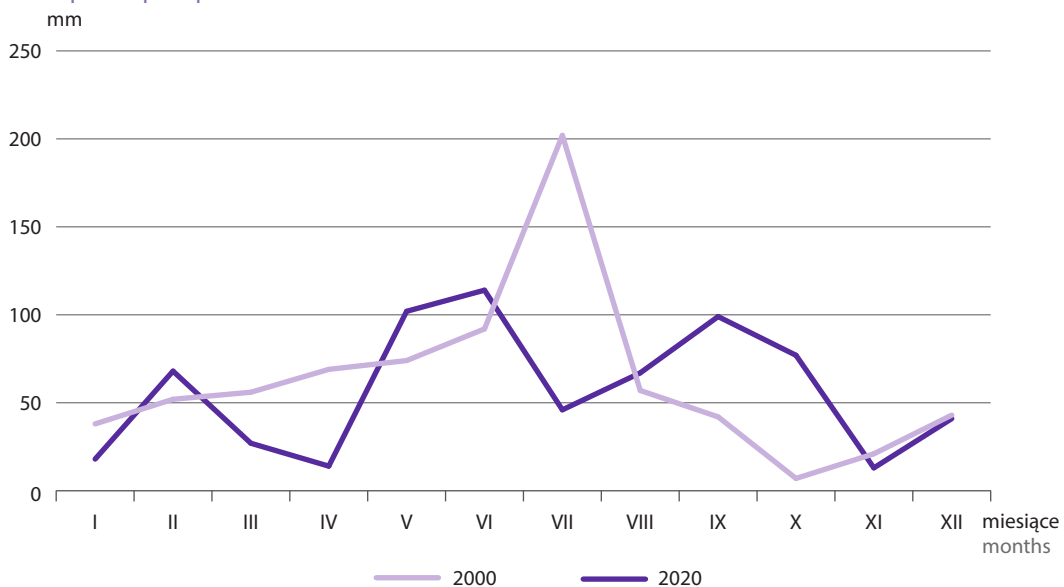
Stacja meteorologiczna Meteorological station	1971-2000	1991-2000	2001-2005	2001-2010	2020
	średnie ^a average ^a				
Temperatury w °C Temperatures in °C					
Rzeszów-Jasionka	7,9	8,2	8,5	8,7	10,1
Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm					
Rzeszów-Jasionka	629	666	695	725	685

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Wykres 6. Temperatury powietrza
 Chart 6. Air temperatures

Wykres 7. Opady atmosferyczne
 Chart 7. Atmospheric precipitation

4.2. Powierzchnia

4.2. Area

W ogólnej powierzchni województwa podkarpackiego, według ewidencji geodezyjnej, zmniejszył się areał gruntów ornych i gruntów leśnych, wzrosła natomiast powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. Odnotowano zwiększenie powierzchni gruntów zdegradowanych i zdezastrowanych, a mniej tych gruntów zrehabilitowano i zagospodarowano. Mniejszy areał gruntów rolnych i leśnych wyłączono z produkcji.

Województwo podkarpackie położone jest w południowo-wschodniej Polsce. Od północy i zachodu graniczy z województwem małopolskim, świętokrzyskim i lubelskim; od południa ze Słowacją i od wschodu z Ukrainą. Obejmuje swoim zasięgiem trzy odrębne krainy fizyograficzne. W części północnej znajduje się Kotlina Sandomierska, pośrodku Pogórze Karpackie, na południu Beskidy, dzielące się na Beskid Niski i Bieszczady. Najbardziej na północny-wschód wysunięty skrawek województwa położony jest w obrębie Roztocza.

Powierzchnia geodezyjna województwa podkarpackiego w 2020 r. (według stanu w dniu 1 stycznia) wyniosła 1784,6 tys. ha, tj. 5,7% powierzchni kraju. Użytki rolne stanowiły 53,9% ogólnej powierzchni województwa (z areału użytków rolnych grunty orne stanowiły 59,4%, trwałe użytki zielone 26,3%). Grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi stanowiły – 39,0%, grunty zabudowane i zurbanizowane – 5,1%, grunty pod wodami powierzchniowymi – 1,2%. Pozostałe 0,8% ogólnej powierzchni województwa zajmowały użytki ekologiczne, nieużytki i tereny różne. W porównaniu z 2019 r. zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych (o 0,8 tys. ha) i powierzchnia gruntów leśnych (o 0,4 tys. ha). Zwiększyła się natomiast powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 1,3 tys. ha). W odniesieniu do 2010 r. największe zmiany odnotowano w przypadku gruntów ornych, których powierzchnia zmniejszyła się o 54,7 tys. ha i terenów zabudowanych i zurbanizowanych, gdzie był wzrost o 14,5 tys. ha.

Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna^a według kierunków wykorzystania

Table 3. Geodesic area^a by land use

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	w ha in ha				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Powierzchnia ogólna Total area	1784573	1784576	1784576	1784576	5,7
Użytki rolne Agricultural land	962445	937196	963043 ^b	962227 ^b	5,1
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	710287	728701	695845	695426	7,3
Grunty pod wodami powierzchniowymi Land under surface waters	20287	20524	21377	21507	3,3
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	76265	83200	89468	90724	5,2
Użytki ekologiczne Ecological areas	1688	1638	1852	1876	4,6
Nieużytki Wasteland	9475	10864	10762	10724	2,3
Tereny różne Miscellaneous land	4126	2453	2229	2092	2,6

a Stan w dniu 1 stycznia. b łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”.

a As of 1st January. b Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the item "forest land as well as woody and bushy land".

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

W końcu 2019 r. łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wyniosła 1857 ha, tj. więcej o 125 ha niż w 2018 r. i o 48 ha więcej niż w 2010 r. Ich udział w łącznej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych w kraju stanowił 3,0%. W ciągu roku zrehabilitowano 95 ha (o 41 ha mniej niż w 2018 r., a o 34 ha więcej niż w 2010 r.), a zagospodarowano 43 ha gruntów (głównie na cele rolnicze – 72,1%). Natomiast w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych z produkcji rolniczej i leśnej wyłączono 238 ha gruntów (w 2018 r. – 248 ha, a w 2010 r. – 140 ha), z czego 219 ha stanowiły grunty rolne, a 19 ha grunty leśne. Spośród wyłączonych gruntów rolnych i leśnych największy odsetek (62,2%) przeznaczono pod budowę osiedli mieszkaniowych, 20,6% – na tereny przemysłowe, 13,0% – pod użytki kopalne oraz 4,2% na inne cele.

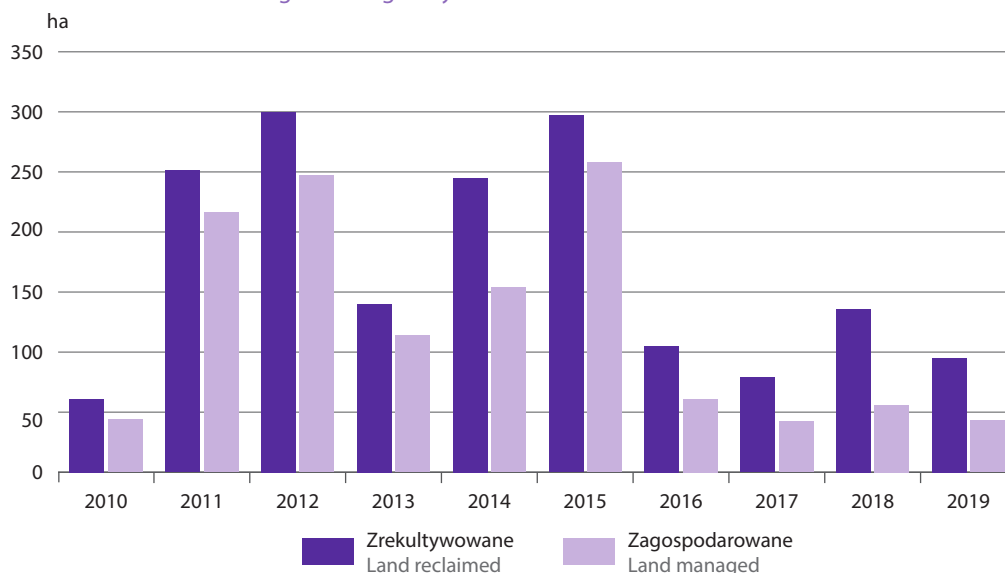
Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rehabilitacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty rehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Wykres 8. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w ciągu roku

Chart 8. Land reclaimed and managed during the year

4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

Większe było ogólne zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności. Więcej zużyto wody w przemyśle i gospodarstwach domowych, a mniej wody zużyto do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. Zwiększyła się również ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia. Więcej ludności korzystało z oczyszczalni ścieków.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r. wyniosło 240,8 hm³ i było wyższe o 7,0% niż przed rokiem, a niższe o 11,4% w porównaniu z 2010 r. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej województwa podkarpackiego stanowiło 2,7% łącznego zużycia wody w kraju. Wielkość poboru wody w poszczególnych sektorach gospodarki na przestrzeni ostatnich lat nie uległ istotnym zmianom. Najwięcej wody wykorzystano w przemyśle – 57,2% (53,6% przed rokiem i 56,1% w 2010 r.). W ramach eksploatacji sieci wodociągowej wykorzystano 27,2% całkowitego zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej. Zużycie wody w rybactwie (napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych) stanowiło 15,7%. Udział województwa podkarpackiego w krajowym zużyciu wody do napełniania i uzupełniania stawów rybnych stanowił 4,4%.

W 2019 r. zużycie wody przez przemysł wynosiło 137,6 hm³ (więcej niż w 2018 r. o 14,1%, a o 9,7% mniej w 2010 r.). Wodę zużywało 97 zakładów, w tym bezpośrednio do produkcji przemysłowej 72 zakłady, a 38 posiadało zamknięte obiegi wody. Analizując bilans gospodarowania wodą w przemyśle, w przycho-
dach, 97,0% wody pochodziło z ujęć własnych, ze znaczną przewagą wód powierzchniowych, a 3,0% zostało zakupionych od innych jednostek. W rozchodach przeważa zużycie wody na cele produkcyjne – 94,6% (w tym 89,9% bezpośrednio do produkcji), 5,0% wody przeznaczone było na sprzedaż, a 0,4% stanowiły straty w sieci.

Zużycie wody z sieci wodociągowej przez gospodarstwa domowe w 2019 r. wyniosło 50,9 hm³ i wzrosło zarówno w odniesieniu do poprzedniego roku (o 2,6%), jak i do 2010 r. (o 8,7%). Zużycie wody przez gospodarstwa domowe województwa podkarpackiego stanowiło 3,9% zużycia w kraju. Średnie zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca województwa podkarpackiego wyniosło 23,9 m³ (w 2018 r. – 23,3 m³, w 2010 r. – 22,0 m³), w kraju 33,7 m³ i odpowiednio 33,3 m³ i 31,1 m³.

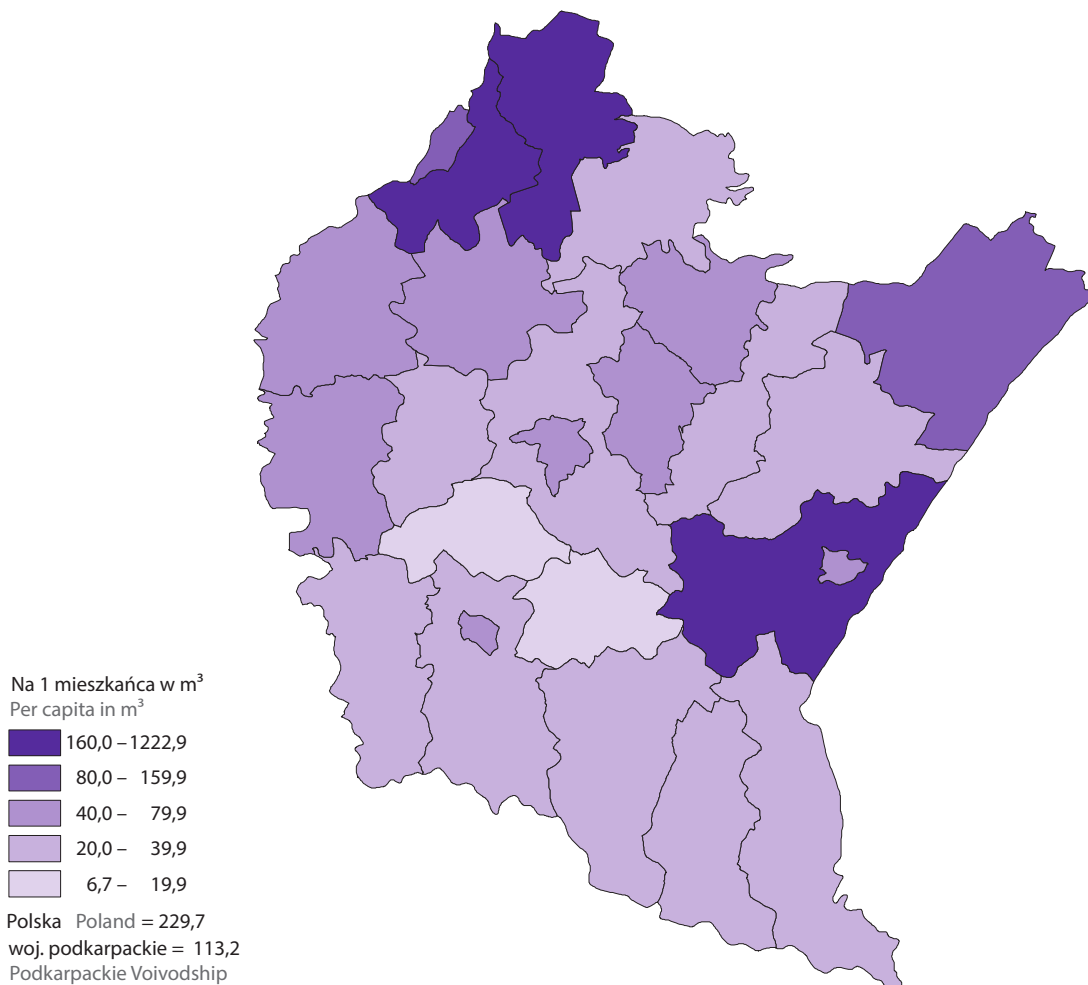
Tablica 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku

Table 4. Water consumption by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem ^a Total ^a w tym of which	271,7	266,6	225,1	240,8	2,7
przemysł industry	152,4	168,3	120,7	137,6	2,2
rybactwo ^b fishing ^b	55,7	34,0	38,2	37,7	4,4
gospodarstwa domowe households	46,9	49,3	49,7	50,9	3,9

a Do 2018 r. pozycja obejmuje nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie. b Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych.
a Until 2018 includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r.
 Map 13. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2019

Z terenu województwa podkarpackiego w 2019 r. do wód lub do ziemi odprowadzono 184,2 hm³ ścieków, wśród których przeważały (65,8%) ścieki odprowadzone bezpośrednio do wód lub do ziemi z zakładów (z tego 90,9% stanowiły wody chłodnicze nie wymagające oczyszczania), natomiast siecią kanalizacyjną odprowadzono 34,2%. W latach 2010-2019 ilość ścieków wytworzonych zmniejszyła się o 14,8%.

Oczyszczania wymagało 74,0 hm³ ścieków, tj. o 1,2% więcej niż przed rokiem, a o 1,2% mniej niż w 2010 r. W strukturze przeważały ścieki komunalne, które stanowiły 85,2%, a przemysłowe 14,8%. W porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się ilość ścieków (wymagających oczyszczania) komunalnych (o 1,9%), natomiast przemysłowych było mniej (o 2,6%). Również w odniesieniu do 2010 r. większa była ilość ścieków komunalnych (o 17,6%), a mniejsza przemysłowych (o 48,5%). Z ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczania, 98,8% poddano procesowi oczyszczania, a 1,2% odprowadzono bez oczyszczania siecią kanalizacyjną, bądź bezpośrednio z zakładów do wód lub do ziemi. Ścieki wymagające oczyszczania w województwie podkarpackim stanowiły 3,4% takich ścieków w kraju.

Tablica 5. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
 Table 5. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	296	279	278	279
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	53631	58334	61862	63061
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	21295	10870	11267	10975
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	63,4	72,4	74,7	75,6

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
 a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

W 2019 r. na terenie województwa podkarpackiego działało łącznie 279 oczyszczalni komunalnych i przemysłowych, o jedną więcej niż przed rokiem, a o 17 mniej niż w 2010 r. Najwięcej było oczyszczalni biologicznych – 220, oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów było 41, mechanicznych – 11 i chemicznych – 7. Łączna przepustowość oczyszczalni w 2019 r. wyniosła 763,8 dam³/dobę i była nieco wyższa niż przed rokiem (o 0,6%), a niższa niż dziewięć lat temu (o 32,4%). Oczyszczalnie województwa podkarpackiego stanowiły 6,7% wszystkich oczyszczalni w kraju.

Oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów oczyściły ponad połowę (62,0%) wszystkich ścieków oczyszczanych, a biologiczne – 28,3%. Mechaniczne i chemiczne oczyszczalnie ścieków, które obsługiwały wyłącznie zakłady przemysłowe, oczyściły odpowiednio 7,5% i 2,2% wszystkich oczyszczanych ścieków.

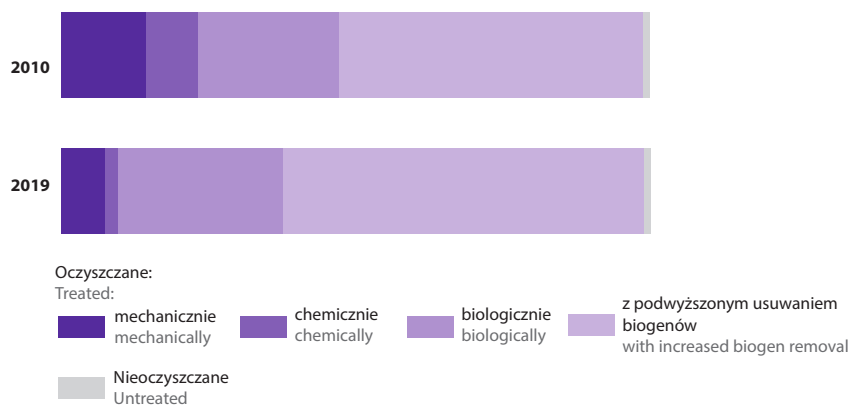
Ponad 1,6 mln (75,6%) ludności województwa podkarpackiego korzystało z oczyszczalni ścieków, przed rokiem 74,7%, a w 2010 r. – 63,4%. W kraju z oczyszczalni ścieków korzystało 74,5% ogółu ludności (w 2018 r. – 74,0%, w 2010 r. – 64,7%). Podkarpacie w 2019 r., pod względem udziału ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, znalazło się na 8. miejscu w kraju (w 2010 r. 10. lokata). W miastach województwa podkarpackiego w 2019 r. – 96,4% ludności korzystało z oczyszczalni ścieków (w 2018 r. – 96,7%, w 2010 r. – 93,1%), a na wsi 60,9% (w 2018 r. – 59,3%, w 2010 r. – 42,4%).

Największy odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków odnotowano w Przemysłu (100,0%), Rzeszowie (99,0%), Tarnobrzegu (98,4%) oraz w Krośnie (97,4%), natomiast najniższy w powiecie strzyżowskim (35,6%) i bieszczadzkiem (50,8%).

Oczyszczalnie ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Wykres 9. Struktura ścieków komunalnych i przemysłowych wymagających oczyszczenia odprowadzanych do wód lub do ziemi

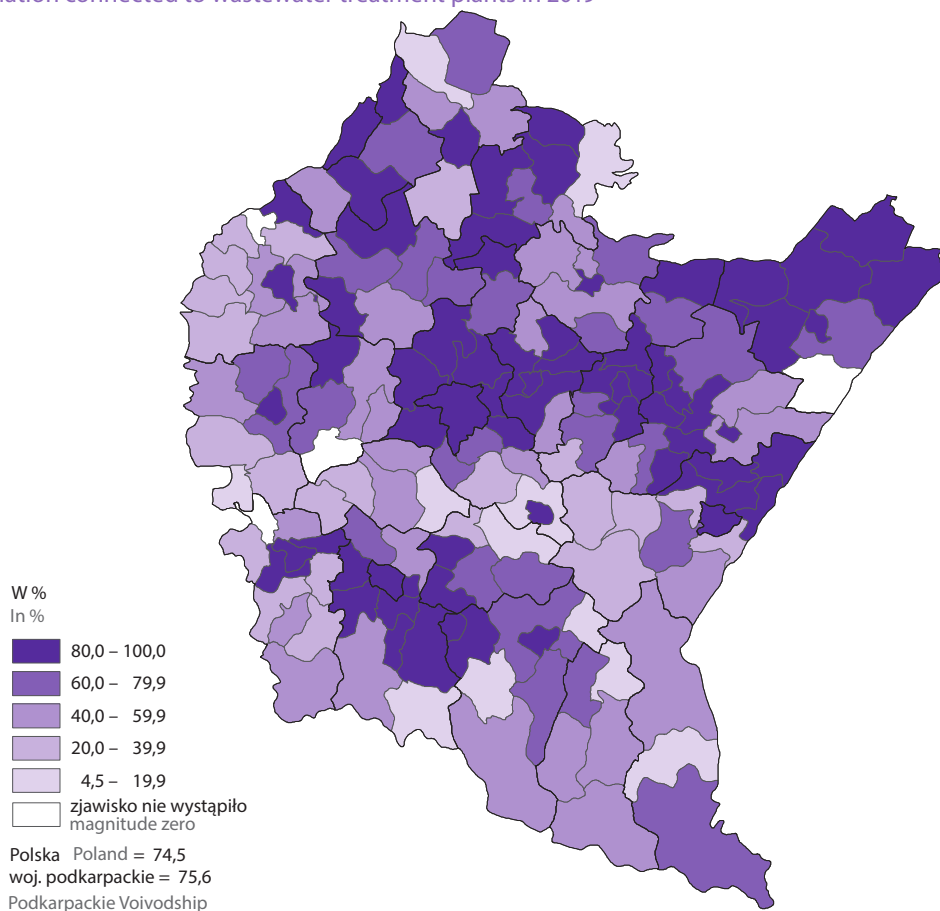
Chart 9. Structure of municipal and industrial wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2019 r.

Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2019

4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.4. Pollution and protection of air

Niższa była emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza.

O skali i strukturze zanieczyszczeń powietrza decyduje przede wszystkim sektor energetyczno-przemysłowy, dla którego przyjęto określenie „zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza”. W 2019 r. z zakładów tych wyemitowano 1,1 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, z których ponad 60% stanowił pył ze spalania paliw. Z terenu województwa podkarpackiego pochodziło 3,9% wprowadzonych do powietrza zanieczyszczeń pyłowych w Polsce. W porównaniu z 2018 r. emisja zanieczyszczeń pyłowych była niższa o 11,7%, i w odniesieniu do 2010 r. była niższa o 47,6%.

Zanieczyszczeń gazowych wprowadzono do powietrza 2885,8 tys. ton, tj. o 3,9% więcej niż przed rokiem, a o 23,4% mniej niż w 2010 r. Tylko 1,5% emitowanych zanieczyszczeń gazowych w kraju pochodziło z terenu województwa podkarpackiego. O wielkości emisji tych zanieczyszczeń zadecydował dwutlenek węgla, którego procentowy udział w emisji wyniósł 99,4%. Udział w emisji pozostałych rodzajów zanieczyszczeń: dwutlenku siarki, tlenków azotu (w przeliczeniu na NO₂) i tlenku węgla był niewielki (stanowił po 0,2%).

Najwięcej zanieczyszczeń gazowych (łącznie z dwutlenkiem węgla) w 2019 r. wyemitowanych było w powiecie stalowowolskim (695,6 tys. ton), w Rzeszowie (471,9 tys. ton), w powiatach leżajskim (369,1 tys. ton) oraz w mieleckim (319,4 tys. ton). Łącznie z tych powiatów pochodziło ponad 64% zanieczyszczeń gazowych w województwie, co jest uwarunkowane przede wszystkim występowaniem zakładów szczególnie uciążliwych i wiąże się z uprzemysłowieniem terenu.

Zanieczyszczenia pyłowe i gazowe wprowadzane były do powietrza przez 3586 emitatorów, z czego 99,3% stanowiły emitory o wysokości do 50 m. Kominy o wysokości 51-99 m stanowiły 0,6%, a emitory wysokie, z których zanieczyszczenia przemieszczają się na duże odległości, zaledwie 0,1%.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
 Table 6. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total w tym: of which:	3767,8	3053,4	2778,0	2885,8	1,5
dwutlenek siarki sulphur dioxide	10,3	6,9	4,6	5,0	2,8
metan methane	0,0	-	-	-	.
tlenki azotu nitrogen oxides	6,3	5,4	4,8	5,1	2,7
tlenek węgla carbon monoxide	3,9	5,0	4,6	5,3	1,8
dwutlenek węgla carbon dioxide	3746,7	3034,2	2763,0	2869,1	1,5
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total w tym: of which:	2,0	1,4	1,2	1,1	3,9
ze spalania paliw from fuel combustion	1,6	1,0	0,6	0,6	4,3
niezorganizowana unorganised	0,0	0,0	0,2	0,2	11,0

W 2019 r. na 92 badane zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy do powietrza, 59 posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych i 24 gazowych. Zatrzymały i zneutralizowały one 168,0 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, tj. 99,4% (w kraju 99,8%) zanieczyszczeń wytworzonych i 14,9 tys. ton gazowych (bez dwutlenku węgla), tj. 47,2% (w kraju 70,3%). W badanych zakładach zainstalowanych było 1117 urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powietrza o różnym stopniu sprawności. Procentowe udziały poszczególnych rodzajów urządzeń do redukcji zanieczyszczeń wynosiły: cyklony – 30,7%, multicyklony – 6,5%, filtry tkaninowe – 44,3%, elektrofiltry – 1,8%, urządzenia mokre – 5,5%, inne (np. odpylacze, adsorbery, instalacje odsiarczania, dopalacze termiczne i katalityczne) – 11,2%.

Podobnie jak i w poprzednich latach, w 2019 r., największa emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych pochodziła z przetwórstwa przemysłowego oraz z zakładów wytwarzających i zaopatrujących w energię elektrycznych, gaz, parę wodną i gorącą wodę.

4.5. Ochrona przyrody. Lasy

4.5. Nature protection. Forests

Województwo podkarpackie zajmowało 2. miejsce w kraju pod względem wskaźnika lesistości i 4. miejsce pod względem udziału powierzchni prawnie chronionej.

W 2019 r. obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione w województwie podkarpackim zajmowały powierzchnię 801,3 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. ich powierzchnia wzrosła o 3,6 tys. ha. Obszary prawnie chronione, podobnie jak w 2018 r. stanowił 44,9% ogólnej powierzchni województwa (w kraju 32,3%). Pod tym względem Podkarpacie znalazło się na 4. miejscu wśród województw. Największy procentowy udział obszarów chronionych w ogólnej powierzchni posiadało województwo świętokrzyskie – 64,9%.

W ujęciu powiatowym największy obszar terenów chronionych występował w powiecie bieszczadzkim (który obszarami chronionymi pokryty był w 100%), a także w powiatach leskim (98,2%) i sanockim (81,4%).

Na 1 mieszkańca przypadało 3767 m² powierzchni prawnie chronionej (w kraju – 2633 m²), co uplasowało województwo na 5. miejscu w kraju.

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerwat przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

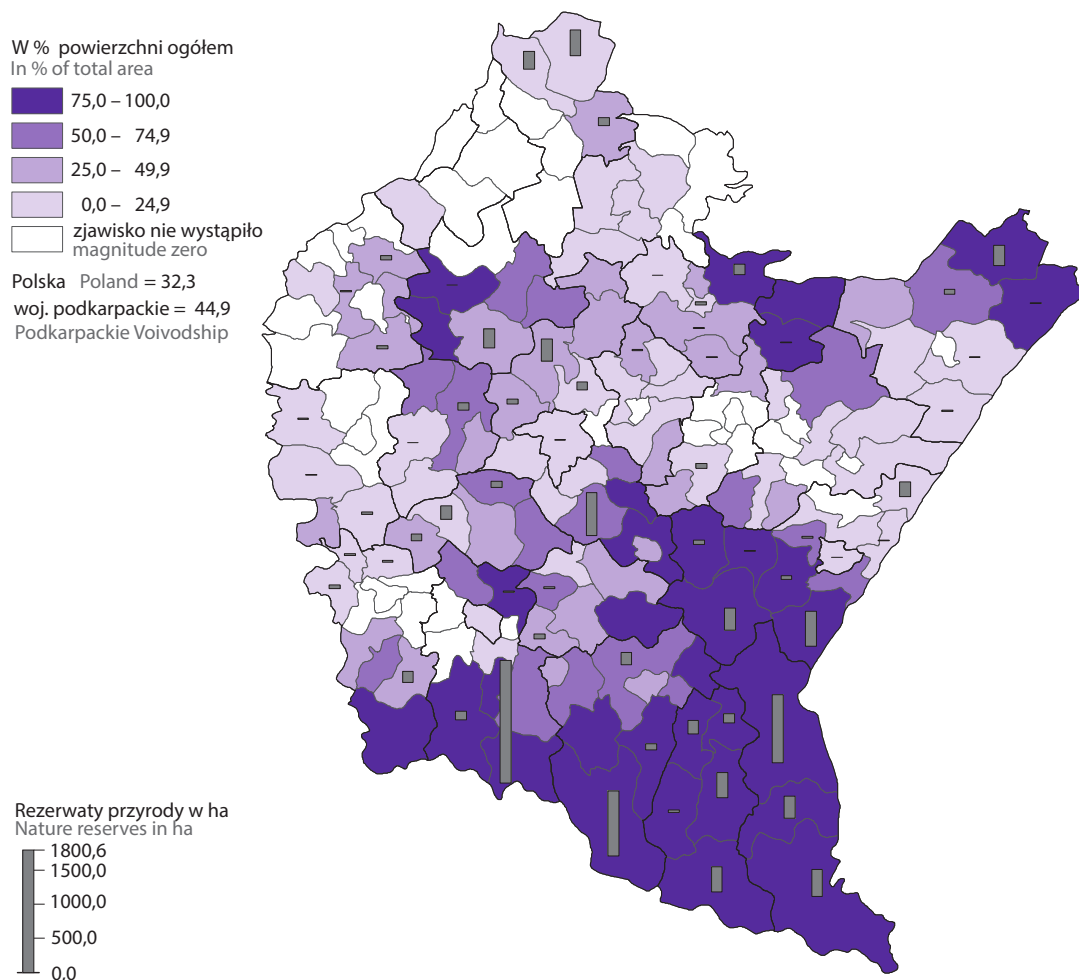
Obszary prawnie chronione to m.in.: Bieszczadzki Park Narodowy (o powierzchni 29,2 tys. ha), Magurski Park Narodowy (o powierzchni w granicach województwa 17,5 tys. ha), 7 parków krajobrazowych (o powierzchni 275,6 tys. ha), 13 obszarów chronionego krajobrazu (o powierzchni 465,3 tys. ha)

Na terenie województwa występuje także 96 rezerwatów przyrody. W 2019 r. zajmowały one łącznie 11,1 tys. ha (w tym lasy – 85,9%), co stanowiło 0,6% powierzchni województwa. Średnia powierzchnia rezerwatu przyrody wynosiła 115,7 ha (w kraju – 113,0 ha). Rezerwat województwa podkarpackiego charakteryzuje duża różnorodność biologiczna. W 2019 r. występowało 41 rezerwatów leśnych, 24 florystyczne, 11 krajobrazowych, 8 przyrody nieożywionej, 7 torfowiskowych, 4 faunistyczne i 1 wodny.

Ponadto na terenie województwa znajduje się 28 stanowisk dokumentacyjnych oraz 11 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. W 2019 r. zajmowały one łącznie 355 ha. Na terenie województwa zarejestro-

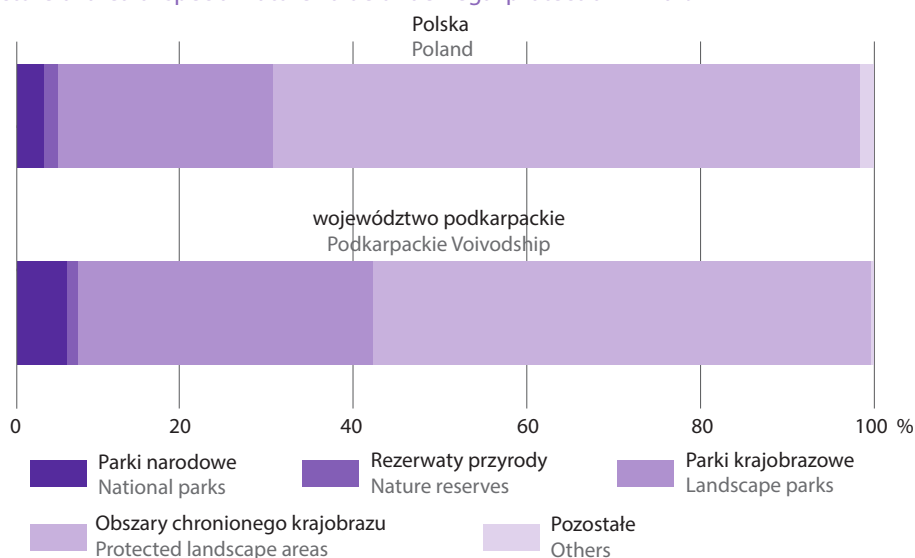
wanych było także 2037 pomników przyrody, w których dominowały – pojedyncze drzewa (83,1%), a także 499 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 2,2 tys. ha.

Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r.
Map 15. Area of special nature value under legal protection in 2019

Różnorodność biologiczna na obszarze województwa podkarpackiego włączona jest w ochronę europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Według danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska zakres terenów objętych programem specjalnej ochrony ptaków w 2019 r. wynosił 507,8 tys. ha, czyli 28,5% powierzchni województwa, co plasuje Podkarpacie na 3. miejscu zaraz po województwie zachodniopomorskim (30,3%) i podlaskim (28,7%). Specjalne obszary ochrony siedlisk w województwie podkarpackim zajmują 353,4 tys. ha, co stanowi 19,8% ogólnej powierzchni województwa. Większy zakres ochrony pod tym względem jest jedynie w województwie podlaskim (26,9%).

Wykres 10. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r.
 Chart 10. Structure of area of special nature value under legal protection in 2019

W 2019 r. z gatunków chronionych, w województwie podkarpackim, występowało 677 żubrów, co stanowiło wzrost o 20,5% względem 2018 r. Populacja bobra europejskiego, objęta ochroną od 1952 r., liczyła w 2019 r. 14,8 tys., i od roku zwiększyła się o 13,7%. Na Podkarpaciu występują trzy duże drapieżniki: niedźwiedź brunatny, ryś i wilk. Wszystkie są gatunkami chronionymi przez polskie prawo (niedźwiedź od 1952 r., ryś od 1995 r., wilk od 1998 r.). W 2019 r. w stanie dzikim żyło 304 niedźwiedzie brunatne, 342 rysie i 1080 wilków. W porównaniu z 2018 r. populacja tych gatunków wzrosła odpowiednio: o 32,8%, o 34,1% i o 32,0%.

Ochronie środowiska przyrodniczego i jego składników, w tym różnorodności biologicznej (oprócz form ochrony przyrody) służą tereny zieleni. Mają one pozytywny wpływ na warunki ekologiczne i pełnią funkcję estetyczną. Ich celem jest ponadto kształtowanie zdrowego otoczenia oraz poprawa warunków bytowych ludności. W 2019 r. łączna powierzchnia ogólnodostępnych parków i zielenców oraz terenów zieleni osiedlowej miejskiej i wiejskiej wyniosła 3,4 tys. ha, i była większa o 68,2% niż przed rokiem, i prawie 2-krotnie większa niż w 2010 r. Średnio na jednego mieszkańca przypadło ogółem ponad 15 m² powierzchni ogólnodostępnych terenów zieleni (w kraju 16 m²). Funkcje ogólnodostępnych terenów zieleni pełnią również lasy gminne (komunalne). Na koniec 2019 r. ich powierzchnia wyniosła 28,2 tys. ha.

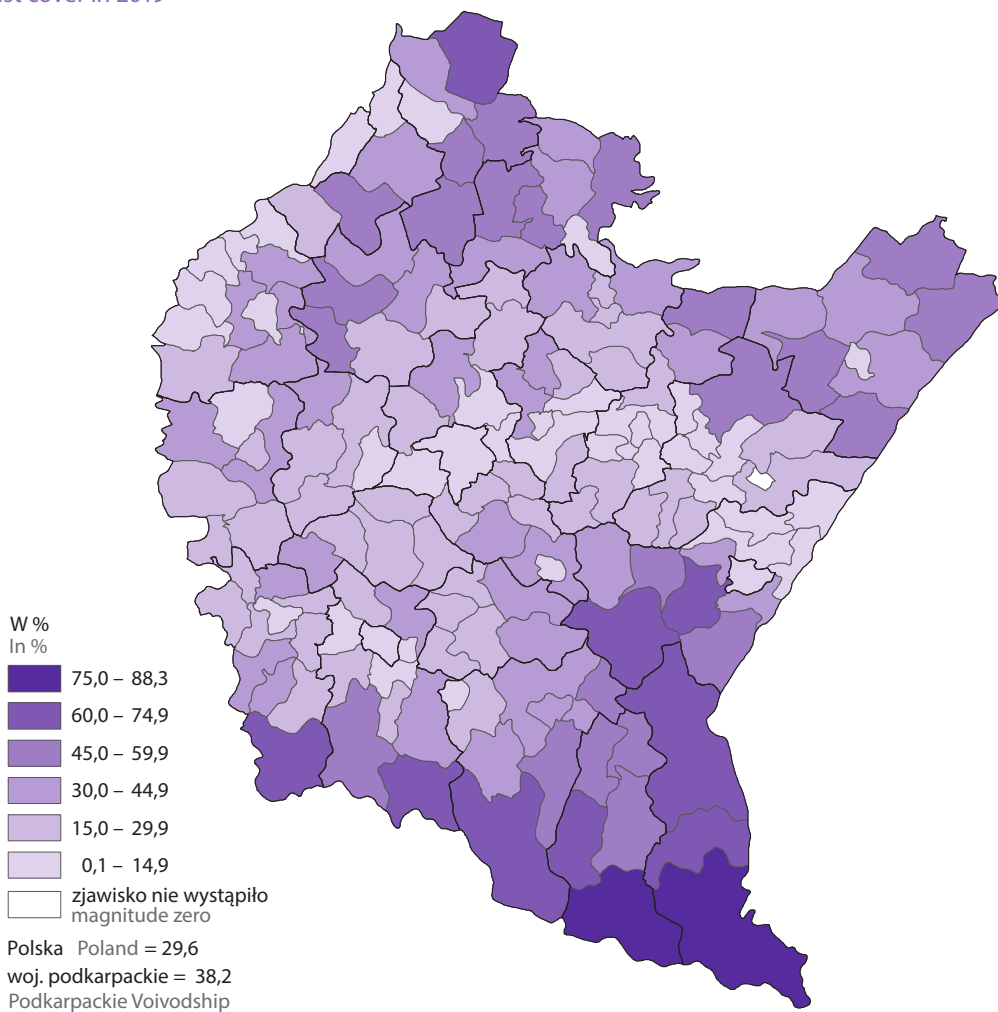
Grunty leśne w 2019 r. zajmowały powierzchnię 692,3 tys. ha, co stanowiło 7,3% gruntów leśnych w kraju. Powierzchnia tych gruntów była nieznacznie niższa (o 0,1%) niż przed rokiem, a wyższa w odniesieniu do 2010 r. (o 2,1%). Lasy zajmowały powierzchnię 682,6 tys. ha. Wskaźnik lesistości był wyższy od krajowego i wyniósł w województwie podkarpackim 38,2%, podczas gdy w kraju 29,6%. Lesistość w województwie, jak i w kraju była wyższa niż dziewięć lat temu odpowiednio o 0,8 p.proc. na Podkarpaciu i o 0,4 p.proc w kraju. Pod względem lesistości województwo podkarpackie znajdowało się na 2. miejscu w kraju. Największą wartość wskaźnik ten przyjmował w województwie lubuskim – 49,3%, a najniższą jego wartość odnotowano w województwie łódzkim – 21,5%.

Powiat bieszczadzki i leski to najbardziej zalesione obszary na Podkarpaciu, w których wskaźnik lesistości wyniósł odpowiednio 70,4% i 68,7%.

Lasy własności Skarbu Państwa stanowiły, 78,1% powierzchni lasów ogółem, natomiast lasy prywatne zajmowały 17,8%.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

Mapa 16. Lesistość w 2019 r.
Map 16. Forest cover in 2019

4.6. Odpady przemysłowe i komunalne

4.6. Industrial and municipal waste

Wytworzono więcej odpadów przemysłowych i komunalnych. Wzrosła ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie.

W 2019 r. w województwie podkarpackim wytworzono 1,3 mln ton odpadów, z czego 38,4% stanowiły odpady komunalne. W relacji do odpadów wytworzonych w kraju województwo podkarpackie stanowiło 1,1%.

W 118 zakładach wytwarzających w ciągu roku sumarycznie powyżej 1 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) lub posiadających 1 mln ton odpadów nagromadzonych, powstało 825,3 tys. ton odpadów. W porównaniu z 2018 r. ilość odpadów przemysłowych była o 1,3% większa, natomiast w odniesieniu do 2010 r. była mniejsza o 21,4%. Z ogólnej ilości odpadów przemysłowych 84,3% przekazano innym odbiorcom (głównie do procesów odzysku), 12,1% – wytwórca we własnym zakresie poddał odzyskowi, 2,3% – unieszkodliwiono (we własnym zakresie przez wytwórcę) i 1,3% – magazynowano czasowo. Spośród odpadów poddanych procesom unieszkodliwiania (we własnym zakresie przez wytwórcę), 68,6% – przekształcono termicznie, 31,4% – unieszkodliwiono w inny sposób.

Na 1 km² przypadało 46,2 ton odpadów wytworzonych (w kraju – 365,0 ton/km²). Na składowiskach własnych zakładów, odpadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na koniec 2019 r. było 55,9 tys. ton, co w porównaniu z nagromadzeniem w skali kraju sklasyfikowało województwo podkarpackie na 16. miejscu.

Głównym źródłem odpadów w 2019 r. było przetwórstwo przemysłowe (69,1% wytworzonych odpadów ogółem bez komunalnych) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną (18,4%).

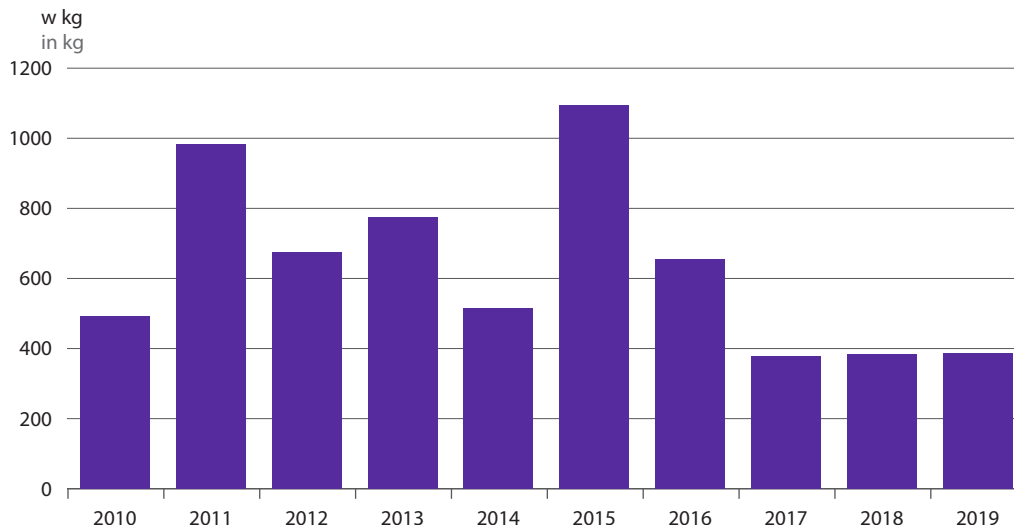
Najwięcej odpadów (37,0% wszystkich odpadów wytworzonych) powstało z procesów termicznych, 15,2% z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych, 12,6% z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury, 7,8% z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych, 7,2% odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych), 5,5% z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności, 4,7% z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii organicznej.

Tablica 7. Odpady przemysłowe
Table 7. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2010	2019	
	w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	1049500	825300	0,7
w tym: of which:			
unieszkodliwione we własnym zakresie conditioned by waste producer on site	.	18800	0,1
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	.	696000	1,1
magazynowane czasowo temporarily stored	72700	10600	0,8
Odpady dotychczas składowane (stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled to date (as of the end of the year) – total	312600	55900	0,0

Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca

Chart 11. Industrial waste generated during the year per capita

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

W 2019 r. wytworzono 514,4 tys. ton odpadów komunalnych, o 3,4% więcej niż przed rokiem i o 42,9% więcej niż dziewięć lat temu. Oznacza to zwiększenie ilości wytworzonych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca Podkarpacia z 169 kg w 2010 r. do 242 kg w 2019 r. (w kraju analogicznie z 261 kg do 332 kg). Odpady komunalne wytworzone w województwie podkarpackim stanowiły 4,0% odpadów wytworzonych w kraju.

Wśród wytworzonych odpadów komunalnych dominują odpady zmieszane. W 2019 r. ich ilość wynosiła 362,7 tys. ton, czyli 70,5% wszystkich wytworzonych odpadów komunalnych.

Odnotowano wzrost udziału odpadów zebranych selektywnie w ogólnej ilości odpadów komunalnych – z 10,7% w 2010 r. do 29,5% w 2019 r. Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie w 2019 r. wyniosła 151,6 tys. ton i była wyższa o 11,2% w stosunku do roku poprzedniego.

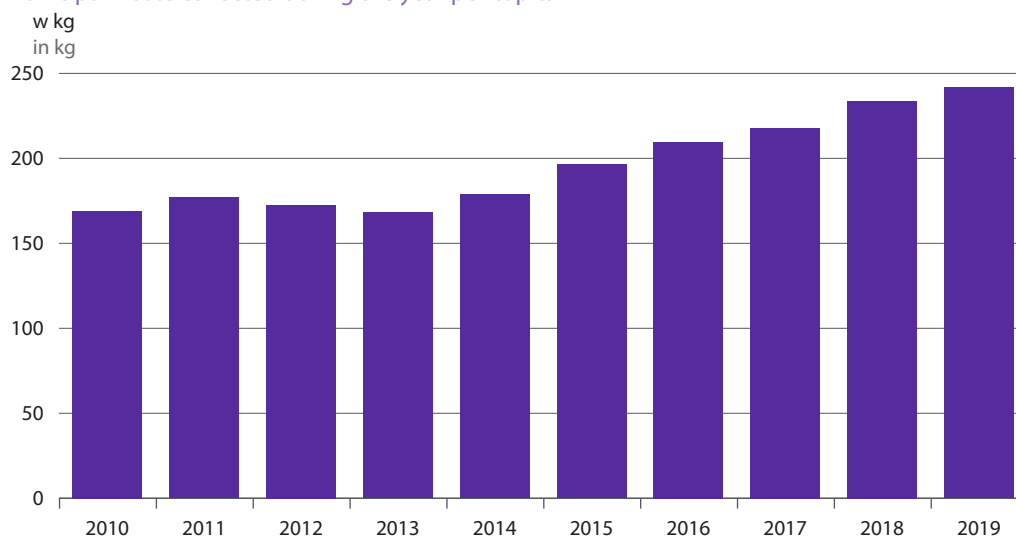
Wśród odpadów zebranych selektywnie na terenie województwa podkarpackiego w 2019 r. największy udział stanowiło szkło (18,9%), następnie odpady wielkogabarytowe (17,6%) oraz zmieszane odpady opakowaniowe (16,8%). W kraju najczęściej zebrano odpadów biodegradowalnych (30,1%), wielkogabarytowych (15,5%) i szkła (14,5%).

Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 8. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2010		2019			
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	ogółem total		w tym z gospodarstw domowych of which from households	
			w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	w tonach in tonnes
Ogółem Total w tym: of which:	38333	30598	151624	3,8	134352	3,7
papier i tektura paper and cardboard	7279	4622	10650	3,1	8433	2,9
szkło glass	15064	12453	28614	5,0	25039	4,7
tworzywa sztuczne plastics	9615	7824	13148	3,3	10830	3,0
metale metals	1721	1143	192	1,3	175	1,3
tekstylia textiles	1824	1820	315	10,2	297	10,4
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne waste electrical and electronic equipment	527	499	2102	5,2	2029	5,3

Wykres 12. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 12. Municipal waste collected during the year per capita

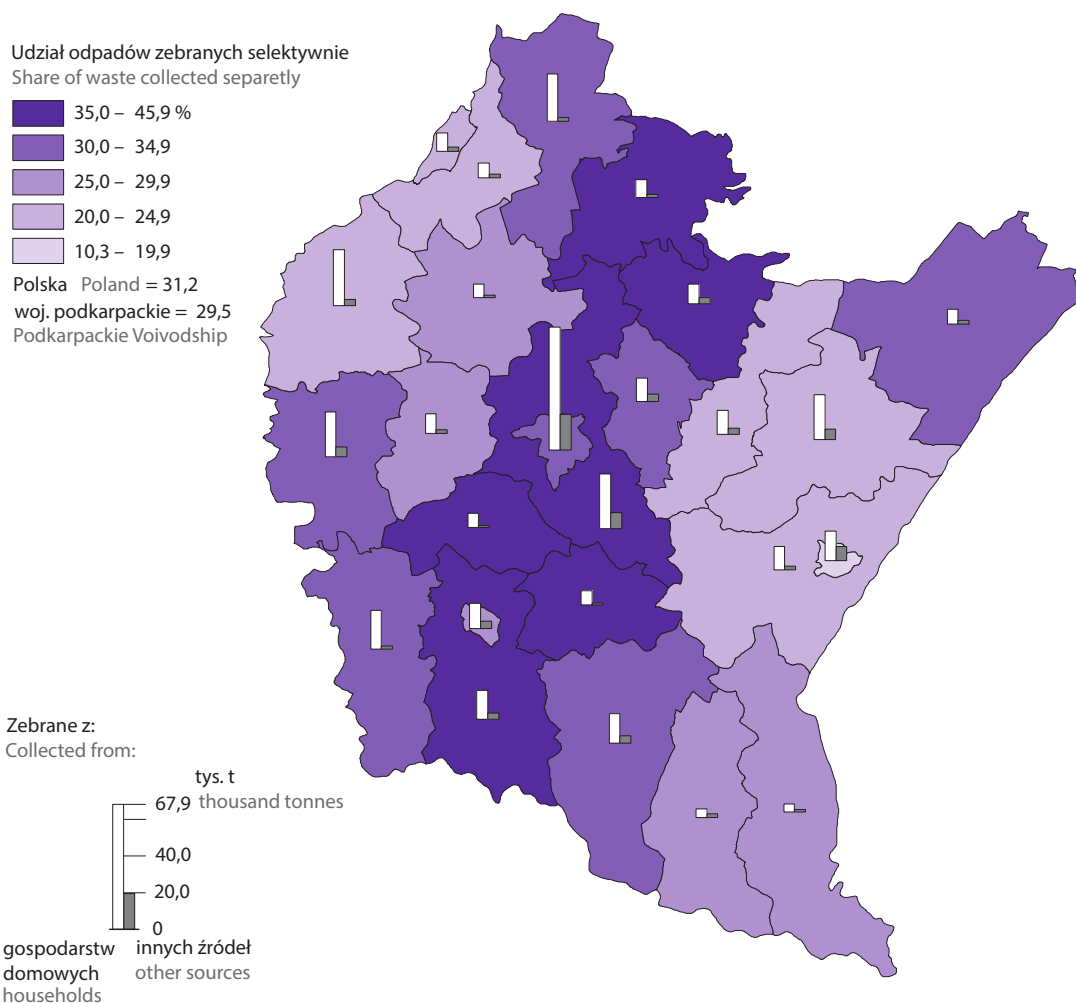

Podstawowym sposobem postępowania z odpadami komunalnymi w województwie podkarpackim było deponowanie ich na składowiskach. W 2019 r. przeznaczono do składowania 47,8% ich ogólnej ilości (w kraju 43,0%). W porównaniu z 2018 r. udział odpadów deponowanych na składowiskach zwiększył się o 3,8 p.proc. Recyklingowi poddano 18,6% odpadów, unieszkodliwieniu termicznemu w spalarniach 29,2%, biologicznemu przetwarzaniu 4,4% odpadów komunalnych.

Na koniec 2019 r. funkcjonowało 12 składowisk przyjmujących odpady komunalne, zajmujących łączną powierzchnię 58,5 ha. Ponad 90% z nich wyposażonych było w instalacje służące do odgazowywania, w wyniku czego poprzez spalanie ujętego gazu odzyskano około 3948 tys. kWh energii elektrycznej.

W województwie podkarpackim w ciągu roku zlikwidowano 411 dzikich wysypisk, z których łącznie zebrano około 490 ton odpadów komunalnych. Szacuje się, że na koniec 2019 r. istniało jeszcze 96 dzikich wysypisk.

Mapa 17. Odpady komunalne zebrane w 2019 r.
Map 17. Municipal waste collected in 2019

4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.7. Economic aspects of environmental protection

W 2019 r. nakłady na środki trwałe służące zarówno ochronie środowiska jak i gospodarce wodnej były wyższe niż przed rokiem, a niższe niż dziewięć lat temu.

Zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji środowiska naturalnego wymaga nakładów na ekologiczne przedsięwzięcia inwestycyjne. W 2019 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska (w cenach bieżących) w województwie podkarpackim wyniosły 647,2 mln zł, tj. o 9,8% więcej niż przed rokiem i o 4,2% więcej w odniesieniu do 2010 r. Udział nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska w nakładach inwestycyjnych w gospodarce narodowej wynosił 4,5%.

W przeliczeniu na jednego mieszkańca nakłady finansowe na środki trwałe ochrony środowiska wynosiły 304 zł (przed rokiem 277 zł, w 2010 r. 292 zł), a w kraju odpowiednio: 323 zł, 271 zł i 284 zł. Najwięcej na jednego mieszkańca wydano w województwie mazowieckim (440 zł) a najmniej w województwie warszawo-mazurskim (180 zł). W ujęciu powiatowym najwięcej nakładów na ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniesiono w Krośnie (1047 zł), a najmniej w powiecie przemyskim (11 zł).

Największe nakłady w 2019 r. poniesiono na gospodarkę ściekową i ochronę wód (74,6%) oraz na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu (15,4%). Na gospodarkę odpadami wydatkowano 5,0%. Udział wydatków na pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska wynosił 4,0%, którą w większości wykorzystano na oszczędzanie energii.

W 2019 r. najwięcej nakładów służących ochronie środowiska pochodziło ze środków własnych województwa – 45,8%, z zagranicznych – 31,1%, a z funduszy ekologicznych – 14,8%.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2019 r. wyniosły 219,0 mln zł, z tego nakłady poniesione na ujęcia i doprowadzenia wody stanowiły 41,1% wszystkich nakładów. Na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody przeznaczono 35,5% nakładów, na obwałowania przeciwpowodziowe – 19,7%, na zbiorniki i stopnie wodne – 3,1%, a na regulacje i zabudowę rzek i potoków przeznaczono – 0,7% nakładów. W porównaniu z 2018 r. wartość środków trwałych służących gospodarce wodnej była o 96,5% większa, w odniesieniu do 2010 r. była większa o 38,7%.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady finansowe na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły 103 zł (przed rokiem 52 zł, w 2010 r. 74 zł), wobec 84 zł w kraju. Najwięcej na jednego mieszkańca wydano w województwie śląskim (172 zł), a najmniej w łódzkim (36 zł). W ujęciu powiatowym najwięcej nakładów służących gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniesiono w powiecie tarnobrzesckim (999 zł), a najmniej w powiecie kolbuszowskim (4 zł).

Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania w 2019 r. do użytku inwestycji służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej to m.in.: bariery przeciw hałasowi drogowemu o długości 2,9 km, sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki (bez przykanalików) o długości 679,9 km, 4 oczyszczalnie ścieków o przepustowości 4046 m³/dobę, sieć wodociągowa o długości 230,0 km, ujęcia wody o wydajności 4203 m³/dobę, regulacja i zabudowa rzek i potoków o długości 0,4 km, obwałowania przeciwpowodziowe o długości 7,7 km.

Tablica 9. Nakłady^a na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
Table 9. Outlays^a on fixed assets for environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w tys. zł in thousand PLN			
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total w tym: of which:	621020,0	495716,9	589428,9	647207,8
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	64341,7	78310,8	58512,3	99604,4
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	507123,5	269898,0	467366,8	482604,5
gospodarka odpadami waste management	20814,1	97971,4	41843,8	32229,6
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	-	839,9	21,5	73,8
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environmental protection	14818,0	13798,3	17751,4	26019,5
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total w tym: of which:	157927,1	133219,0	111485,2	219033,3
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	65481,4	70701,5	76001,5	89978,4
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	22502,9	17329,9	9957,6	77680,4

a Według lokalizacji inwestycji.
a By site location of investment.

Wykres 13. Struktura nakładów na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2010-2019
Chart 13. Structure of outlays on fixed assets by source of financing in 2010-2019

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W latach 2010-2020 w województwie podkarpackim nastąpił spadek liczby ludności. W 2020 r. po raz pierwszy przez cały analizowany okres odnotowano ujemny przyrost naturalny. Zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, wzrósł w wieku poprodukcyjnym. Na Podkarpaciu, spadła liczba zawieranych związków małżeńskich. Wzrósł wiek środkowy (mediana) zarówno kobiet, jak i mężczyzn wstępujących w związek małżeński. Średnia liczba dzieci przypadających na kobietę maleje, będąc niższą od wskaźnika odnowy pokoleń wynoszącego 2,1 koniecznego do stabilizacji liczby ludności. Ludność województwa podkarpackiego, tak jak i kraju, systematycznie się starzeje. Zjawisko to dotyczy zarówno mężczyzn, jak i kobiet oraz w równym stopniu mieszkańców miast, jak i wsi. Ujemne saldo migracji obserwowane na Podkarpaciu spowodowane jest głównie znacznym odpływem ludzi młodych.

Tablica 10. Ludność
Table 10. Population

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem (stan w dniu 31 grudnia) Total (as of 31 December) w tys. in thousand	2127,9	2127,7	2127,2	2121,2
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	5,5	5,5	5,5	5,5
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	104,3	104,2	104,2	104,3
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	41,5	41,3	41,4	41,4
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	58,5	58,7	58,6	58,6
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	119,2	119,2	119,2	118,9

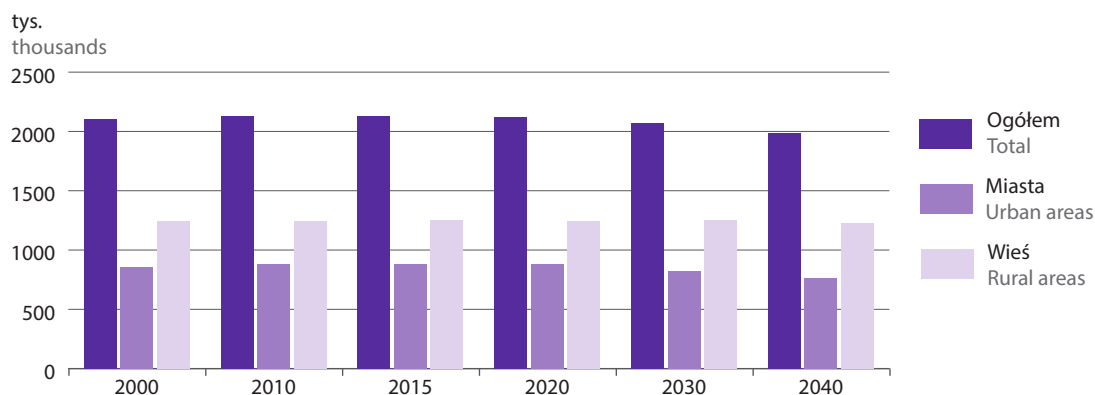
W końcu 2020 r. liczba ludności województwa podkarpackiego wyniosła 2 mln 121 tys., co odpowiadało 5,5% populacji kraju, w tym 877,4 tys. ludności mieszkało w miastach i 1243,8 tys. na wsi. W porównaniu z 2010 r. liczba ludności zmniejszyła się o 6719 osób, a w porównaniu z ubiegłym rokiem o 5935 osób. W 2020 r. ludność miast stanowiła 41,4% ogółu ludności i był to najniższy wskaźnik urbanizacji wśród województw (w kraju udział ludności miejskiej wyniósł 59,9%).

Wykres 14. Liczba ludności w latach 2000-2020 oraz prognoza do 2040 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 14. Population in 2000-2020 and projection until 2040

As of 31 December

Średnia gęstość zaludnienia województwa w 2020 r. wyniosła 119 osób na 1 km² (w Polsce – 122). Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne – od najwyższego w Rzeszowie 1553 osoby/km², do najniższego w powiecie bieszczadzkim 19 osób/km². W miastach województwa na 1 km² przypadało średnio 707 osób, natomiast na wsi 75 osób.

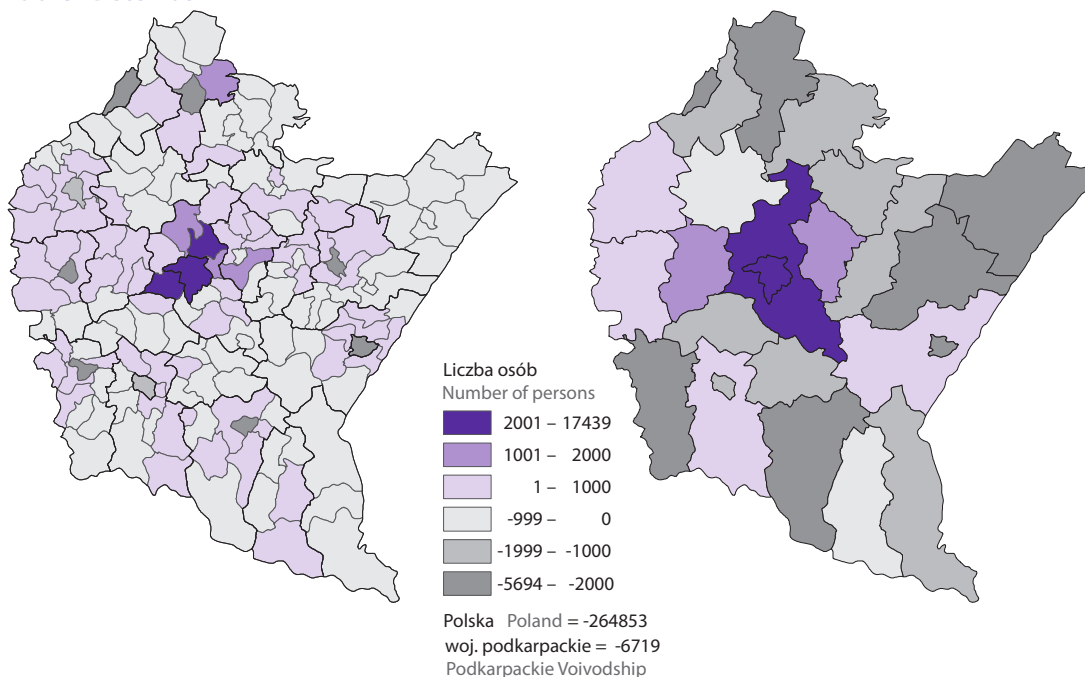
Struktura ludności według płci od kilku lat nie uległa większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważały kobiety, które stanowiły 51,0% ludności województwa. W latach 2010-2020 współczynnik feminizacji wynosił 104, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadało statystycznie 104 kobiety (w kraju 107). Wśród ludności miejskiej współczynnik ten wyniósł 109 i znacznie odbiegał od współczynnika ludności wsi wynoszącego 101.

Mapa 18. Zmiana liczby ludności w latach 2010-2020

Stan w dniu 31 grudnia

Map 18. Population changes in 2010-2020

As of 31 December

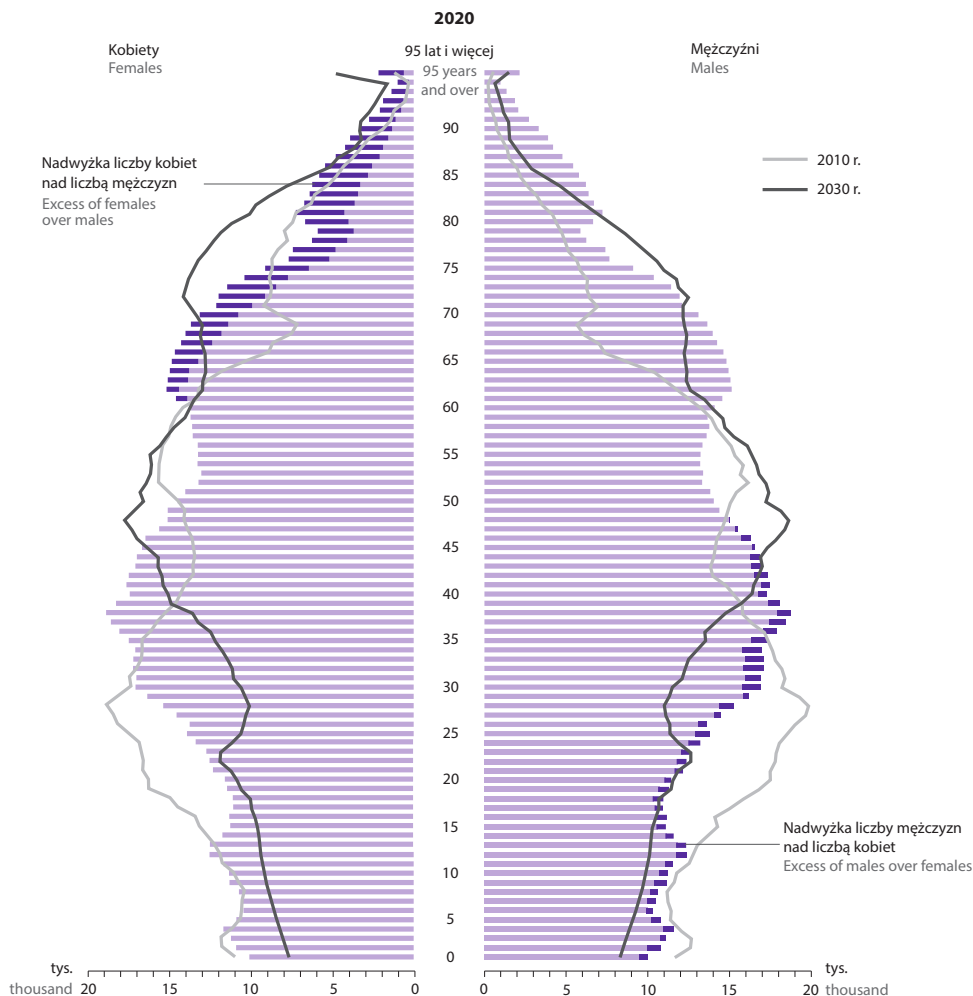

Spośród powiatów szczególnie duża przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami wystąpiła w Przemyślu (114 kobiet na 100 mężczyzn), najmniej sfeminizowany był powiat przemyski tu na 100 kobiet przypadało 100 mężczyzn. Obserwując relacje liczebne mężczyzn i kobiet z jednoczesnym podziałem według grup wieku, wyraźnie zaznacza się przewaga liczebna kobiet po 60. roku życia. Wynika to z faktu, że kobiety żyją dłużej niż mężczyźni. Pomimo że wśród liczby noworodków przeważają chłopcy, to w ogólnej strukturze ludności przewagę liczebną mają kobiety.

Wykres 15. Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2020 i 2030

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 15. Population by sex and age in 2010, 2020 and 2030
As of 31 December

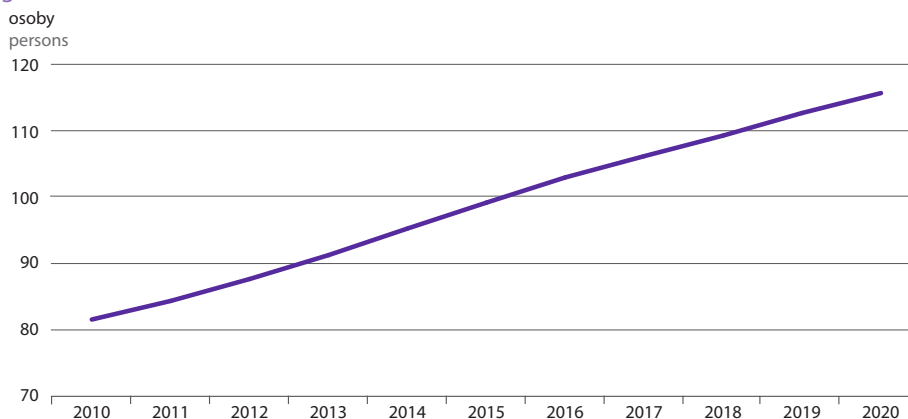

W latach 2010-2020 następowało stopniowe zmniejszanie się udziału dzieci i młodzieży (0-17 lat) w ogólnej liczbie ludności województwa, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej). Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym obniżył się z 20,3% w 2010 r. do 18,1% w 2020 r. (w Polsce z 18,8% do 18,2%) – głównie z powodu malejącej liczby urodzeń. Zmniejszył się również udział ludności w wieku produkcyjnym – z 63,9% do 61,1% (w kraju – z 64,4% do 59,5%). Jednocześnie wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym – z 15,9% w 2010 r. do 20,8% w 2020 r. (w kraju – z 16,8% do 22,3%). W 2020 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym (mężczyźni w wieku 18-64 lata i kobiety w wieku 18-59 lat) przypadało 64 osoby w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym), w 2010 r. było to 57 osób, a w 2019 r. 63 osoby. W województwie odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym jest niższy niż przeciętnie w kraju, a w wieku produkcyjnym – wyższy niż w kraju.

Proces starzenia się ludności jest wynikiem zmniejszania się udziału roczników młodszych, a zwiększania się udziału roczników starszych w populacji. Jednym z mierników tego procesu jest m.in. indeks starości, który określa relację pokolenia dziadków i wnuczków, (liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat).

Wykres 16. Indeks starości

Chart 16. Ageing index

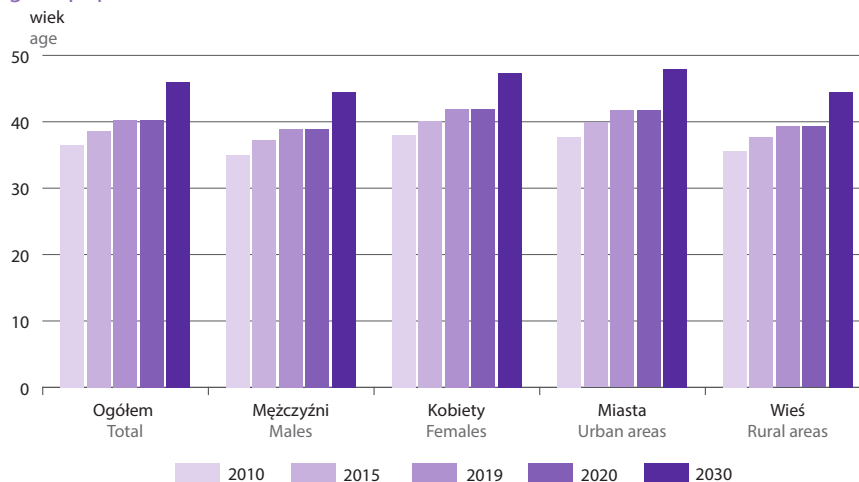

W końcu 2020 r. indeks starości w województwie podkarpackim wynosił 115 osób, co oznacza, że średnio na 100 wnuczków przypadało 115 dziadków lub babć (w 2010 r. 81 osób). W kraju indeks ten wynosił odpowiednio 121 osób w 2020 r. i 89 osób w 2010 r. Najwięcej dziadków na 100 wnuczków w 2020 r. przypadało w województwie świętokrzyskim –148, najmniej natomiast w województwie pomorskim – 103 dziadków. W 2020 r. występowało znaczne zróżnicowanie tego wskaźnika według powiatów od 91 osób w powiecie rzeszowskim do 172 osób w Tarnobrzegu. Wśród 25 powiatów indeks starości powyżej średniej wojewódzkiej odnotowano w 12 powiatach.

Do zilustrowania relacji międzypokoleniowych pomiędzy osobami najstarszymi, a ich dziećmi służy wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego pokazujący, ile osób w wieku 85 lat i więcej przypada na 100 osób w wieku 50–64 lata. W końcu 2020 r. wskaźnik ten w województwie podkarpackim podobnie jak i w kraju wynosił 11 osób. W latach 2010–2020 wartość wskaźnika wzrosła o 4 osoby. W 2020 r. obserwowano zróżnicowanie przestrzenne tego wskaźnika, który w powiecie bieszczadzkiem wynosił 8 osób, natomiast w Rzeszowie 13 osób. W 2010 r. wartości wskaźnika były niższe w każdym z powiatów i mieściły się w przedziale od 4 osób w powiecie bieszczadzkiem i Tarnobrzegu do 9 osób w powiatach rzeszowskim i łańcuckim.

Wykres 17. Mediana wieku ludności

Chart 17. Median age of population

Wiek środkowy (mediana) mieszkańców województwa podkarpackiego z roku na rok jest coraz wyższy. W 2020 r. mediana wieku wyniosła 40,7 lat (w kraju 41,7 lat), co oznacza, że połowa ludności przekroczyła ten wiek (w roku 2010 mediana wyniosła 36,5 lat). Mieszkańcy miast byli średnio o 2,6 lata starsi od mieszkańców wsi. Niezależnie od miejsca zamieszkania mediana wieku kobiet była wyższa niż mężczyzn. W 2020 r. połowa kobiet miała 42,2 lata, a mężczyzn 39,3 lat (w 2010 r. odpowiednio 38,0 i 35,0 lat). Spośród ludności województwa podkarpackiego najmłodszy okazali się mieszkańcy powiatu ropczycko-sędziszowskiego z medianą 38,9 lat, najstarsi natomiast mieszkali w Tarnobrzegu, a ich mediana wyniosła 45,0 lat. Ludność Podkarpacia wciąż jest nieco młodsza niż przeciętnie w kraju – o 1,0 rok. W 2020 r. w rankingu plasowała się na 4. miejscu będąc tym samym jedną z młodszych populacji wśród województw. Województwo pomorskie było najmłodsze w kraju z medianą 40,3 lat, najstarsze zaś było województwo opolskie z medianą 43,4 lata.

W 2020 r. na Podkarpaciu zawarto 7,9 tys. małżeństw, co stanowiło 5,5% ogółu związków zalegalizowanych w Polsce. Oznacza to spadek zarówno w stosunku do 2019 r., jak i 2010 r. odpowiednio o 21,8% i 40,1%. Więcej związków w 2020 r. w województwie podkarpackim zawierano na wsi – 62,4%, w Polsce – 40,3%), co związane jest głównie ze stopniem urbanizacji.

Spośród wszystkich zawartych związków w 2020 r. 68,4% stanowiły małżeństwa wyznaniowe (dla miast – 61,4%, dla wsi – 72,6%). Wśród małżeństw wyznaniowych 99,7% zawarto w Kościele Katolickim. W 2020 r., na każdy tysiąc ludności przypadło 3,7 małżeństw, w 2019 r. 4,8, a w 2010 r. 6,2. Współczynnik natężenia małżeństw dla miast i wsi wyniósł odpowiednio 3,4‰ i 4,0‰. Analogicznie dla kraju wyniósł po 3,8‰ dla ogółu, miast oraz wsi. Najniższą wartość współczynnika zawieranych małżeństw na tysiąc ludności zanotowano w 2020 r. w Przemyślu – 2,8‰, najwyższy wystąpił w powiecie strzyżowskim – 4,5‰.

W 2020 r. najliczniejszą grupą wśród kobiet wstępujących w związek małżeński były osoby z przedziału wiekowego 25-29 lat. Stanowiły one 42,7% wszystkich kobiet wstępujących w związek małżeński. W 2010 r. odsetek kobiet z tego przedziału wiekowego wynosił 37,6% i sukcesywnie wzrastał. Wpływ na zwiększenie odsetka tej grupy wiekowej miał przede wszystkim wzrost udziału kobiet w wieku 25-29 lat wychodzących za mąż na wsi z 33,3% w 2010 r. do 42,3% w 2020 r. Mężczyźni podobnie jak kobiety najczęściej wstępowali w związek małżeński w wieku 25-29 lat. W 2020 r. stanowili oni 45,4% ogółu mężczyzn zawierających związek małżeński.

Miernikiem charakteryzującym wiek osób decydujących się na związek małżeński jest wiek środkowy (mediana). W województwie podkarpackim (zgodnie z ogólnokrajowym trendem) na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się wzrost mediany wieku zarówno kobiet, jak i mężczyzn wstępujących w związek małżeński. W 2020 r. wiek środkowy dla nowożeńców płci męskiej wyniósł 29,1 lat (30,4 dla miast i 28,4 dla wsi) i był wyższy o 0,1 roku od osiągniętego w 2019 r. i o 1,8 lat wyższy niż w 2010 r. Kobiety decydowały się wcześniej na zawarcie małżeństwa – mediana wieku w 2020 r. wyniosła 27,0 (28,3 dla miast i 26,3 dla wsi) i była o 0,1 roku wyższa niż w 2020 r. i o 1,7 roku wyższa niż w 2010 r.

W 2020 r. w województwie podkarpackim orzeczono 2024 rozwody, co stanowiło 4,0% wszystkich rozwodów zarejestrowanych w kraju. W porównaniu z 2019 r. w województwie podkarpackim orzeczono o 21,2% mniej rozwodów.

Wskaźnikiem natężenia rozwodów jest ich liczba przypadająca na 1000 mieszkańców. Od lat województwo podkarpackie należy do regionów, w których notuje się najniższą wartość tego wskaźnika. W 2020 r. jego wartość utrzymywała się na poziomie 1,0‰ (1,3‰ w miastach i 0,7‰ na wsi). Dla porównania, w kraju wskaźnik ten w 2020 r. kształtował się na poziomie 1,3‰ (miasta – 1,6‰, wieś – 0,9‰). Tak niska wartość wskaźnika natężenia rozwodów – pozytywna z punktu widzenia trwałości związków małżeńskich – w rankingu województw stawia województwo podkarpackie na 1. miejscu. W skali powiatów województwa podkarpackiego można stwierdzić, iż najniższą wartość wskaźnika natężenia rozwodów zanotowano w powiecie ropczycko-sędziszowskim (0,6‰), najwyższą w Krośnie – 1,7‰.

Kolejnym wskaźnikiem pozwalającym analizować skalę orzekanych rozwodów jest współczynnik rozwodów w przeliczeniu na 1000 nowozawartych małżeństw. Dla województwa podkarpackiego największą wartość wskaźnik ten w analizowanych ostatnich dziesięciu latach osiągnął w 2020 roku i wynosił – 255,8‰. Było to o 2,1 p.promilowego więcej niż w 2019 r. i aż o 97,8 p.promilowego więcej niż w 2010 r. W kraju wskaźnik ten wynosił 352,7‰.

W porównaniu z innymi województwami w 2020 r. Podkarpacie osiągnęło najlepszy wynik w kraju (najmniejsza liczba rozwodów przypadająca na 1000 nowozawartych małżeństw), natomiast najgorzej przedstawiała się sytuacja w województwie dolnośląskim (461,8‰). Wśród powiatów województwa podkarpackiego najwyższą wartość tego wskaźnika zaobserwowano w Krośnie (534,7‰), natomiast najmniej małżeństw rozwiódło się w powiecie strzyżowskim (152,7‰).

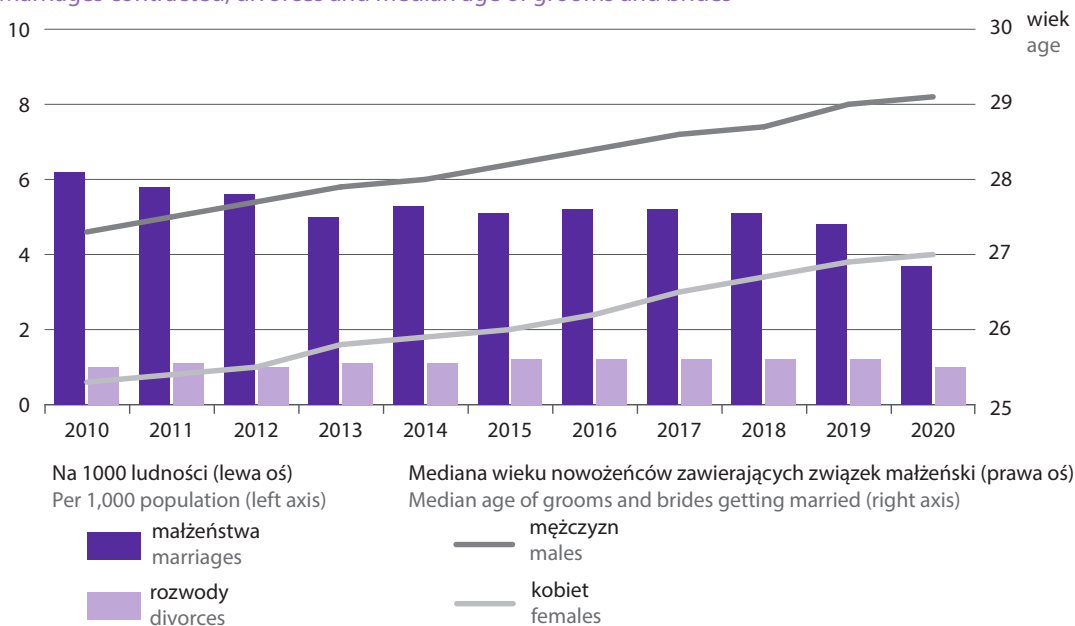
Rozpatrując wiek rozwiedzionych mieszkańców Podkarpacia w momencie wniesienia powództwa można stwierdzić, iż najczęściej pozew rozwodowy zarówno w przypadku mężczyzn, jak i kobiet wnosili osoby w wieku 35-39 lat (21,9% ogółu mężczyzn rozwodzących się i 21,4% kobiet rozwodzących się).

Rozwód orzeczony w stosunku do pary małżonków wiąże się zwykle z konsekwencjami dla wychowywanych przez nich dzieci. W województwie podkarpackim udział małżeństw bezdzietnych wynosił odpowiednio dla lat 2010 i 2020 – 37,4% i 40,6%. W analizowanym okresie na Podkarpaciu najwięcej rozwodów orzekły sądy w stosunku do par posiadających jedno małoletnie dziecko. W 2020 r. stanowiły one 34,1% ogółu rozwodów (35,1% dla miast, 32,7% dla wsi).

W 2020 r. sądy orzekły separację wobec 52 małżeństw (o 22 mniej niż w 2019 r.), z czego 57,7% przypadło na mieszkańców miast. W przeliczeniu na 100 tys. ludności liczba separacji wyniosła 2,4 (dla miast – 3,4 i 1,8 dla wsi). W kraju wskaźnik ten wyniósł 1,9. Separacje z powództwa żony stanowiły 73,1% ogółu orzeczonych separacji. Separacje bezdzietnych małżeństw stanowiły 57,7% orzeczonych separacji (47,3% rok temu). Spośród małżeństw posiadających dzieci najczęściej separacje dotyczyły małżeństw posiadających dwoje dzieci (21,2%).

Wykres 18. Małżeństwa zawarte, rozwody oraz mediana wieku nowożeńców

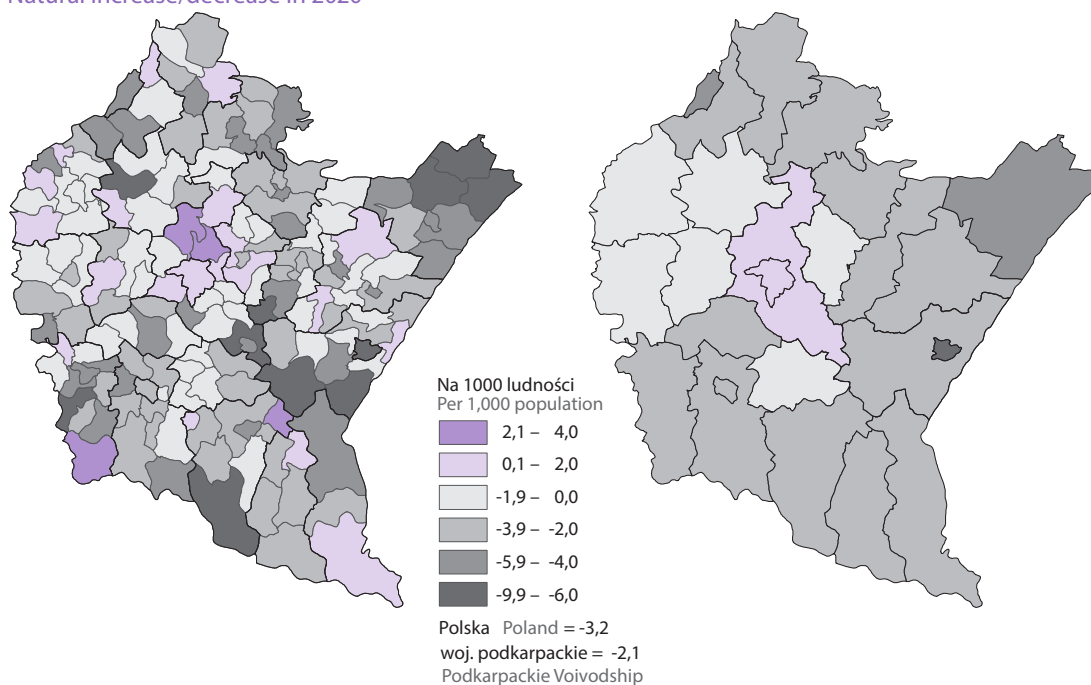
Chart 18. Marriages contracted, divorces and median age of grooms and brides

W 2020 r. po raz pierwszy od kiedy w wyniku reformy podziału administracyjnego kraju powstało obecne województwo podkarpackie (1999 r.) odnotowano ujemny przyrost naturalny, co oznacza, że liczba zgonów była tu większa od liczby urodzeń. Przyrost naturalny na 1000 ludności wynosił -2,1 (w kraju -3,2). Najwyższy ujemny przyrost na 1000 ludności odnotowano w województwie świętokrzyskim (-6,4) i łódzkim (-6,1). Najmniejszy ale również ujemny przyrost wystąpił w województwie pomorskim (-0,5). W 2020 r. w przeliczeniu na 1000 ludności dodatni przyrost naturalny wystąpił w dwóch powiatach województwa (w 2019 r. w 10 powiatach) były to Rzeszów (1,3) i powiat rzeszowski (0,1). Najniższy ujemny przyrost naturalny wystąpił w Przemyślu (-7,0).

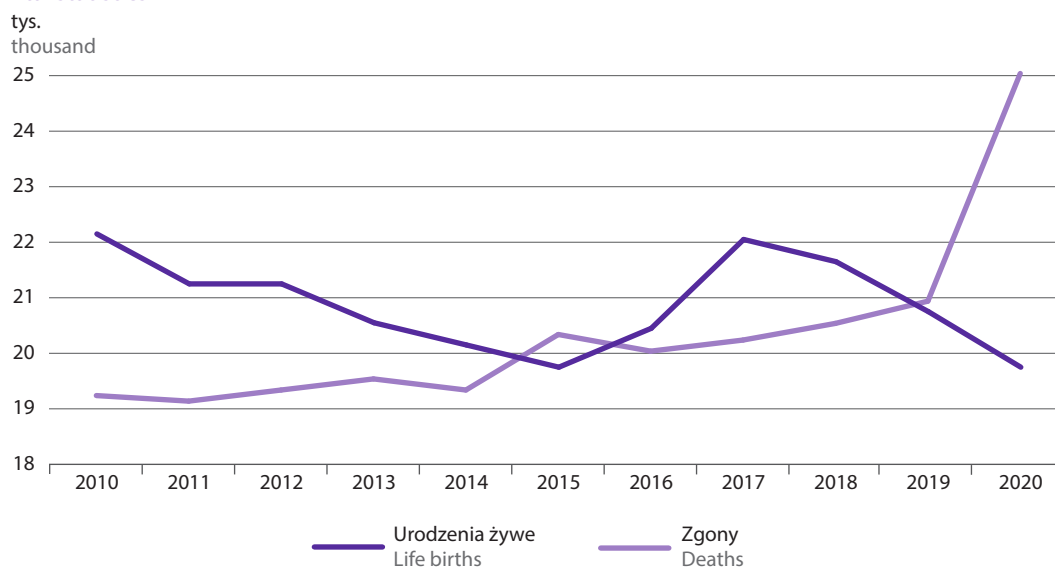
Mapa 19. Przyrost/ubytek naturalny ludności w 2020 r.

Map 19. Natural increase/decrease in 2020

Wykres 19. Ruch naturalny ludności

Chart 19. Vital statistics

W roku 2020 w województwie podkarpackim zanotowano 19,6 tys. urodzeń żywych, tj. o 5,0% mniej niż w 2019 r. i o 11,0% mniej niż w 2010 r. Współczynnik urodzeń (czyli liczba urodzeń na 1000 ludności) w 2020 r. wyniósł 9,2‰ i był o 0,1 p. promilowy mniejszy niż w Polsce.

Zmniejszająca się liczba urodzeń dotyczy zarówno rodzin zamieszkałych w miastach, jak i rodzin wiejskich, ale natężenie urodzeń na wsi jest w dalszym ciągu wyższe niż w mieście. W miastach województwa podkarpackiego, na 1000 ludności przypadało 8,6 urodzeń żywych, natomiast na wsi – 9,6. W przekroju podkarpackich powiatów najwyższe wartości współczynnika urodzeń odnotowano w powiecie ropczycko-sędziszowskim – 11,4, najniższe w Tarnobrzegu – 7,2.

Od lat poziom reprodukcji ludności nie zapewnia prostej zastępowalności pokoleń, tj. kiedy na jedną kobietę w wieku 15-49 lat przypada średnio 2,10 – 2,15 urodzeń dzieci.

Ogólny współczynnik dzietności uległ niewielkiemu zmniejszeniu z 1,34 w 2019 r. do 1,30 w 2020 r. Współczynnik dla kraju również się zmniejszył z 1,42 do 1,38. Najbardziej korzystnymi współczynnikami dzietności w województwie podkarpackim w 2020 r. charakteryzowały się powiaty: ropczycko-sędziszowski (1,55) i łańcucki (1,54). Najgorzej wypadł powiat nizański ze wskaźnikiem dzietności (1,07).

Współczynnik płodności, określanej liczbą urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat) wyniósł w 2020 r. 38,82‰ i był niższy od notowanego w roku 2019 o 1,67 p. promilowego. W kraju współczynnik płodności był wyższy i wyniósł 39,92‰. W 2020 r. najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie ropczycko-sędziszowskim (46,92‰), natomiast najniższą w Tarnobrzegu (32,40‰). Wyższa płodność występowała u kobiet mieszkających na wsi, gdzie na 1000 kobiet przypadało 40 dzieci, przy 37 w miastach (w Polsce odpowiednio – 41 i 40).

Najwyższą płodnością cechowały się kobiety w wieku 25-29 lat, w której to grupie wiekowej w 2020 r. wskaźnik płodności osiągnął poziom 89,79‰, a matki z tego przedziału wiekowego urodziły 6,6 tys. dzieci, co stanowiło 33,8% ogółu urodzeń żywych. Najwyższy w tej grupie wiekowej współczynnik płodności odnotowano w powiecie łańcuckim (118,47‰), najniższy natomiast w powiecie lubaczowskim (66,67‰).

Środkowy wiek matek to wiek kobiet w momencie urodzenia kolejnego dziecka, który połowa matek już przekroczyła, a którego połowa jeszcze nie osiągnęła. W województwie podkarpackim środkowy wiek matek w 2020 r. wyniósł 30,4 lat, a rodzających po raz pierwszy – 28,1 lat. W roku 2010 wiek ten był niższy i wynosił odpowiednio: 28,5 i 26,3 lat. Na wsi mediana wieku matek rodzających wynosiła 30,0 lat, a w mieście 31,0 lat. W grupie kobiet z wykształceniem wyższym średni wiek matek w momencie urodzenia dziecka kształtował się w 2020 r. na poziomie 31,4 lat (w 2010 r. 29,3 lat), natomiast w przypadku matek z wykształceniem podstawowym 27,8 lat (w 2010 r. 28,4 lat).

Kobiety z wykształceniem wyższym pierwsze dziecko rodziły w wieku 29,3 lat (w 2010 r. 27,8 lat), a kobiety z wykształceniem podstawowym o 9 lat wcześniej, tj. w wieku 20,3 lat (w 2010 r. 21,7 lat).

W ostatnich latach sukcesywnie zmniejszała się liczba urodzeń, znacznie wzrosła liczba zgonów dlatego też wartość współczynnika dynamiki demograficznej (liczba urodzeń żywych w danym okresie przypadająca na 1 zgon) zmalała z 1,2 w 2010 r. przez 1,0 w 2019 do 0,8 w 2020 r.

W 2020 r. zmarło 24,1 tys. osób, czyli o 32,0% więcej w porównaniu z rokiem 2010 i o 20,6% więcej niż rok wcześniej. W omawianym roku zmarło 12,9 tys. mężczyzn, co stanowiło 53,5% wszystkich zgonów w województwie.

Współczynnik umieralności w województwie podkarpackim był niższy niż w Polsce i w 2020 r. wyniósł 11,4‰ (co oznacza, że na 1000 ludności przypadało 11,4 zgonów), podczas gdy w 2019 r. – 9,4‰. W Polsce w 2020 r. przypadało 12,4, a w 2019 r. 10,7 zgonów na 1000 ludności. Liczba zgonów przypadająca na 1000 mieszkańców w roku 2020 w miastach województwa podkarpackiego wyniosła 11,2 i była mniejsza niż na wsi o 0,3 p.prom. W analizowanym roku zarejestrowano 84 zgony niemowląt, tzn. dzieci poniżej 1 roku życia, w porównaniu z 2019 r. było to o 1 zgon więcej (w Polsce nastąpił spadek o 10,1%). Pogorszeniu uległ wskaźnik określający śmiertelność niemowląt. Na 1000 urodzeń żywych w 2020 r. przypadało 4,3 zgony niemowląt, podczas gdy w 2019 r. – 4,0.

Najczęściej notowanymi przyczynami zgonów w województwie podkarpackim w 2019 r. były choroby układu krążenia, które stanowiły 42,8% ogólnej liczby zgonów w województwie i w stosunku do roku 2010 zmniejszyły się o 9,5 p.proc.

Umieralność w wyniku chorób układu krążenia była zdecydowanie wyższa wśród kobiet, w 2019 r. stanowiły one 48,7% ogólnej liczby zgonów kobiet, wśród mężczyzn – 37,5%.

W kraju udział osób zmarłych z powodu chorób układu krążenia był niższy niż w województwie o 3,4 p.proc. Drugą co do wielkości przyczyną zgonów na Podkarpaciu były choroby nowotworowe których udział wzrósł w latach 2010-2019 o 2,0 p.proc.

Zmniejszył się odsetek zgonów spowodowanych przyczynami zewnętrznymi, które w 2019 r. spowodowały 4,8% wszystkich zgonów, wobec 6,2% w 2010 r.

W grupie chorób układu krążenia najczęstszymi przyczynami zgonów w 2019 r. były: niewydolność serca (30,6% ogółu chorób układu krążenia), choroba niedokrwienna serca (29,4%), choroby naczyń mózgowych (15,8%) oraz miażdżyca (9,1%). Najczęstszymi nowotworami powodującymi zgon w 2019 r. były: nowotwór złośliwy oskrzeli i płuc (16,4% wszystkich zgonów z powodu nowotworów), nowotwór złośliwy jelita grubego (6,5%) oraz nowotwór złośliwy piersi (5,5%). Natomiast najczęstsze zewnętrzne przyczyny zgonu to samobójstwa (21,3%), oraz wypadki komunikacyjne (19,2%).

Wymienione, najważniejsze przyczyny zgonów mają różne natężenie w zależności od płci i wieku. W zbiorowości osób młodych w wieku 15-24 lata zdecydowanie najczęstszymi przyczynami zgonów były przyczyny zewnętrzne – w 2019 r. ich udział w ogólnej liczbie zgonów w tej grupie wyniósł 60,5%. Niezależnie od płci, ich wpływ maleje wraz z wiekiem, np. wśród osób w wieku 35-44 lata udział zgonów z powodu zewnętrznych przyczyn wyniósł 31,6%.

Choroby układu krążenia wśród przyczyn zgonów zaczynają dominować u kobiet w wieku 60 lat i więcej, a wśród mężczyzn w wieku 40 lat i więcej.

Trzecia z najważniejszych grup przyczyn zgonów – choroby nowotworowe, w przypadku kobiet zaczyna mieć znaczący wpływ już w wieku 45-49 lat (w 2019 r. – 54,2% zgonów w tej grupie wiekowej). W populacji mężczyzn natężenie zgonów z powodu chorób nowotworowych nasila się w grupie 65-69 (w 2019 r. – 37,8% zgonów w tej grupie wiekowej).

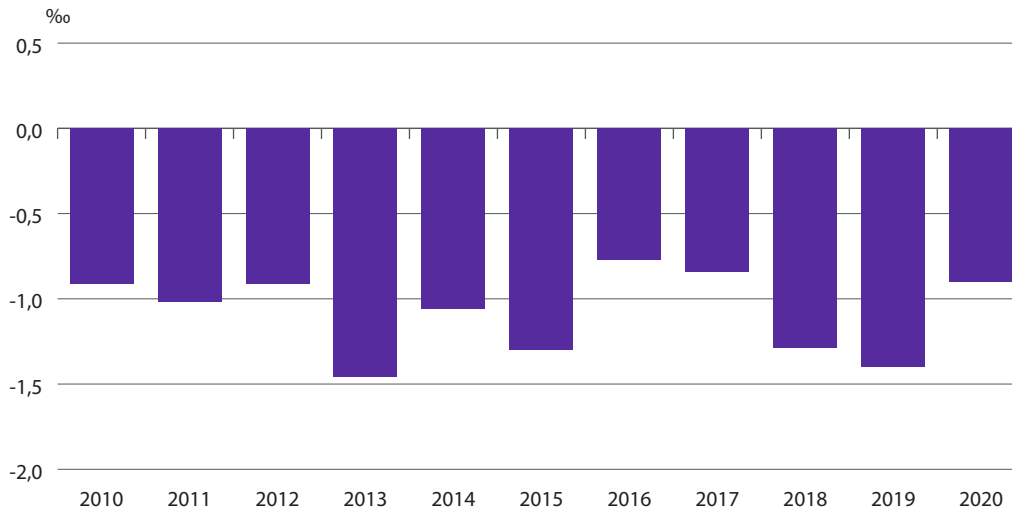
Przyczyną 48,2% zgonów niemowląt w 2019 r. były wady rozwojowe wrodzone, a 44,6% choroby i stany okresu okołoporodowego, tzn. powstające w czasie trwania ciąży matki i w okresie pierwszych 6 dni życia noworodka.

Drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem mającym istotny wpływ na stan zaludnienia są migracje ludności. W 2020 r. w województwie podkarpackim – podobnie jak w latach poprzednich – odpływ ludności (wymeldowania z pobytu stałego) przewyższał napływ ludności (zameldowania na pobyt stały). W 2020 r. odpływ ludności na pobyt stały wyniósł 21,1 tys. (w 2019 r. – 26,2 tys.), natomiast napływ – 19,1 tys. osób (w 2019 r. – 23,2 tys.). Wartość ujemnego salda migracji stałej zmniejszyła się o 2950 w 2019 r. do minus 1956 w 2020 r. Główny udział w ujemnym saldzie migracji na Podkarpaciu w 2020 r. mieli mieszkańcy miast (minus 2183), natomiast saldo migracji dla wsi było dodatnie (227). W przeliczeniu na 1000 ludności współczynnik salda migracji w 2020 r. osiągnął wartość minus 0,9‰ i był o 0,5 p. promilowego mniejszy w porównaniu z 2019 rokiem, co plasowało województwo podkarpackie na 10. miejscu w rankingu województw (w kraju wynosił 0,1‰). Dodatnią wartość tego współczynnika w 2020 r. zanotowano tylko w czterech województwach (największą w województwie mazowieckim – 2,2‰). Z analizy zmian poziomu tego wskaźnika w przekroju powiatowym województwa podkarpackiego wynika, iż w 2020 r. dodatni wskaźnik salda migracji odnotowano w powiecie rzeszowskim – 5,9‰, Rzeszowie – 4,4‰ i w powiecie łańcuckim (-2,0‰). Najgorzej sytuacja przedstawiała się w Przemyślu (minus 5,9‰).

W 2020 r. na terenie województwa podkarpackiego (biorąc pod uwagę migrację wewnętrzną) zameldowano na pobyt stały 18,3 tys. osób – o 17,3% mniej niż w 2019 r. W tym samym czasie liczba wymeldowań z pobytu stałego wyniosła 20,6 tys. osób – o 19,8% mniej niż w 2019 r.

Tylko w trzech powiatach województwa podkarpackiego odnotowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych – powiat rzeszowski (950), Rzeszów (755) i powiat łańcucki (137), a największym ujemnym saldem charakteryzował się Przemyśl (minus 373).

Wykres 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności
 Chart 20. Net migration of population for permanent residence per 1,000 population

Z analizy danych dotyczących migracji wewnętrznych na pobyt stały według województw (ruch międzywojewódzki) wynika, że zarówno w 2010 r., jak i 2020 r. największy napływ ludności do województwa podkarpackiego następował z województw ościennych – małopolskiego i lubelskiego (w 2020 r. odpowiednio: 843 osoby i 671 osób). Najmniej osób zdecydowało się przenieść na stałe na Podkarpacie z województwa lubuskiego (w 2020 r. – 26 osób). Największy odpływ mieszkańców województwa podkarpackiego obserwowany był do województwa małopolskiego i mazowieckiego (w 2020 r. odpowiednio: 2179 i 1092). Najmniej osób z Podkarpacia osiedliło się na stałe w województwie lubuskim (38 osób).

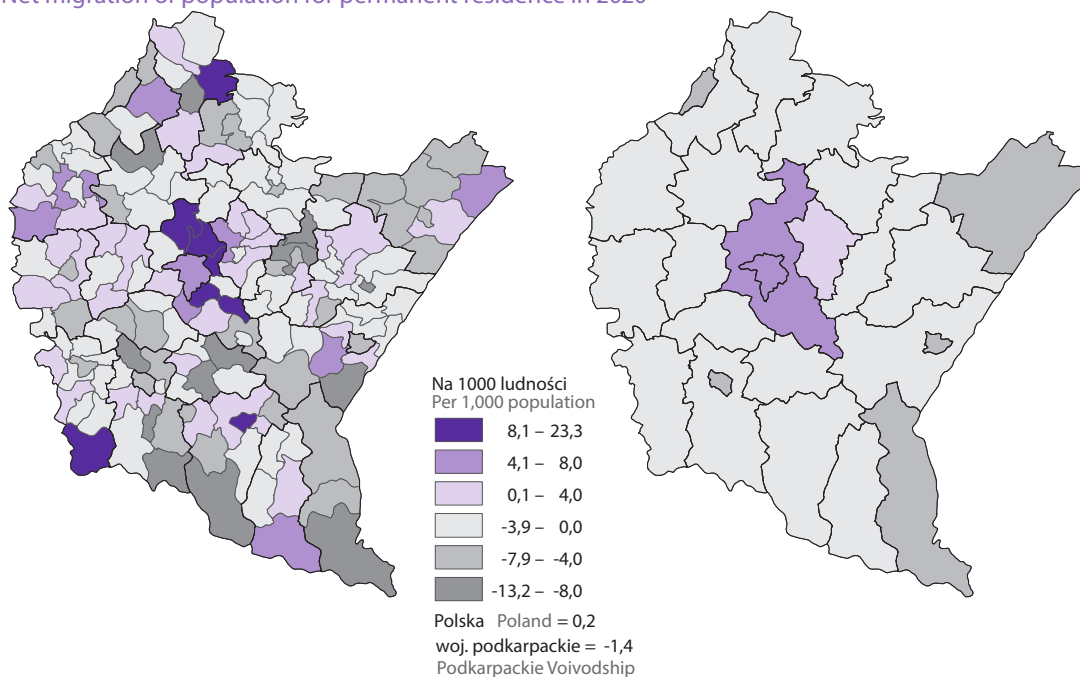
Na przestrzeni lat 2010-2020 największy napływ osób migrujących zaobserwowano na tereny wiejskie z miast. W 2020 r. zanotowano 5800 takich przypadków, co stanowiło 31,6% ogółu napływu w migracjach wewnętrznych. W stosunku do 2010 r. oznacza to spadek o 1,9 p.proc. W kierunku przeciwnym (napływ ze wsi do miast) w 2020 r. stwierdzono w 4608 przypadkach (o 160 więcej niż w 2010 r.). W latach 2010-2020 na Podkarpaciu zdecydowaną większość stanowiły migracje ludności wewnątrz województwa. W 2020 r. zanotowano 15041 tego typu przypadków (o 3187 mniej w porównaniu z 2019 r.). Największe napływy ludności na pobyt stały w obrębie województwa odnotowano w powiecie rzeszowskim – 2133 i Rzeszowie – 2093. Również w tych powiatach obserwowane były największe ilościowe odpływy ludności z pobytu stałego – w Rzeszowie (1444) i powiecie rzeszowskim (1215). Najmniej ludności zameldowano na pobyt stały w powiecie leskim (137), tu też najmniej było wymeldowań – 170.

Analiza struktury wieku osób migrujących wewnątrz województwa w 2020 r. wskazuje, iż najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-29 lat (16,7% ogółu w migracjach wewnętrznych). Na dynamikę i saldo migracji ogólnej wpływ wywiera także migracja zagraniczna. W 2020 r. w województwie podkarpackim nastąpił spadek (o 38,5%) w odniesieniu do 2010 r. i (o 2,7%) w odniesieniu do 2019 r. emigracji na pobyt stały. Na Podkarpacie w tym czasie na pobyt stały z zagranicy przyjechało 801 imigrantów (o 106 mniej niż w 2010 r. i o 257 mniej niż w 2019 r.).

Analizując populację migrantów pod względem płci, stwierdza się przewagę mężczyzn zarówno wśród imigrantów, jak i emigrantów. W 2020 r. mężczyźni stanowili 54,8% przyjeżdżających do województwa podkarpackiego i 55,2% opuszczających województwo na stałe. Na wyjazd na stałe za granicę z Podkarpacia zdecydowanie częściej decydowali się mieszkańcy miast. W 2020 r. z podkarpackich miast wyjechało na stałe 313 osób (w 2010 – 576), co stanowiło 58,9% ogółu emigrantów województwa (w 2010 – 66,7%). Tymczasem w miastach Podkarpacia w 2020 r. osiedliło się 357 (w 2010 r. – 461) imigrantów – stanowili oni 44,6% (w 2010 r. – 50,8%) ogółu osób z zagranicy, które zdecydowały się na pobyt stały w województwie podkarpackim.

Z województwa podkarpackiego na wyjazd za granicę na pobyt stały decydowały się przede wszystkim osoby w wieku 30-34 lat. Stanowili oni 19,6% wszystkich emigrantów. W analizowanych latach przeważająca część emigrantów z województwa podkarpackiego udawała się do krajów europejskich. Najwięcej osób w 2020 r. wyemigrowało do Wielkiej Brytanii – 36,3% i Niemiec – 9,6% ogółu emigrantów. Od wielu lat na Podkarpaciu notuje się również duży, udział wyjazdów na pobyt stały do Stanów Zjednoczonych. W 2020 r. odsetek ich wyniósł 12,4% i był mniejszy o 8,8 p.proc. w porównaniu z 2019 r. Wśród osób, które postanowiły osiedlić się na stałe w województwie podkarpackim w 2020 r. najczęściej pochodziło z Wielkiej Brytanii (254), Ukrainy (91) i Niemiec (89). Stanowili oni odpowiednio: 31,7%, 11,4% i 11,1% ogółu wszystkich imigrantów.

Mapa 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2020 r.
Map 20. Net migration of population for permanent residence in 2020

Edukacja

Education

Rok szkolny 2019/20 był kolejnym, w którym odnotowano wzrost liczby dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego. W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się liczba miejsc w przedszkolach – o 6,3%.

W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym, jak i w stosunku do 2010/11 roku, liczba uczniów szkół podstawowych zwiększyła się.

Najwięcej uczniów szkół ponadpodstawowych wybierało naukę w technikach i w liceach ogólnokształcących. W szkołach tych, była możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki na uczelniach.

Liczba studentów na uczelniach w województwie podkarpackim zmniejszyła się zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem akademickim, jak i z rokiem akademickim 2010/11.

W roku szkolnym 2019/20 w województwie podkarpackim funkcjonowało 1534 (wzrost o 7 w porównaniu z rokiem poprzednim) formalnie zarejestrowanych placówek wychowania przedszkolnego: 739 przedszkoli, 688 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, 5 zespołów wychowania przedszkolnego oraz 102 punkty przedszkolne. W stosunku do roku szkolnego 2018/19 odnotowano wzrost liczby przedszkoli (o 4,5%). W pozostałych typach placówek wystąpił spadek ich liczby i wyniósł on odpowiednio: w przypadku oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych – o 2,8%, punktów przedszkolnych – o 3,8%, a zespołów wychowania przedszkolnego – o 16,7%. Przedszkola stanowiły mniej niż połowę (48,2%) wszystkich placówek wychowania przedszkolnego, przy czym 53,7% przedszkoli zlokalizowanych było w miastach.

W stosunku do roku szkolnego 2010/11 liczba placówek wychowania przedszkolnego wzrosła o 12,5%. Liczba przedszkoli i liczba punktów przedszkolnych znacznie zwiększyła się (odpowiednio o: 66,1% i 37,8%). Zmniejszyła się natomiast liczba oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych (o 17,8%) i zespołów wychowania przedszkolnego (o 37,5%).

W ramach systemu oświaty wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2019/20 objętych było 74,3 tys. dzieci, tj. o 0,5% więcej niż w poprzednim roku szkolnym, a także o 36,0% więcej niż w roku szkolnym 2010/11 (w Polsce – odpowiednio więcej było o 0,6% i o 32,3%). Najbardziej powszechnym typem placówek wychowania przedszkolnego są przedszkola. W województwie podkarpackim uczęszczało do nich 73,8% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (68,3% w roku szkolnym 2010/11).

W roku szkolnym 2019/20 liczba dzieci w wieku 3-6 lat objęta wychowaniem przedszkolnym na 1000 dzieci tej grupy wieku wyniosła 888, natomiast w roku szkolnym 2018/19 i 2010/11 – odpowiednio: 877 i 617. W Polsce wskaźnik ten wyniósł 904 (w roku szkolnym 2018/19 i 2010/11 – odpowiednio: 895 i 680).

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

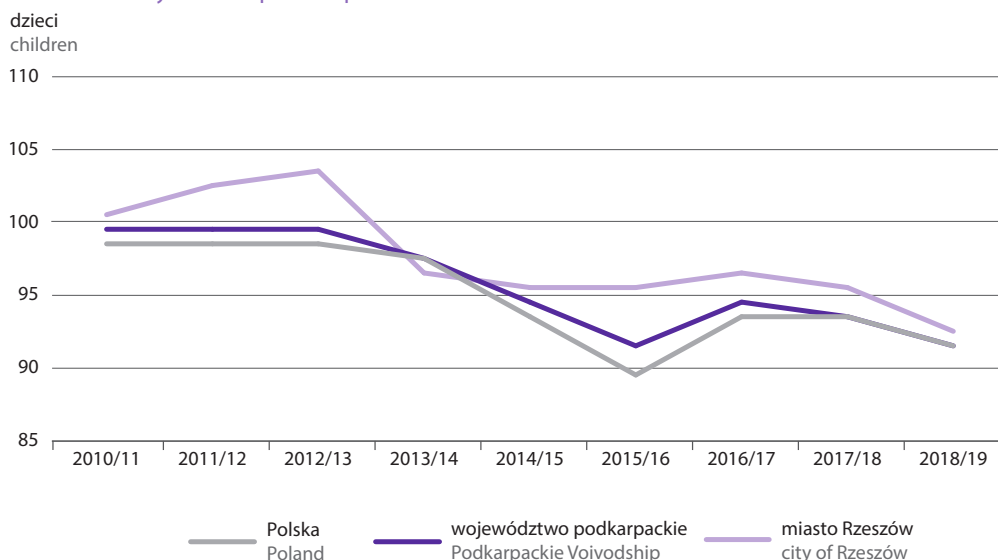
Tablica 11. Wychowanie przedszkolne^a
 Table 11. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2010/11	2015/16	2018/19	2019/20
Placówki: Establishments:	1364	1505	1527	1534
miasta urban areas	336	412	467	495
wieś rural areas	1028	1093	1060	1039
w tym of which				
Przedszkola Nursery schools	445	619	707	739
w tym specjalne of which special	3	13	21	23
Miejsca: Places:	39539	52202	63335	.
w tym of which				
Przedszkola Nursery schools	37806	48583	59915	.
w tym specjalne of which special	22	151	289	.
Dzieci: Children:	54630	61504	73914	74296
miasta urban areas	28398	30901	37214	37857
wieś rural areas	26232	30603	36700	36439
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	17851	7999	20369	19735
5 lat 5	15616	21226	19316	19032
Liczba dzieci w wieku 3-6 lat na 100 miejsc w przedszkolu Number of children aged 3-6 per 100 places in nursery school	228	183	136	.

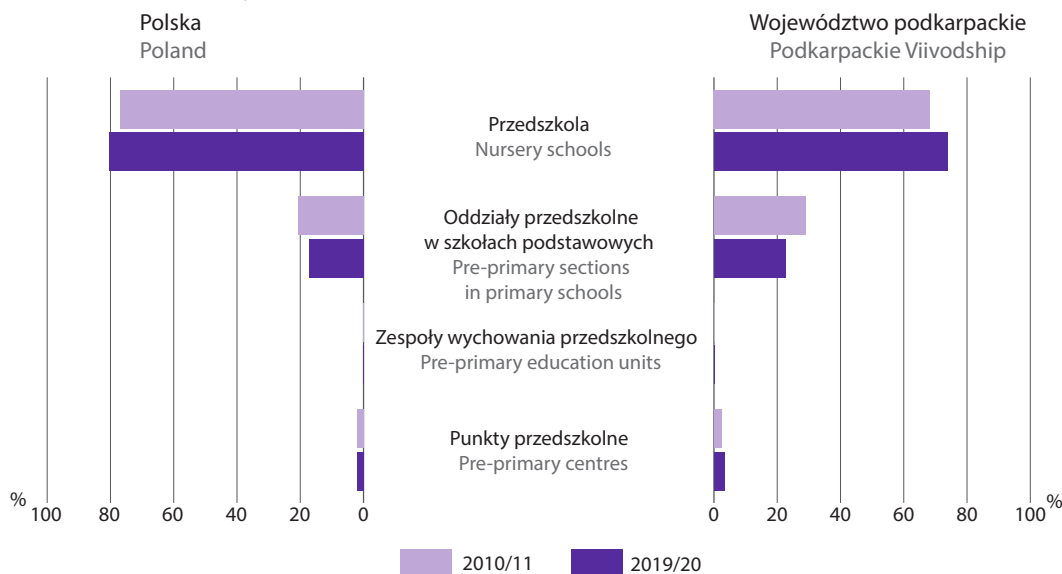
a W latach szkolnych 2015/16-2018/19 łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
 a In the school years 2015/16-2018/19 including children staying in the units performing health care activities.

Rok szkolny 2019/20 był trzecim rokiem obowiązywania nowego ustroju szkolnego wprowadzonego ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. Głównymi jej założeniami była likwidacja gimnazjów i powrót do 8-letniej szkoły podstawowej, a także modyfikacja szkolnictwa zawodowego poprzez zastąpienie zasadniczych szkół zawodowych szkołami branżowymi. Jednym z celów reformy było także wydłużenie cyklu kształcenia w liceach ogólnokształcących z trzech do czterech lat oraz w technikum z czterech do pięciu lat.

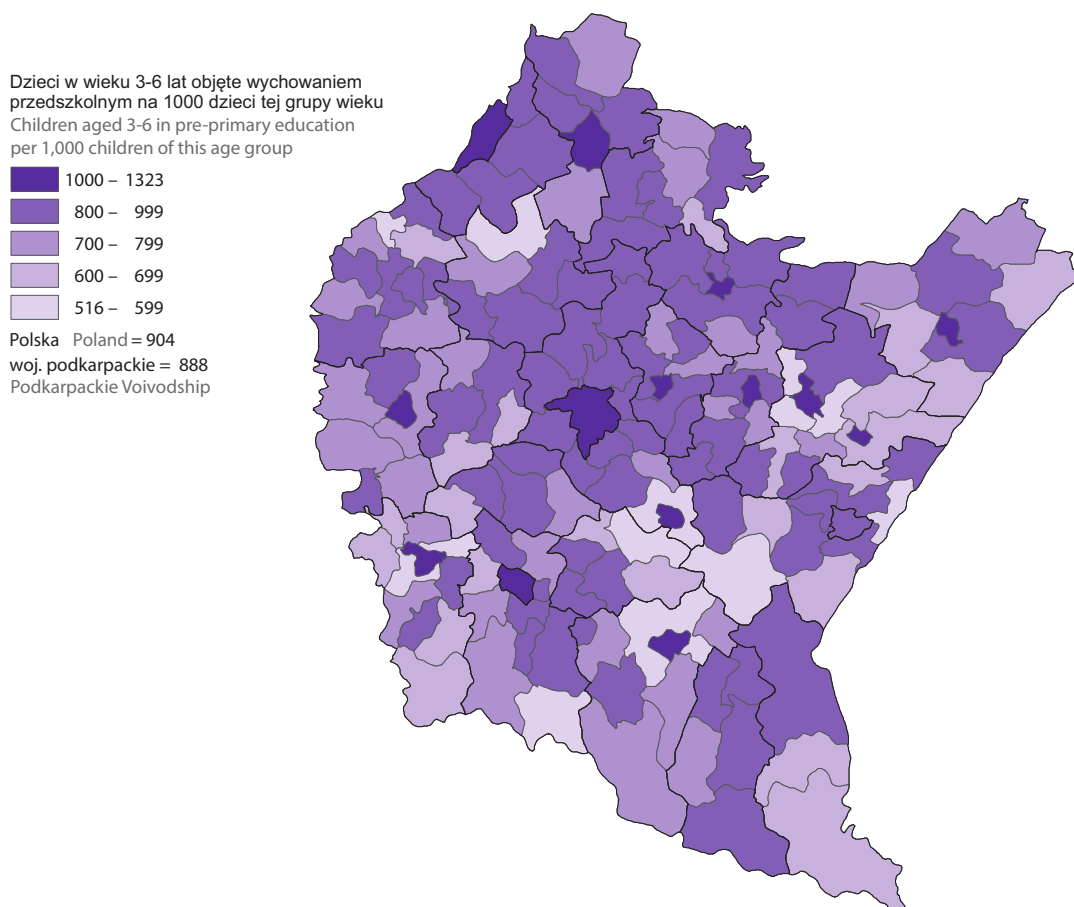
Wykres 21. Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc
 Chart 21. Children in nursery schools per 100 places

Wykres 22. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego
 Chart 22. Children in pre-primary establishments

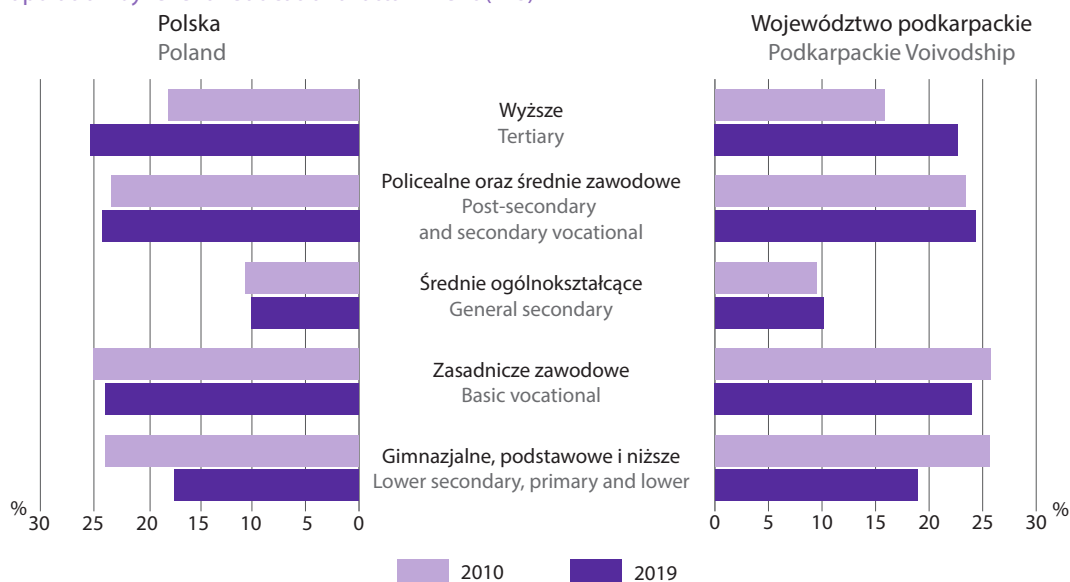

Mapa 21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2019/20
 Map 21. Pre-primary education in the 2019/20 school year

Uwzględniając poziom wykształcenia według wyników reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL (danych średniorocznych) w 2019 r., w województwie podkarpackim 24,3% ludności w wieku 15 lat i więcej posiadało najczęściej wykształcenie policealne oraz średnie zawodowe (wzrost o 0,9 p.proc. w porównaniu z 2010 r.), natomiast najmniejszy odsetek 10,1% wystąpił u osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (wzrost o 0,6 p.proc. w porównaniu z 2010 r.). Także w kraju najmniejszy udział miały osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (10,0% wobec 10,6% w 2010 r.), najwyższy zaś osoby posiadające wykształcenie wyższe (25,1% wobec 17,8% w 2010 r.).

Wykres 23. Ludność według poziomu wykształcenia (BAEL)
Chart 23. Population by level of educational attainment (LFS)

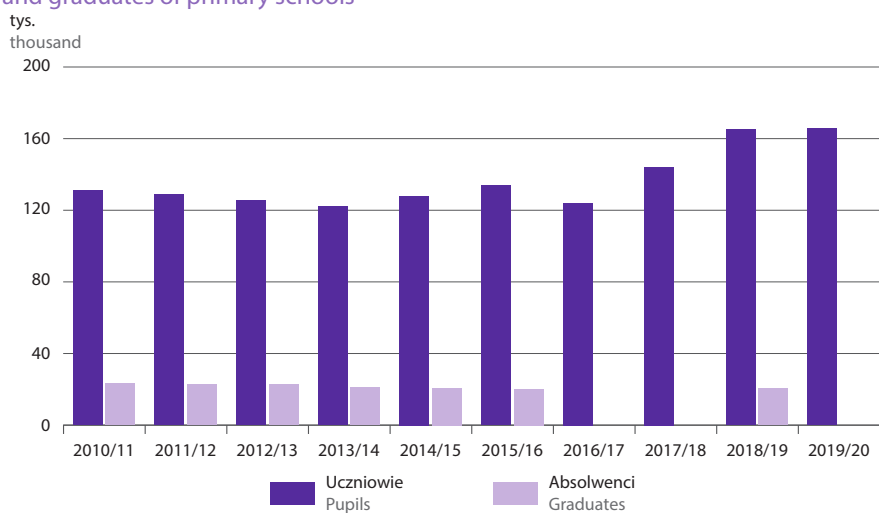
W roku szkolnym 2019/20 w województwie podkarpackim działały 1102 szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi), tj. o osiem szkół mniej niż w poprzednim roku szkolnym i o 42 mniej niż w roku szkolnym 2010/11. W Polsce liczba szkół w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym zmniejszyła się (o 4,5%), natomiast w odniesieniu do roku szkolnego 2010/11 zwiększyła się (o 0,5%).

Do szkół podstawowych w roku szkolnym 2019/20 uczęszczało 165,7 tys. uczniów (89,9 tys. na wsi i 75,7 tys. w miastach). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym, liczba uczniów szkół podstawowych zwiększyła się o 0,4% (w kraju zwiększyła się o 0,7%). Również w stosunku do roku szkolnego 2010/11 liczba uczniów zwiększyła się w województwie podkarpackim o 26,5% (w Polsce o 39,7%). Wynik ten był przede wszystkim wynikiem reformy edukacji i przedłużeniem nauki w szkole podstawowej o dwa lata.

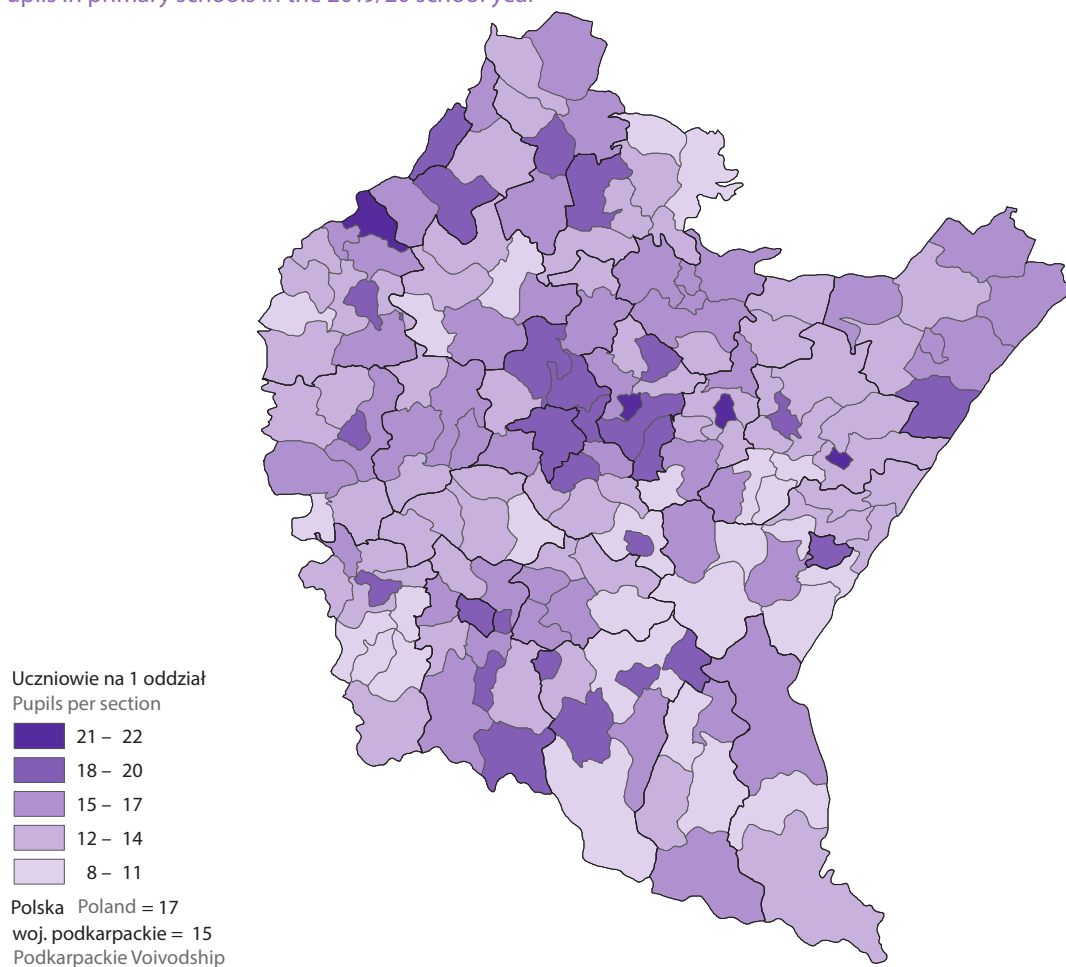
Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły 89,0% szkół podstawowych, zaś jednostki sektora prywatnego – 10,8%. W szkołach tych kształciło się odpowiednio 95,3% i 4,5% uczniów. Pozostałe szkoły prowadzone były przez jednostki administracji rządowej – 0,2% i kształciło się w nich 0,2% uczniów szkół podstawowych.

W roku szkolnym 2019/20 średnia wielkość oddziału szkolnego w szkole podstawowej wyniosła 15 uczniów (w Polsce 17 uczniów). Średnia liczba uczniów w oddziale w szkole wiejskiej wyniosła 13 osób, podczas gdy w mieście 18 (w kraju odpowiednio: 14 i 18 uczniów).

Wykres 24. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych
 Chart 24. Pupils and graduates of primary schools

Mapa 22. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2019/20
 Map 22. Pupils in primary schools in the 2019/20 school year

W roku szkolnym 2019/20 w województwie podkarpackim w wyniku reformy systemu edukacji gimnazja dla dzieci i młodzieży przestały funkcjonować. W roku szkolnym 2018/19 gimnazja ukończyło 18,1 tys. uczniów.

Do **szkół ponadpodstawowych** zalicza się: licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe, specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia oraz szkoły policealne, które ze względu na fakt, że stanowią wyższy szczebel kształcenia, zostaną omówione oddzielnie.

W roku szkolnym 2019/20 działało 349 szkół ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży (bez szkół policealnych). Uczęszczało do nich 91,8 tys. uczniów, tj. o 27,2% więcej niż w poprzednim roku szkolnym. W stosunku do poprzedniego roku szkolnego nastąpił wzrost łącznej liczby tych szkół – o 2,0%. Największą popularnością cieszyły się te szkoły, które dawały możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki na uczelniach. W szkołach tych pobierało naukę 88,0% ogólnej liczby uczniów na tym poziomie kształcenia.

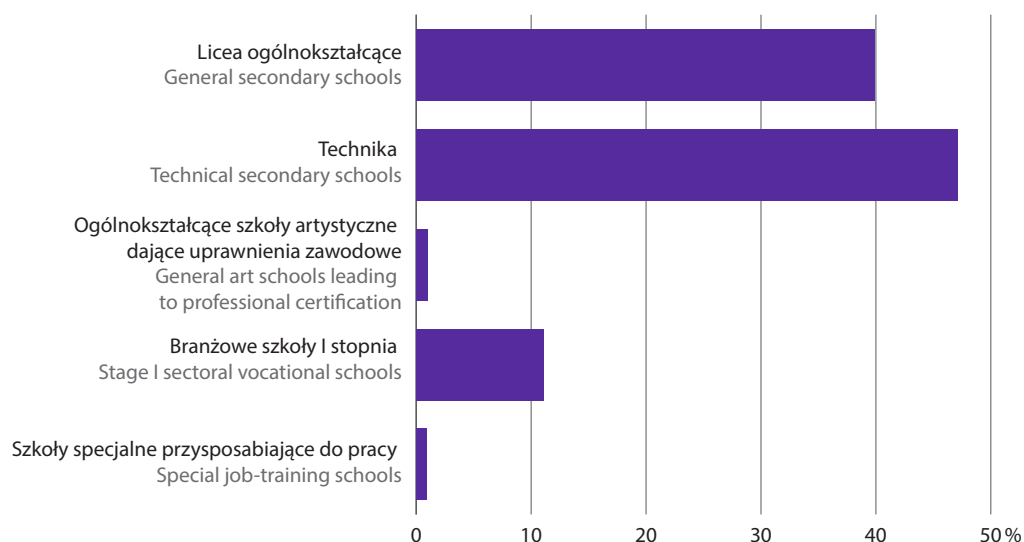
W roku szkolnym 2019/20 funkcjonowało 123 licea ogólnokształcące, tj. o 3 szkoły więcej niż w poprzednim roku szkolnym (o 2,5%) i o 40 szkół mniej niż w roku szkolnym 2010/11 r. (o 24,5%). Kształciło się w nich 36,7 tys. uczniów, a ich liczba była wyższa o 31,9% w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym i o 8,7% mniej niż w roku szkolnym 2010/11.

W roku szkolnym 2019/20 działało 107 techników, w których kształciło się 43,2 tys. uczniów. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym, liczba techników zwiększyła się o jedną placówkę, a liczba uczniów zwiększyła się o 24,6%. Natomiast w stosunku do roku szkolnego 2010/11 liczba szkół zmalała o 17, a liczba uczniów zwiększyła się o 13,7%. W technikach utrzymuje się znacząca przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. W roku szkolnym 2019/20 kobiety stanowiły 37,3% uczniów techników.

Odrębną grupę wśród szkół i ponadpodstawowych stanowiły ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe. W roku szkolnym 2019/20 w województwie podkarpackim w 9 placówkach tego typu zawód zdobywało 919 uczniów (w tym 77,0% stanowiły kobiety), tj. o 13,5 więcej niż przed rokiem. Liczba szkół w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i z rokiem szkolnym 2010/11 nie uległa zmianie.

Wykres 25. Uczniowie szkół ponadpodstawowych dla młodzieży według typów szkół w roku szkolnym 2019/20

Chart 25. Students of post-primary schools by types of schools in the 2019/20 school year

Głównym celem nauczania w branżowych szkołach I stopnia jest wykształcenie u uczniów umiejętności potrzebnych do pracy w określonym zawodzie. W roku szkolnym 2019/20 działało 84 szkoły tego typu, w których kształciło się 10,2 tys. uczniów. W województwie podkarpackim funkcjonowało 26 szkół specjalnych przysposabiających do pracy, do których uczęszczało 813 uczniów. Udział kobiet wśród uczniów tych szkół wyniósł odpowiednio: 25,3% i 43,1%.

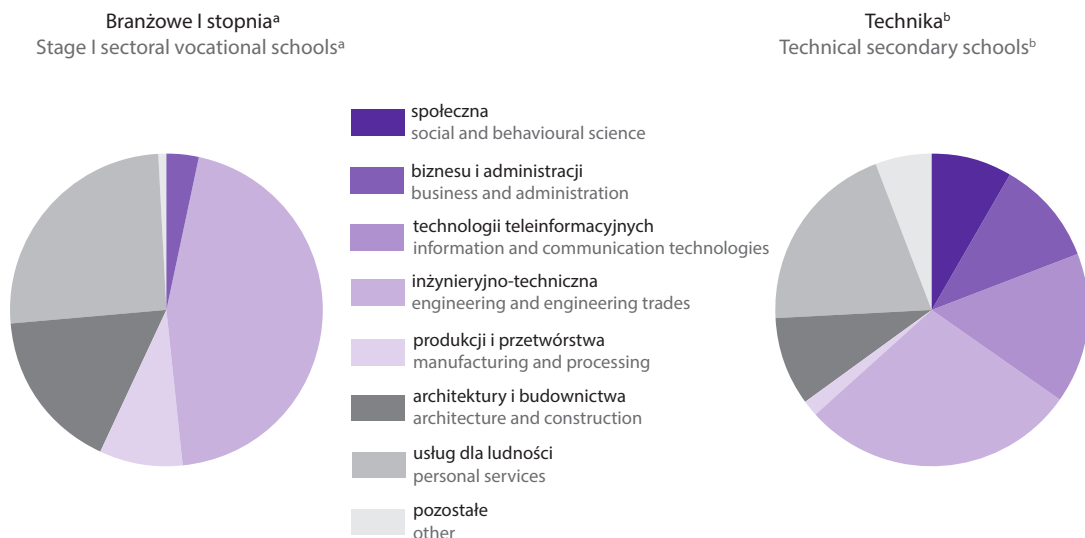
Wśród uczniów branżowych szkół I stopnia największą popularnością cieszyły się kierunki kształcenia z podgrupy inżynieryjno-technicznej oraz usług dla ludności – odpowiednio 45,0% i 25,5% ogólnej liczby uczniów tego typu szkół. Były to również kierunki kształcenia najczęściej wybierane przez uczniów szkół ogólnozawodowych (odpowiednio 28,7% i 20,0% uczniów tych szkół).

Zainteresowanie części młodzieży kształceniem zawodowym wynika w dużej mierze z sytuacji na rynku pracy, gdzie cenione są konkretne kwalifikacje zawodowe.

W roku szkolnym 2019/20 obserwowano dalszy spadek liczby szkół policealnych. Na terenie województwa podkarpackiego funkcjonowało 78 szkół policealnych (w poprzednim roku szkolnym – 96), do których uczęszczało 8,9 tys. uczniów (o 13,6% mniej niż przed rokiem). W porównaniu z innymi typami szkół, szkoły policealne wyróżniają się krótszym cyklem kształcenia – od roku do 2,5 lat i w większym stopniu niż inne szkoły podlegają mechanizmom rynkowym. Liczba absolwentów szkół policealnych z roku szkolnego 2018/19 wyniosła 3,2 tys. osób i zmniejszyła się o 22,8% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Wykres 26. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2018/19

Chart 26. Graduates of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2018/19 school year

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a Including basic vocational school sections. b Including general art schools leading to professional certification.

W roku akademickim 2019/2020 na 13 uczelniach mających siedzibę w województwie podkarpackim studiowało 45,3 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami), w tym na pierwszym roku studiów 12,0 tys. Udział kobiet wyniósł 56,1%. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim liczba studiujących zmniejszyła się o 1,6%. Od roku akademickiego 2010/11 liczba studentów systematycznie zmniejszała się, co wynikało w znacznym stopniu ze zmniejszającej się populacji osób w wieku 19–24 lata. W stosunku do roku 2010/11 liczba uczących się na podkarpackich uczelniach była mniejsza o 34,3%.

Do publicznych uczelni uczęszczało 35,6 tys. osób, a do niepublicznych 9,7 tys. Na studiach stacjonarnych kształciło się 32,4 tys. osób – stanowiły one prawie trzy czwarte ogółu studentów. W uczelniach publicznych z tej formy kształcenia skorzystało 80,5%, a w niepublicznych 38,6% studentów.

Odnotowano również spadek liczby studentów, w porównaniu z poprzednim rokiem akademickim, w zamiejscowych jednostkach organizacyjnych uczelni spoza województwa – o 22,1%. W roku akademickim 2019/2020 w tych jednostkach kształciło się 664 studentów.

W 2019 roku dyplomy ukończenia studiów wyższych otrzymało 13,7 tys. absolwentów. W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba absolwentów zmalała o 4,7%.

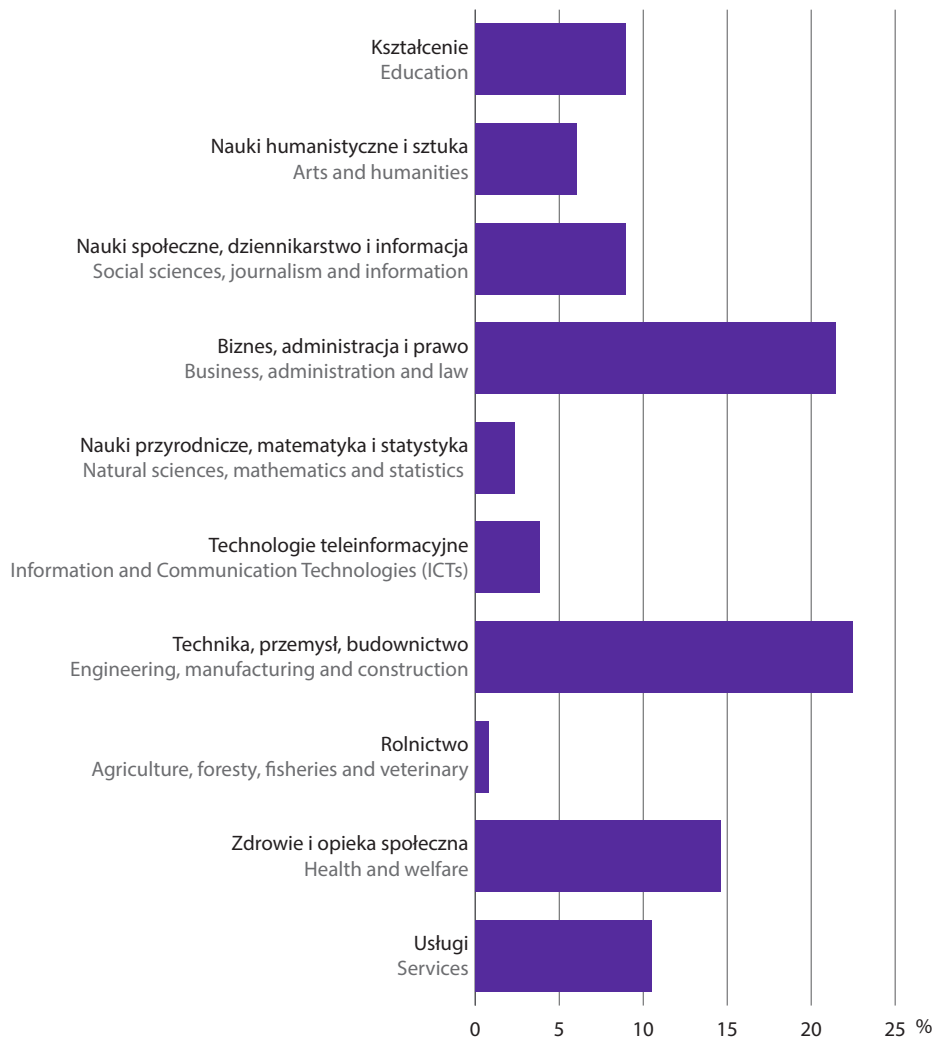
Głównym ośrodkiem akademickim w województwie podkarpackim jest Rzeszów, na terenie którego, w roku akademickim 2019/2020, swoją siedzibę miało 5 uczelni skupiających 81,2% ogółu studentów. Biorąc pod uwagę liczbę studentów, największymi uczelniami w województwie podkarpackim były: Uniwersytet Rzeszowski kształcący 35,7% ogółu studentów oraz Politechnika Rzeszowska – 25,7%.

Najwięcej osób studiowało na kierunkach z grupy „biznes, administracja i prawo” (22,2%), następnie z grupy „technika, przemysł, budownictwo” (21,2%) oraz „zdrowie i opieka społeczna” (12,2%). Najmniej studentów było na kierunkach z grupy „rolnictwo” (1,6%), „nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka” (2,0%) oraz „indywidualne studia międzyobszarowe” (2,7%).

Absolwenci najczęściej kończyli studia na kierunkach studiów w grupach „technika, przemysł, budownictwo” (22,4%), „biznes, administracja i prawo” (21,4%) oraz „zdrowie i opieka społeczna” (12,3%).

Wykres 27. Absolwenci uczelni według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19
 Chart 27. Graduates by broad fields of education in the 2018/19 academic year

Zdecydowana większość uczniów (96,6%) kształciła się w szkołach dla młodzieży. W województwie podkarpackim w roku szkolnym 2019/20 funkcjonowało 54 szkoły dla dorosłych, tj. o 12 mniej niż przed rokiem. Uczniowie szkół dla dorosłych pobierali naukę w szkołach podstawowych (5 szkół), gimnazjach (1 szkoła) i liceach ogólnokształcących (48 szkół).

W roku szkolnym 2019/20 uczniowie ponadpodstawowych szkół dla dorosłych naukę pobierali tylko w liceach ogólnokształcących (4,9 tys., tj. o 9,0% mniej w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym).

W roku szkolnym 2019/20 szkoły dla dorosłych ukończyło 1781 uczniów (o 7,0% mniej niż przed rokiem), w tym 1577 absolwentów liceów ogólnokształcących.

Zasoby pracy

Labour resources

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)¹ przeprowadzonego w IV kwartale 2020 r. w województwie podkarpackim wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku, zanotowano spadek aktywności zawodowej, przy jednoczesnym zmniejszeniu się zbiorowości pracujących, a zwiększeniu się liczby osób bezrobotnych. Zanotowano również spadek wskaźnika zatrudnienia oraz wzrost liczby osób biernych zawodowo.

W województwie podkarpackim, w ujęciu rocznym, zanotowano wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych i wzrost stopy bezrobocia rejestrowanego. Wzrosła również liczba pracujących.

Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale według BAEL
Table 12. Economic activity of the population aged 15 and more in quarter 4 by LFS

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousand	938	898	880	873	17086
pracujący employed persons	837	793	840	829	16555
bezrobotni unemployed persons	100	105	40	44	531
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousand	744	754	740	749	13170
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	55,8	54,4	54,4	53,9	56,5
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	49,8	48,0	51,9	51,1	54,7
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	10,7	11,7	4,5	5,0	3,1

W IV kwartale 2020 r. współczynnik aktywności zawodowej dla województwa podkarpackiego wyniósł 53,9% (wobec 56,5% w kraju). Oznacza to, że na każde 100 osób, które ukończyły 15 lat, 54 osoby były aktywne zawodowo, czyli miały pracę lub jej poszukiwały. Województwo podkarpackie pod względem wartości tego miernika, uplasowało się na 15. miejscu w kraju (w IV kwartale 2010 r. na 7., a na 10. pozycji w IV kwartale 2019 r.). W latach 2010-2020, wartość współczynnika aktywności zawodowej wskazuje, że ponad połowa ludności w wieku 15 lat i więcej pracowała, bądź aktywnie poszukiwała pracy i była gotowa ją podjąć. Współczynnik ten zmniejszył się zarówno w porównaniu z IV kwartałem 2019 r., jak i z IV kwartałem 2010 r. (odpowiednio o 0,5 p.proc. i o 1,9 p.proc.).

W analizowanym okresie wartość tego współczynnika była wyższa dla mężczyzn (63,2%) niż kobiet (44,9%). Natomiast ze względu na miejsce zamieszkania współczynnik aktywności zawodowej osiągnął nieco wyższą wartość dla osób zamieszkałych w mieście niż na wsi (55,0% wobec 53,1%).

Najwyższym poziomem aktywności zawodowej w województwie charakteryzowały się osoby w wieku 35-44 lata, dla których współczynnik wyniósł 84,3% (wobec 88,1% w kraju). Najniższą zaś aktywnością zawodową cechowała się grupa osób w wieku 55 lat i więcej, dla której współczynnik kształtował się na poziomie 24,2% (wobec 25,8% w kraju).

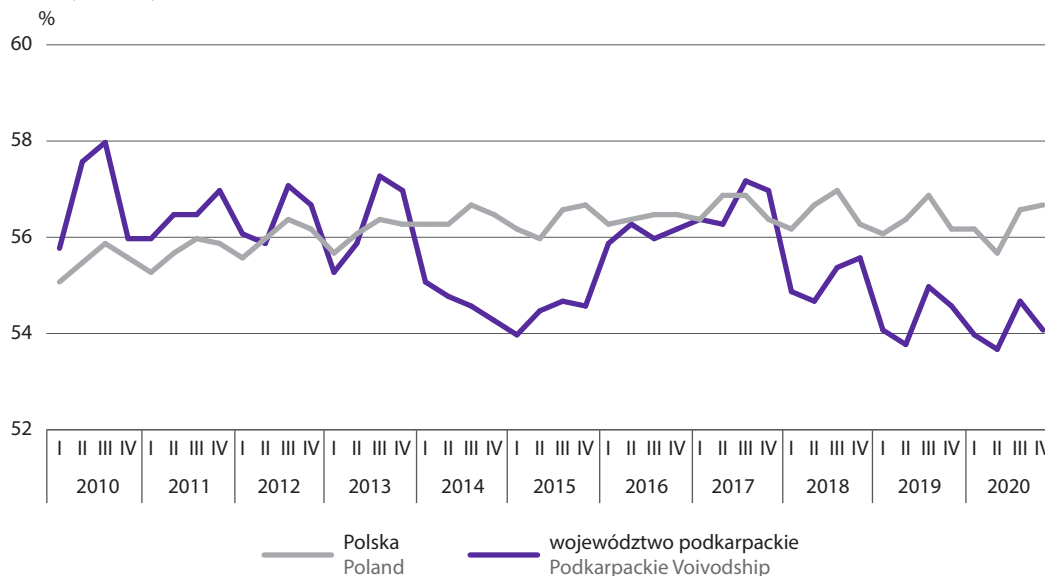
¹ Szczegółowy opis metodologii Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) znajduje się w zeszycie metodologicznym dostępnym na stronie internetowej GUS pod adresem: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy>

Uwzględniając poziom wykształcenia, najwyższą aktywnością zawodową charakteryzowały się osoby z wykształceniem wyższym, na każde 100 osób z takim wykształceniem, 80 osób (w kraju także 80 osób) było aktywnych zawodowo. Natomiast najniższym współczynnikiem aktywności zawodowej odznaczały się osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego, na każde 100 osób z takim wykształceniem, 16 osób (w kraju 17 osób) było aktywnych zawodowo.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wykres 28. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów

Chart 28. Activity rate by quarters

W IV kwartale 2020 r., wskaźnik zatrudnienia służący do pomiaru wykorzystania zasobów pracy wyniósł 51,1%. Oznacza to, że na każde 100 osób, które ukończyły 15 lat, przypadało 51 osób pracujących. W odniesieniu do Polski omawiany wskaźnik był niższy o 3,6 p.proc., a pod względem wartości tego wskaźnika w rankingu województw, podkarpackie uplasowało się na 16. miejscu w kraju (w IV kwartale 2019 r. na 12., natomiast na 8. miejscu w IV kwartale 2010 r.).

W latach 2010-2015, wartość wskaźnika zatrudnienia wskazuje, że w województwie podkarpackim mniej niż połowa ludności w wieku 15 lat i więcej pracowała, natomiast w latach 2016-2020, wartość ta utrzymuje się powyżej 50,0%.

W odniesieniu do IV kwartału 2019 r. wskaźnik zatrudnienia zmniejszył się o 0,8 p.proc. Jego spadek odnotowano zarówno w populacji mężczyzn, jak i kobiet (odpowiednio o 1,3 p.proc. i o 0,1 p.proc.) oraz wśród osób mieszkających na wsi (o 1,3 p.proc.). Natomiast wzrost o 0,2 p.proc. wystąpił wśród mieszkańców miast.

W porównaniu z IV kwartałem 2010 r. wskaźnik zatrudnienia zwiększył się o 1,3 p.proc. Jego wzrost odnotowano w populacji mężczyzn (o 5,5 p.proc.), a także wśród mieszkańców miast (o 4,9 p.proc.). Natomiast spadek wystąpił w populacji kobiet oraz wśród mieszkańców wsi (odpowiednio o 2,6 p.proc. i o 1,1 p.proc.).

Biorąc pod uwagę wiek, najwyższy wskaźnik zatrudnienia wystąpił u osób w wieku 35-44 lata, zarówno w województwie, jak i w kraju (80,8% w województwie wobec 86,0% w kraju). Natomiast najniższy u osób w wieku 15-24 lata w województwie (21,4%), a w kraju u osób w wieku 55 lat i więcej (25,3%).

Ze względu na poziom wykształcenia najwyższym wskaźnikiem zatrudnienia charakteryzowały się osoby z wykształceniem wyższym, zarówno w podkarpackim (74,9%), jak i w kraju (78,4%), najniższym zaś osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego (odpowiednio 15,2% w województwie i 15,8% w kraju).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Na przestrzeni lat 2010-2020, bierni zawodowo w województwie podkarpackim stanowili od 44,2% do 46,2% ludności w wieku 15 lat i więcej, a dla Polski przedział ten miał trend spadkowy i wyniósł od 44,6% do 43,5%.

W IV kwartale 2020 r. osoby niepracujące i nieposzukujące pracy, czyli zbiorowość biernych zawodowo w województwie podkarpackim liczyła 749 tys. osób i stanowiła 5,7% ogółu biernych zawodowo w kraju. Wśród nieaktywnych zawodowo przeważały kobiety (61,4%), a także mieszkańcy wsi (60,2%).

W odniesieniu do IV kwartału 2019 r., liczba biernych zawodowo zwiększyła się o 1,2%. Jej wzrost odnotowano w populacji mężczyzn (o 2,9%) oraz wśród mieszkańców miast i wsi (odpowiednio o 0,3% i o 1,6%). Natomiast w populacji kobiet, liczba biernych zawodowo pozostała na poziomie z analogicznego okresu poprzedniego roku.

W porównaniu z IV kwartałem 2010 r., liczba biernych zawodowo zwiększyła się o 0,7%. Jej wzrost odnotowano w populacji kobiet (o 7,0%), a także wśród mieszkańców wsi (o 6,1%). Natomiast spadek wystąpił w populacji mężczyzn oraz wśród mieszkańców miast (odpowiednio o 8,3% i o 7,2%).

Analizując populację biernych zawodowo według wieku zarówno w województwie, jak i w kraju można zauważyć znaczną dominację dwóch grup. Pierwsza grupa to osoby w wieku 55 lat i więcej, które stanowiły 61,8% biernych zawodowo (w kraju 66,1%). Natomiast drugą, pod względem liczebności grupą tworzącą zbiorowość nieaktywnych zawodowo stanowiły osoby w wieku 15-24 lata, które liczyły 20,0% populacji biernych zawodowo (w kraju 18,0%).

W województwie podkarpackim, jak również w kraju, w grupie biernych zawodowo przeważały osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego (33,2% wobec 30,8% w kraju). Najmniejszy zaś odsetek w tej grupie w województwie stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (10,0%), natomiast w kraju z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (10,8%).

Ludność bierna zawodowo to osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w okresie badanego tygodnia:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były gotowe do jej podjęcia w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały już pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
  - dłuższym niż 3 miesiące,
  - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

W IV kwartale 2020 r. w województwie podkarpackim, najczęściej występującą przyczyną nieposzukiwania pracy było korzystanie ze świadczeń emerytalnych. Ze względu na te uprawnienia 53,2% biernych zawodowo nie poszukiwało pracy.

Drugą, pod względem liczebności grupą biernych zawodowo nieposzukujących pracy, były osoby podejmujące naukę lub uzupełniające kwalifikacje, a ich udział stanowił 18,6%.

Z kolei, 11,1% w związku z chorobą lub niesprawnością, a 7,4% z powodów osobistych lub rodzinnych, nie szukało pracy.

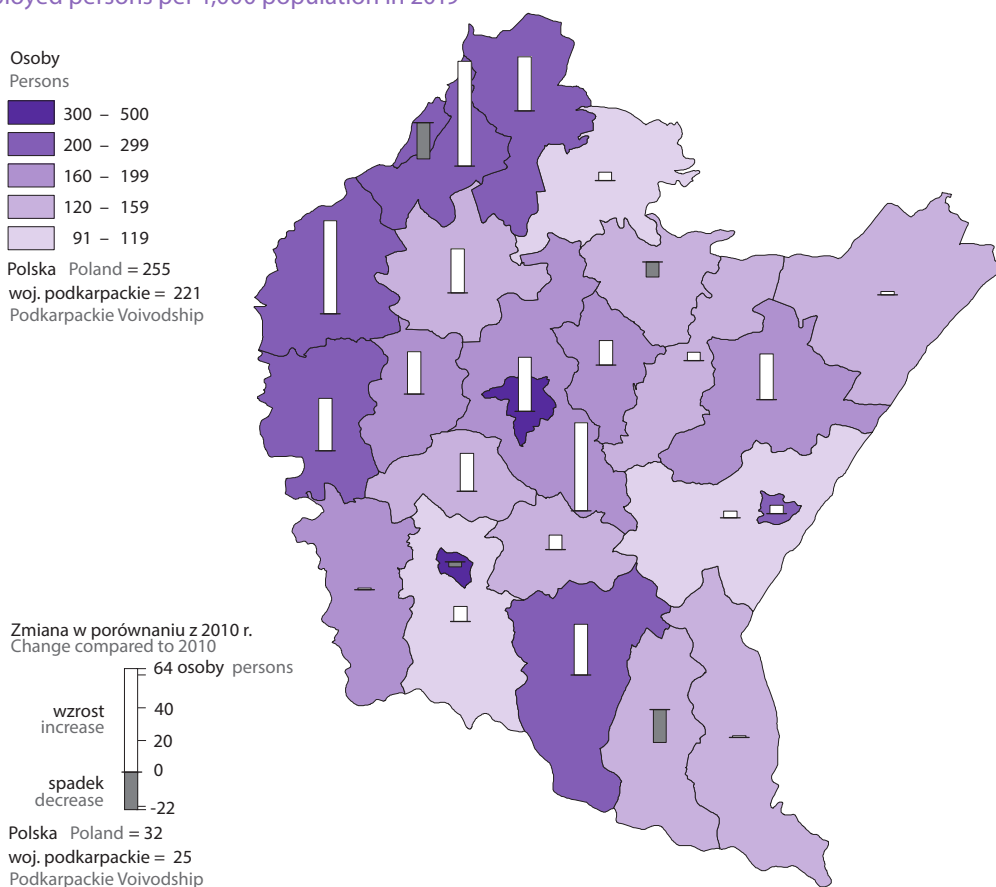
Najrzadziej, bo 1,5% spośród osób nieposzukujących pracy, podawało jako przyczynę zniechęcenie bezskutecznością poszukiwań pracy.

Podobna tendencja, jak w województwie podkarpackim, jeżeli chodzi o przyczyny bierności zawodowej wystąpiła w kraju.

W końcu 2019 r. w województwie podkarpackim liczba pracujących wyniosła 469,1 tys. osób (według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i w porównaniu z poprzednim rokiem, wzrosła o 6,3 tys. osób (o 1,4%), a w odniesieniu do 2010 r. była większa o 51,6 tys. osób (o 12,4%). Sektor prywatny skupiał 66,5% pracujących, a publiczny 33,5%. W końcu 2019 r. najwięcej osób pracowało w: przetwórstwie przemysłowym – 31,5% (w końcu 2018 r. – 31,7%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 14,1% (14,0%), edukacji – 12,6% (12,7%) oraz opiece zdrowotnej i pomocy społecznej – 9,1% (podobnie przed rokiem).

Liczba pracujących w stosunku do 2018 r., zwiększyła się w osiemnastu powiatach, w tym najbardziej w powiecie rzeszowskim (o 5,4%), dębickim (o 3,2%). Natomiast największy spadek liczby pracujących zaobserwowano w powiatach jarosławskim (o 4,0%) i nizańskim (o 3,0%).

Mapa 23. Pracujący na 1000 ludności w 2019 r.
Map 23. Employed persons per 1,000 population in 2019

W końcu 2019 r. liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności, w porównaniu z 2010 r., w największym stopniu wzrosła w powiecie tarnobrzeskim (o 64 osoby), mieleckim (o 57 osób) i rzeszowskim (o 54 osoby), natomiast najbardziej zmniejszyła się w Tarnobrzegu (o 22 osoby), powiecie leskim (o 20 osób) i leżajskim (o 9 osób).

W końcu 2020 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urządach pracy województwa podkarpackiego wyniosła 87,3 tys. osób i była większa od zanotowanej przed rokiem (o 15,7%), a niższa niż w 2010 r. (o 29,3%).

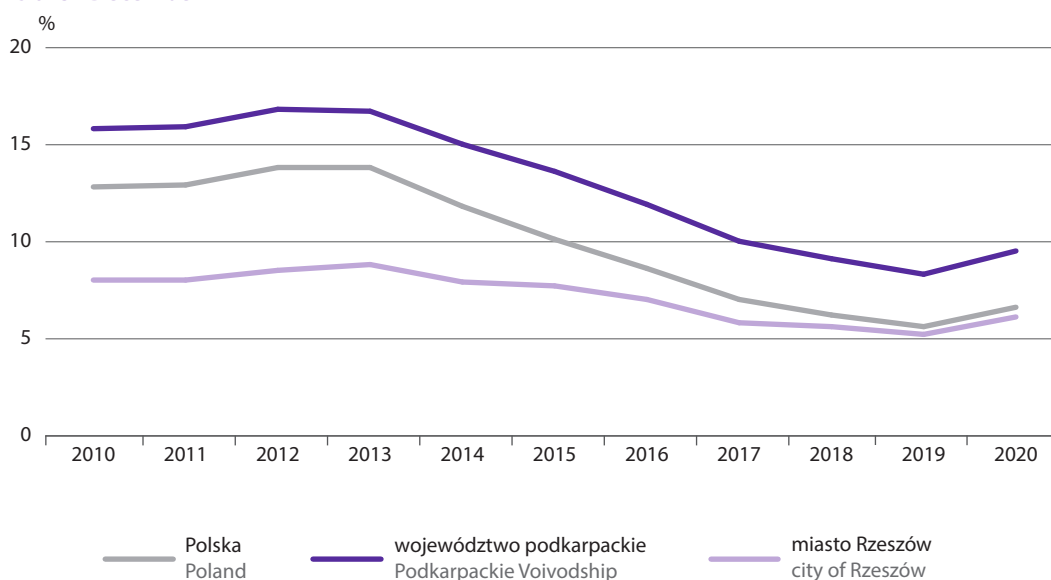
Stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 9,1% i była wyższa o 1,2 p.proc. w odniesieniu do poprzedniego roku, a o 6,3 p.proc. mniejsza w odniesieniu do 2010 r.

Wykres 29. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 29. Registered unemployment rate

As of 31 December

W końcu 2020 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku od 25 do 34 lat oraz od 35 do 44 lat. Ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych w końcu 2020 r. wyniósł odpowiednio 29,2% i 24,4% (rok wcześniej 29,5% i 23,7%). Osoby w wieku od 18 do 24 lat stanowiły 13,8% (13,6%) bezrobotnych, od 45 do 54 lat – 18,0% (bez zmian), a powyżej 54 lat – 14,6% (w końcu 2019 r. – 15,3%).

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urządach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe – 27,0% (w końcu 2019 r. – 27,7%) oraz średnie zawodowe i policealne – 26,8% (26,2%). Wykształcenie gimnazjalne i niższe posiadało – 18,5% (przed rokiem 19,5%), szkoły wyższe ukończyło 16,3% bezrobotnych (przed rokiem 15,6%), a licea ogólnokształcące – 11,5% (rok wcześniej – 11,1%).

Udział osób długotrwale bezrobotnych (tzn. pozostający bez pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy) w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w końcu 2020 r. wyniósł 55,4% i w odniesieniu do analogicznego okresu ub. roku wzrósł o 0,4 p.proc.

W końcu 2020 r. bezrobotni poszukujący pracy ponad rok stanowili 46,4% ogółu bezrobotnych, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych, w odniesieniu do analogicznego okresu 2019 r. zwiększył się o 2,1 p.proc.

Osoby pozostające bez pracy do 1 miesiąca stanowiły 7,0% bezrobotnych (rok wcześniej – 10,2%), od 1 do 3 miesięcy – 14,2% (17,4%), od 3 do 6 miesięcy – 13,8% (13,9%), natomiast od 6 do 12 miesięcy – 18,5% (w końcu 2019 r. – 14,2%).

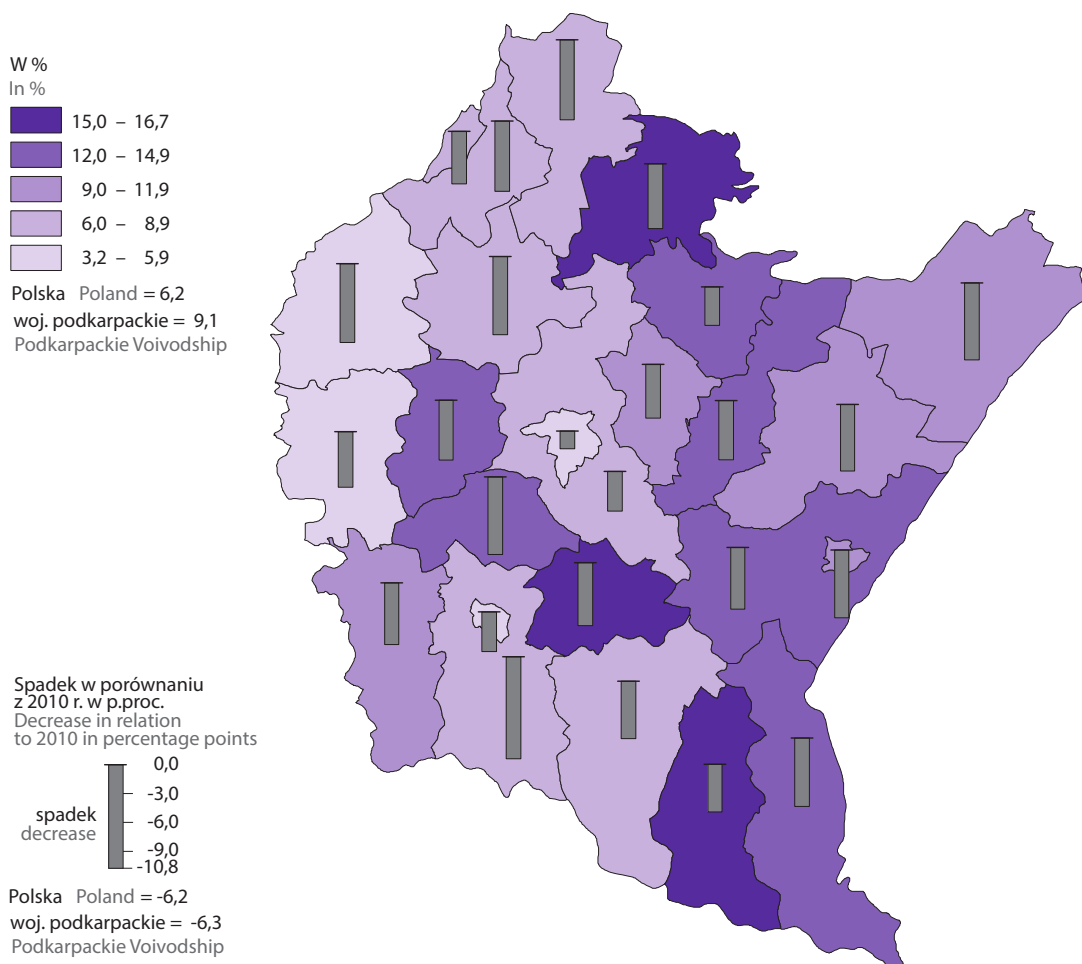
W województwie podkarpackim wśród bezrobotnych przeważali mieszkańcy wsi, którzy stanowili 62,1% (przed rokiem – 62,8%) ogółu zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, natomiast osoby zamieszkujące w miastach stanowiły 37,9% (w końcu 2019 r. – 37,2%). Zmniejszył się udział osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie bezrobotnych z 4,8% w 2019 r. do 4,1% w 2020 r. W końcu 2020 r. na 1 ofertę pracy przypadało 69 bezrobotnych (wobec 75 osób przed rokiem).

Mapa 24. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 24. Registered unemployment rate in 2020

As of 31 December

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitants' wealth

W województwie podkarpackim w 2020 r. zanotowano wzrost w skali roku przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów, przy czym osób pobierających świadczenia z ZUS było więcej, natomiast świadczeniobiorców KRUS nieco mniej niż w 2019 r. W ujęciu rocznym zwiększyła się przeciętna miesięczna emerytura i renta zarówno z ZUS, jak i z KRUS.

W 2019 r. poprawiła się sytuacja materialna gospodarstw domowych na Podkarpaciu. Wzrósł przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę.

W województwie podkarpackim w 2019 r., w ramach rządowego programu Rodzina 500+, świadczenia wychowawcze otrzymywało miesięcznie 137,4 tys. rodzin (podobnie jak w roku ubiegłym).

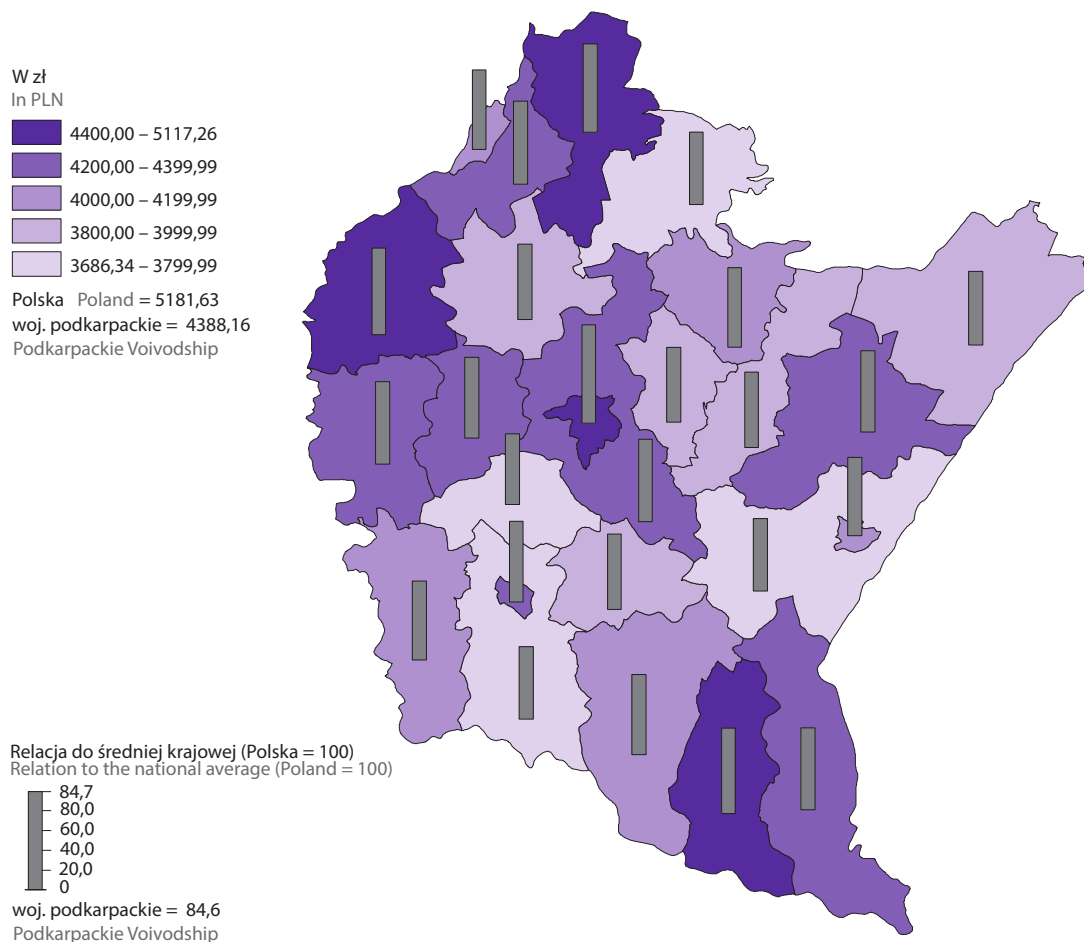
Wielodzietne rodziny (z trójką lub więcej dzieci) dodatkowe wsparcie mogły uzyskać w ramach Karty Dużej Rodziny. Z tego programu w 2019 r. skorzystało ponad 68,5 tys. podkarpackich rodzin.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, a także zatrudnionych za granicą) w województwie podkarpackim w 2019 r. wyniosło 4388,16 zł i było o 298,35 zł (tj. o 7,3%) wyższe niż w 2018 r. W porównaniu z 2010 r. przeciętne wynagrodzenie brutto wzrosło o 1510,73 zł (czyli o 52,5%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w województwie podkarpackim stanowiło 84,7% przeciętnego wynagrodzenia w kraju, które w 2019 r. wyniosło 5181,63 zł. W rankingu województw pod względem wysokości wynagrodzenia Podkarpacie plasowało się na 15. miejscu. W sektorze publicznym przeciętne wynagrodzenie brutto ukształtowało się na poziomie 4981,05 zł (przed rokiem 4571,96 zł), a w prywatnym – 4062,13 zł (wobec 3823,07 zł).

W sektorze publicznym przeciętne wynagrodzenie brutto ukształtowało się na poziomie 4571,96 zł (przed rokiem 4292,98 zł), a w prywatnym – 3823,07 zł (wobec 3575,47 zł).

Mapa 25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2019 r.
 Map 25. Average monthly gross wages and salaries^a in 2019

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Śród powiatów województwa podkarpackiego najwyższe wynagrodzenie odnotowano w powiecie stalowowolskim 4611,67 zł (wzrost o 7,9% w skali roku), a najniższe w powiecie strzyżowskim 3686,34 zł (wzrost o 6,6% względem 2018 r.). We wszystkich podkarpackich powiatach przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło w porównaniu z poprzednim rokiem, przy czym najwyższy wzrost notowano w powiecie niżańskim (o 9,2%) oraz kolbuszowskim i przeworskim (po 8,7%). W miastach na prawach powiatu najwyższe wynagrodzenie wystąpiło w Rzeszowie 5117,26 zł (wzrost o 6,6% względem 2018 r.), a najniższe w Przemyślu 4078,09 zł (wzrost o 6,5%).

W 2020 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie podkarpackim ukształtowało się na poziomie 4453,77 zł i było o 4,5% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 5,9% w 2019 r.). W latach 2010-2020 płace sukcesywnie rosły, a najwyższy wzrost o 7,3% odnotowano w 2018 r. W Polsce wynagrodzenie wyniosło 5411,45 zł i wzrosło w skali roku o 4,7% (przed rokiem o 6,5%). Pod względem wysokości płac, województwo podkarpackie plasuje się na 15. miejscu w kraju z przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem brutto niższym o 1893 zł niż w województwie mazowieckim, które zajmuje pierwsze miejsce w tym rankingu, a o 958 zł niższym od średniej krajowej.

Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw
Table 13. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	2777,74	3399,62	4262,94	4453,77
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland = 100)	80,9	82,5	82,5	82,3

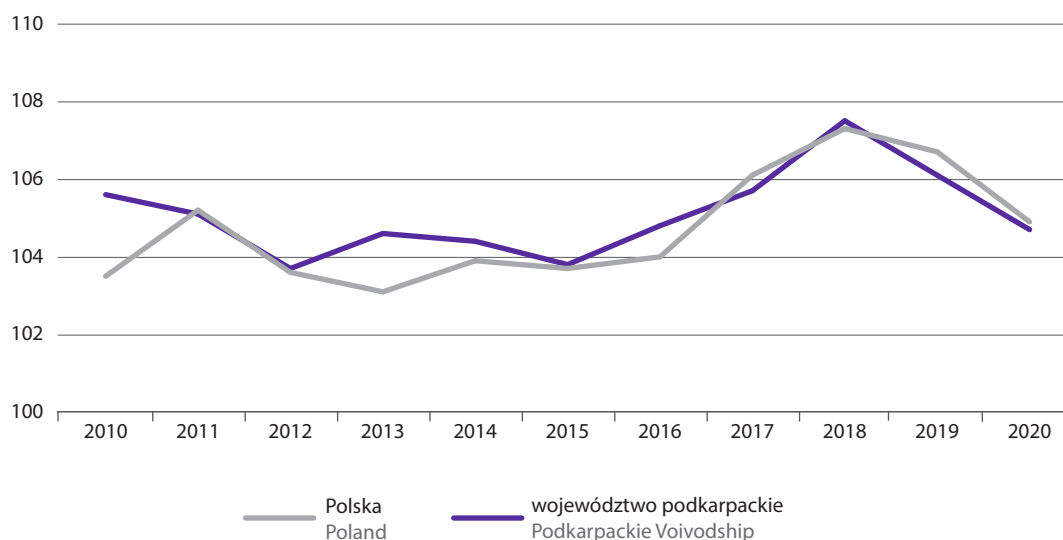
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W porównaniu z 2019 r., wzrost płac wystąpił w większości badanych sekcji, w tym wzrost powyżej średniej wojewódzkiej odnotowano w:

- administrowaniu i działalności wspierającej (o 11,4%),
- dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 8,4%),
- handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 7,5%),
- transporcie i gospodarce magazynowej (o 6,7%).

Wykres 30. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Rok poprzedni=100

Chart 30. Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector
Previous year=100

W 2020 r. na Podkarpaciu przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 466,9 tys. osób i była o 0,2% wyższa niż w ubiegłym roku, natomiast w stosunku do 2010 r. była o 1,1% niższa. W 2020 r. emerytury i renty z ZUS otrzymywało 403,5 tys. osób, tj. o 1,0% więcej niż przed rokiem i o 6,0% więcej niż w 2010 r.

Odmienne kształtowała się dynamika liczby osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Emerytury i renty rolnicze w 2020 r. pobierało 63,4 tys. osób (o 4,1% mniej niż przed rokiem i o 30,6% mniej w stosunku do 2010 r.). W województwie podkarpackim w 2020 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 2120,64 zł i była wyższa o 6,2% niż przed rokiem (w kraju wzrosła o 5,5%). To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych ukształtowało się na poziomie 1358,20 zł i zwiększyło się o 7,1% w ciągu roku (w kraju także wzrosło o 6,5%).

Tablica 14. Świadczenia społeczne

Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousand	472,2	451,7	465,7	466,9
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1351,01	1720,93	1997,28	2120,64
w tym emerytura of which retirement pay	1472,22	1843,37	2100,72	2217,10
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	925,13	1150,49	1268,17	1358,20
w tym emerytura of which retirement pay	958,17	1180,38	1287,49	1370,88

W 2019 roku przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na jedną osobę w gospodarstwie domowym na Podkarpaciu wynosił 1471,49 zł (w kraju 1819,14 zł). W 2019 roku przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny wzrósł o 124 zł w stosunku do 2018 roku, natomiast o 564 zł wzrósł w porównaniu z 2010 rokiem. Niestety, pomimo poprawiającej się sytuacji, nadal jest to kwota plasująca Podkarpacie na ostatnim od lat miejscu w Polsce.

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny

Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	907,28	1081,64	1347,26	1471,49	1819,14
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	866,05	1033,66	1312,99	1433,00	1768,65

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

W 2019 r. województwo podkarpackie należało do województw o dużym stopniu zagrożenia ubóstwem. Większe zagrożenie ubóstwem, niż w województwie podkarpackim, wystąpiło w województwie lubelskim, warmińsko-mazurskim i kujawsko-pomorskim.

Wskaźnikami pozwalającymi określić stopień ubóstwa są przede wszystkim: granica ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji), relatywna granica ubóstwa oraz ustawowa granica ubóstwa.

Tablica 16. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa)

Table 16. At-risk-of-poverty rates

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych – o wydatkach poniżej: Persons – in % of all persons in households – with expenditure below:					
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty threshold	19,8	21,0	20,8	18,6	13,0
„ustawowej” granicy ubóstwa "legal" poverty threshold	6,9	17,1	16,1	12,9	9,0
granicy ubóstwa skrajnego extreme poverty threshold	5,7	9,3	9,0	5,3	4,2

W 2019 r. na Podkarpaciu żyło 5,3% osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (o 3,7 p.proc. mniej niż w 2018 r. i o 0,4 p.proc. mniej niż w 2010 r.).

Średnia dla kraju wyniosła 4,2%. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w 2019 r. dla województwa podkarpackiego wyniósł 18,6% (o 2,2 p.proc. mniej niż w 2018 r. i o 1,2 p.proc. mniej niż w 2010 r.). Średnia dla kraju wyniosła 13,0%.

W gospodarstwach domowych na Podkarpaciu poniżej ustawowej granicy ubóstwa w 2019 r. znajdowało się 12,9% osób (o 3,2 p.proc. mniej niż w 2018 r. i o 6,0 p.proc. więcej niż w 2010 r.). Średnia dla kraju wyniosła 9,0%.

Zasięg ubóstwa jest to odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od przyjętej granicy ubóstwa.

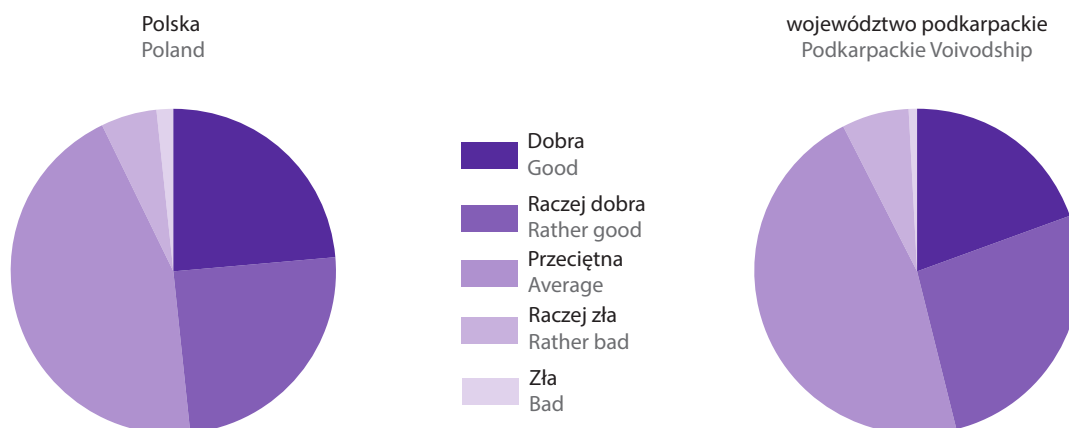
Przyjęte granice ubóstwa ekonomicznego:

Relatywna granica ubóstwa, ustalona na poziomie 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych (obliczonych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych).

Ustawowa granica ubóstwa, określona jako kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej.

Poziom minimum egzystencji, przyjmowany jako **granica ubóstwa skrajnego**. Minimum egzystencji obliczane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Uwzględnia ono jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

Wykres 31. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2019 r.
 Chart 31. Subjective evaluation of the material situation of households in 2019

Mimo najniższego w kraju dochodu rozporządzalnego, subiektywna ocena sytuacji materialnej w gospodarstwach domowych na Podkarpaciu w 2019 r. była dość wysoka. Sytuację materialną jako „dobrą” oceniło 19,7% osób, a 26,6% osób (wzrost o 2,8 p.proc.) określiło ją jako „raczej dobrą”. Zmniejszyła się natomiast liczba osób określających swoją sytuację materialną jako „raczej złą” (w 2019 r. taką sytuację określało 6,8% osób, tj. o 1,6 p.proc. mniej niż w 2018 r.). Największą część (46,3%) gospodarstw domowych na Podkarpaciu w 2019 r. uważała swoją sytuację materialną za przeciętną – spadek o 4,7% p.proc. Zmalała także o 0,9 p.proc. liczba osób określających swoją sytuację materialną jako „złą”.

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social assistance and family support

W 2019 roku odnotowano spadek liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Systematycznie maleje liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Zmniejsza się również kwota, która na taką pomoc w województwie podkarpackim jest wydatkowana. W województwie podkarpackim w 2020 roku znacznie wzrosła liczba żłobków. Zwiększyła się tym samym liczba miejsc i dzieci w tych placówkach.

W 2019 r. kontynuowano realizowanie zapoczątkowanego w kwietniu 2016 r. rządowego programu „Rodzina 500 plus”, będącego długofalowym wsparciem kierowanym przede wszystkim do rodzin naturalnych, ale również do rodzinnej pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. W ramach tego programu w województwie podkarpackim finansowe wsparcie uzyskiwało miesięcznie przeciętnie 137,4 tys. rodzin. Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych wyniosły w 2019 r. ponad 1 mld 746 mln zł.

Tablica 17. Świadczenie wychowawcze
Table 17. Child-raising benefit

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2018	2019
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	1067585,5	1374643,9	1746108,0
Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze Monthly average number of families receiving a child-raising benefit	148814	137155	137420 ^b
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit	238172	220471	219935 ^c 332355

a W okresie IV-XII. b, c Dane dotyczą okresu: b – od 1 stycznia do 30 czerwca. Od 1 lipca 2019 r. nie są gromadzone informacje o liczbie rodzin pobierających świadczenie wychowawcze. c Dane dotyczą okresu: w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia.

a In the period of IV-XII. b, c Data concern the period: b – from 1 January to 30 June. Since 1 July 2019 information of the number of families receiving the child-raising benefit is not collected, c – in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

W 2019 r. w województwie podkarpackim Kartę Dużej Rodziny posiadało 68,5 tys. rodzin, co stanowiło 7,5% w skali kraju. W porównaniu z 2018 r. ich liczba wzrosła aż o 94,4%. Na Podkarpaciu najwięcej rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny odnotowano w powiecie rzeszowskim (8,1% ogółu w województwie) i w powiecie jarosławskim (7,1%), a najmniej w powiatach bieszczadzkiem (0,8%) i leskim (1,1%).

W 2019 roku na Podkarpaciu z pomocy społecznej skorzystało 78,9 tys. osób, tj. o 8,1 tys. mniej niż w 2018 r. (w stosunku do 2010 roku o 63,4 tys. osób mniej). Ogólna kwota wydatkowana na pomoc społeczną w 2019 r. wyniosła 207,8 mln zł i była o 4,3 mln mniejsza niż rok wcześniej. Pomoc pieniężna stanowiła kwotę 131,2 mln zł tj. o 0,7 mln zł mniej niż przed rokiem.

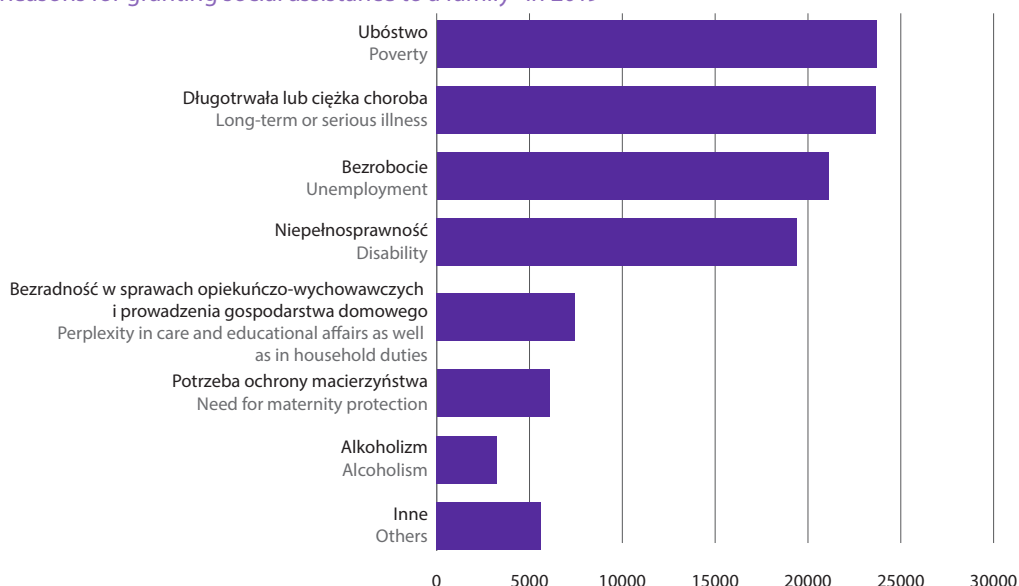
Wskaźnik osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności ukształtował się na poziomie 371 (w 2018 r. – 408, natomiast w 2010 r. – 669).

Tablica 18. Świadczenia pomocy społecznej
Table 18. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczba osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of persons)	142288	120942	86937	78864
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	195409,7	218474,1	203532,7	207808,8
pomoc pieniężna financial assistance	137335,1	153 634,5	131930,4	131181,2
pomoc niepieniężna non-financial assistance	58074,6	64 839,6	71602,4	76 627,6
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	669	569	408	371

W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielania pomocy środowiskowej. W 2019 r., tak jak w roku poprzednim, najczęściej pomocy udzielano z powodu ubóstwa – było ono przyczyną przyznania świadczenia dla 23,7 tys. rodzin.

Wykres 32. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie^a w 2019 r.
Chart 32. Reasons for granting social assistance to a family^a in 2019

a Na podstawie decyzji.
 a Based on the decisions.

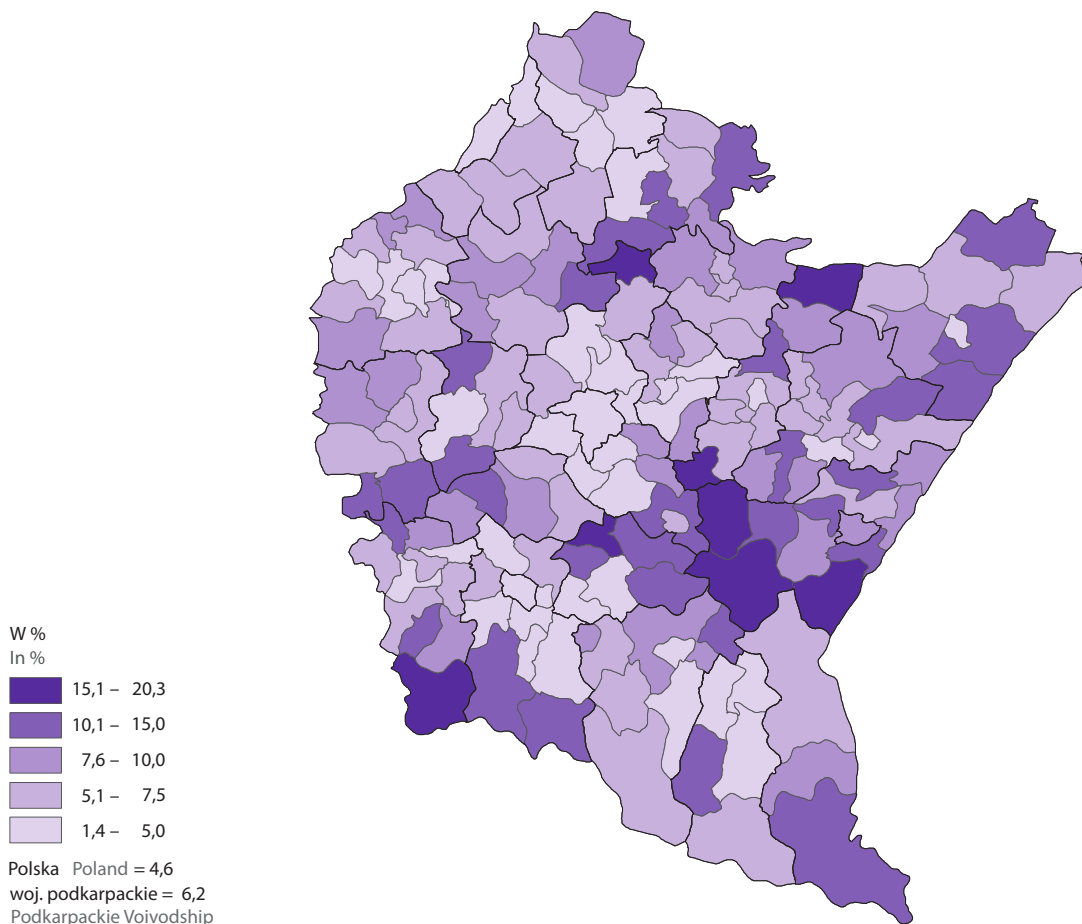
Na wykresie powyżej w kategorii “pozostałe” uwzględniono m.in.: rodziny wielodzietne, przemoc w rodzinie, bezdomność, sytuację kryzysową, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, zdarzenia losowe, narkomanię, sieroctwo, klęskę żywiołową lub ekologiczną. Rok 2019 był kolejnym, w którym odnotowano znaczny spadek liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej i liczby ich gospodarstw domowych na Podkarpaciu. Skala korzystania z pomocy społecznej w 2019 r. w porównaniu z 2018 r. zmniejszyła się o 16,7 tys. osób (o 11,3%), a liczba gospodarstw domowych o 4,6 tys. (o 8,2%). W przeliczeniu na 10 tys. ludności liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w 2019 r. wyniosła 619 i zmniejszyła się o 78 osoby w stosunku do 2018 r. i o 572 osoby w odniesieniu do 2010 r.

Tablica 19. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 19. Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	75850	69252	56228	51608
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	253249	207715	148319	131598
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	1191	976	697	619

Zasięg korzystania z pomocy społecznej, czyli udział beneficjentów w ogólnej liczbie ludności zmniejszył się o 0,8 p.proc. i w 2019 r. wyniósł 6,2%. W odniesieniu do 2010 r. zmniejszył się o 5,7 p.proc.

Mapa 26. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2019 r.
 Map 26. Scope of use of social assistance at domicile in 2019

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy - gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zmianami).

Sytuacja w zakresie opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3 uległa poprawie. W 2020 r. w województwie podkarpackim funkcjonowało 216 placówek (191 żłobków oraz 25 klubów dziecięcych) opieki nad dziećmi do lat 3, tj. o 15 więcej (7,5%) niż w 2019 r. W kraju takich placówek działało 4574, tj. o 216 więcej (o 5,0%) niż w 2019 r. W stosunku do 2011 r. liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 na Podkarpaciu, zwiększyła się siedmiokrotnie. Placówki opieki nad dziećmi do lat 3 dysponowały łącznie 8557 miejscami, tj. o 700 (8,9%) więcej niż w 2019 r. i o 6506 (ponad czterokrotnie) więcej niż w 2011 r. W opisywanych placówkach 31 grudnia 2019 r. przebywało 7123 dzieci, a w ciągu całego roku 11579 dzieci, tj. o 349 (o 3,1%) więcej niż w 2019 r. i o 7911 (ponad trzykrotnie) więcej niż w 2011 r.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jednolity Dz. U. z 6 marca 2018 r. poz. 603). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Tablica 20. Żłobki^a i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 20. Nurseries^a and children's clubs
As of 31 December

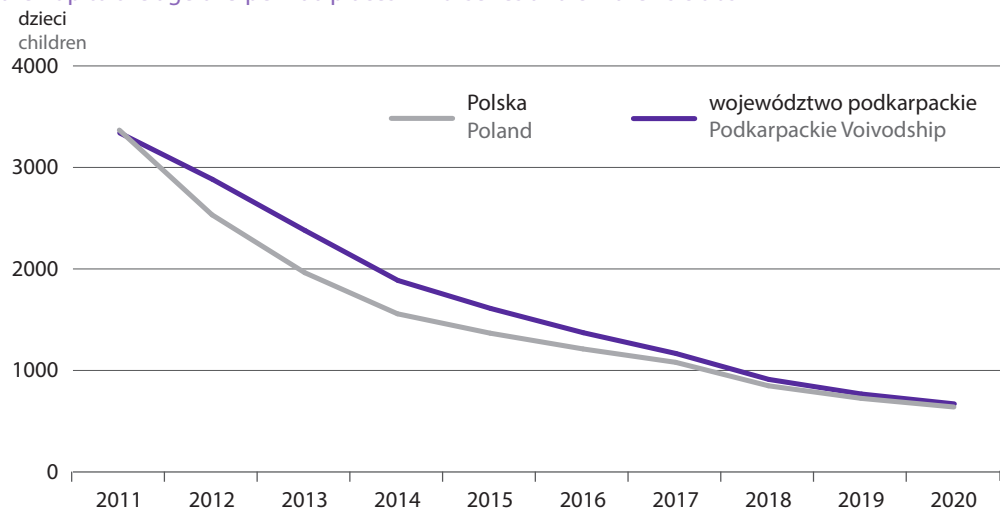
Wyszczególnienie Specification	2011	2015	2019	2020
Żłobki Nurseries	19	77	175	191
w tym publiczne of which public	19	35	73	84
Oddziały żłobkowe Nursery sections	10	1	1	-
Kluby dziecięce Children's clubs	1	11	25	25
w tym publiczne of which public	-	-	1	2
Miejsca w tys.: Places in thousand:	2,0	3,6	7,9	8,6
w żłobkach in nurseries	2,0	3,4	7,3	8,0
w klubach dziecięcych in children's clubs	-	0,1	0,5	0,5
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.: Children staying (during the year) in thousands:	3,6	5,2	11,2	11,6
w żłobkach in nurseries	3,6	4,9	10,4	10,8
w klubach dziecięcych in children's clubs	-	0,2	0,8	0,7

a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery sections.

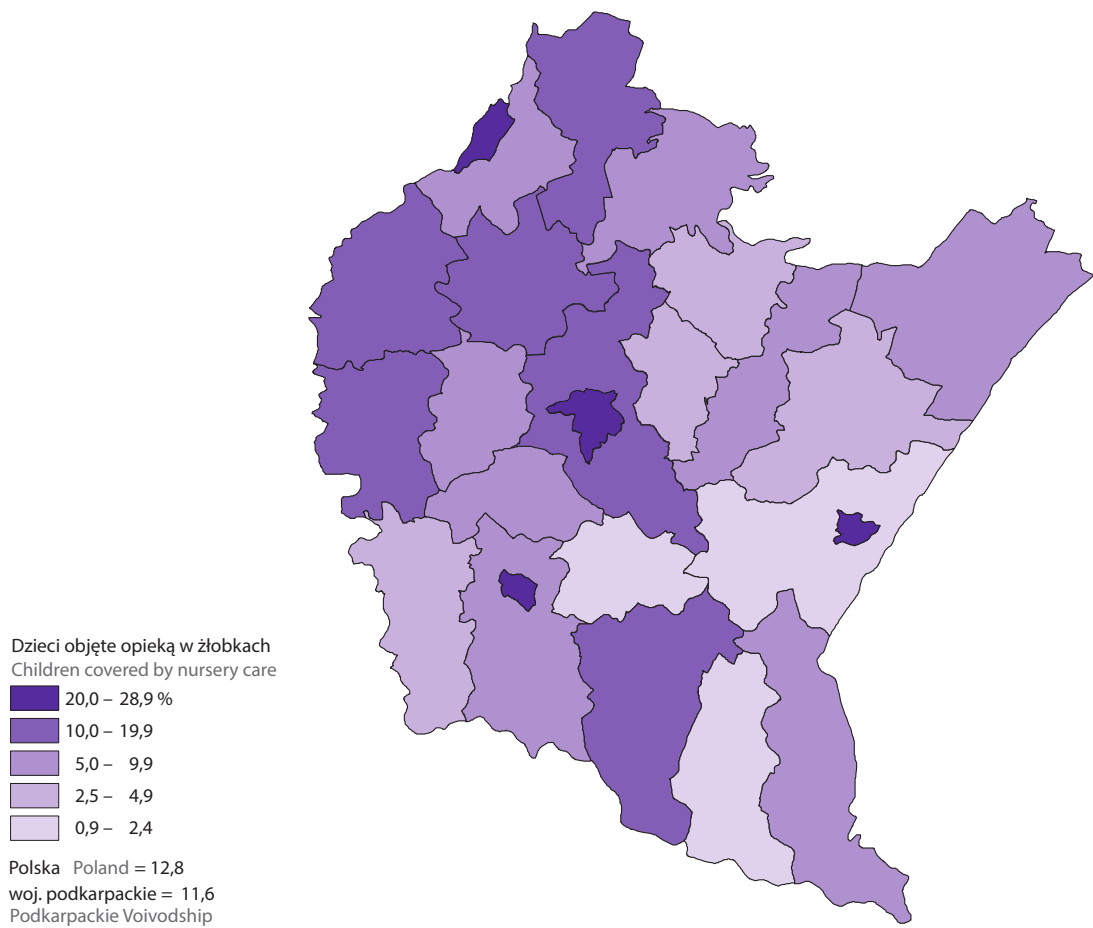
Wśród placówek opieki nad dziećmi do lat 3, dominującą pozycję stanowiły żłobki – 88,4%, które dysponowały łącznie 8013 miejscami, tj. o 716 (o 9,8%) więcej niż w 2019 r. W żłobkach 31 grudnia 2020 r. przebywało 6681 dzieci, a w ciągu całego roku 10831 dzieci, tj. o 419 (o 4,0%) więcej niż w 2019 r. i o 4886 (prawie czterokrotnie) więcej niż w 2011 r.

W 2020 r. w województwie podkarpackim wskaźnik dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych wynosił 715. Dla porównania w 2019 r. wyniósł 812, natomiast w 2011 r. 3384. W kraju wskaźnik ten w 2020 r. wyniósł 640 (w 2019 r. – 725, a w 2011 r. – 3368). Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych na Podkarpaciu w 2020 r. wyniósł 11,6% (w kraju 12,8%). W odniesieniu do 2019 r. wskaźnik ten w województwie i w Polsce zwiększył się o 0,4 p.proc.

Wykres 33. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych
 Chart 33. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs

Mapa 27. Żłobki i kluby dziecięce w 2020 r.
 Map 27. Nurseries and children's clubs in 2020

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

W porównaniu z 2010 r. zanotowano wzrost zasobów mieszkaniowych o 9,5%. Przeciętna liczba osób przypadających na 1 mieszkanie w województwie podkarpackim zmniejszyła się z 3,43 w 2010 r. do 3,13 w 2019 r. Systematycznie rosły w analizowanym okresie wskaźniki wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne.

Rozwija się sieć wodociągowa i kanalizacyjna, z której korzysta coraz więcej mieszkańców województwa podkarpackiego. W 2019 r. z sieci wodociągowej korzystało 81,2% ogółu ludności (w porównaniu z 2010 r. wzrost o 5,8 p.proc., a w odniesieniu do 2018 r. wzrost o 0,2 p.proc.), a 71,1% ogółu ludności województwa korzystało z sieci kanalizacyjnej (więcej o 14,2 p.proc. w relacji do 2010 r. i o 0,7 p.proc. do 2018 r.).

Zasoby mieszkaniowe w województwie podkarpackim w 2019 r. liczyły 678,7 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 55798,7 tys. m², w których znajdowało się 2787,9 tys. izb. W porównaniu z 2010 r. zanotowano wzrost zasobów mieszkaniowych o 9,5%. Wynik ten był nieznacznie niższy od przeciętnego w kraju – o 0,5 p.proc. W porównaniu z 2010 rokiem powierzchnia użytkowa wzrosła o 6476,3 tys. m², a liczba izb – o 279,4 tys. Udział województwa podkarpackiego w zasobach mieszkaniowych Polski był niezmienny na przestrzeni lat 2010-2019 i wynosił 4,6%.

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe

Stan w dniu 31 grudnia
Dwelling stocks
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Mieszkania Dwellings	619539	648473	670256	678680
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1,000 population	291,1	304,8	314,8	319,1
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	4,05	4,09	4,10	4,11
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	79,6	81,1	82,0	82,2
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	3,43	3,28	3,18	3,13

Średnia wielkość mieszkania w 2019 r. wynosiła 82,2 m² i wzrosła w porównaniu z 2010 r. o 2,6 m². W kraju wzrost ten wyniósł 2,1 m² (z 72,3 m² w 2010 r. do 74,4 m² w 2019 r.). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę na przestrzeni lat 2010-2019 zwiększyła się o 3,0 m² z 23,2 m² w 2010 r. do 26,2 m² w 2019 r. (w Polsce wzrosła o 3,4 m² z 25,3 m² w 2010 r. do 28,7 m² w 2019 r.). Przeciętna liczba izb przypadająca na 1 mieszkanie na Podkarpaciu w 2019 r. wyniosła 4,11 (w 2010 r. 4,05), natomiast w kraju wynosiła ona odpowiednio 3,81 i 3,82.

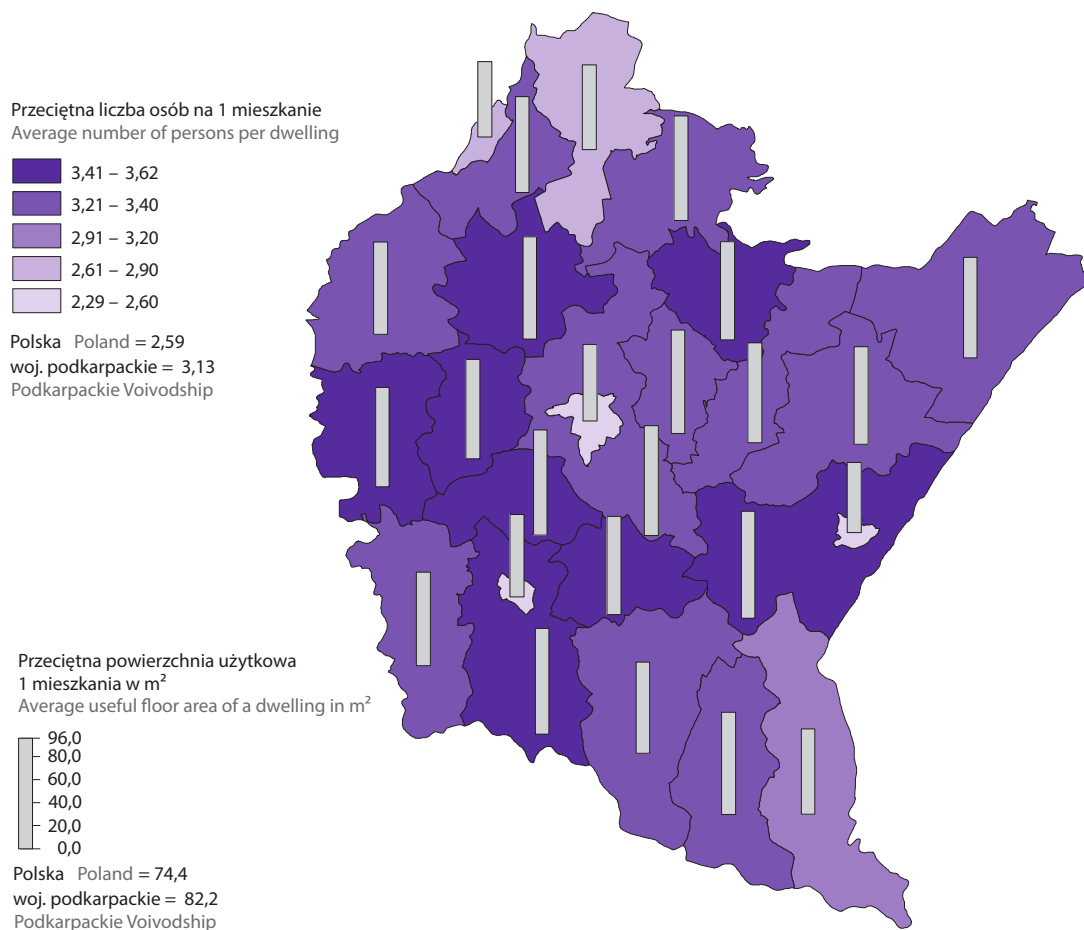
Przeciętna liczba osób przypadających na 1 mieszkanie na Podkarpaciu zmniejszyła się z 3,43 w 2010 r. do 3,13 w 2019 r. (w kraju odpowiednio z 2,86 do 2,59).

Mapa 28. Warunki mieszkaniowe ludności w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 28. Housing conditions of population in 2019

As of 31 December

Na przestrzeni lat 2010-2019, liczba mieszkań przypadających na 1000 ludności województwa podkarpackiego systematycznie rosła. W 2010 r. wynosiła 291, natomiast w 2019 r. już 319. Pomimo wzrostu, wskaźnik ten był niższy niż w Polsce (350 w 2010 r. i 386 w 2019 r.).

Systematycznie rosły także wskaźniki wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne. Udział mieszkań wyposażonych w wodociąg w 2019 r. wyniósł 94,8% (w 2010 r. – 94,2%), ustęp spłukiwany – 91,9% (w 2010 r. – 91,0%), łazienkę – 89,8% (w 2010 r. – 88,7%), centralne ogrzewanie – 78,5% (w 2010 r. – 76,2%). W 2019 r. jedynie udział mieszkań wyposażonych w gaz z sieci był niższy niż w 2010 r. i wyniósł 74,1% (w 2010 r. – 74,5%).

W województwie podkarpackim długość sieci wodociągowej w 2019 r. wyniosła 15,7 tys. km, a liczba przyłączy 346,6 tys. sztuk. W stosunku do 2010 r. i 2018 r. długość sieci zwiększyła się odpowiednio o 2,5 tys. km i 0,2 tys. km, tj. o 19,0% i o 1,5%, a liczba przyłączy odpowiednio o 52,3 tys. sztuk i 8,3 tys. sztuk. W kraju długość sieci w 2019 r. wyniosła 310,9 tys. km i w odniesieniu do 2010 r. i do 2018 r. wzrosła odpowiednio o 38,0 tys. km (o 13,9%) i 3,2 tys. km (o 1,0%).

Na obszarach wiejskich sieć wodociągowa była ponad 3 razy dłuższa niż w miastach, zarówno w 2019 jak i 2018 roku. W 2019 r. jej długość na terenach wiejskich wyniosła 12,2 tys. km i w relacji do 2018 r. zwiększyła się o 124 km, natomiast na terenach miejskich wyniosła 3,5 tys. km i w odniesieniu do 2018 r. była większa o 102 km.

Zagęszczenie sieci wodociągowej w województwie w 2019 r. wyniosło 87,9 km na 100 km² i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyło się o 1,3 km na 100 km². W odniesieniu do kraju, gdzie zagęszczenie sieci wzrosło o 1 km na 100 km² (z 98,4 km na 100 km² w 2018 r. do 99,4 km na 100 km² w 2019 r.) wzrost ten był porównywalny.

W przypadku terenów wiejskich, wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2019 r. wyniósł 73,4 km na 100 km² i w porównaniu z 2018 r. był wyższy o 0,9 km na 100 km². Tereny miejskie odznaczały się dużo większym zagęszczeniem sieci, ze wskaźnikami zagęszczenia w latach 2019 i 2018 odpowiednio 283,1 km i 282,5 km na 100 km² (wzrost o 0,6 km na 100 km²).

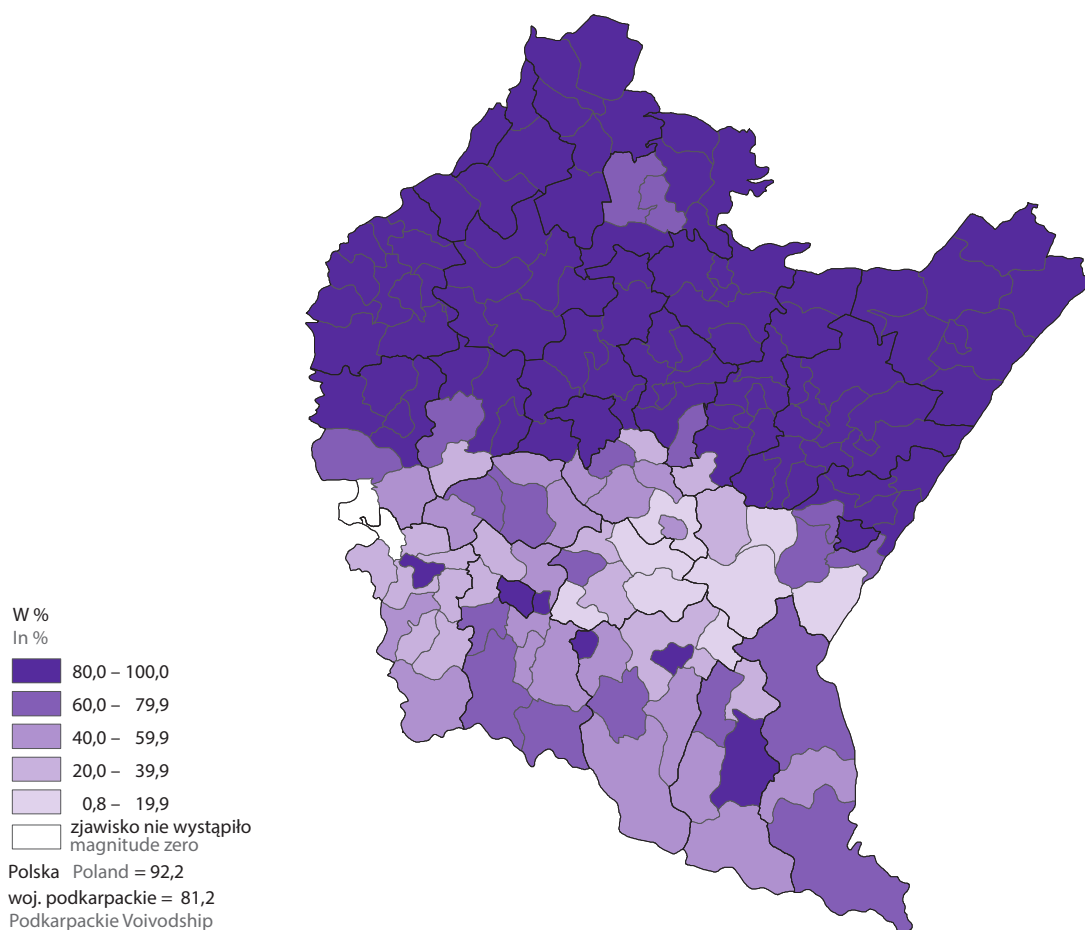
Tablica 22. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia
Table 22. Water supply system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	13181,2	14765,1	15454,0	15679,9
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	294351	328760	338386	346636
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	46,9	49,3	49,7	50,9

W 2019 r. z sieci wodociągowej korzystało 81,2% ogółu ludności, co w porównaniu z 2010 r. oznaczało wzrost o 5,8 p.proc., a w odniesieniu do 2018 r. wzrost o 0,2 p.proc. W kraju dostęp do wodociągu miało 92,2% ogółu ludności (wzrost o 4,8 p.proc. w porównaniu z 2010 r. i o 0,1 p.proc. w porównaniu z 2018 r.).

W miastach wskaźnik ludności korzystającej z sieci wodociągowej w % ogółu ludności wyniósł w 2019 r. 94,6% i była to wartość o 2,8 p.proc. wyższa od tej zanotowanej w 2010 r. i o 0,2 p.proc. wyższa od wartości za 2018 r. Na obszarach wiejskich w 2019 r. 71,8% ogółu ludności korzystało z sieci wodociągowej (wzrost o 7,9 p.proc. w porównaniu z 2010 r. i o 0,2 p.proc. w porównaniu z 2018 r.).

Mapa 29. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2019 r.
 Map 29. Population connected to the water supply system in 2019

W 2019 r. w ponad połowie gmin województwa podkarpackiego ludność korzystająca z sieci wodociągowej stanowiła ponad 80% ogółu ludności, przy czym w trzech gminach – Lubaczów, Przecław i Nowa Dęba – wskaźnik ten sięgnął 100%. W ośmiu gminach liczba korzystających z sieci wodociągowej nie przekraczała 10% wszystkich mieszkańców, z czego w dwóch gminach (Jodłowa i Brzyska) nie korzystano z sieci.

W 2019 r. sieć kanalizacyjna w województwie podkarpackim osiągnęła długość 17,7 tys. km, a liczba przyłączy 304 tys. sztuk. W stosunku do 2010 r. i 2018 r. jej długość zwiększyła się odpowiednio o 5,3 tys. km i 0,6 tys. km, tj. o 42,7% i o 3,5%, natomiast liczba przyłączy o 94,4 tys. sztuk i o 11,9 tys. sztuk. W Polsce długość sieci w 2019 r. wyniosła 165,1 tys. km (wzrost o 53,6% w porównaniu z 2010 r. i o 2,8% w porównaniu z 2018 r.).

Na terenach wiejskich zlokalizowanych było 76,8% długości sieci kanalizacyjnej, która w 2019 r. wyniosła 13,6 tys. km oraz 64% przyłączy do budynków mieszkalnych. W porównaniu z 2010 r. długość sieci wzrosła o 4,2 tys. km (o 44,9%) natomiast w odniesieniu do 2018 r. o 0,4 tys. km (o 3,0%). W przypadku liczby przyłączy na terenach wiejskich, ich liczba w stosunku do 2010 r. wzrosła o 61,8 tys. sztuk (o 46,2%). W miastach długość sieci kanalizacyjnej wzrosła o 1,1 tys. km w porównaniu z 2010 r. (o 36,0%) i o 0,2 tys. km w porównaniu z 2018 r. (o 5,2%).

Wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej w 2019 r. w województwie wyniósł 99,3 km na 100 km² i w porównaniu z 2018 r. zwiększył się o 3,4 km na 100 km². W Polsce zagęszczenie sieci było na poziomie 52,8 km na 100 km² (wzrost o 1,4 km na 100 km² w porównaniu z rokiem poprzednim).

Tereny wiejskie odznaczały się zagęszczeniem sieci kanalizacyjnej na poziomie 81,9 km na 100 km², co oznaczało wzrost o 2,6 km na 100 km² w stosunku do 2018 r. Na terenach miejskich natomiast wskaźnik zagęszczenia sieci w 2019 r. wyniósł 334 km na 100 km² i był wyższy od wskaźnika dla 2018 r. o 7,8 km na 100 km² – wskaźnik dla 2018 r. wyniósł 326 km na 100 km².

Tablica 23. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia
Table 23. Sewage system
As of 31 December

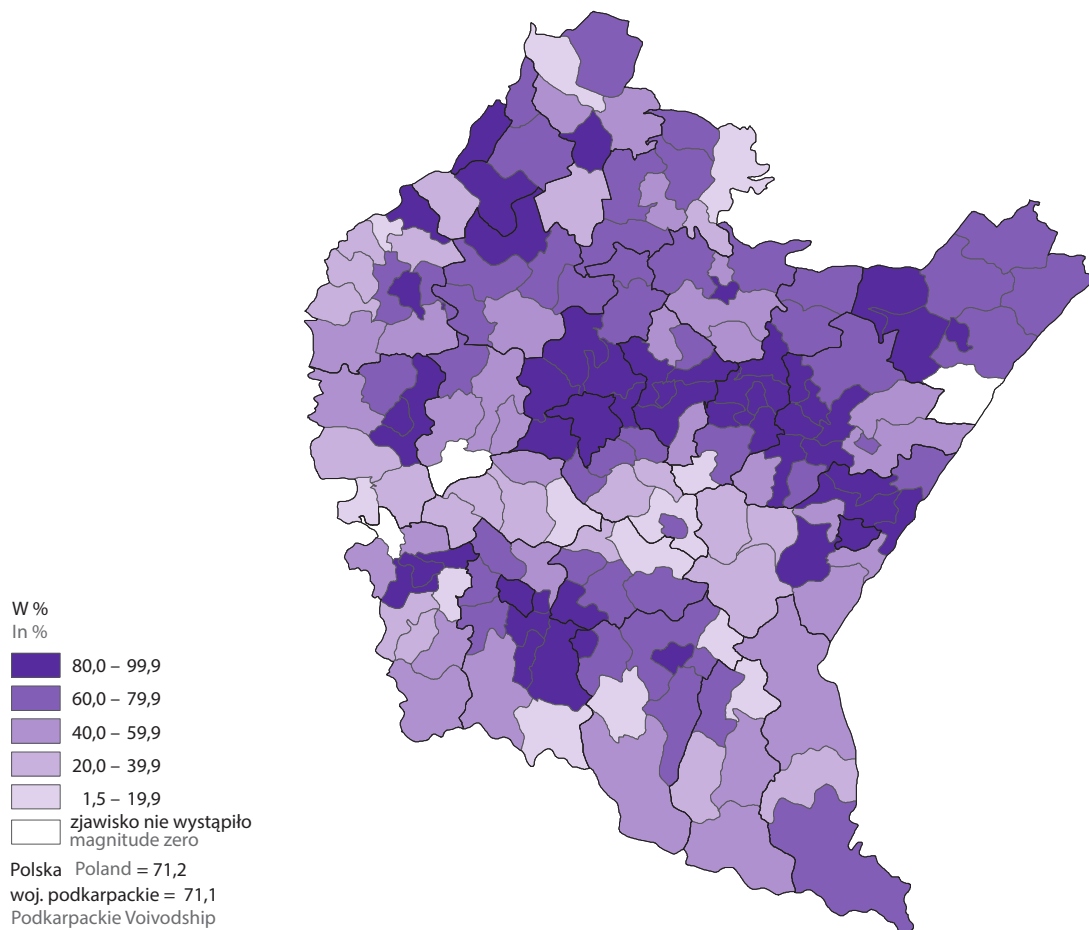
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	12414,9	16238,4	17114,2	17720,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	209470	272644	291934	303864
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	53,6	57,3	56,5	57,5
w tym oczyszczone of which treated	53,6	57,3	56,5	57,5

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

W 2019 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 71,1% ogółu ludności. W odniesieniu do 2010 r. nastąpił wzrost o 14,2 p.proc., a w porównaniu z 2018 r. wzrost o 0,7 p.proc. W Polsce dostęp do kanalizacji miało 71,2% ogółu ludności (wzrost o 9,2 p.proc. w porównaniu z 2010 r. i o 0,4 p.proc. w porównaniu z 2018 r.).

W miastach wskaźnik ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności wyniósł w 2019 r. 90,4% i był to wzrost o 5,5 p.proc. w relacji do 2010 r. i o 0,5 p.proc. do 2018 r. Na obszarach wiejskich w 2019 r. 57,5% ogółu ludności korzystało z sieci kanalizacyjnej (wzrost o 20,3 p.proc. w porównaniu z 2010 r. i o 0,7 p.proc. w porównaniu z 2018 r.).

Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2019 r.
 Map 30. Population connected to the sewage system in 2019

Najwięcej ludności w 2019 r. korzystało z sieci kanalizacyjnej w gminach Sanok (99,9%), Krościenko Wyżne (98,6%) i Oleszyce (98,5%), a najmniej w gminach Gawłuszowice (1,5%), Dynów (4,1%) i Jaśliska (4,5%). W trzech gminach (Brzyska, Wielkie Oczy i Wielopole Skrzyńskie) nie korzystano z sieci kanalizacyjnej.

W województwie podkarpackim długość sieci gazowej w 2019 r. wyniosła 20,4 tys. km, natomiast liczba przyłączy 369,7 tys. sztuk. Zarówno w stosunku do 2010 r., jak i do 2018 r. odnotowano wzrost długości sieci – odpowiednio o 1,9 tys. km i 0,2 tys. km, tj. o 10,0% i o 1,1%, a liczba przyłączy o 29,3 tys. sztuk i o 6,1 tys. sztuk. W kraju długość sieci w 2019 r. wyniosła 157,9 tys. km i w odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 24,7 tys. km (o 18,6%), a w stosunku do 2018 r. o 3,5 tys. km (o 2,3%).

W 2019 r. długość sieci gazowej na terenach wiejskich to 15,6 tys. km i w relacji do 2018 r. był to wzrost o 0,1 tys. km, natomiast na obszarach miejskich długość sieci w 2019 r. wyniosła 4,8 tys. km i w odniesieniu do 2018 r. była większa o 0,2 tys. km.

Gęstość sieci gazowej w województwie w 2019 r. wyniosła 103,7 km na 100 km² i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 1,3 km na 100 km². W kraju zagęszczenie sieci wyniosło 43,7 km na 100 km² (wzrost o 1,1 km na 100 km² w porównaniu z rokiem poprzednim).

Na obszarach wiejskich wskaźnik zagęszczenia sieci gazowej w 2019 r. wyniósł 84,9 km na 100 km² i w porównaniu z 2018 r. był wyższy o 0,8 km na 100 km². Gęstość sieci na terenach miejskich była dużo wyższa i w 2019 r. wyniosła 357,2 km na 100 km² (wzrost o 2,0 km na 100 km² w stosunku do 2018 r.).

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households As of 31 December

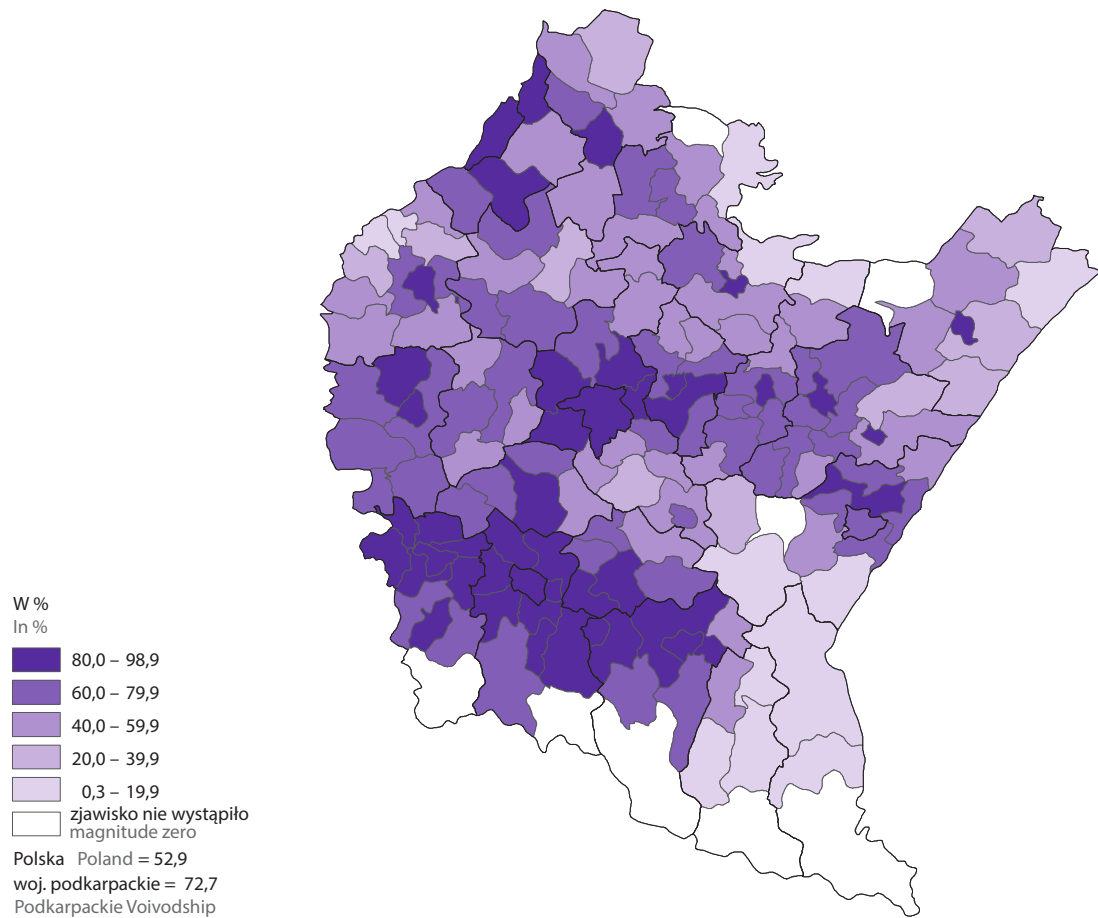
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	18524,7	19153,5	20147,6	20375,9
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	340406	356239	363617	369682
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousand	455,1	469,8	484,8	508,0
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh ^b in GWh ^b	249,8	2465,4	2821,2	2907,7
na 1 mieszkańca w kWh ^c per capita in kWh ^c	117,4	1158,9	1325,3	1366,7

a łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b, c W roku 2010 w jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³.
a Including gas customers using collective gas-meters. b, c In 2010 in natural units: b – hm³, c – m³.

W 2019 r. z sieci gazowej korzystało 72,7% ogółu ludności i w porównaniu z 2010 r. nastąpił wzrost o 0,8 p.proc., natomiast w odniesieniu do 2018 r. o 0,2 p.proc. Zużycie gazu z sieci w 2019 r. wyniosło 2907,7 GWh i w odniesieniu do 2018 r. wzrosło o 3,1%. W kraju sieć gazowa w 2019 r. wykorzystywana była przez 52,9% ogółu ludności (wzrost o 0,4 p.proc. w porównaniu z 2010 r. i o 0,6 p.proc. w porównaniu z 2018 r.), natomiast zużycie gazu wyniosło 47855 GWh i było wyższe od tego sprzed roku o 2,0%.

W przypadku zużycia gazu na 1 mieszkańca, jego poziom w województwie wyniósł 1366,7 kWh (w miastach 1851,8 kWh, a na obszarach wiejskich 1023,9 kWh), i był wyższy w porównaniu z 2018 r. o 3,1% (w miastach o 0,2%, a na obszarach wiejskich o 6,6%).

Mapa 31. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2019 r.
 Map 31. Population connected to the gas supply system in 2019

W 2019 r. w blisko 3/4 gmin województwa podkarpackiego ludność korzystająca z gazu z sieci stanowiła ponad 50% ogółu ludności zamieszkałej w tych gminach. Najwięcej ludności korzystało z gazu w miastach: Łańcut (98,9%), Jasło (98,6%) i Mielec (97,6%), najmniej zaś w gminach: Adamówka (0,3%), Ustrzyki Dolne (0,5%) i Horyniec-Zdrój (1,3%). W ośmiu gminach nie korzystano z sieci.

Ochrona zdrowia

Health care

W końcu 2019 r. w województwie podkarpackim wśród kadry pracującej bezpośrednio z pacjentem na 10 tys. ludności przypadało 22 lekarzy oraz 60 pielęgniarek (dla kraju odpowiednio: 24 i 50). W 41 szpitalach ogólnych w ciągu roku na 10 tys. ludności z opieki medycznej skorzystało 2010 osób (dla kraju relacja ta wyniosła 1945 osób).

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wykonywało: 1251 przychodni (w kraju 21,8 tys.) oraz 474 praktyki lekarskie (w kraju 4,4 tys.). Udzielono w nich w ciągu roku łącznie ponad 16,8 mln porad (w kraju 331,4 mln). Przeciętna liczba porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 7,9 (w kraju 8,6).

Zespoły ratownictwa medycznego podczas 131,5 tys. wyjazdów/wylotów (w kraju 2,8 mln) na miejsce zdarzenia udzieliły pomocy 131,6 tys. osobom (w kraju 2,8 mln). Na 1000 osób zamieszkujących województwo, świadczeń zdrowotnych z zakresu ratownictwa medycznego na miejscu zdarzenia udzielono 62 osobom (dla Polski wskaźnik wyniósł 72).

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej

Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Health care facilities

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2012	2015	2018	2019
Przychodnie Out-patient departments	1068	1137	1229	1251
Praktyki lekarskie ^a Medical practices ^a	578	539	492	474
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thousands:	15311,9	16340,9	16424,2	16796,0
lekarskie medical	13570,0	14537,3	14519,9	14900,1
stomatologiczne dental	1741,9	1803,6	1904,3	1896,0
Szpitale ogólne General hospitals	39	41	42	41

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku.

a Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year

W województwie podkarpackim na koniec 2019 r. bezpośrednio z pacjentem pracowało (w głównym miejscu pracy) m.in. 4,7 tys. lekarzy (w tym 3,3 tys. lekarzy specjalistów), 1,1 tys. lekarzy dentyistów, 12,8 tys. pielęgniarek oraz 1,5 tys. położnych. Ponadto grupę pracowników medycznych stanowiło również 1,3 tys. farmaceutów, 2,7 tys. fizjoterapeutów oraz 0,7 tys. diagnostów laboratoryjnych.

W porównaniu z 2018 r. zmniejszyła się tylko liczba farmaceutów o 1,4%. Wzrosła natomiast liczba lekarzy dentyistów (o 9,9%), fizjoterapeutów (o 4,7%), diagnostów laboratoryjnych (o 3,5%), lekarzy ogółem (o 1,5%), pielęgniarek (o 1,3%), lekarzy specjalistów (o 1,2%) oraz położnych (o 0,1%). W porównaniu z 2012 r. w większości zawodów medycznych odnotowano wzrost liczby pracujących, największy wśród fizjoterapeutów (o 50,9%). Zmniejszyła się tylko liczba położnych (o 6,9%).

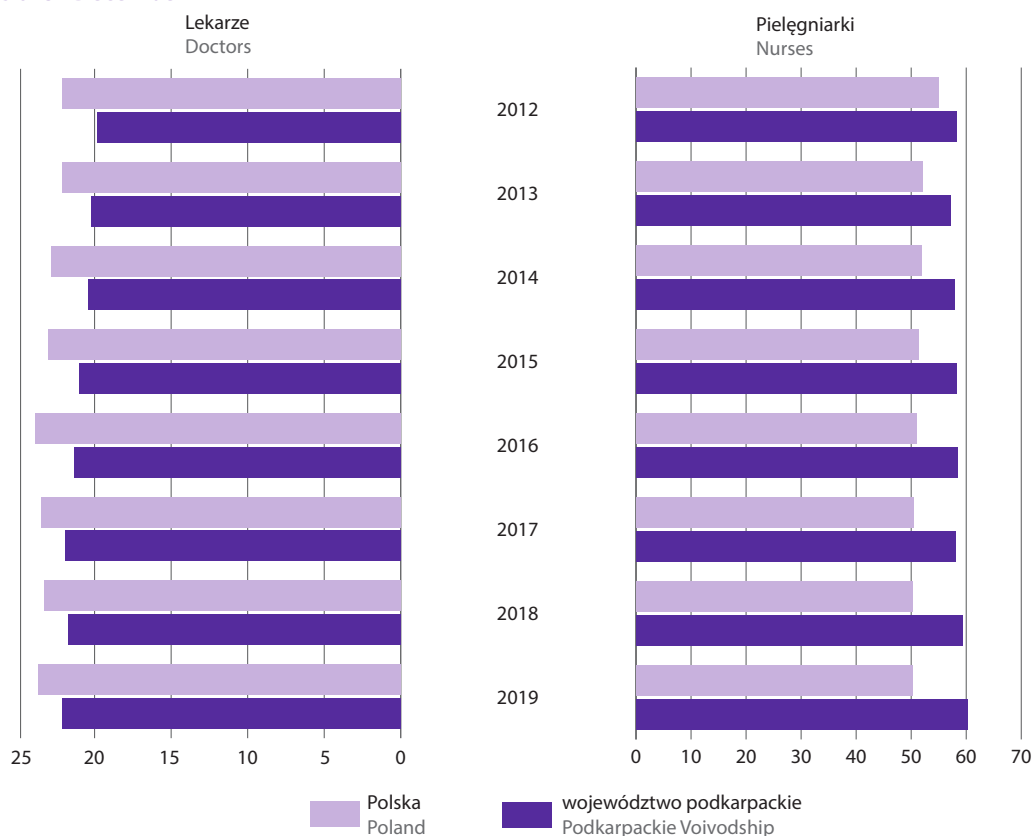
Analizując dane krajowe dotyczące personelu medycznego pracującego bezpośrednio z pacjentem wynika, że w 2019 r. pracowało 90,9 tys. lekarzy (o 1,5% więcej niż w ub. roku), lekarzy dentyistów – 13,5 tys. (4,5% więcej), pielęgniarek – 193,1 tys. (0,1% więcej), położnych – 22,9 tys. (0,1% więcej), fizjoterapeutów – 29,4 tys. (5,7% więcej), diagnostów laboratoryjnych – 12,2 tys., (4,5% więcej), farmaceutów – 28,2 tys. (o 2,3 % mniej). W 2012 r. w Polsce podobnie jak w województwie podkarpackim największy wzrost nastąpił wśród fizjoterapeutów (o 29,5%). Zmniejszyła się natomiast liczba położnych o 6,1%.

Wykres 34. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności^a

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 34. Doctors and nurses per 10 thousand population^a

As of 31 December

^a Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

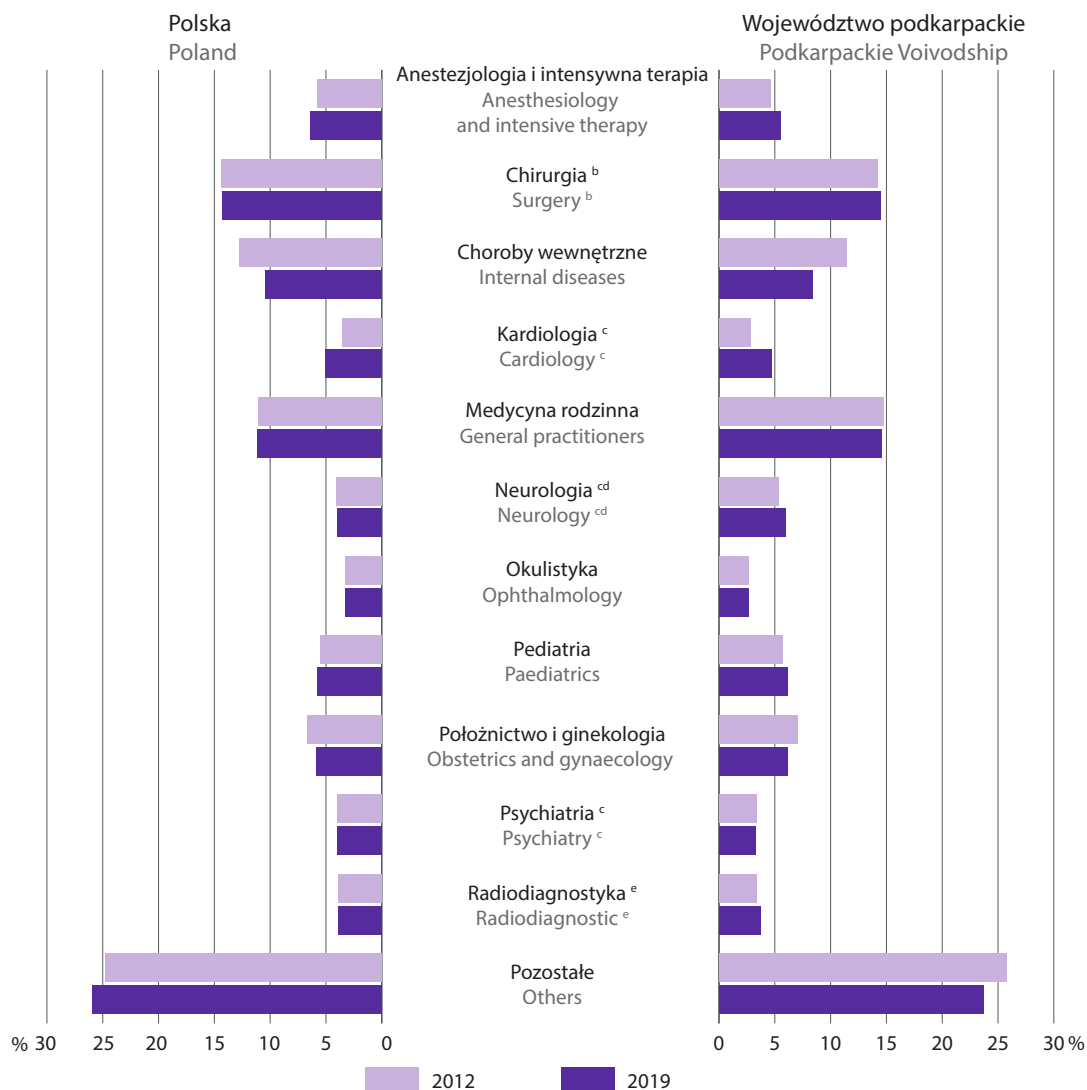
^a Data concern those working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary work-place is university, units of state or local government administration and National Health Fund.

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2019 r. w województwie podkarpackim przypadła 22 lekarzy (w kraju 24 lekarzy). W porównaniu z poprzednim rokiem wskaźnik ten zwiększył się zarówno w woje-

wództwie jak i w kraju (o 0,4 p.proc.). W odniesieniu do 2012 r. również odnotowano wzrost wskaźnika dla Podkarpacia o 2,3 p.proc., a dla Polski o 1,6 p.proc.

Liczba pielęgniarek na 10 tys. ludności znacznie korzystniej kształtowała się w województwie podkarpackim niż w Polsce. W 2019 r. na 10 tys. ludności przypadało 60 pielęgniarek (50 pielęgniarek w kraju). Wskaźnik ten wzrósł w porównaniu do poprzedniego roku o 0,9 p.proc. i o 2,1 p.proc. w porównaniu do 2012 r. W Polsce wskaźnik ten w 2019 r. był niewiele wyższy niż w 2018 r. (o 0,1 p.proc.) i niższy niż w 2012 r. (o 4,6 p.proc.)

Wykres 35. Lekarze specjaliści^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 35. Medical specialists^a
 As of 31 December

a Dotyczy lekarzy ze specjalizacją II stopnia oraz posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. de Także: d – neuropatologii, e – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

a Data on doctor specialists concern doctors with grade II specialization and with specialists title in proper medicine domain. b General, paediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of the locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. c Including children's specialists. de Also: d – neuropathology, e – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy and children's radiology.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

Spośród ogółu lekarzy i lekarzy dentyistów pracujących bezpośrednio z pacjentem, na koniec 2019 r. lekarze specjaliści (ze specjalizacją II stopnia oraz posiadający tytuł specjalisty w danej dziedzinie medycyny) stanowili w województwie 71,3%, a lekarze dentyści specjaliści – 12,6%. Odsetek lekarzy specjalistów oraz specjalistów dentyistów w skali roku zmniejszył się odpowiednio o 0,2 p.proc. i o 0,3 p.proc. Spadki odnotowano także względem 2012 r. Zarówno udział lekarzy specjalistów, jak i lekarzy dentyistów specjalistów zmniejszył się odpowiednio o 1,3 p.proc. i 0,9 p.proc.

W kraju udział lekarzy specjalistów w ogólnej liczbie lekarzy wyniósł 67,1% i zmniejszył się zarówno w stosunku do 2018 r., jak i 2012 r. (odpowiednio o 0,5 p.proc. i o 1,6 p.proc.). Lekarze dentyści specjaliści stanowili 22,5% w ogólnej liczbie lekarzy dentyistów. Ich udział zwiększył się w stosunku do 2018 r. oraz do 2012 r. (odpowiednio o 1,3 p.proc. i o 2,2 p.proc.).

W latach 2012- 2019 zarówno województwie podkarpackim, jak i w kraju najczęściej przez lekarzy posiadaną specjalizacją była specjalizacja z zakresu chirurgii, medycyny rodzinnej oraz chorób wewnętrznych.

W końcu 2019 r. w województwie podkarpackim działało 1725 podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (w kraju 26,3 tys.) realizujących świadczenia finansowane ze środków publicznych w przychodniach i praktykach lekarskich.

W analizowanym roku w województwie funkcjonowało 1251 przychodni (w kraju 21,8 tys.) oraz 474 praktyki lekarskie (w kraju 4,4 tys.). W porównaniu z 2018 r. na Podkarpaciu wzrosła liczba przychodni (o 1,8%), natomiast zmniejszyła się liczba praktyk lekarskich (o 3,7%). W relacji do 2012 r. liczba przychodni zwiększyła się o 17,1% natomiast praktyk lekarskich zmniejszyła się o 18,0%. W kraju w 2019 r. odnotowano pierwsze od kilku lat zmniejszenie się liczby przychodni i liczby praktyk lekarskich. W porównaniu z 2018 r. liczba przychodni zmniejszyła się o 0,2% (w relacji do 2012 r. był wzrost o 12,5%), a liczba praktyk lekarskich o 7,9% (w relacji do 2012 r. spadek o 29,5%).

W końcu 2019 r. liczba ludności przypadająca na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wyniosła ogółem 1233 osoby (w kraju 1461 osób). Wskaźnik ten w województwie ukształtował się na poziomie niższym zarówno przed rokiem, jak i w porównaniu z 2012 r. (odpowiednio o 4 i 61 osób). W kraju na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r. przypadają 22 osoby więcej niż w 2018 r. i 38 osób mniej w porównaniu z 2012 r.

Ogółem w ciągu 2019 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej udzielono łącznie 16,8 mln porad (w kraju 331,4 mln), tj. więcej o 2,3% niż rok wcześniej oraz o 9,7% więcej niż w 2012 r. (w kraju odnotowano wzrost odpowiednio o 1,0% i 10,0%). Zdecydowaną większość (podobnie jak w 2018 r. i 2012 r.) stanowiły porady lekarskie. Sytuacja taka miała miejsce zarówno w województwie, jak i w kraju.

W 2019 r. przeciętna liczba porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 7,9 (w kraju 8,6) i nie zmieniała się znacząco w analizowanym okresie.

W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej świadczona jest również opieka specjalistyczna. W jej zakres wchodzi porady lekarskie oraz stomatologiczne. W roku 2019 r. udzielono 1,9 mln porad stomatologicznych (w kraju 34,3 mln), czyli prawie 3-krotnie mniej niż porad specjalistycznych lekarskich. Liczba udzielonych porad specjalistycznych w 2019 r. w porównaniu do ubiegłego roku wzrosła w województwie o 0,8% (w kraju o 1,2%). Odnotowano natomiast niewielki spadek liczby udzielonych porad stomatologicznych na Podkarpaciu oraz w Polsce odpowiednio o 0,4% i 0,1%.

W odniesieniu do 2012 r. w województwie wzrosła zarówno liczba udzielonych specjalistycznych porad lekarskich (o 7,8%), jak i liczba udzielonych porad stomatologicznych (o 8,8%). W kraju również odnotowano wzrost wśród udzielonych porad specjalistycznych i stomatologicznych odpowiednio o 9,2% i o 3,4%.

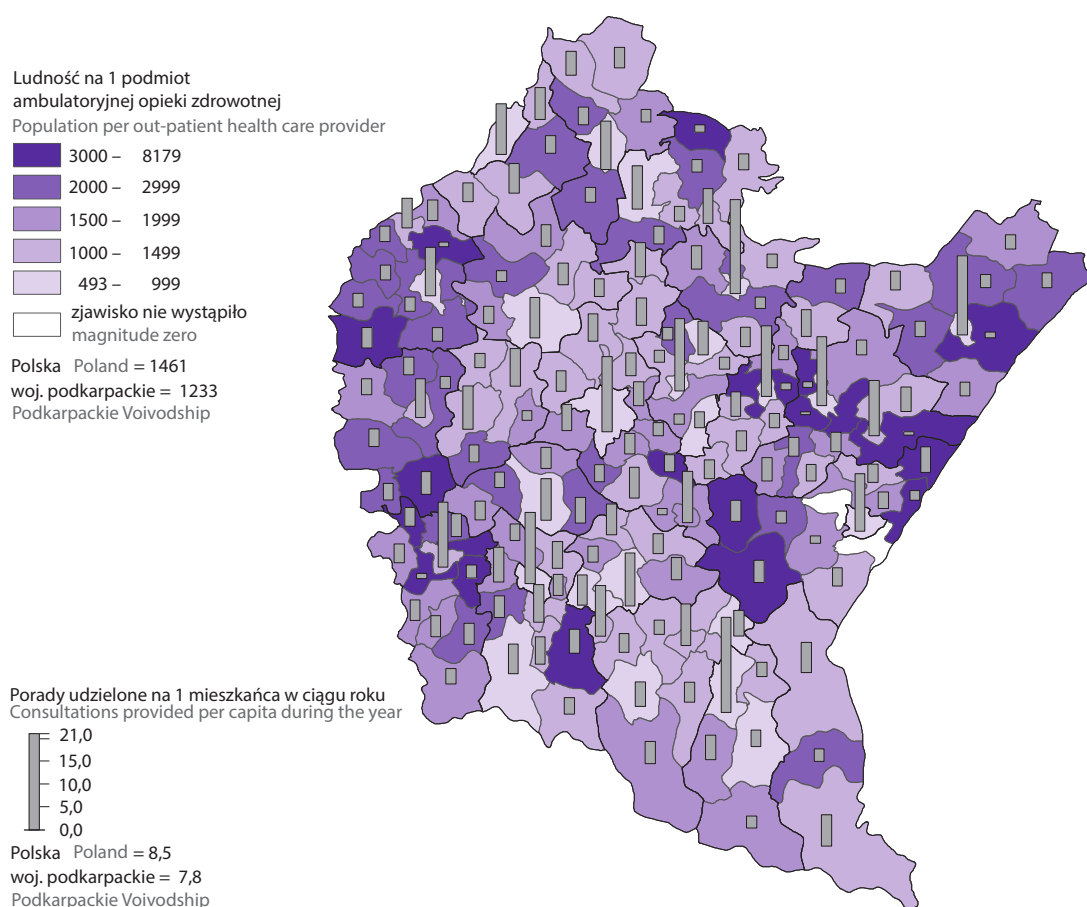
W zakresie specjalistycznej lekarskiej opieki zdrowotnej w całym analizowanym okresie w województwie podkarpackim oraz w kraju świadczenia medyczne najczęściej udzielano w poradniach chirurgicznych, natomiast najrzadziej w poradniach geriatrycznych.

W ramach specjalistycznej stomatologicznej opieki zdrowotnej najwięcej świadczeń w latach 2012-2018 udzielono w poradniach stomatologicznych. Ich udział w ogólnej liczbie udzielonych porad stomatologicznych w województwie oraz w kraju kształtował się na poziomie ponad 80%.

Według wyników badań w omawianych latach zarówno w województwie podkarpackim, jak i w kraju ponad połowę porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej udzielono kobietom. W 2019 r. lekarze w sumie udzielili kobietom 9232,5 tys. porad, co stanowiło 55,9% wszystkich porad udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (w kraju 57,6%).

Biorąc pod uwagę udzielone porady lekarskie według grup wieku świadczeniobiorców w całym analizowanym okresie, struktura kształtowała się podobnie. Najwięcej porad udzielono osobom w wieku 19-64 lat – ponad 50%, osobom w wieku 65 lat i więcej prawie 30%, natomiast dzieciom i młodzieży do 18 lat udzielono ok. 20% porad. W 2019 r. w odniesieniu do lat 2018 oraz 2012 zwiększył się odsetek porad udzielonych w najstarszej grupie wieku (tj. powyżej 65 roku życia). Zmniejszeniu uległ natomiast odsetek udzielonych świadczeń medycznych w grupach wieku 0-18 lat oraz 19-64 lata.

Mapa 32. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2019 r.
Map 32. Out-patient health care in 2019

Analizując rozmieszczenia geograficzne placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie można stwierdzić, że najkorzystniejsza sytuacja, czyli najmniej osób na jeden podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, była w gminach Leżajsk i Przeworsk. Wskaźnik ten wyniósł tam odpowiednio 493 i 510 osób. Natomiast najgorzej mieli mieszkańcy gminy wiejskiej Jasło, gdzie na 1 przychodnię i praktykę lekarską przypadało 8179 osób. Wskaźnik udzielonych porad ogółem, przypadających na jednego mieszkańca w poszczególnych gminach był najwyższy w Lesku i wyniósł 21,0 natomiast najniższy w gminie Pawłosiów i wyniósł 0,6.

Całodobowej opieki w trybie stacjonarnym udzielają mieszkańcom m.in. szpitale ogólne oraz placówki

długoterminowej opieki zdrowotnej. W końcu 2019 r. w województwie podkarpackim działało 41 stacjonarnych szpitali ogólne (w kraju 890), które dysponowały łącznie ponad 9,3 tys. łóżek (w kraju 166,8 tys.). W relacji do stanu sprzed roku w województwie zmniejszyła się liczba placówek oraz łóżek. Natomiast w porównaniu z 2012 r. liczba szpitali zwiększyła się przy jednoczesnym spadku liczby łóżek. przybyła liczba placówek, a zmniejszyła się liczba łóżek. W kraju zarówno w relacji do ubiegłego roku jak i w porównaniu z 2012 r. zmniejszyła się liczba placówek i liczba łóżek.

W 2019 r. w szpitalach ogólnych w trybie stacjonarnym łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych leczonych było 475,7 tys. osób (w kraju 8,1 mln). Pacjentów było więcej w porównaniu z 2018 r. oraz w relacji do 2012 r. odpowiednio o 0,6% i 10,1%. W Polsce liczba pacjentów w szpitalach w porównaniu z ubiegłym rokiem zmniejszyła się o 3,5%, a w relacji do 2012 r. zmalała o 3,1%. W rozpatrywanym okresie zarówno w województwie, jak i w kraju, chorzy najczęściej byli hospitalizowani na oddziałach chirurgicznych, ginekologiczno-położniczych oraz chorób wewnętrznych.

Na 10 tys. mieszkańców Podkarpacia w 2019 r. przypadają 44 łóżka w szpitalach ogólnych o 3 mniej niż w roku 2018 i 2012. W kraju wskaźnik ten w 2019 r. był najniższy w analizowanym okresie i wyniósł 43 łóżka na 10 tys. mieszkańców (w 2018 r. – 47 łóżek, a w 2012 r. – 49 łóżek).

W 2019 r. w ramach długoterminowej opieki zdrowotnej 56 placówek w województwie (w kraju 753) obejmujących: 28 zakładów opiekuńczo-leczniczych (łącznie z placówkami typu psychiatrycznego), 15 zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych i 13 hospicjów zapewniało mieszkańcom całodobowe świadczenia pielęgnacyjne, opiekuńcze, rehabilitacyjne oraz opiekę w terminalnym stadium życia. W stosunku do 2018 r. w województwie podkarpackim ich liczba nie zmieniła się, a w porównaniu z 2012 r. wzrosła. W kraju natomiast zarówno w porównaniu z rokiem ubiegłym jak i 2012 r. przybyło placówek długoterminowej opieki zdrowotnej. Spośród wszystkich obiektów najwięcej było zakładów opiekuńczo-leczniczych, które w omawianym okresie stanowiły ok. 50% (w kraju ok. 60%). Placówki opieki długoterminowej na koniec 2019 r. dysponowały łącznie 2,6 tys. łóżek (w kraju 37,6 tys.), spośród których zdecydowaną większość oferowały zakłady opiekuńczo-lecznicze. W analizowanym okresie liczba łóżek w placówkach długoterminowej opieki zdrowotnej systematycznie wzrastała. W 2019 r. w porównaniu do 2019 r. wzrosła o 3,3% (w kraju o 1,9%) natomiast w relacji do 2012 r. o 28,7% (w kraju o 28,3%).

W ciągu 2019 r. placówki działające w trybie stacjonarnym na terenie województwa podkarpackiego zapewniły opiekę 5,9 tys. osób (w kraju 94,3 tys.). Liczba leczonych w placówkach długoterminowej opieki zdrowotnej zwiększyła się zarówno skali roku jak i w porównaniu z 2012 r. w odniesieniu do województwa oraz kraju odpowiednio o 1,3% i o 17,7% (w kraju o 0,7% i o 22,8%). Najliczniejszą grupę, podobnie jak w 2018 r. i 2012 r. stanowili pensjonariusze zakładów opiekuńczo-leczniczych. W 2019 r. ich udział wyniósł 45,6% ogółu leczonych (w kraju 51,0%).

Według stanu z końca 2020 roku na terenie Podkarpacia w ramach Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego funkcjonowało 110 jednostek ratownictwa medycznego (w kraju 1841), w skład których wchodziło: 95 zespołów ratownictwa medycznego (w kraju 1841), 14 szpitalnych oddziałów ratunkowych (w kraju 239) oraz jedno lotnicze pogotowie ratunkowe (w kraju 21). Liczba jednostek ratownictwa medycznego nie zmieniła się w odniesieniu do 2019 r. natomiast wzrosła w porównaniu z 2010 r. o 14,6%. W kraju odnotowano wzrost jednostek zarówno w odniesieniu do ubiegłego roku jak i 2010 r. odpowiednio o 0,3% i 7,8%.

Spośród 95 zespołów ratownictwa medycznego funkcjonowało 78 zespołów podstawowych (w kraju 1238) i 17 zespołów specjalistycznych (w kraju 343). W porównaniu z rokiem 2019 liczba zespołów podstawowych oraz specjalistycznych nie zmieniła się, natomiast w kraju wzrosła liczba zespołów podstawowych, a zmniejszyła się liczba specjalistycznych. Analizując dane w 2010 r. w relacji do 2020 r. zarówno w województwie jak i w kraju nastąpiło zauważalne zmniejszenie udziału zespołów specjalistycznych z równoczesnym wzrostem zespołów podstawowych w ogólnej liczbie zespołów ratownictwa. Liczba szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz lotniczego pogotowia ratunkowego w analizowanym okresie utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

Wskaźnik dostępności świadczeń medycznych udzielanych przez zespoły ratownictwa medycznego (ZRM), wyrażony jako liczba zespołów (podstawowych i specjalistycznych) na 100 tys. ludności w 2020 r.,

wyniósł 4,5 (w kraju 4,1) i nie zmienił się w stosunku do 2019 r. W porównaniu z 2010 r. zarówno w województwie, jak i w kraju nieznacznie wzrósł.

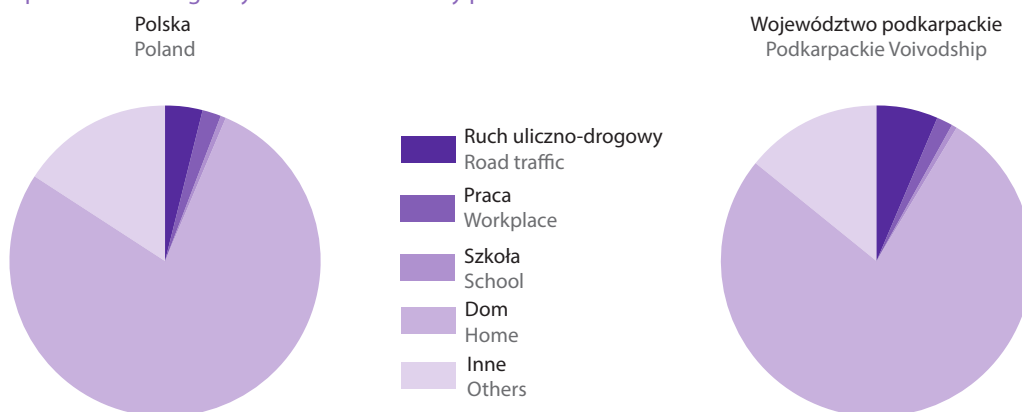
Z systemem ratownictwa medycznego współpracowało także 10 izb przyjęć oraz 3 centra urazowe (w kraju odpowiednio 154 i 68).

W ciągu 2020 roku odnotowano prawie 131,5 tys. wyjazdów/wylotów na miejsce zdarzenia (w kraju 2,8 mln). Było to o 6,7% mniej niż w ubiegłym roku (w kraju mniej o 11,0%) i więcej o 13,9% (w kraju mniej o 2,3%). Przeciętnie w przeliczeniu na 1000 ludności przypadały 62 wyjazdy ZRM wobec 72 wyjazdów w kraju.

Struktura wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego ze względu na miejsce zdarzenia nie zmieniła się od 2010 r. zarówno w województwie, jak i w kraju. Zdecydowaną większość, bo ok. 77,2% ogólnej liczby zrealizowanych wyjazdów (w kraju 77,7%), stanowiły wyjazdy do domu pacjenta. Drugie co do liczebności miejsce zdarzenia (13,9% wyjazdów w województwie i 15,6% w kraju) to kategoria „inne”, która obejmuje m.in. ulicę (wyłączając ruch uliczno-drogowy), sklep, kościół. Wyjazdy do zdarzeń zaistniałych w ruchu uliczno-drogowym stanowiły 6,5% (w kraju 4,1%), a do zdarzeń w pracy lub w szkole odpowiednio 1,6% i 0,7% (w kraju 1,9% i 0,5%).

Wykres 36. Wyjazdy jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2020 r.

Chart 36. Responses of emergency medical services by place of accident in 2020

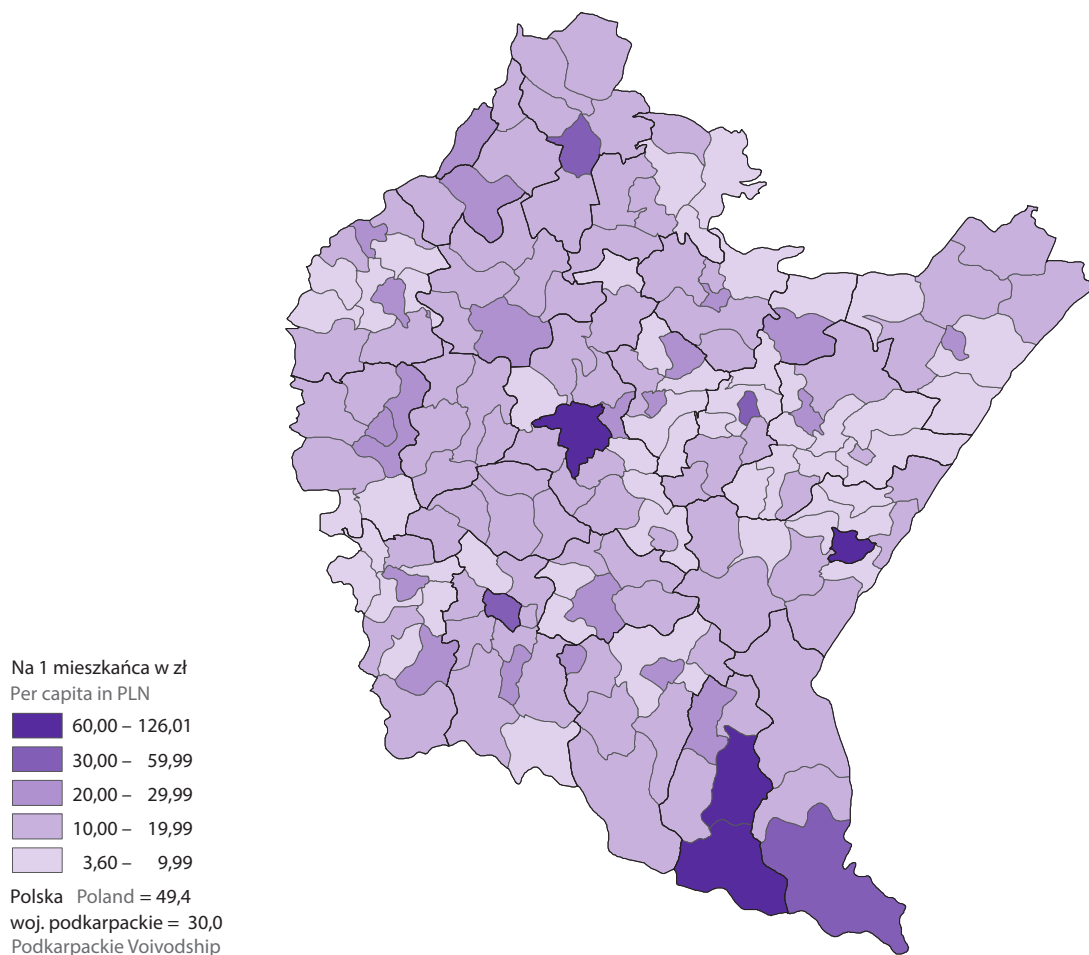

Zespoły ratownictwa medycznego w 2020 r. udzieliły pomocy 131,6 tys. osobom (w kraju 2,8 mln). Podobnie jak w przypadku wyjazdów na miejsce zdarzenia, liczba osób, którym udzielono pomocy w ramach Państwowego Ratownictwa Medycznego zmniejszyła się w stosunku do 2019 r., a wzrosła w porównaniu z 2010 r. W kraju zarówno w porównaniu z ubiegłym rokiem jak i z 2010 r., liczba osób, którym udzielono świadczenia zmniejszyła się.

Struktura płci i wieku pacjentów, którym zespoły ratownictwa medycznego udzieliły świadczeń w województwie jest podobna do struktury krajowej i nie zmieniła się znacząco zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak z rokiem 2010.

W 2020 r. udział grupy dzieci i młodzieży do lat 18 w województwie oraz w kraju wyniósł 4,5%, osób w wieku od 18 do 64 lat – 52,4% (w kraju 46,9%), natomiast odsetek osób w wieku 65 lat lub więcej – 43,1% (w kraju 48,5%). Pomocy częściej udzielano mężczyznom niż kobietom – 53,9% (w kraju 50,8%). W przeliczeniu na 1000 ludności zespoły ratownictwa medycznego udzieliły pomocy prawie 62 osobom (w kraju 72).

Mapa 33. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2019 r.
 Map 33. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2019

Wydatki publiczne na opiekę zdrowotną w 2019 r. w budżetach gmin osiągnęły wartość prawie 29,1 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca największe wydatki odnotowano w gminach Cisna oraz Solina i wyniosły odpowiednio 93,60 zł i 70,20 zł. Natomiast najniższe wystąpiły w gminach Chłopice (3,60 zł) i Markowa (3,97 zł).

W budżetach miast na prawach powiatu wydatki publiczne na opiekę zdrowotną w 2019 r. wyniosły ponad 34,7 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca największe wydatki odnotowano w Rzeszowie 126,01 zł, natomiast najniższe wystąpiły Tarnobrzegu 25,68 zł.

Kultura

Culture

W 2019 r. liczba bibliotek i punktów bibliotecznych była mniejsza niż rok wcześniej, a także niż w 2010 r. Na terenie województwa w ciągu roku ubyło instytucji kultury, wyjątek stanowiły domy kultury, których było nieznacznie więcej niż w 2011 r. i w 2018 r. Imprezy organizowane przez te instytucje zgromadziły w 2019 r. mniejszą liczbę uczestników niż rok wcześniej, a samych imprez odbyło się nieznacznie mniej.

W ciągu ostatniego roku w połowie gmin województwa podkarpackiego wzrosły wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Dla całego województwa odnotowano spadek tych wydatków o 13,2% w stosunku do 2018 r.

W 2019 roku na terenie województwa podkarpackiego funkcjonowało 671 bibliotek publicznych (łącznie z filiami) i 40 punktów bibliotecznych, co w skali kraju stanowiło odpowiednio 8,5% i 4,0%. Użytkownicy bibliotek mieli do dyspozycji księgozbiór liczący 8,4 mln woluminów. W porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się liczba bibliotek o 19 obiektów (o 2,8%) oraz o 3 obiekty (o 0,4%) w stosunku do roku 2018. W 2019 r. księgozbiór zmniejszył się o 368,2 tys. woluminów (o 4,2%) w porównaniu z 2010 r., jak i o 37,9 tys. (o 0,4%) woluminów w odniesieniu do roku poprzedniego.

W przeliczeniu na 1000 ludności województwa w 2019 r. przypadało 3969,7 woluminów i pomimo zmniejszenia w porównaniu z 2010 r., był to drugi wynik w Polsce (za województwem podlaskim – 4045,6).

W ciągu ostatniego roku nastąpił spadek liczby czytelników (o 0,5%), jednak nie aż tak duży jak w porównaniu z 2010 r. i 2015 r. (odpowiednio o 11,1% i 6,3%). W kraju w 2019 r. największy wzrost liczby czytelników odnotowano w województwie łódzkim o 2,5%.

Pod względem nasycenia placówkami bibliotecznymi województwo podkarpackie w 2019 r. zajmowało 2. lokatę. Na 1 placówkę biblioteczną przypadało 2992 osoby (w kraju 4324) i był to wzrost o 5,3% w stosunku do 2010 roku. Przeciętny czytelnik biblioteki na Podkarpaciu w 2019 r. wypożyczył 19 książek w ciągu roku, co jest wynikiem lepszym niż średnia w kraju (17 książek w ciągu roku).

Tablica 26. Instytucje kultury
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 26. Cultural institutions
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	749	732	715	711
Instytucje kultury ^a Culture institutions ^a	310	352	379	366
centra, domy i ośrodki kultury centres of culture, cultural centres and establishments	206	239	250	253
kluby i świetlice clubs and community centres	104	113	129	113
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per library establishment	2841	2907	2978	2992

^a Dane za 2011 r.
^a Data for 2011.

W 2019 r. w województwie podkarpackim funkcjonowało 366 instytucji kultury (centrów, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic), co stanowiło 8,6% takich instytucji kultury w kraju. Był to trzeci wynik w Polsce (za województwem małopolskim – 459 i śląskim – 373). W 2019 r. w województwie podkarpackim działalność służącą upowszechnianiu i popularyzacji kultury prowadziło 30 centrów kultury, 95 domów kultury, 128 ośrodków kultury, 21 klubów oraz 92 świetlice. W porównaniu z 2018 r. zwiększyła się

liczba domów kultury – o 4,4%. Natomiast mniej było klubów – o 22,2%, świetlic – o 9,8% i ośrodków kultury – o 0,8%. Centrów kultury pozostało tyle samo co rok wcześniej.

W województwie podkarpackim w 2019 r instytucje kultury zorganizowały 13,0 tys. imprez (13,1 tys. w 2018 r.), w których wzięło udział 2,4 mln uczestników (2,5 mln w 2018 r.). Najczęściej organizowane były prelekcje, spotkania i wykłady (2263), koncerty (2092) oraz warsztaty (1578), co stanowiło odpowiednio: 17,4%, 16,1% i 12,2%. Największą popularnością (pod względem średniej liczby osób uczestniczących w 1 imprezie) cieszyły się festiwale i przeglądy artystyczne (483 osoby) oraz koncerty (354 osoby).

Wykres 37. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2019 r.

Chart 37. Events organised by culture institutions and event participants in 2019

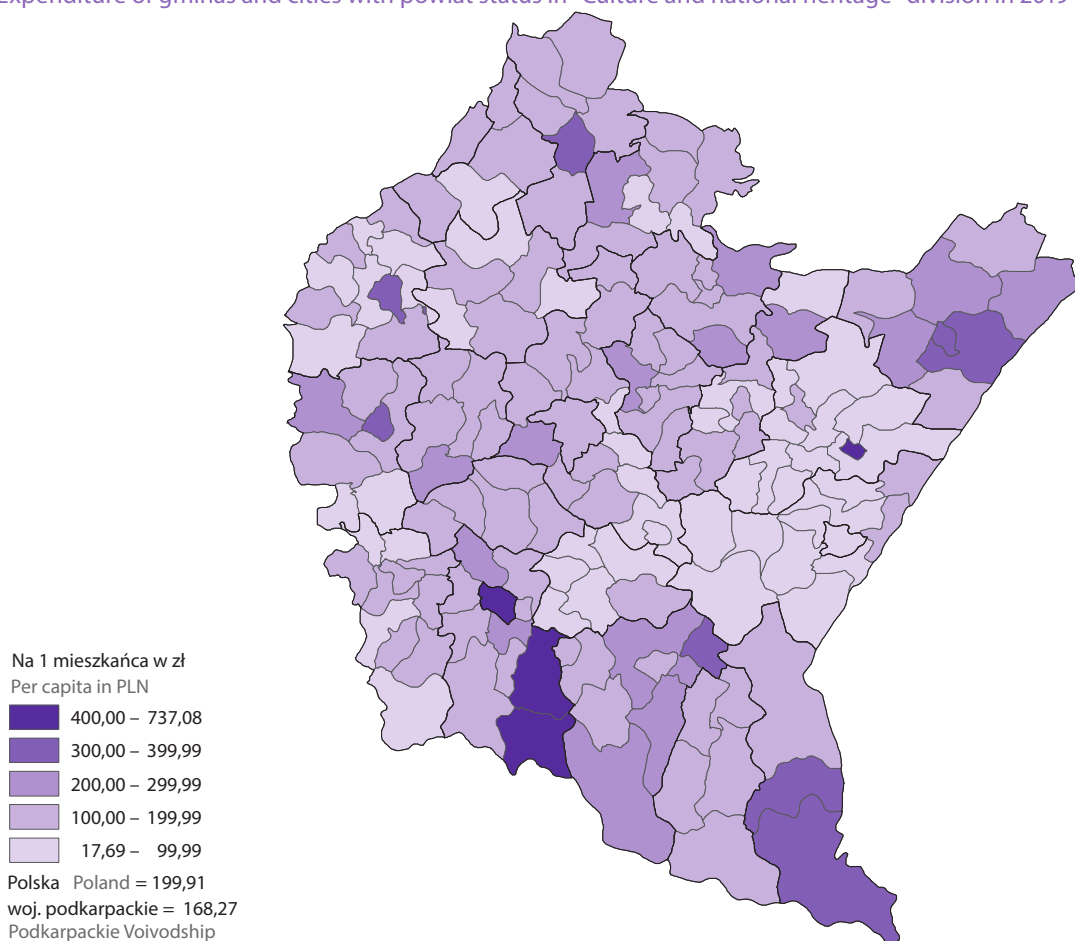

W województwie podkarpackim w 2019 r. wydano na 1 mieszkańca 168 zł (o 13,2% mniej niż przed rokiem) z budżetów gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego”. Kwota ta była niższa o 15,8% od wydatków w skali kraju.

Najwięcej wydano na 1 mieszkańca w Krośnie (737 zł). Najmniej wydatków na kulturę, przeznaczyły gminy Roźwienica i Przemyśl (po 18 zł) oraz Jarosław (21 zł) – taka sama lokata jak w 2018 r. W odniesieniu do 2018 r. największy wzrost wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowała gmina Iwierzycze (2-krotny). Natomiast największy spadek wystąpił w gminie Chmielnik (o 85,9%).

Mapa 34. Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2019 r.

Map 34. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2019

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

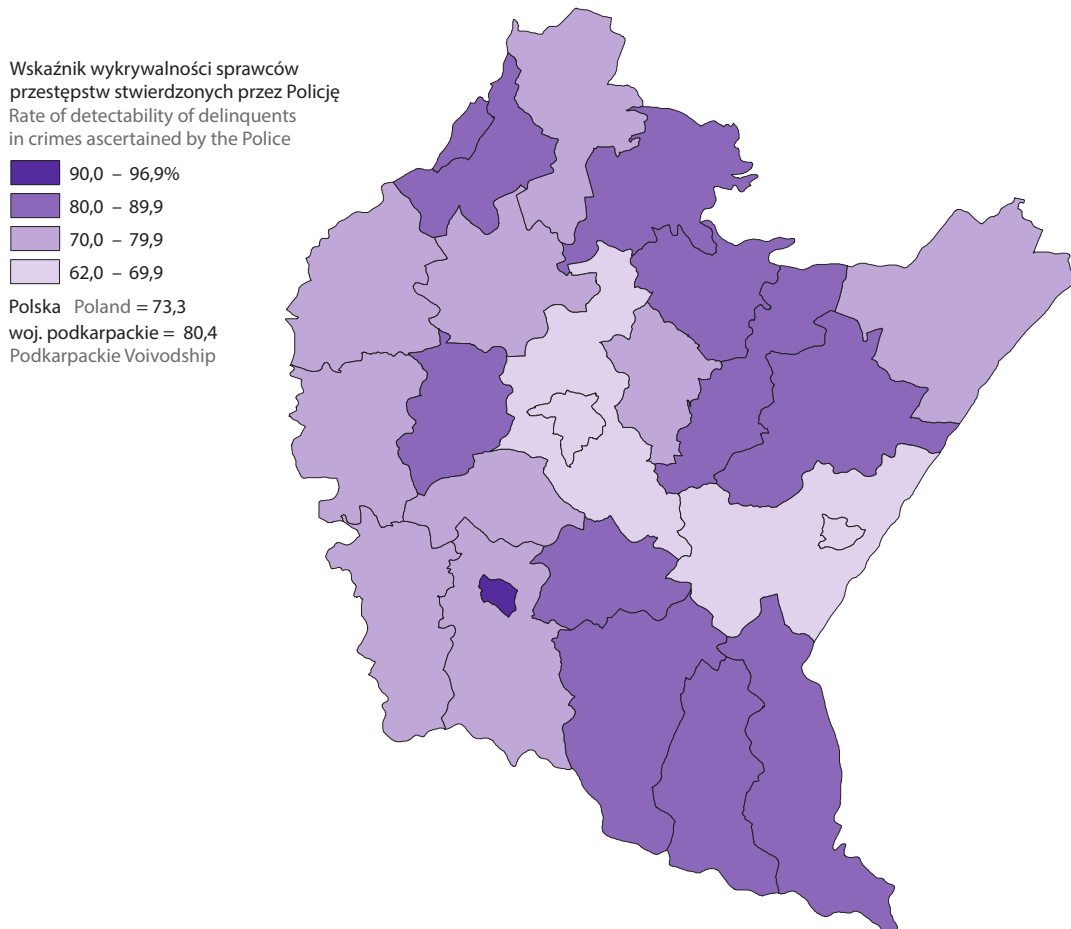
W 2020 r. w skali roku w zakresie bezpieczeństwa publicznego odnotowano więcej przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych oraz wyższą wartość wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw. Zwiększyła się ogólna liczba kolizji. Przy mniejszej liczbie wypadków drogowych, zmniejszyła się liczba rannych oraz zabitych.

W 2020 r. w województwie podkarpackim liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych wyniosła 32,2 tys. i była o 23,7% większa niż przed rokiem i o 15,4 % większa w porównaniu z 2014 r. W kraju odnotowano spadek liczby przestępstw stwierdzonych zarówno w porównaniu z 2019 r. (o 3,9%), jak i w stosunku do 2014 r. (o 11,8%). Przestępstwa stwierdzone przez Policję na Podkarpaciu w 2020 r. stanowiły 4,2% ogółu przestępstw stwierdzonych w Polsce. Najwięcej przestępstw odnotowano w województwie śląskim (15,4% ogółu przestępstw w kraju), najmniej natomiast w województwie opolskim (2,1%). Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny województwa podkarpackiego, najwięcej przestępstw w 2020 r. odnotowano w Krośnie – 26,2% ogółu, najmniej w powiecie bieszczadzkim i leskim po 1,0% ogółu. Najwięcej, bo aż 18,5 tys. (57,3% ogółu przestępstw w wojewódz-

twie) w 2020 r. stanowiły przestępstwa przeciwko mieniu (w 2014 r. 47,6%) i było ich o 67,5% więcej niż w roku poprzednim. W kraju przestępstwa te stanowiły 48,3% ogółu i było ich o 2,1% mniej niż w 2019 r. W 2020 r. w województwie podkarpackim na 1000 mieszkańców (wskaźnik natężenia przestępczości) przypadało 15,2 przestępstw stwierdzonych przez Policję wobec 12,2 w 2019 r. i 13,1 w 2014 r. (w Polsce odpowiednio: 20,0 w 2020 r., 20,8 w 2019 r. i 22,6 w 2014 r.). Największy wskaźnik natężenia przestępczości w 2020 r. występował w województwie śląskim – 26,1, najniższy w województwie lubelskim – 13,8.

Mapa 35. Zagrożenie przestępczością w 2020 r.

Map 35. Crime risk in 2020

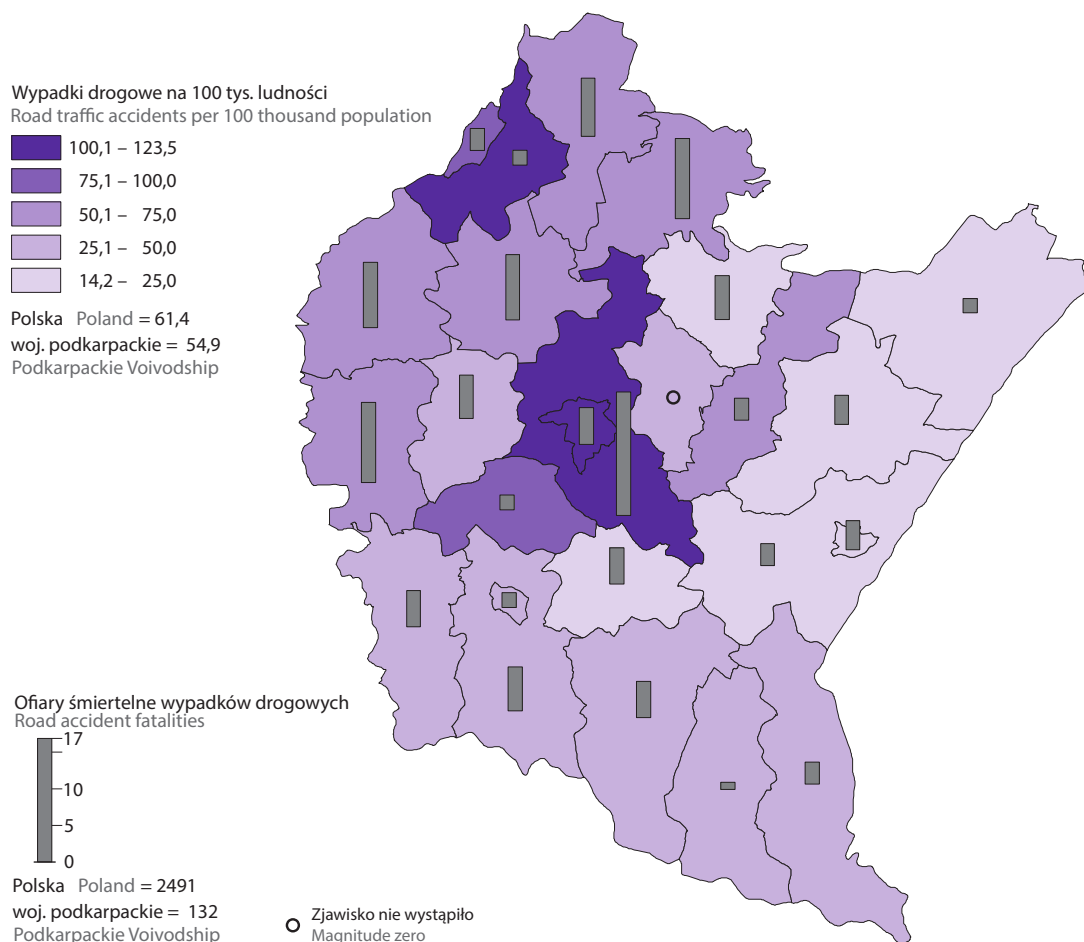
Zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika natężenia przestępstw stwierdzonych przez Policję w województwie podkarpackim według powiatów w 2020 r. zawiera się między 6,7 przestępstw na 1000 mieszkańców w powiecie strzyżowskim, a 183,1 w Krośnie. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w województwie podkarpackim w 2020 r. ukształtował się na poziomie 80,4% i był wyższy niż w roku poprzednim (77,2%), a także wyższy niż przeciętnie w kraju 73,3%. Wskaźnik wykrywalności przestępstw o charakterze kryminalnym wynoszący 70,2% spadł w stosunku do 2019 r. (o 1,3 p.proc.), natomiast w odniesieniu do 2014 r. wzrósł (o 12,3 p.proc.). Wzrósł wskaźnik przestępstw o charakterze gospodarczym z 80,8% w 2014 r. przez 77,0% w 2019 r. do 86,7% w 2020 r. Wskaźnik wykrywalności przestępstw drogowych wzrósł nieznacznie (o 0,2 p. proc.) w stosunku do 2019 r. i wyniósł w 2020 r. 98,9%, a w stosunku do 2014 r. spadł o 0,1 p. proc. Najwyższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w 2020 r. odnotowano w województwie świętokrzyskim (82,3)%, a najniższy w województwie mazowieckim (64,7%). Województwo podkarpackie uplasowało się na 3. miejscu w kraju. Z analizy danych powiatowych dotyczących wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw wynika, że w 2020 r. w województwie podkarpackim największą skutecznością charakteryzowało się Krosno (96,9%), najmniejszą skuteczność odnotowano w Rzeszowie (62,0%).

Według danych Komendy Głównej Policji w 2020 r. w województwie podkarpackim odnotowano 1167 wypadków, w których łącznie zginęło 132 osoby, a 1240 osób zostało rannych. W porównaniu z 2019 r. zmniejszyła się liczba: wypadków o 21,2%, ofiar śmiertelnych o 15,9%, a osób rannych o 27,4%. W Polsce w 2020 r. doszło do 23540 wypadków (61,4 na 100 tys. ludności), czyli o 22,3% mniej niż w 2019 r. Największe natężenie wypadków drogowych w 2020 r. odnotowano w województwie łódzkim, tu na 100 tys. ludności doszło aż do 99 wypadków, najniższe natomiast w województwie podlaskim – 37 wypadków na 100 tys. ludności. Województwo podkarpackie z natężeniem 55 wypadków (przy założeniu, że najmniejsza wartość to 1. lokata) w 2020 r. uplasowało się na 9. miejscu, rok wcześniej zajmowało 8. miejsce.

Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki
Table 27. Road accidents and their effects

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Wypadki Accidents	1961	1703	1481	1167
Ofiary śmiertelne Fatalities	202	136	157	132
Ranni Injured persons	2571	2120	1708	1240

Mapa 36. Bezpieczeństwo na drogach w 2020 r.
Map 36. Road safety in 2020

W 2020 r. w 16 spośród 25 powiatów odnotowano wskaźnik niższy niż w województwie, w tym najniższy występował w powiecie jarosławskim (14 wypadków drogowych na 100 tys. mieszkańców). Natomiast największe natężenie wypadków drogowych odnotowano w Rzeszowie (123). W 2020 r. w Polsce w wyniku wypadków drogowych 2491 osób poniosło śmierć (2909 osób przed rokiem, 3202 osoby w 2014 r.). Największe natężenie ofiar śmiertelnych wystąpiło w województwie łódzkim (9 na 100 tys. ludności), najmniejsze w województwie śląskim (4 na 100 tys. ludności). Województwo podkarpackie ze wskaźnikiem 6,2 (przy założeniu, że najmniejsza wartość to 1. lokata) zajęło 6. lokatę (w 2019 r. 5. lokatę). Spośród powiatów województwa podkarpackiego najwięcej ofiar śmiertelnych w 2020 r. wystąpiło w powiecie niżańskim (17 zgonów na 100 tys. ludności), natomiast w powiecie łańcuckim nie odnotowano ofiar śmiertelnych wypadków.

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

W 2020 r. w województwie podkarpackim w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się zarówno odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu, jak i udział osób korzystających z Internetu. Wzrósł również udział osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną oraz osób zamawiających przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego.

W 2020 r. w województwie podkarpackim 90,7% gospodarstw domowych posiadało dostęp do Internetu w domu. Dla kraju odsetek ten był niższy i wynosił 90,4%. W odniesieniu do roku 2019 w województwie podkarpackim udział gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu zwiększył się o 2,5 p.proc., a w porównaniu do roku 2015 – o 14,6 p.proc. W kraju odnotowano wzrost odpowiednio o 3,7 p.proc. i 14,6 p.proc.

Udział osób korzystających z Internetu w 2020 r. na Podkarpaciu wyniósł 83,6% i w stosunku do roku 2019 zwiększył się o 0,7 p.proc. W porównaniu natomiast z rokiem 2015 odsetek osób korzystających z Internetu wzrósł o 12,8 p.proc. W kraju z Internetu korzystało 86,8% osób w gospodarstwach domowych. Z kolei odsetek osób, które w województwie podkarpackim w 2020 r. regularnie korzystało z Internetu wyniósł 76,1% i w porównaniu do roku 2019 był niższy o 0,4 p.proc., natomiast w stosunku do 2015 – o 14,5 p.proc. W Polsce udział osób regularnie korzystających z Internetu w 2020 r. wynosił 81,4%.

Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu

Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users

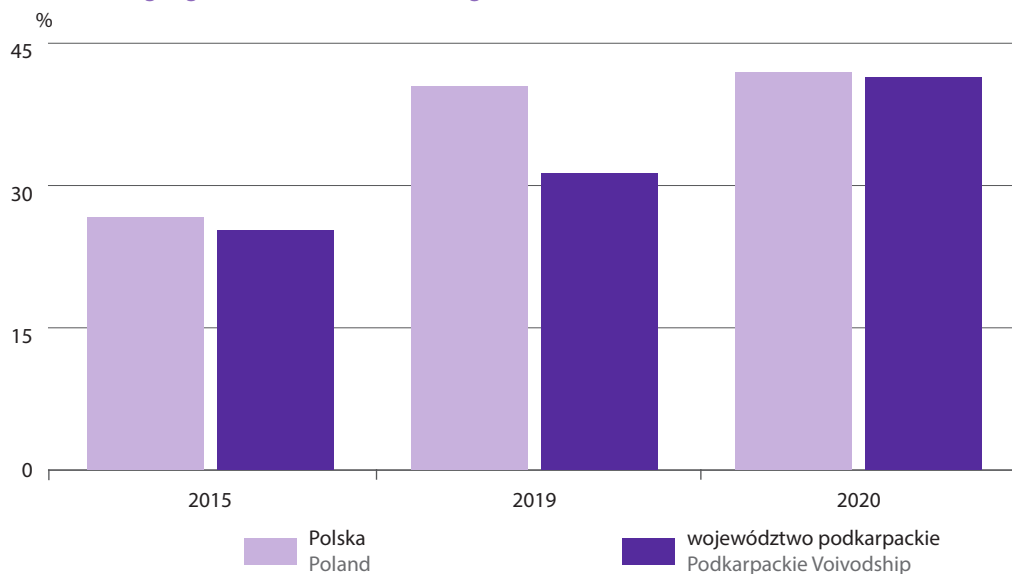
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households with Internet access	76,1	88,2	90,7
Odsetek osób korzystających z Internetu Percentage of persons using the Internet	70,8	82,9	83,6
Odsetek osób regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of ipersons using the Internet regularly (at least once a week)	61,6	76,5	76,1

W 2020 r. w województwie podkarpackim 41,4% osób w wieku 16-74 lata korzystało z Internetu w kontaktach z administracją publiczną (w ciągu ostatnich 12 miesięcy), podczas gdy w kraju udział ten wynosił 41,9%. Na Podkarpaciu odsetek osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną zwiększył się w porównaniu z rokiem 2019 o 10,1 p.proc., natomiast w odniesieniu do roku 2015 – o 16,1 p.proc.

Wykres 38. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 38. Persons^a using e-government services during the last 12 months

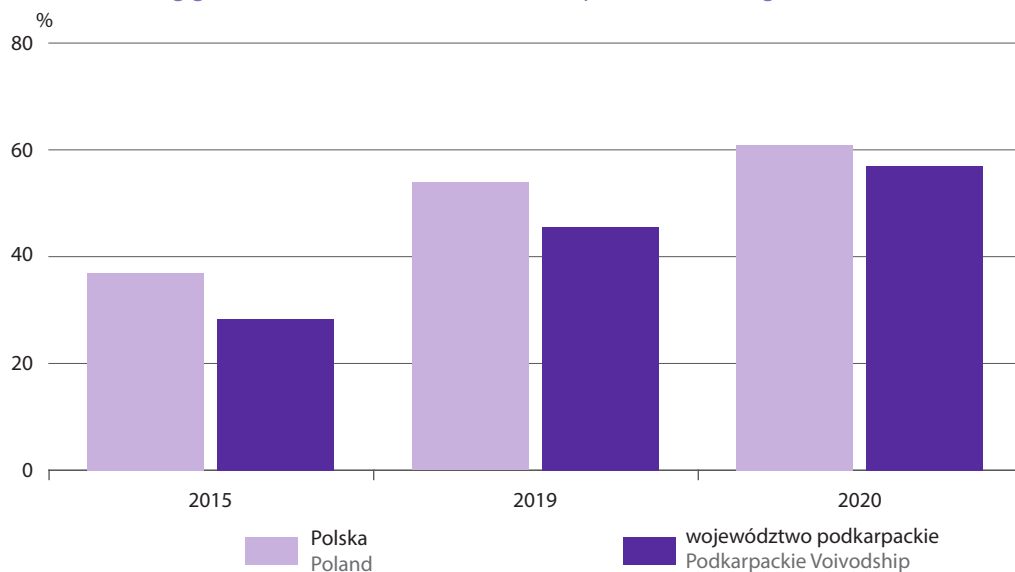

a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

Udział osób zamawiających przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego (w ciągu ostatnich 12 miesięcy) w 2020 r. na Podkarpaciu wyniósł 57,0%, podczas gdy w kraju wskaźnik ten osiągnął wartość 60,9%. W porównaniu z rokiem 2019 wskaźnik ten na Podkarpaciu wzrósł o 11,4 p.proc., natomiast w odniesieniu do roku 2015 zwiększył się o 28,7 p.proc. W województwie podkarpackim w 2020 r. najczęściej zamawianymi przez Internet towarami (w ciągu ostatnich 3 miesięcy) były odzież, obuwie i dodatki (34,0%) oraz kosmetyki, produkty do pielęgnacji zdrowia i urody (16,1%).

Wykres 39. Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 39. Persons ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

Aktywność społeczna

Social activity

W województwie podkarpackim, w ujęciu rocznym, zanotowano wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON. W 2018 r., w porównaniu z 2010 r., zwiększyła się liczba aktywnych rejestrowych organizacji non-profit (o 6,0%). Większość mieszkańców województwa zadeklarowało, że zdecydowanie ufa lub raczej ufa ludziom ogólnie rzecz biorąc oraz czuje się bezpiecznie w miejscu swojego zamieszkania.

W końcu 2018 r. w województwie podkarpackim aktywną działalność prowadziło 5,3 tys. rejestrowych organizacji non-profit i w porównaniu z 2010 r. było ich więcej o 0,3 tys. (o 6,0%). Według stanu na koniec 2018 r. rejestrowe organizacje non-profit zrzeszały 0,3 mln członków, z czego 97,3% dotyczyło członkostw osób fizycznych. W porównaniu z 2010 r. nastąpił spadek liczby członków aktywnych organizacji rejestrowych o 0,1 mln.

W ramach swojej działalności statutowej omawiane organizacje najczęściej zajmowały się: sportem, turystyką, rekreacją, hobby (31,9%), ratownictwem (21,7%), kulturą i sztuką (12,3%), edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi (9,7%), pomocą społeczną i humanitarną (7,4%), rozwojem lokalnym w wymiarze społecznym i ekonomicznym (3,8%), łowiectwem i pozostałą działalnością, w tym międzynarodową i religijną (2,7%) oraz sprawami zawodowymi, pracowniczymi, branżowymi (2,5%).

W końcu 2018 r. w województwie podkarpackim 84% osób w wieku 16 lat i więcej zadeklarowało, że zdecydowanie ufa lub raczej ufa ludziom ogólnie rzecz biorąc. Dominujące nad nieufnością było zaufanie do sąsiadów i Policji (po 80%), a swoim władzom lokalnym ufało 65% mieszkańców województwa. Inaczej natomiast przedstawiało się zaufanie do osób nieznanym, ponieważ nieznanym ufało zaledwie 34% osób w wieku 16 lat i więcej.

Zdecydowana większość mieszkańców województwa podkarpackiego w 2018 r. czuła się bezpiecznie w miejscu swojego zamieszkania. Wskaźnik poczucia bezpieczeństwa, definiowany jako odsetek osób w wieku 16 lat i więcej deklarujących, że chodząc samotnie po zmroku w okolicy swojego miejsca zamieszkania czują się bardzo bezpiecznie lub raczej bezpiecznie wyniósł 91%. Zadowolenie z miejscowości zamieszkania deklarowało 84% mieszkańców województwa, a zadowolenie z życia ogólnie rzecz biorąc 81%.

Wskaźnik zaufania do ludzi (obliczany na podstawie Badania spójności społecznej) to odsetek osób w wieku 16 lat i więcej, które zadeklarowały, że zdecydowanie mają zaufanie lub raczej mają zaufanie do ludzi ogólnie rzecz biorąc.

W końcu 2020 r. w województwie podkarpackim liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON wyniosła 7996 i w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła o 145 (o 1,8%), a w odniesieniu do 2010 r. była większa o 2130 (o 36,3%).

Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

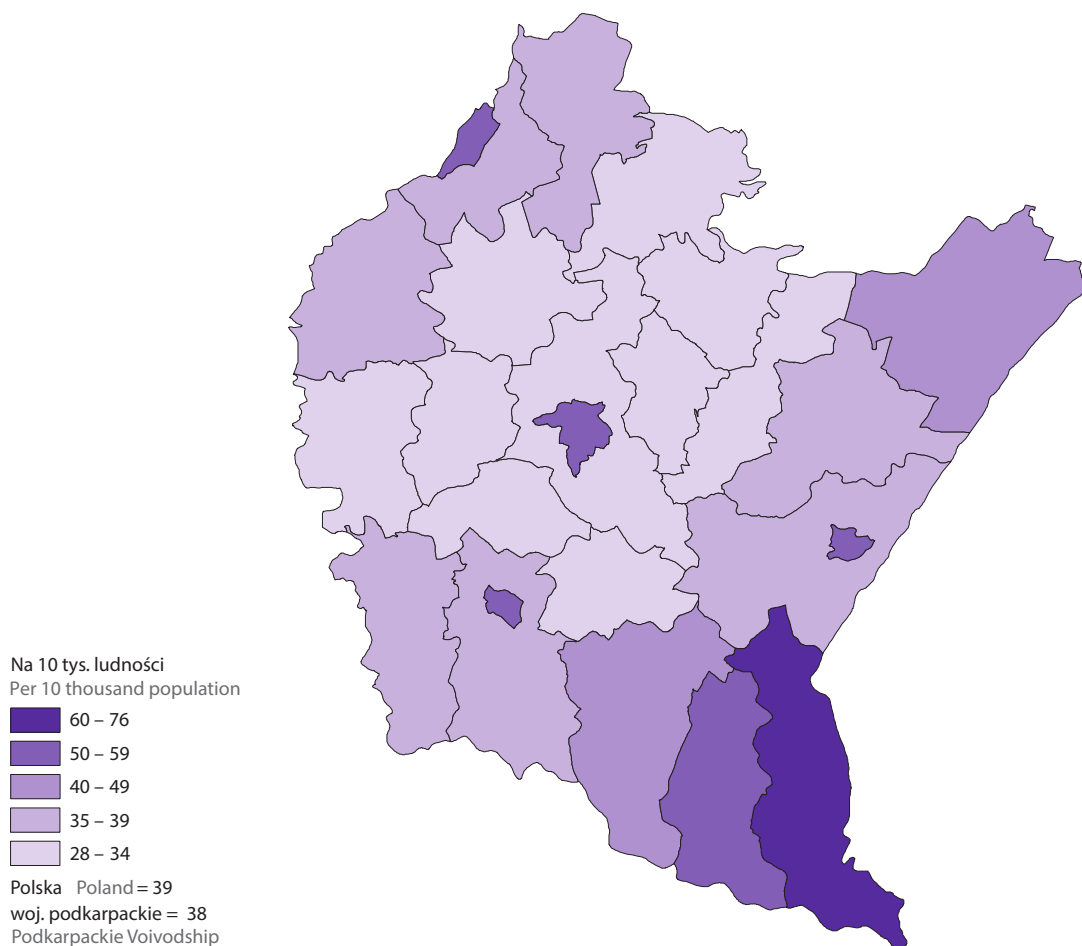
Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem Total	5866	7306	7851	7996
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	28	34	37	38

Mapa 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2020 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Map 37. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2020
 As of 31 December

W końcu 2020 r. najczęściej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności, zarejestrowanych było w powiecie bieszczadzkim (76), a najmniej w strzyżowskim (28).

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

W 2019 r. (na podstawie wstępnego szacunku) wartość produktu krajowego brutto wytworzonego w województwie podkarpackim wzrosła w odniesieniu do 2018 r.

Wartość dodana brutto w przeliczeniu na 1 pracującego w 2018 r. wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 roku.

W 2018 roku wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczony na poziomie podregionów dla województwa podkarpackiego wyniósł 17,6%, tj. o 4,0 p.proc. więcej niż w 2010 roku.

Największy udział w 2018 roku w tworzeniu wartości dodanej brutto województwa podkarpackiego miał podregion rzeszowski.

W generowaniu wartości dodanej brutto w 2018 roku największy udział miały jednostki prowadzące działalność w przemyśle (wytworzyły 31,1% wartości dodanej brutto regionu).

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Na podstawie wstępnego szacunku wartość wytworzonego produktu krajowego brutto w 2019 roku w województwie podkarpackim wyniosła 89023 mln zł (w cenach bieżących). W porównaniu z 2018 rokiem PKB był wyższy o 7,2% (w Polsce wyższy o 7,8%).

Udział regionu podkarpackiego w tworzeniu produktu krajowego brutto Polski wyniósł 3,9%. W porównaniu do roku poprzedniego i w odniesieniu do 2015 roku udział ten utrzymał się na tym samym poziomie.

Przeciętny poziom produktu krajowego brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 roku dla Podkarpacia wyniósł 41845 zł (70,2% średniej krajowej), według danych zrewidowanych w 2018 r. – 39019 zł (70,6% średniej krajowej), w 2010 roku – 26204 zł (69,8% średniej krajowej). Najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca w 2019 r. odnotowano w województwie dolnośląskim – 65240 (109,5% średniej krajowej) i wielkopolskim – 64641 zł (108,5% średniej krajowej). Województwo podkarpackie należało do grupy 12 województw, w których PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca nie przekraczał przeciętnej wartości w kraju.

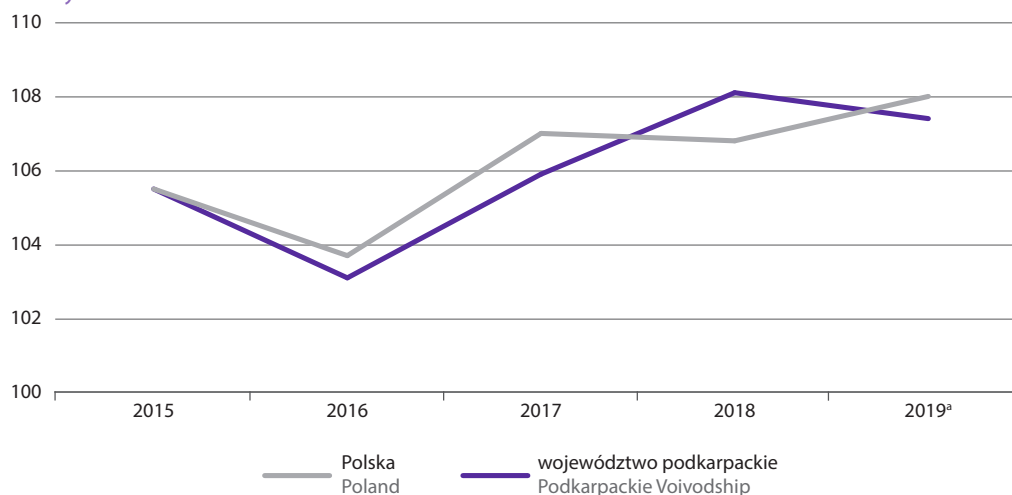
Według wstępnego szacunku w 2019 r. poziom PKB na 1 mieszkańca województwa podkarpackiego wyrażony we wspólnej umownej walucie – standardzie siły nabywczej (PPS), znalazł się w grupie regionów o niskim PKB na 1 mieszkańca w Unii Europejskiej (UE27 – bez Wielkiej Brytanii) osiągając 51% średniej UE. Dla porównania w 2015 roku wskaźnik ten wyniósł 49% średniej UE.

Wykres 40. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

rok poprzedni=100

Chart 40. Indices of gross domestic product (current prices)

previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

W 2018 roku największy udział w tworzeniu produktu krajowego brutto województwa podkarpackiego miał podregion rzeszowski – 37,5% i tarnobrzeski – 30,3% (w 2015 roku odpowiednio: 37,2% i 30,0%).

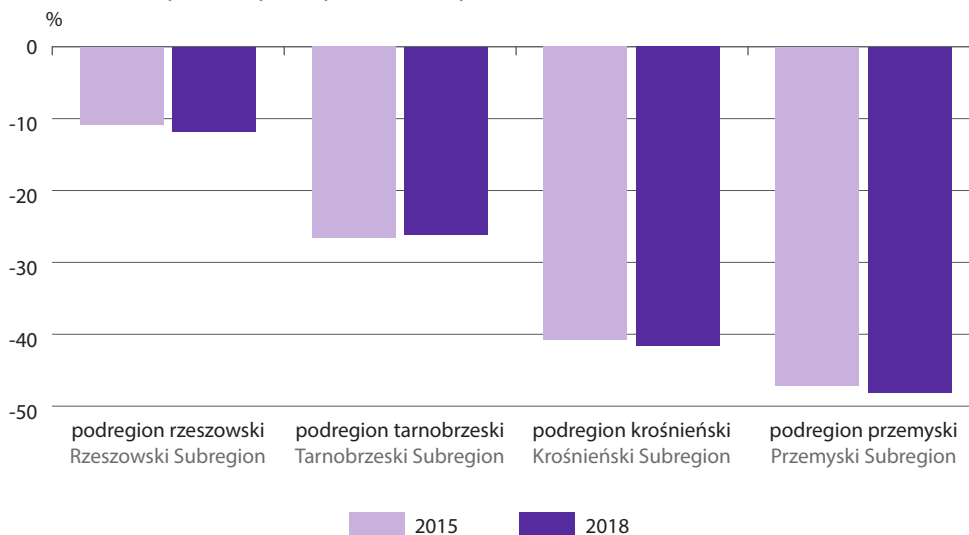
Najmniejszy udział w tworzeniu PKB województwa podkarpackiego odnotowano w podregionie przemyskim – 13,5% i krośnieńskim – 18,7% (w odniesieniu do 2015 r. odpowiednio: 13,8% i 19,0%).

W latach 2015–2018 największy udział w generowaniu produktu krajowego brutto Polski miał podregion rzeszowski – w 2018 roku 1,5% (w stosunku do 2015 roku udział utrzymał się na tym samym poziomie). Drugą lokatę pod względem wielkości udziału w tworzeniu PKB kraju zajmował podregion tarnobrzeski, a jego udział wyniósł 1,2% w 2018 roku. Udziały poniżej 1% odnotowano w dwóch pozostałych podregionach: krośnieńskim – 0,7% i przemyskim – 0,5%.

W 2018 roku najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca odnotowano w podregionie rzeszowskim – 48721 zł (88,2% średniej krajowej i 124,9% średniej wojewódzkiej). Drugą lokatę w województwie pod względem wysokości PKB na 1 mieszkańca zajmował podregion tarnobrzeski – 73,9% średniej krajowej i 104,6% średniej wojewódzkiej. Najniższy poziom PKB na 1 mieszkańca utrzymywał się w dwóch pozostałych podregionach: przemyskim (51,9% średniej krajowej i 73,5% średniej wojewódzkiej) i krośnieńskim (58,4% średniej krajowej i 82,6% średniej wojewódzkiej). W odniesieniu do 2015 roku lokaty poszczególnych podregionów nie zmieniły się.

Wykres 41. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 41. Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

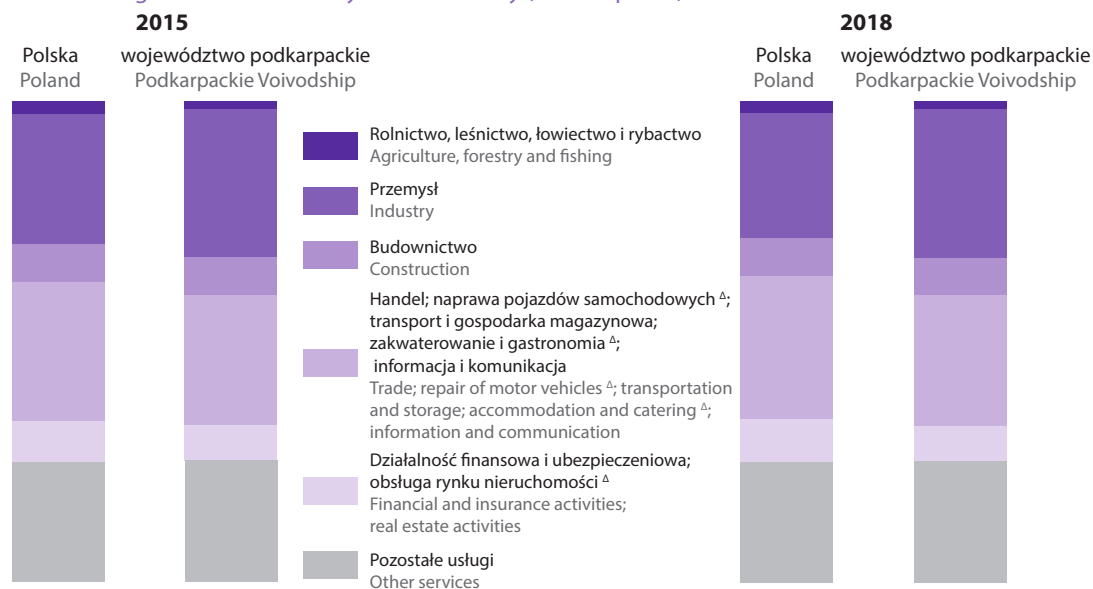
Wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczony na poziomie podregionów dla Polski, w latach 2016–2018 wzrastał z roku na rok, osiągając w 2018 roku 35,4% (w 2017 roku – 35,0%). Zaobserwowano duże zróżnicowanie wskaźników dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczonych na poziomie podregionów dla poszczególnych województw. W 2018 roku wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczony na poziomie podregionów dla województwa podkarpackiego wyniósł 17,6% (w 2010 roku – 13,6%).

W 2018 roku w województwie podkarpackim wartość dodana brutto wyniosła 72723 mln zł. W porównaniu z 2015 r. była (w cenach bieżących) wyższa o 15,8%. Największy udział w generowaniu wartości dodanej brutto osiągnęły jednostki prowadzące działalność w przemyśle (31,1%), a najmniejszy udział – jednostki działające w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (1,7%).

Wzrost udziału w 2018 roku w tworzeniu wartości dodanej brutto w porównaniu z 2017 r. wystąpił w jednostkach zajmujących się budownictwem (o 0,7 p.proc.), jak i w przemyśle (o 0,3 p.proc.). Natomiast spadki odnotowano w rolnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 0,4 p.proc.) i w podmiotach prowadzących działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości (o 0,3 p.proc.), a także w jednostkach działających w zakresie pozostałych usług (o 0,2 p.proc.).

W odniesieniu do 2015 roku odnotowano spadek udziału w podmiotach prowadzących działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości (o 0,3 p.proc.), w jednostkach zajmujących się działalnością w budownictwie (o 0,2 p.proc.), a także w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 0,1 p.proc.). Natomiast wzrost udziału wystąpił w jednostkach prowadzących działalność w przemyśle (0,3 p.proc.) oraz w podmiotach prowadzących działalność w usługach obejmujących handel; naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię; informację i komunikację (o 0,2 p.proc.).

Wykres 42. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
 Chart 42. Structure of gross value added by kind of activity (current prices)

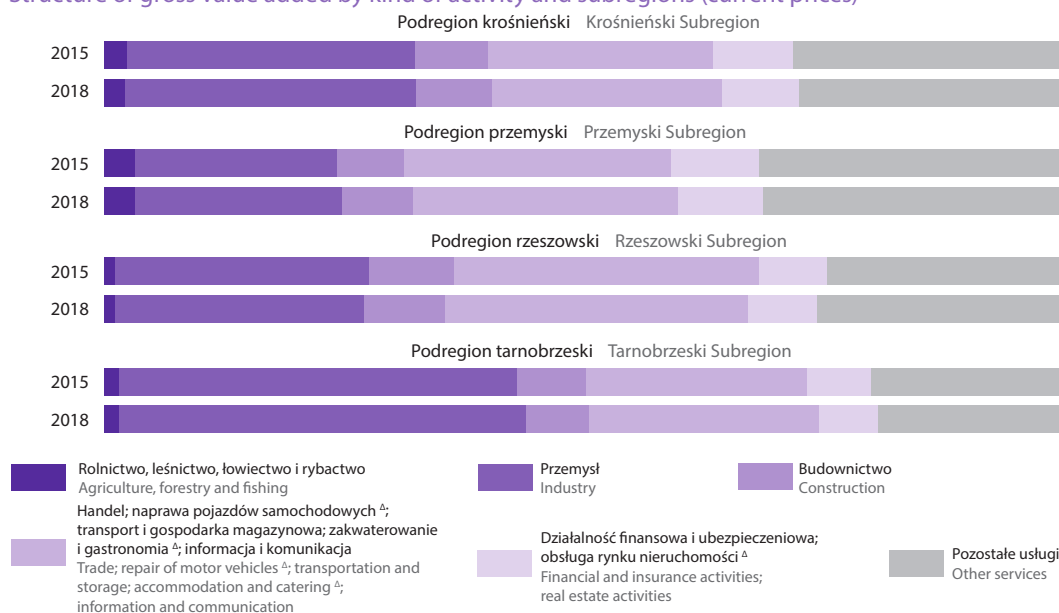

W 2018 roku największy udział w tworzeniu wartości dodanej brutto województwa podkarpackiego miał podregion rzeszowski – 37,5% i tarnobrzесki – 30,3% (w 2015 roku odpowiednio: 37,2% i 30,0%). Natomiast najmniejszy udział w tworzeniu WDB województwa odnotowano w podregionie przemyskim – 13,5% i krośnieńskim – 18,7% (w 2015 roku odpowiednio: 13,8% i 19,0%).

Wartości dodana brutto w przeliczeniu na 1 pracującego w województwie podkarpackim w 2018 roku wyniosła 92512 zł (74,9% średniej krajowej), a w 2015 roku – 85009 zł (74,8% średniej krajowej). W ujęciu realnym była wyższa w porównaniu z 2015 rokiem – o 8,8%.

Najwyższy poziom wartości dodanej brutto na 1 pracującego w 2018 roku odnotowano w podregionie rzeszowskim – 103195 zł; 83,6% średniej krajowej (w 2015 r. – 85,2% średniej krajowej) i był on o 11,5% wyższy od przeciętnej w województwie podkarpackim. Drugą lokatę w województwie pod względem wysokości WDB na 1 pracującego zajmował podregion tarnobrzесki – 98669 zł (79,9% średniej krajowej, w 2015 roku – 78,3% średniej krajowej). Najniższy poziom WDB na 1 pracującego odnotowano w podregionach: przemyskim – 61,3% średniej krajowej i krośnieńskim – 65,3% średniej krajowej (w 2015 roku odpowiednio: 61,3% i 64,9% średniej krajowej).

Wykres 43. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
 Chart 43. Structure of gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Koniunktura gospodarcza

6.2. Business tendency

W kwietniu 2021 r. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w większości prezentowanych obszarów gospodarki kształtuje się na wyższym poziomie niż w marcu br.

Niekorzystne zmiany spowodowane epidemią COVID-19 sprawiły, że w kwietniu 2020 r. koniunktura oceniana była najgorzej od początku prowadzenia badania we wszystkich prezentowanych obszarach gospodarki z wyjątkiem informacji i komunikacji. Po zeszlorocznym załamaniu odnotowano w ciągu roku wyraźną poprawę ogólnego klimatu koniunktury we wszystkich obszarach gospodarki. Najczęściej zgłaszanymi przez przedsiębiorców barierami w prowadzeniu bieżącej działalności były niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej oraz koszty zatrudnienia.

Koniunktura gospodarcza to całokształt wskaźników życia gospodarczego charakteryzujących stan gospodarki danego kraju lub rynku, pozwalających ocenić tendencje rozwojowe; koniunktura podlega wskaźnikom zależnym głównie od cyklu koniunkturalnego, a także innych czynników: regularnych (np. sezonowe wahania popytu i podaży) i nieregularnych (np. urodzaj lub nieurodzaj w rolnictwie, wzrost lub spadek popytu na dany towar na rynku krajowym lub zagranicznym, klęski żywiołowe).

Na wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w kwietniu 2021 r. wpływ miały niekorzystne zmiany spowodowane epidemią koronawirusa COVID-19 oraz związana z nią niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej.

Tablica 30. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
 Table 30. General business climate indicator by kind of activity

Wyszczególnienie Specification	I 2011	I 2016	I 2019	I 2020	IV 2021	IV 2021 Polska Poland
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	-2,7	14,0	5,9	12,6	3,4	-4,0
Budownictwo Construction	-8,8	-16,3	6,6	4,6	-15,1	-13,7
Handel hurtowy Wholesale trade	3,5	5,0	3,0	8,4	14,1	1,3
Handel detaliczny Retail trade	-11,7	-14,3	-2,7	-8,8	-8,5	-8,3
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	-13,3	-1,9	-1,1	-24,1	-7,3	-0,8
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and food service activities	6,0	-16,0	-9,3	11,4	-19,3	-39,2
Informacja i komunikacja Information and communication	23,6	21,0	26,0	17,2	28,7	11,7

W województwie podkarpackim w kwietniu 2021 r. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w przetwórstwie przemysłowym kształtował się na poziomie 3,4, podczas gdy w analogicznym okresie roku poprzedniego był on na poziomie minus 40,8.

Z kolei wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w budownictwie na Podkarpaciu w kwietniu 2021 r. kształtował się na poziomie minus 15,1, w kwietniu roku poprzedniego był on na poziomie minus 46,5.

Dla handlu hurtowego w kwietniu 2021 r. w województwie podkarpackim wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtował się na poziomie 14,1, podczas gdy w kwietniu roku poprzedniego wskaźnik ten wynosił minus 36,2.

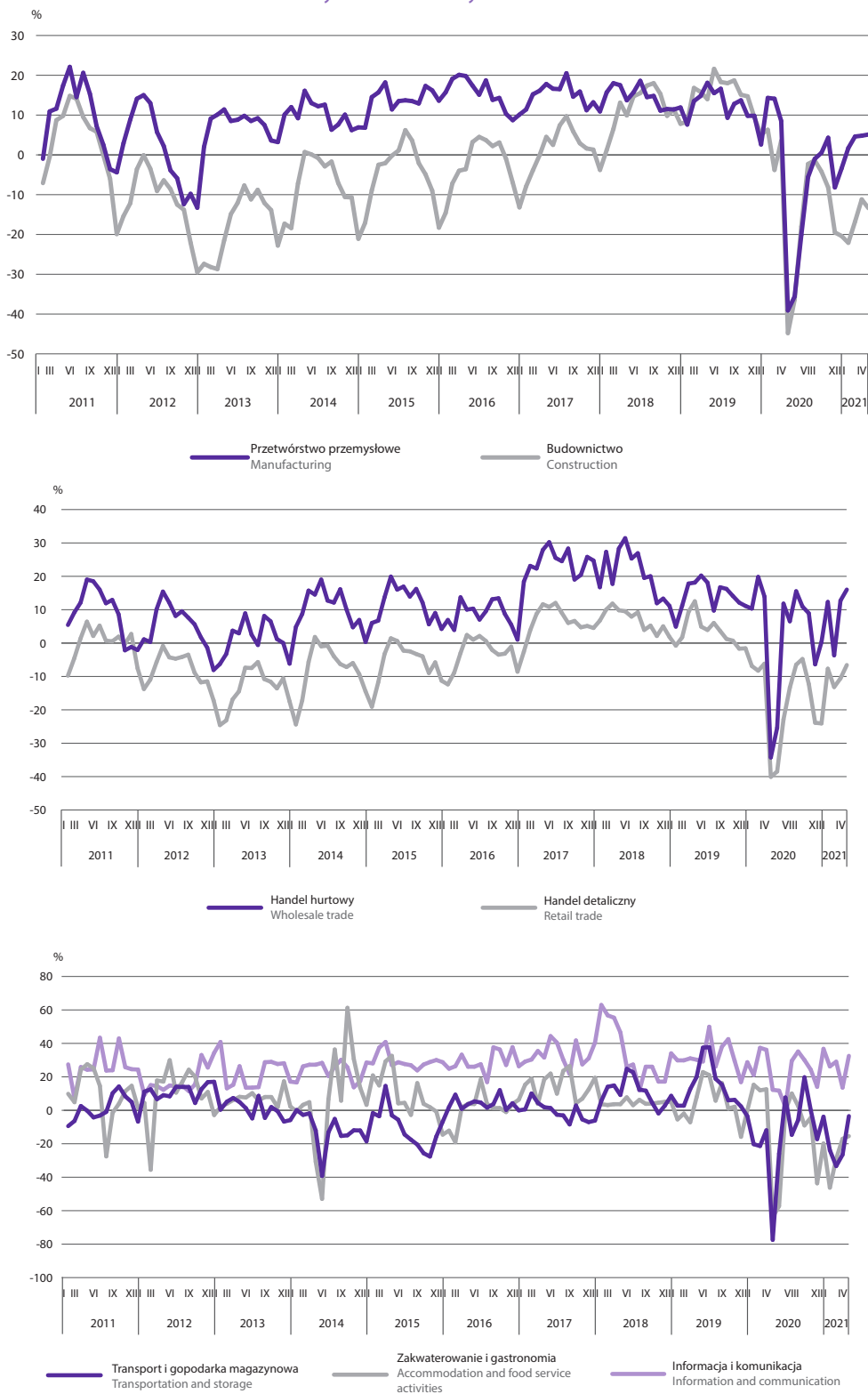
Z kolei dla handlu detalicznego w województwie podkarpackim wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w kwietniu 2021 r. kształtował się na poziomie minus 8,5, podobnie jak w analogicznym okresie roku poprzedniego, kiedy był on na poziomie minus 42,0.

Na Podkarpaciu w kwietniu 2021 r. wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w transporcie i gospodarce magazynowej jak i w zakwaterowaniu i gastronomii również przyjmowały wartości ujemne

i kształtowały się one odpowiednio na poziomie minus 7,3 oraz minus 19,3. W analogicznym miesiącu roku poprzedniego oba wskaźniki również przyjmowały wartości ujemne (odpowiednio – minus 81,3 i minus 67,6).

W kwietniu 2021 r., wśród prezentowanych rodzajów działalności, najwyższą wartość przyjął wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w informacji i komunikacji, kształtując się na poziomie 28,7. W kwietniu roku poprzedniego wskaźnik ten wynosił 8,4.

Wykres 44. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Chart 44. General business climate indicator by kind of activity

W kwietniu 2021 r. w przetwórstwie przemysłowym na Podkarpaciu największy odsetek przedsiębiorców jako największe bariery w prowadzeniu działalności wskazywało niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne (48,7%) oraz niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej (46,4%). W kwietniu 2020 r. natomiast najczęściej wskazywanymi barierami były niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej (68,3%) oraz koszty zatrudnienia (46,8%).

Odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności w kwietniu 2021 r. kształtował się na poziomie 7,2% (w analogicznym okresie poprzedniego roku udział ten wynosił 6,7%).

Odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności w budownictwie w kwietniu 2021 r. w województwie podkarpackim kształtował się na poziomie 1,7% (przed rokiem 3,4%).

Największe trudności napotymane przez przedsiębiorstwa zgłaszające bariery związane były z kosztami zatrudnienia – 62,3% wskazań (w kwietniu przed rokiem – 60,8%) oraz niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej – 61,3% (przed rokiem – 65,3%).

W kwietniu 2021 r. na Podkarpaciu odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności w handlu detalicznym kształtował się na poziomie 7,1%, podczas gdy przed rokiem było to 1,7%.

Spośród przedsiębiorstw zgłaszających występowanie barier najwięcej z nich wskazywało na wysokość kosztów zatrudnienia – 63,6%. W kwietniu poprzedniego roku jako największą barierę wskazywano niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 59,2%.

W handlu hurtowym odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności w kwietniu 2021 r. kształtował się na poziomie 7,9%. W kwietniu roku poprzedniego natomiast wskaźnik ten wynosił 11,4%.

Największymi trudnościami napotykanymi przez przedsiębiorstwa były bariery związane z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (54,7%) oraz wysokość kosztów zatrudnienia (53,8%). Przed rokiem bariery te zgłaszało odpowiednio 68,4% oraz 45,0% firm.

W kwietniu 2021 r. największe trudności napotymane przez przedsiębiorstwa zgłaszające bariery w prowadzeniu bieżącej działalności w transporcie i gospodarce magazynowej to niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 72,6% i wysokie koszty zatrudnienia – 67,3%. Przed rokiem największymi barierami były koszty zatrudnienia (74,6%) i wysokie obciążenia na rzecz budżetu (73,2%).

Podczas gdy w kwietniu 2021 r. roku 1,1% przedsiębiorstw nie odczuwało żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności, w kwietniu 2020 r. wskaźnik ten wynosił 0,0%.

Podobna sytuacja wystąpiła w zakwaterowaniu i gastronomii, gdzie odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności w kwietniu 2020 r. kształtował się na poziomie 0,0%, natomiast w kwietniu 2021 r. wynosił on 2,2%. Największymi trudnościami w kwietniu 2021 r. napotykanymi przez przedsiębiorstwa zgłaszające bariery były niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej (61,9%) oraz koszty zatrudnienia (59,6%). W kwietniu roku poprzedniego odsetki te wynosiły odpowiednio 74,5% oraz 79,9%.

W informacji i komunikacji odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności w kwietniu 2021 r. kształtował się na poziomie 5,8% (przed rokiem – 38,7%).

Największe trudności, na jakie napotykały przedsiębiorstwa zgłaszające bariery w prowadzeniu bieżącej działalności to niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 89,8% (w kwietniu przed rokiem – 67,6%) oraz niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne – 88,3% (przed rokiem 8,7%).

6.3. Przedsiębiorczość

6.3. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W końcu 2020 r. do rejestru REGON wpisanych było 184,4 tys. podmiotów gospodarki narodowej z terenu województwa podkarpackiego. Jest to o 7,3 tys., czyli o 4,0% więcej niż przed rokiem.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

W końcu 2020 r. do rejestru REGON wpisanych było 188,4 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tzn. osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z siedzibą na terenie województwa podkarpackiego oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zamieszkałych na tym terenie. W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost o 23,4%. Podmioty z województwa podkarpackiego stanowiły 4,0% ogółu podmiotów zarejestrowanych w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej REGON. Zdecydowana większość podmiotów – 180,9 tys., tj. 96,0% – należała do sektora prywatnego, natomiast podmioty sektora publicznego, których było 5,3 tys., stanowiły 2,8%. W porównaniu z 2010 r. podmiotów sektora prywatnego było o 23,4% więcej, a publicznego o 13,0% mniej.

Najwięcej podmiotów sektora publicznego prowadziło działalność związaną z edukacją – 46,3% w 2020 r., następnie z obsługą rynku nieruchomości – 16,2%, administracją publiczną i obroną narodową; obowiązkowymi zabezpieczeniami społecznymi – 11,8% oraz opieką zdrowotną i pomocą społeczną – 9,4%.

Wśród podmiotów sektora prywatnego zdecydowaną większość – 77,8% (140,7 tys.) – stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W porównaniu z rokiem 2010 było ich o 3,2 p.proc mniej. W 2010 roku osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 81% (118,6 tys.) podmiotów sektora prywatnego.

Osoby fizyczne prowadziły działalność gospodarczą głównie w zakresie handlu i naprawy pojazdów samochodowych – 23,8%, budownictwa – 18,6%, działalność profesjonalną, naukową i techniczną – 10,1% oraz przetwórstwa przemysłowego – 10,0%. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą 99,2% stanowiły mikroprzedsiębiorstwa, tzn. podmioty o liczbie pracujących do 9 osób.

Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Table 31. Entities of national economy in the REGON register

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	152618	165155	181107	188360	3,9
sektor publiczny public sector	6086	5994	5291	5292	4,7
sektor prywatny private sector	146532	158141	173894	180857	3,9
Z liczby ogółem: of total number:					
Spółki Partnerships and companies	17082	22789	26111	27158	3,1
Fundacje Foundations	256	460	700	761	2,3
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organizations	5610	6846	7151	7235	5,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	118618	122549	134752	140707	4,1

Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 45. Entities of the national economy
As of 31 December

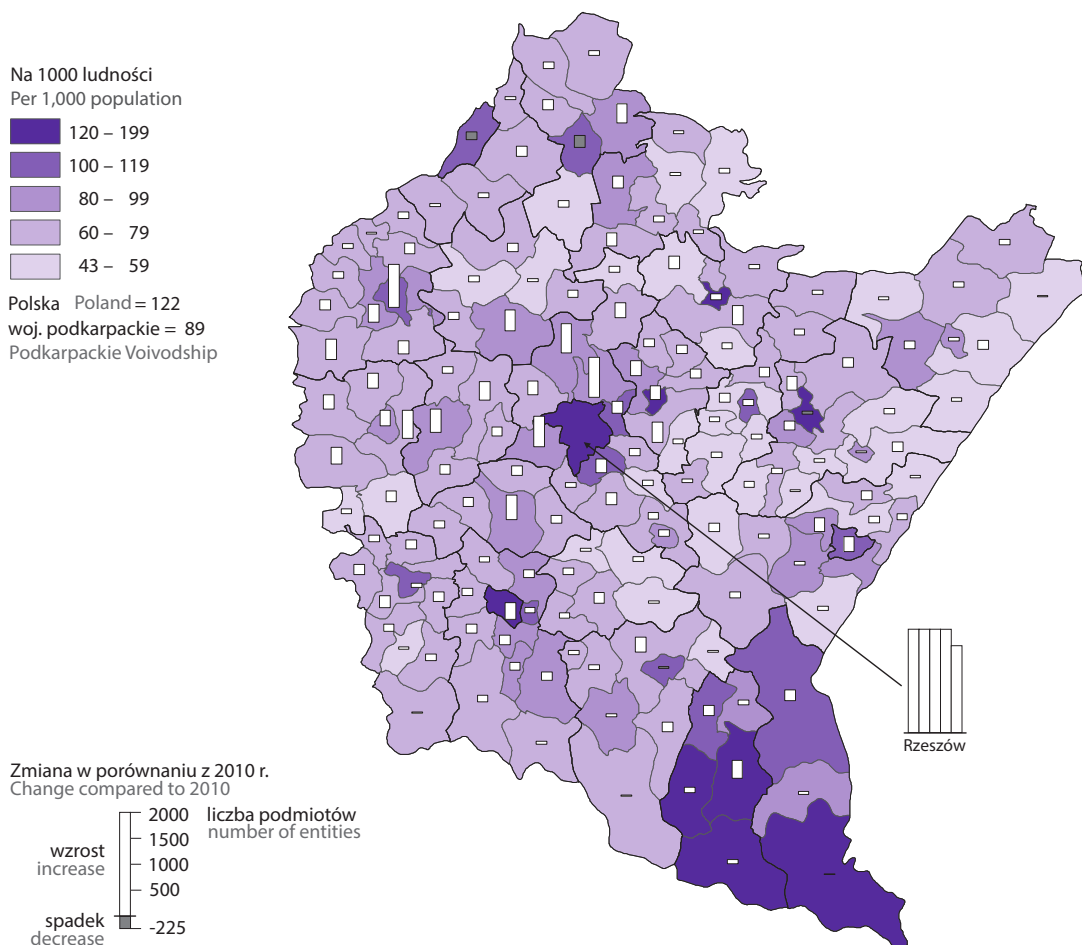
W 2020 r. w województwie podkarpackim na 1000 ludności przypadało 89 podmiotów gospodarki narodowej (przed rokiem 85), podczas gdy w kraju 122 (przed rokiem 117). Najwięcej podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności zarejestrowanych było w miastach na prawach powiatu: w Rzeszowie – 156 (150), Krośnie – 125 (122), Przemyślu – 112 (107) i Tarnobrzegu – 109 (106) oraz w powiatach leskim – 131 (123) i bieszczadzkim – 113 (106), a najmniej w powiatach: brzozowskim – 66 (63), przemyskim i przeworskim – 67 (64).

Mapa 38. Podmioty gospodarki narodowej w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 38. Entities of the national economy in 2020

As of 31 December

W 2020 r. zarejestrowano 14,2 tys. nowych podmiotów gospodarki narodowej, w tym 12,1 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i 1,4 tys. spółek handlowych. Najwięcej nowych podmiotów zarejestrowano w sekcjach: budownictwo – 3,7 tys. (26,0% ogółu nowo zarejestrowanych) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych – 2,3 tys. (16,4%), a także działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 1,3 tys. (9,2%). W porównaniu z rokiem 2019 nowych podmiotów zarejestrowano o 1042 (o 6,9%) mniej.

W omawianym roku z rejestru REGON wyrejestrowano 6,5 tys. podmiotów, w tym 5,7 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i 345 spółek handlowych. Najwięcej podmiotów wykreślono w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 1,6 tys. (24,2% ogółu wyrejestrowanych), budownictwo – 1,2 tys. (18,1%), przetwórstwo przemysłowe – 642 (9,9%). W porównaniu z rokiem 2019 wyrejestrowano o 1800 (o 21,7%) mniej podmiotów.

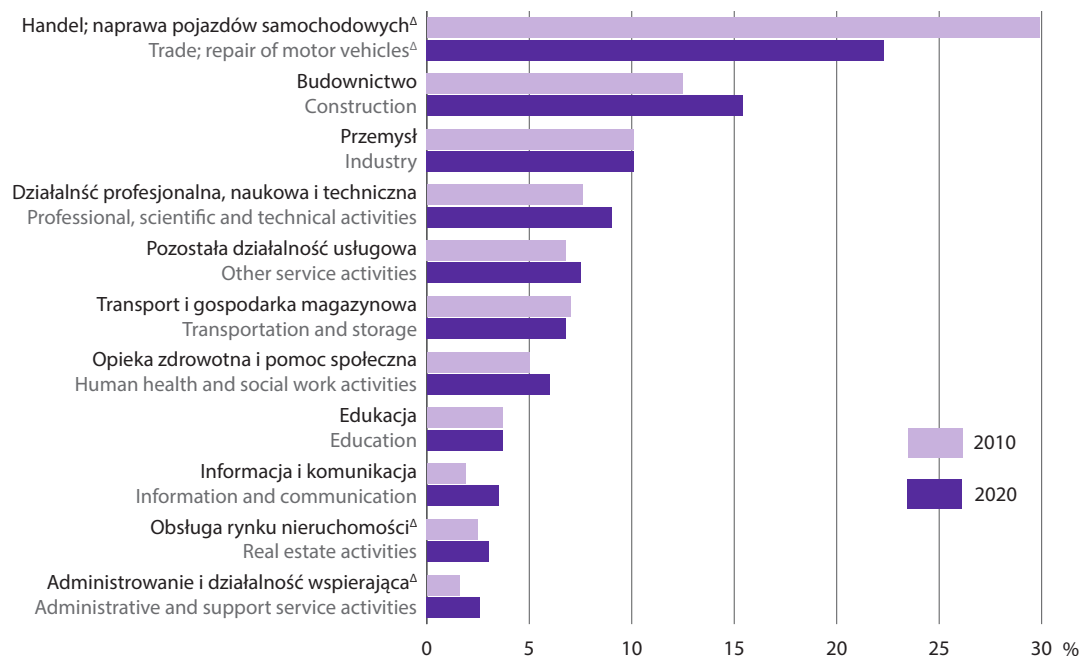
Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej prowadziło działalność w zakresie sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych – 41,9 tys. (22,3% ogółu), następnie budownictwo – 29,0 tys. (15,4%), przetwórstwo przemysłowe – 17,7 tys. (9,4%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 17,0 tys. (9,0%). Podobna struktura występowała w przypadku osób fizycznych, które prowadziły działalność gospodarczą też głównie w zakresie handlu i napraw pojazdów – 23,8%, następnie budowlaną – 18,6%, w zakresie działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej – 10,1% oraz przetwórstwa przemysłowego – 10,0%.

Wykres 46. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 46. Entities of the national economy by selected PKD sections

As of 31 December

Zdecydowaną większość podmiotów prowadzących działalność gospodarczą – 77,8% (140,7 tys.) – stanowiły osoby fizyczne. W porównaniu z rokiem 2010 było ich o 3,2 p.proc. mniej. W 2010 roku osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 81% (118,6 tys.) podmiotów sektora prywatnego. W końcu 2020 r. było 16,3 tys. spółek handlowych (ponad 2 razy więcej niż w 2010 r.) i stanowiły one 8,6% ogólnej liczby podmiotów w województwie, podczas gdy w 2010 r. – 4,9%. Zdecydowaną większość spółek handlowych stanowiły spółki handlowe kapitałowe – 13,6 tys. (83,4% ogółu spółek handlowych) i były to głównie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – 13,3 tys. Spośród spółek handlowych osobowych, których było 2,7 tys. (16,6%), najchętniej wybieraną formą prawną były spółki jawne – 1,4 tys. (8,9% ogółu spółek handlowych) oraz komandytowe – 1,1 tys. (6,7%).

W końcu grudnia 2020 r. liczba zarejestrowanych spółek cywilnych wyniosła 10,7 tys., podobnie jak przed rokiem. Największy ich wzrost odnotowano w powiatach: nizańskim (o 3,9%), leżajskim (o 3,7%), kolbuszowskim (o 3,0%). Natomiast największy spadek odnotowano w powiecie bieszczadzkiem (o 2,6%). W porównaniu z rokiem 2010 spółek cywilnych było o 1228 (o 12,9%) więcej, natomiast ich udział w ogólnej liczbie podmiotów w województwie podkarpackim zmniejszył się z 6,2% do 5,7%.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. zarejestrowanych było 7235 stowarzyszeń i organizacji społecznych, co oznacza wzrost o 1,2% w stosunku do roku poprzedniego. Największy wzrost zanotowano w mieście Krośnie (o 3,1%) oraz powiatach: przeworskim i mieleckim (o 3,0%), stalowowolskim (o 2,7%). Natomiast spadek odnotowano w powiatach: nizańskim (o 2,2%), ropczycko-sędziszowskim (o 0,9%), przemyskim (o 0,7%). W porównaniu z rokiem 2010 było ich o 29,0% więcej.

Wzrost odnotowano również w liczbie zarejestrowanych fundacji (w skali roku o 8,7%) i w końcu grudnia 2020 r. wyniosła ona 761. Największy wzrost miał miejsce w powiatach: kolbuszowskim (wzrost o 27,3%), strzyżowskim (o 14,3%) i mieleckim (o 33,3%) oraz miastach na prawach powiatu: Tarnobrzegu (o 17,4%) oraz Rzeszowie (o 12,8%). Natomiast spadek liczby stowarzyszeń i organizacji dotyczy powiatów przemyskiego i przeworskiego (o 11,1%). Liczba fundacji wrosła z 256 w 2010 roku do 761 w 2020 r., czyli o 197,3%.

W województwie podkarpackim zarejestrowane były 552 spółdzielnie, tj. o 3,3% mniej w porównaniu do poprzedniego roku. Największy spadek dotyczył powiatów: leskiego (o 14,3%), lubaczowskiego (o 12,0%), bieszczadzkie (o 10,0%). Wzrost odnotowano tylko w powiecie niżańskim (o 5,9%). Liczba spółdzielni zmalała z 731 w 2010 r. do 552 w 2020 r., czyli o 24,5%.

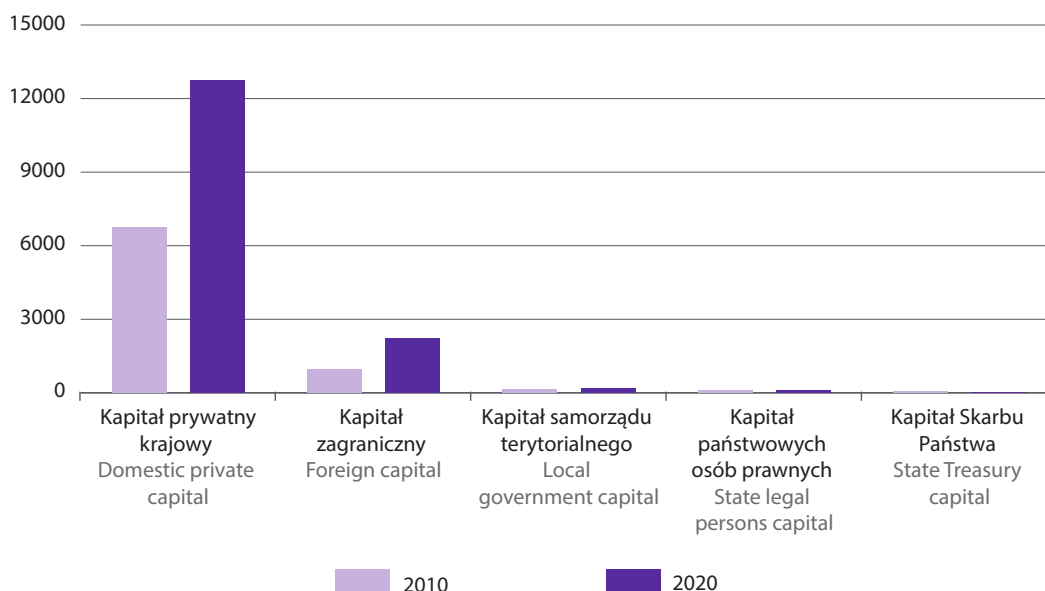
W grupie spółek handlowych, według rodzaju kapitału, spółek państwowych osób prawnych było 85 (w porównaniu z 2019 r. wzrost o 1,2%), spółek z kapitałem prywatnym krajowym 12745 (wzrost o 6,8%), spółek z kapitałem zagranicznym 2228 (wzrost o 2,6%), a spółek Skarbu Państwa było 32 (wzrost o 3,2%). Natomiast spadek nastąpił w spółkach z udziałem samorządu terytorialnego, których było 165 (spadek o 1,8%).

Wykres 47. Spółki handlowe według rodzaju kapitału

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 47. Commercial companies by type of capital

As of 31 December

Sumy danych wg rodzajów kapitału nie równają się ich ogólnej liczbie, ponieważ spółki o mieszanym kapitale występują w dwóch lub więcej pozycjach, zależnie od rodzajów kapitału zaangażowanego w spółce. W podziale według rodzaju kapitału – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

Sums of data by type of capital do not equal their total number, since companies of mixed capital appear in two or more entries, depending on the types of the capital invested in the company. In the division by type of capital excluding entities for which the information about form of ownership does not exist in the REGON register.

Analogicznie biorąc liczbę spółek handlowych, to największy wzrost w porównaniu do 2010 roku zanotowano: w spółkach z udziałem zagranicznym (o 128%), z udziałem prywatnym krajowym (o 88,7%) oraz z udziałem samorządu terytorialnego (o 21,3 %). Spadek w stosunku do roku 2010 zanotowano w przypadku spółek z udziałem Skarbu Państwa (o 47,5%) oraz z kapitałem państwowych osób prawnych (o 26,7%).

W porównaniu z rokiem poprzednim największy wzrost spółek z kapitałem państwowych osób prawnych wystąpił w mieście na prawach powiatu: Krośnie (o 14,3%) oraz powiatach: brzozowskim (o 100,0%), jasielskim (o 20,0%) i mieleckim (o 7,7%). Spadek wystąpił w miastach na prawach powiatu: Tarnobrzegu (o 16,7%) i Rzeszowie (o 5,6%) oraz powiatach: rzeszowskim (o 50,0%) i stalowowolskim (o 16,7%).

W spółkach z kapitałem prywatnym krajowym w większości powiatów również wystąpił wzrost: w leskim (o 19,0%), tanobrzeskim (o 9,8%), jarosławskim (o 8,7%) i stalowowolskim (o 8,4%), oraz w miastach na prawach powiatu: Przemyślu (o 10,0%) i Rzeszowie (o 8,6%). Spadek nie wystąpił w żadnym powiecie, natomiast w powiecie ropczycko-śędziszowskim liczba ww. spółek jest taka jak przed rokiem.

Wśród spółek z kapitałem zagranicznym największy wzrost wystąpił w powiatach: jasielskim (o 10,5%), sanockim (o 10,3%), stalowowolskim (o 7,3%), największy spadek zaobserwowano w powiatach: strzyżowskim (o 27,3%), bieszczadzkiem (o 12,5%) oraz w mieście Tarnobrzegu (o 19,4%).

W porównaniu z rokiem poprzednim w spółkach z udziałem kapitału samorządu terytorialnego tylko w powiecie stalowowolskim wystąpił wzrost (o 11,1%), natomiast największe spadki wystąpiły w powiatach: niżańskim (o 20,0%) oraz miastach Przemyślu (o 11,1%) i Rzeszowie (o 7,1%).

W spółkach z udziałem kapitału Skarbu Państwa wzrost zanotowano tylko w powiecie stalowowolskim (o 50,0%), spadek w mieście Rzeszowie (o 16,7%), natomiast w pozostałych powiatach liczba pozostała bez zmian.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development as well as innovation activity

W 2019 r. nakłady na działalność badawczą i rozwojową w województwie podkarpackim w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły o 17,1%. Wartość nakładów wewnętrznych na B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca w porównaniu z 2018 r. zwiększyła się natomiast o 17,2%. W województwie podkarpackim w 2019 r. udział przedsiębiorstw przemysłowych, które wprowadziły innowacje produktowe lub innowacje procesów biznesowych uległ zmniejszeniu w porównaniu z rokiem poprzednim, natomiast zwiększył się udział przedsiębiorstw usługowych, które wprowadziły innowacje produktowe lub innowacje procesów biznesowych.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W 2019 r. nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową w województwie podkarpackim wyniosły 1073,2 mln zł, co stanowiło 3,5% nakładów na B+R w kraju. Na Podkarpaciu w porównaniu do roku poprzedniego wartość nakładów wzrosła o 17,1%. Na przestrzeni lat 2010-2019 kwota nakładów wewnętrznych na działalność B+R ulegała wahaniam, natomiast w stosunku do roku 2010 jej wartość zwiększyła się ponad dwukrotnie.

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)

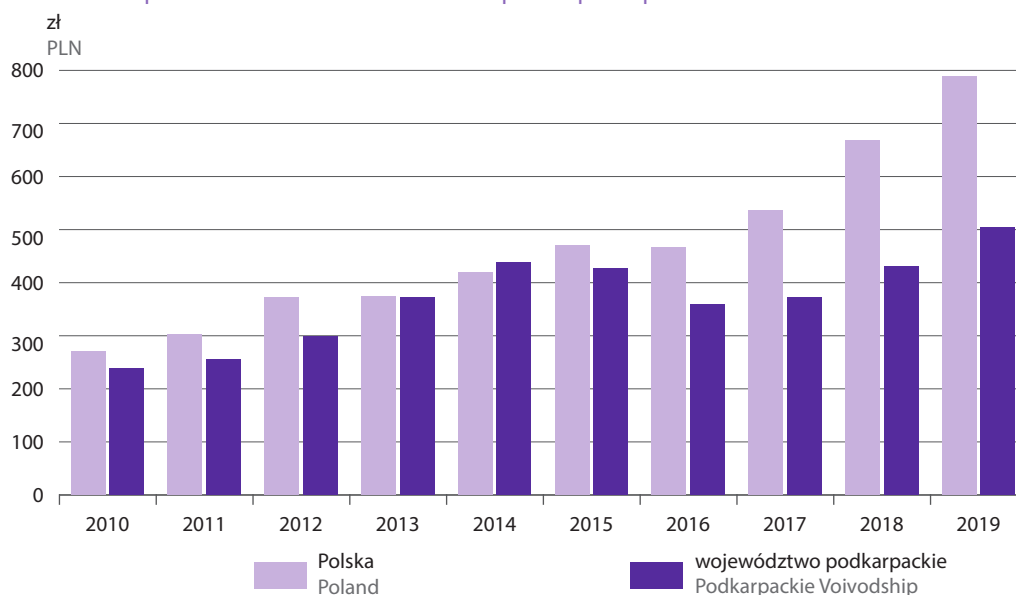
Table 32. Intramural expenditure on research and development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	508,3	908,9	916,6	1073,2
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	128,3	207,2	225,8	324,1
Przedsiębiorstw Business enterprise	244,1	579,5	630,4	656,5
Szkolnictwa wyższego Higher education	.	4,3	4,1	.
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	.	0,8	0,2	.
Zagranica Rest of the world	132,2	117,0	56,2	88,5

W województwie podkarpackim w 2019 r. wartość nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 505 zł, podczas gdy w kraju wskaźnik ten osiągnął wartość 789 zł. W porównaniu z 2018 r. w województwie wartość nakładów wewnętrznych na B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca zwiększyła się o 17,2%, natomiast w porównaniu z rokiem 2010 – wzrosła ponad dwukrotnie.

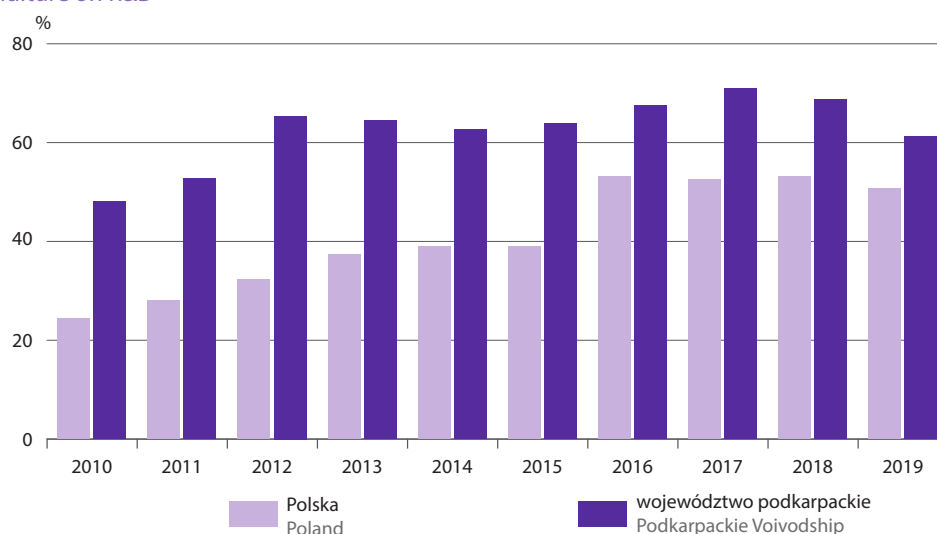
Wykres 48. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca

Chart 48. Intramural expenditure on research and development per capita

Wykres 49. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych z sektora przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 49. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

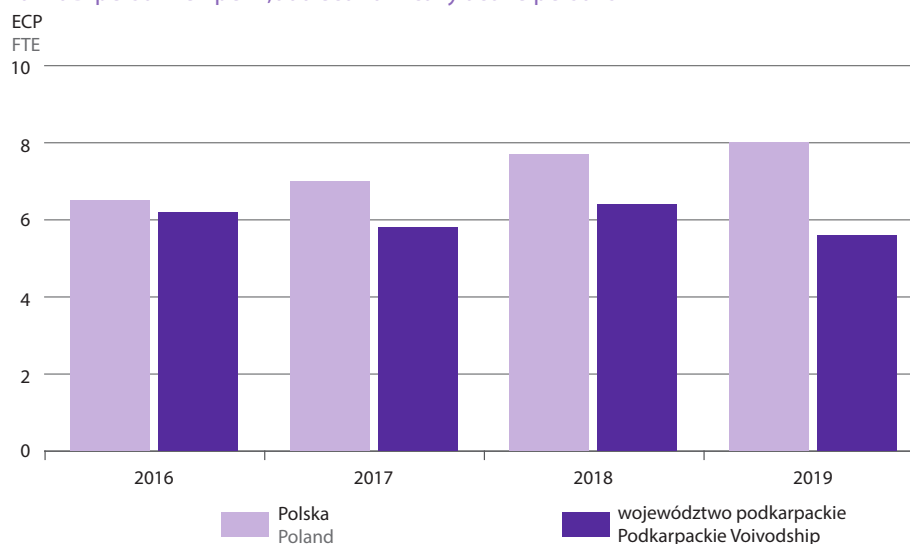

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (ECP) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden ECP oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Wykres 50. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b

Chart 50. Internal R&D personnel^a per 1,000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (ECP). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

Personel wewnętrzny B+R (mierzony w ekwiwalentach pełnego czasu pracy) na 1000 osób aktywnych zawodowo w 2019 r. na Podkarpaciu wyniósł 5,6 EPC. Dla kraju wskaźnik ten osiągnął wartość 8,0 EPC. W porównaniu z rokiem 2018 wartość tego wskaźnika w województwie podkarpackim zmniejszyła się o 12,5%.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji. Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W latach 2017-2019 w województwie podkarpackim 23,8% przedsiębiorstw przemysłowych wprowadziło innowacje produktowe lub innowacje procesów biznesowych. W porównaniu z okresem 2016-2018 udział ten w przedsiębiorstwach przemysłowych zmniejszył się o 5,2 p.proc. W kraju udział przedsiębiorstw przemysłowych, które wprowadziły innowacje produktowe lub innowacje procesów biznesowych w latach 2017-2019 wyniósł 18,9%.

Udział przedsiębiorstw usługowych, które wprowadziły w latach 2017-2019 innowacje produktowe lub innowacje procesów biznesowych wyniósł na Podkarpaciu 11,5%. W Polsce wskaźnik ten w badanym okresie wyniósł 11,9%. W porównaniu z okresem 2016-2018 na Podkarpaciu udział przedsiębiorstw usługowych, które wprowadziły w latach 2017-2019 innowacje produktowe lub innowacje procesów biznesowych zwiększył się o 1,2 p.proc.

W 2019 roku nakłady poniesione na działalność innowacyjną w grupie przedsiębiorstw przemysłowych w województwie podkarpackim wyniosły 1404,8 mln zł, natomiast w grupie przedsiębiorstw z sektora usług – 764,6 mln zł.

Tablica 33. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 33. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2008-2010	2013-2015	2016-2018	2017-2019	2017-2019 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises which introduced product or business process ^a innovations	20,7	17,3	29,0	23,8	18,9
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	14,7	11,5	21,5	20,0	13,6
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	15,6	13,4	24,3	18,6	15,3
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises which introduced product or business process ^a innovations	13,8	11,2	10,3	11,5	11,9
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	7,9	4,8	6,9	8,5	6,4
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	10,9	10,2	7,8	9,2	10,3

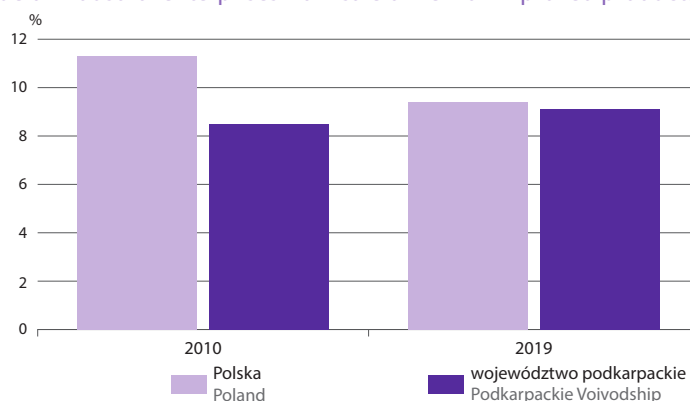
a W latach 2008-2010, 2013-2015 dane dotyczą innowacji procesowych, od 2016-2018 – innowacji procesów biznesowych.
a In the years 2008-2010, 2013-2015 the data relate to process innovations, from 2016-2018 - to business process innovations.

Na Podkarpaciu najwyższy udział przedsiębiorstw innowacyjnych w grupie przedsiębiorstw przemysłowych w 2019 r. odnotowano w dziale: produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (58,8%), produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (54,3%) oraz produkcja pozostałego sprzętu transportowego (48,3%). Z kolei w grupie przedsiębiorstw z sektora usług najwyższy udział przedsiębiorstw innowacyjnych odnotowano w działach: działalność wydawnicza (36,4%)a także działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana (35,2%).

W 2019 r. w województwie podkarpackim udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2017-2019 w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 9,1%, podczas gdy w kraju wskaźnik ten osiągnął wartość 9,4%. W porównaniu z rokiem 2010 r. wartość tego udziału na Podkarpaciu zwiększyła się o 0,6 p.proc., podczas gdy w kraju w analogicznym okresie odnotowano spadek o 1,9 p.proc.

Wykres 51. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 51. Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Use of information and communication technologies in enterprises

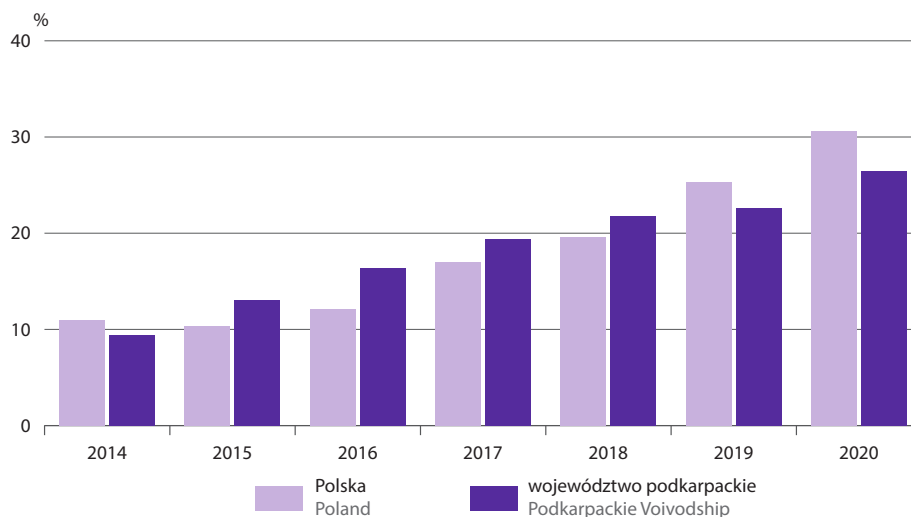
W województwie podkarpackim wzrósł udział przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu szerokopasmowego, zmniejszeniu natomiast uległ odsetek przedsiębiorstw, które otrzymywały zamówienia przez sieci komputerowe, jak również udział przedsiębiorstw zatrudniających specjalistów ICT.

Wzrósł z kolei udział przedsiębiorstw wykorzystujących w swojej działalności otwarte dane publiczne, a także przedsiębiorstw kupujących usługi w chmurze.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

W 2020 r. w województwie podkarpackim 97,8% przedsiębiorstw posiadało szerokopasmowy dostęp do Internetu, natomiast 73,6% przedsiębiorstw wyposażało swoich pracowników w urządzenia przenośne pozwalające na mobilny dostęp do Internetu. W kraju wskaźniki te osiągnęły wyższe wartości – odpowiednio 98,6% i 78,3%.

Wykres 52. Przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu^a
Chart 52. Enterprises connected to the Internet via broadband^a

a Dostęp do Internetu o prędkości 30-100 Mbit/s.
 a Internet access at 30-100 Mbit/s.

Otwarte dane publiczne – dane wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

W województwie podkarpackim 18,2% przedsiębiorstw wykorzystywało w 2019 r. w swojej działalności otwarte dane publiczne, podczas gdy w kraju udział ten wynosił 17,5%. W porównaniu z rokiem 2018 wartość tego wskaźnika wzrosła o 3,1 p.proc. na Podkarpaciu i o 0,6 p.proc. w Polsce.

Pod pojęciem **chmury obliczeniowej** rozumie się korzystanie ze skalowalnych usług ICT za pomocą Internetu. Usługi mogą obejmować dostęp do oprogramowania, korzystanie z określonej mocy obliczeniowej, przechowywanie danych. Wymienione usługi:

- dostarczane są przy wykorzystaniu serwerów usługodawcy,
- mogą być skalowalne w górę lub w dół (skalować można na przykład liczbę użytkowników czy też ilość przechowywanych danych),
- mogą być zmieniane lub dostosowywane na własne żądanie, to znaczy bez konieczności ingerencji usługodawcy,
- podlegają płatności w formie stałego abonamentu lub opłaty elastycznej skalkulowanej na podstawie ilości i rodzaju zakupionych usług.

W 2020 r w województwie podkarpackim 18,1% przedsiębiorstw kupowało usługi w chmurze obliczeniowej, podczas gdy w kraju udział ten wynosił 24,4%. W porównaniu z rokiem 2019 wartość tego wskaźnika na Podkarpaciu wzrosła o 9,0 p.proc. natomiast w kraju o 6,9 p.proc.

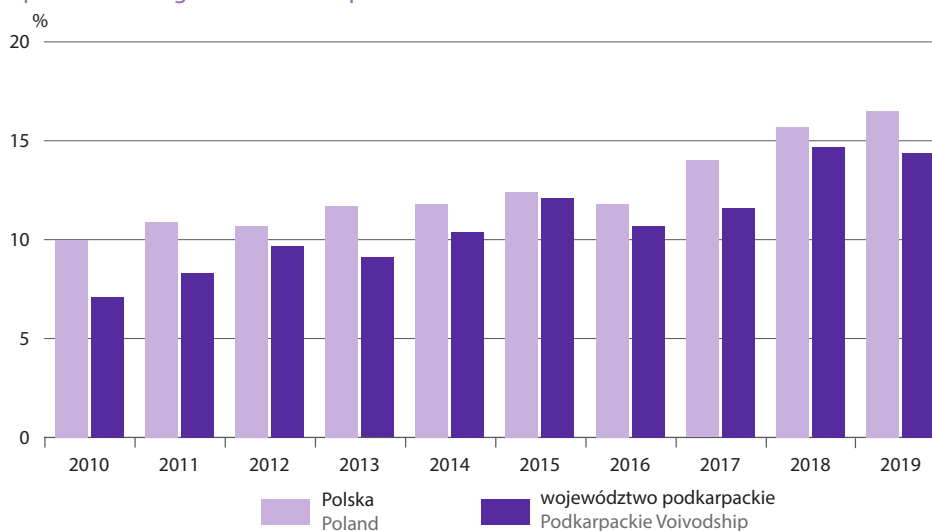
W 2019 r. na Podkarpaciu 14,4% przedsiębiorstw otrzymywało zamówienia przez sieci komputerowe. Na przestrzeni lat 2010-2018 wskaźnik ten ulegał wahaniom, jednak w porównaniu z rokiem 2018 jego wartość obniżyła się o 0,3 p.proc. W kraju w 2019 r. udział przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe wyniósł 16,5%.

Do **sprzedaży elektronicznej** zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Z transakcji e-handlu wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających handel elektroniczny od handlu tradycyjnego zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Wykres 53. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe

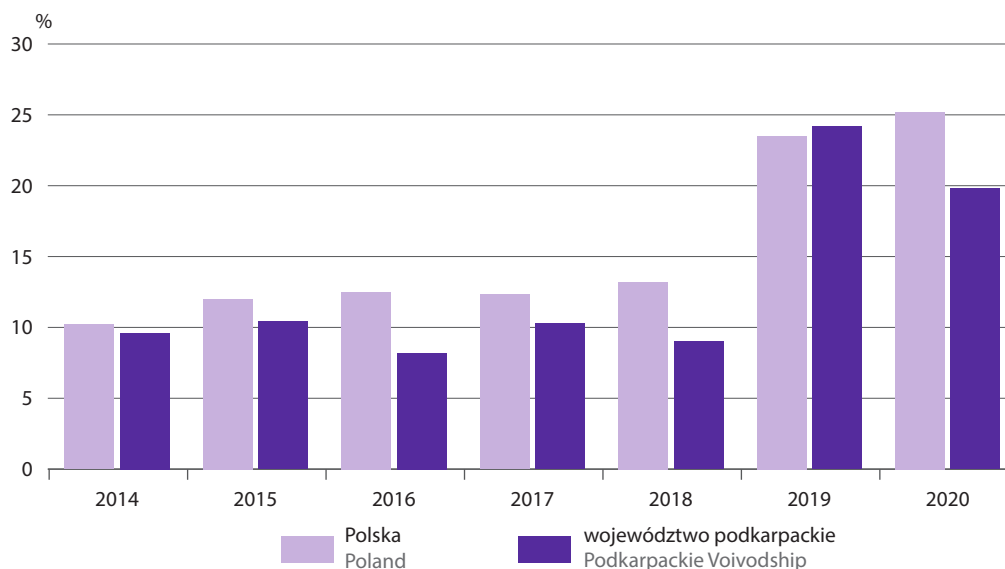
Chart 53. Enterprises receiving orders via computer networks

Za **specjalistów w dziedzinie ICT** uważa się pracowników, dla których praca w obszarze ICT jest głównym zajęciem. Posiadają oni umiejętności np. w zakresie rozwoju, obsługi, utrzymania systemów lub aplikacji ICT.

W 2020 r. w województwie podkarpackim 19,8% przedsiębiorstw zatrudniało osoby posiadające specjalistyczne umiejętności w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych (o 4,4 p.proc. mniej niż przed rokiem). W kraju odsetek przedsiębiorstw zatrudniających specjalistów ICT wyniósł 25,2% i w porównaniu z 2019 r. odnotował wzrost o 1,7 p.proc.

Wykres 54. Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT
 Chart 54. Enterprises employing ICT specialists

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W 2020 r. w województwie podkarpackim wyniki finansowe, osiągnięte przez 795 badanych przedsiębiorstw niefinansowych, były korzystniejsze niż uzyskane w poprzednim roku. Niższy spadek przychodów z całokształtu działalności, przy nieco niższym spadku kosztów ich uzyskania wpłynął na poprawę wskaźnika poziomu kosztów. Wyższe były zarówno wskaźniki rentowności, jak i płynności finansowej. Obniżył się jedynie wskaźnik rentowności sprzedaży brutto.

Przychody z całokształtu działalności w 2020 r. osiągnęły wartość 100859,2 mln zł i były o 7,3% niższe niż w 2019 r. (wzrosły zarówno w porównaniu z 2010 r. – o 61,6%, jak i z 2015 r. – o 18,9%). Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów obniżyły się o 8,7% i osiągnęły wartość 96954,9 mln zł. Spadek przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów notowano m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 15,9%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 8,0%), przetwórstwie przemysłowym (o 7,9%) oraz budownictwie (o 6,1%). Wrosły przychody ze sprzedaży m.in. w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 18,3%).

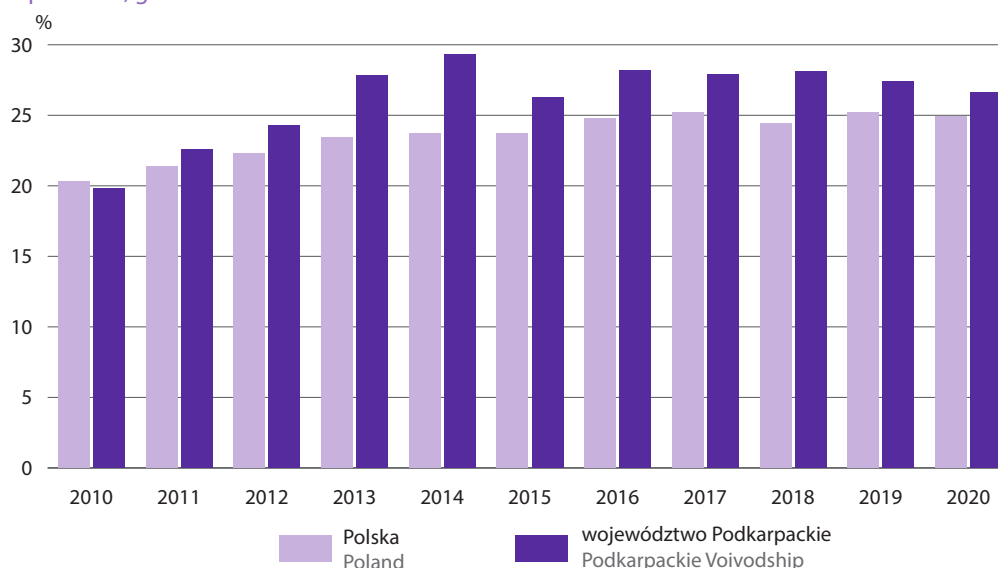
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzspółnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów przeznaczonych na eksport w 2020 r. wyniosły 25762,0 mln zł i były niższe o 11,6% od osiągniętych w 2019 r. Udział tych przychodów w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółu badanych podmiotów obniżył się z 27,4% do 26,6%. W strukturze przychodów ze sprzedaży na eksport, sprzedaż na eksport produktów stanowiła 88,6%, a sprzedaż na eksport towarów i materiałów – 11,4%.

Wykres 55. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 55. Share of revenue from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials

Koszty uzyskania przychodu z całokształtu działalności w 2020 r. wyniosły 95617,2 mln zł i były niższe od poniesionych w 2019 r. o 7,8% (wzrosły zarówno w porównaniu z 2010 r. – o 60,5%, jak i z 2015 r. – o 17,6%).

W strukturze rodzajowej kosztów, gdzie koszty ogółem w 2020 r. wyniosły 51642,1 mln zł, zużycie materiałów i energii stanowiło 48,3%, usługi obce – 18,5%, wynagrodzenia – 17,5%, amortyzacja – 5,8%, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia – 4,1%, podatki i opłaty – 3,9%, a pozostałe koszty – 1,9%.

Koszty własne sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów obniżyły się o 8,0% i osiągnęły wartość 93539,5 mln zł. Największe wzrosty notowano m.in. w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 14,7%). Natomiast spadki m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 16,0%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 7,9%), przetwórstwie przemysłowym (po 6,1%) oraz budownictwie (o 5,8%).

Wyniki finansowe:

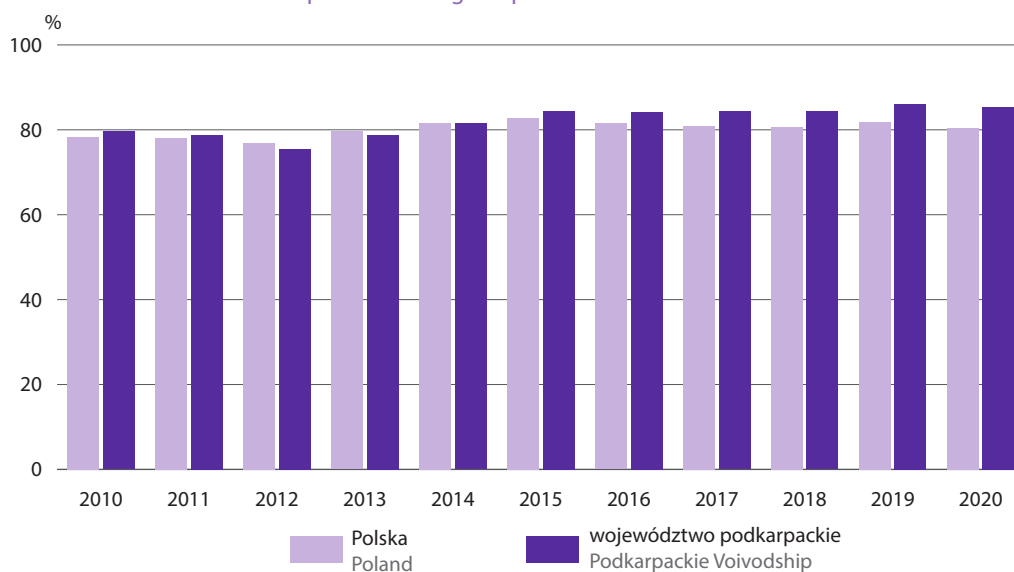
- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Większy spadek przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2020 r. przy spadku kosztów tej działalności o 8,0% wpłynął na spadek wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w skali roku do 3415,4 mln zł (o 24,1%). Wynik na pozostałej działalności operacyjnej znacznie wzrósł i osiągnął wartość 1083,7 mln zł (w 2019 r. – 486,4 mln zł). Wyższe, w porównaniu z 2019 r. przychody finansowe (o 112,0%), przy wzroście kosztów finansowych (o 45,0%), spowodowały wzrost wyniku na operacjach finansowych do 743,0 mln zł (w 2019 r. – 142,4 mln zł).

Wynik finansowy brutto w 2020 r. osiągnął wartość 5242,0 mln zł i był wyższy o 115,0 mln zł (tj. o 2,2%) od uzyskanego w 2019 r. Obciążenia wyniku finansowego brutto podatkiem dochodowym wzrosły w skali roku o 12,0% do 659,3 mln zł. Zwiększyła się relacja podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych do zysku brutto z 10,0% do 11,2%. Po wysokim wzroście dynamiki w 2016 r. (o 84,7%) i spadkach w kolejnych dwóch latach (odpowiednio o 27,2% w 2017 r. i o 23,2% w 2018 r.) wynik finansowy netto w 2019 r. wzrósł o 40,6%. W 2020 r. wynik finansowy wzrósł o 44,5 mln zł (tj. o 1,0%) w stosunku do 2019 r. i ukształtował się na poziomie 4582,7 mln zł. Zysk netto obniżył się 0,7%, a strata zmniejszyła się o 11,1%. Wzrost wyniku finansowego netto w porównaniu z 2019 r. zanotowano m.in. w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (ponad 3-krotny) oraz budownictwie (o 11,6%). Natomiast spadek zanotowały przedsiębiorstwa prowadzące działalność m.in. w sekcji transport i gospodarka magazynowa (o 27,5%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 15,1%) oraz przetwórstwo przemysłowe (o 11,7%).

Wykres 56. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 56. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W badanych przedsiębiorstwach mających siedzibę na terenie województwa podkarpackiego odnotowano wzrosty podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Większy spadek kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności przy niższym spadku przychodów z całokształtu działalności wpłynął na poprawę wskaźnika poziomu kosztów w skali roku o 0,5 p.proc. do poziomu 94,8% (w kraju

pogorszył się o 0,2 p.proc. i wyniósł 95,6%). W skali roku wyższe były wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto (odpowiednio o 0,5 p.proc. i o 0,3 p.proc.) oraz wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia (odpowiednio o 7,6 p.proc. i o 3,4 p.proc.). Natomiast spadek zanotował wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (o 0,7 p.proc.). W kraju niższy niż przed rokiem był zarówno wskaźnik rentowności obrotu brutto, jak i netto (odpowiednio o 0,2 p.proc. i o 0,1 p.proc.). Wyższe niż przed rokiem były wskaźniki płynności I i II stopnia (odpowiednio o 5,8 p.proc. i o 4,5 p.proc.) oraz wskaźnik rentowności ze sprzedaży (o 0,2 p.proc.).

Tablica 34. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 34. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	95,4	95,9	95,3	94,8	95,6
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	4,2	4,5	4,2	3,5	4,8
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	4,6	4,1	4,7	5,2	4,4
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,0	3,7	4,2	4,5	3,6
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	29,1	28,7	36,0	43,6	43,9
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	105,9	113,4	109,5	112,9	103,4

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw na koniec grudnia 2020 r. wyniosła 37738,7 mln zł i była o 4,3% wyższa niż w końcu grudnia 2019 r. Wyższą wartość miały: inwestycje krótkoterminowe – o 23,1%, zapasy – o 3,4% oraz krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe – o 3,1%, natomiast spadła wartość należności krótkoterminowych – o 4,2%. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększył się udział inwestycji krótkoterminowych (z 21,7% do 25,6%), obniżył się natomiast udział należności krótkoterminowych (z 44,2% do 40,6%), zapasów (z 31,3% do 31,0%). Udział krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych utrzymał się na poziomie 2019 r. i wyniósł 2,8%. W strukturze zapasów w skali roku obniżył się udział towarów (z 33,8% do 32,0%) i produktów gotowych (z 15,2% do 14,5%), natomiast zwiększył się udział półproduktów i produktów w toku (z 19,1% do 20,8%) oraz materiałów (z 28,5% do 29,0%).

W porównaniu z 2019 r. odnotowano niewielkie zmiany w zakresie sprawności działania przedsiębiorstw. Cykle rotacji należności z tytułu dostaw i usług oraz rotacji zapasów uległy wydłużeniu o 5 dni (odpowiednio do 50 dni i 38 dni). Natomiast cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług pozostał na poziomie 2019 r.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

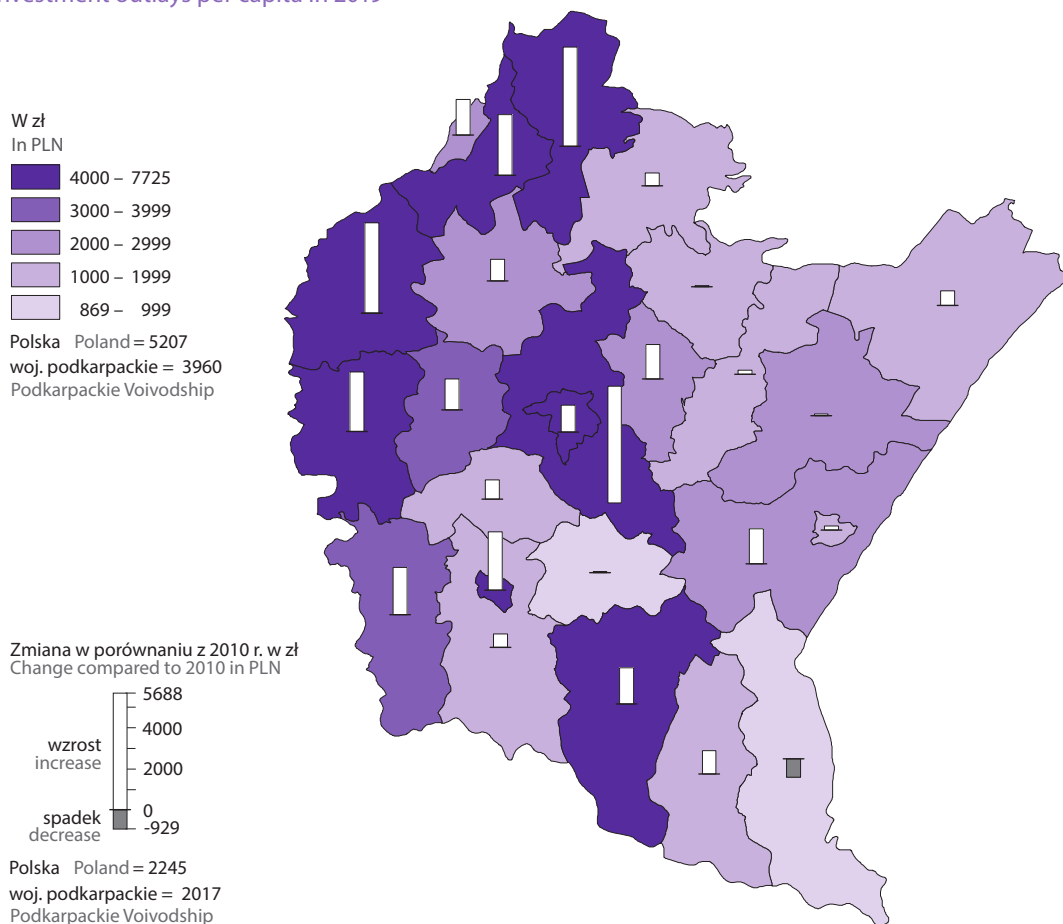
Wartość nakładów poniesionych na inwestycje zlokalizowane na terenie województwa podkarpackiego w 2019 r., przed przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób, była wyższa w skali roku o 6,8%. Nakłady te stanowiły 4,2% nakładów inwestycyjnych poniesionych w kraju.

Nakłady inwestycyjne poniesione na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 49 osób w 2020 r. wyniosły 3525,8 mln zł i były niższe niż w 2019 r. o 16,5%. W skali roku obniżyła się wartość kosztorysowa rozpoczętych w 2020 r. inwestycji (o 54,1%), przy spadku liczby nowych inwestycji o 11,0%.

Wartość nakładów inwestycyjnych w 2019 r., poniesionych przez przedsiębiorstwa o licznie pracujących powyżej 9 osób, na inwestycje zlokalizowane na terenie województwa podkarpackiego wzrosła w stosunku do 2018 r. o 6,8% do poziomu 8424,5 mln zł (w porównaniu z 2010 r. – o 103,8%, a z 2015 – o 44,5%). Wzrosty zanotowano w 9 sekcjach spośród 18 badanych. Z sekcji o największym udziale w nakładach ogółem, wzrost zanotowały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w: transporcie i gospodarce magazynowej (o 31,4%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 18,5%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 18,0%) oraz dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 4,6%). Niższe niż w 2018 r. nakłady, poniosły przedsiębiorstwa m.in. w sekcji przetwórstwo przemysłowe (o 0,7%).

Mapa 39. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2019 r.

Map 39. Investment outlays per capita in 2019

Nakłady inwestycyjne poniesione na terenie województwa podkarpackiego stanowiły 4,2% nakładów poniesionych w kraju (w 2010 r. – 3,6%, w 2015 r. – 3,5%, a w 2018 r. – 4,3%). Największe nakłady poniosły przedsiębiorstwa przemysłowe (66,1% ogółu nakładów). Udział tej grupy przedsiębiorstw zmniejszył się w skali roku o 2,4 p.proc. Działające w transporcie i gospodarce magazynowej stanowiły 11,6% ogółu nakładów (o 2,2 p.proc. więcej niż w 2018 r.), a handlu, naprawie pojazdów samochodowych – 8,8% (o 0,9 p.proc. więcej niż w 2018 r.).

Nakłady inwestycyjne na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione przez badane przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 49 osób mające siedzibę na terenie województwa podkarpackiego, osiągnęły w 2020 r. wartość 3528,8 mln zł i były (w cenach bieżących) o 16,5% niższe niż w analogicznym okresie poprzedniego roku (w porównaniu z 2010 r. wzrosły o 84,1%, a z 2015 r. – o 18,3%). W kraju nakłady inwestycyjne obniżyły się (w cenach bieżących) w skali roku o 6,1%.

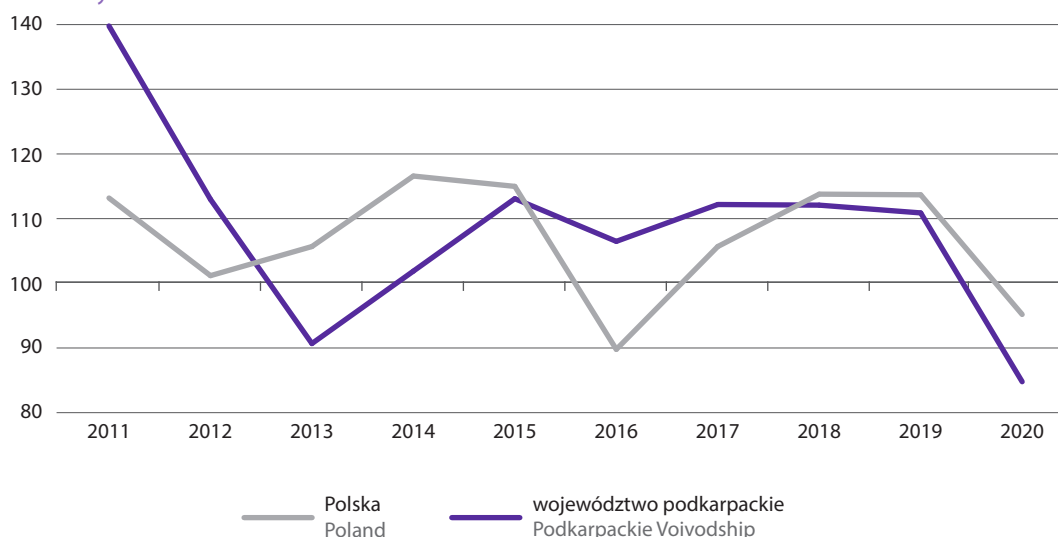
Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Wykres 57. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 57. Indices of investment outlays (current prices)

Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Tablica 35. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)
Table 35. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem Total				
w mln zł in million PLN	1916,7	2982,6	4225,2	3528,8
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,1	2,2	2,6	2,4
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	30,9	32,5	34,0	29,0
Zakupy Purchases	68,4	67,2	65,6	70,4
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	58,6	59,5	57,8	62,2
środków transportu transport equipment	9,8	7,7	7,8	8,2

Z ogólnej kwoty nakładów zrealizowanych przez podkarpackie przedsiębiorstwa na budynki i budowle przeznaczono 1023,4 mln zł (o 28,7% mniej niż w 2019 r.), na środki transportu – 291,1 mln zł (o 11,8% mniej), a na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 2194,5 mln zł (o 10,2% mniej niż w 2019 r.). Wartość zakupów inwestycyjnych wyniosła 2485,6 mln zł i w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się o 10,4%, a udział tych zakupów w nakładach ogółem wzrósł w skali roku o 5,2 p.proc.

Niższe nakłady, w porównaniu z 2019 r., poniosły przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sekcjach: handel, naprawa pojazdów samochodowych (o 35,7%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 16,2%), przetwórstwo przemysłowe (o 15,8%) oraz obsługa rynku nieruchomości (o 3,2%). Wzrost nakładów w porównaniu z 2019 rokiem zanotowały przedsiębiorstwa w sekcji budownictwo (o 10,3%) oraz transport i gospodarka magazynowa (o 5,6%).

W omawianym roku inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (na które przypadało 71,1% ogółu poniesionych nakładów), handlu; naprawy pojazdów samochodowych (9,4%), dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (5,0%) oraz transportu i gospodarki magazynowej (3,6%).

W ciągu 2020 r. rozpoczęto 1336 inwestycji (o 11,0% mniej niż w poprzednim roku) o łącznej wartości kosztorysowej 654,3 mln zł i była o 54,1% niższa niż w 2019 r. W kraju w omawianym okresie rozpoczęto 257603 inwestycji (o 1,7% więcej niż przed rokiem) o wartości kosztorysowej 62735,5 mln zł (niższej o 7,8% w porównaniu z 2019 r.). Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 20,2% wartości kosztorysowej wszystkich rozpoczętych inwestycji (w 2018 r. – 14,9%). Obniżyła się w skali roku wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych przez przedsiębiorstwa działające m.in. w handlu; naprawy pojazdów samochodowych (o 86,9%) i przetwórstwie przemysłowym (o 64,8%), a wzrosła m.in. w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 59,6%).

6.4. Produkcja i usługi

6.4. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W województwie podkarpackim w 2019 r. uzyskano wyższą niż przed rokiem produkcję zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, natomiast produkcja rzepaku i rzepiku, ziemniaków oraz buraków cukrowych była niższa. O wyższym poziomie produkcji zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi zadecydowały wyższe wydajności z jednostki powierzchni oraz większa powierzchnia uprawy. W przypadku rzepaku i rzepiku, ziemniaków oraz buraków cukrowych na zmniejszenie produkcji miała wpływ mniejsza powierzchnia uprawy i niższe plonowanie.

W 2020 r. w odniesieniu do roku poprzedniego zwiększyło się pogłowie trzody chlewnej, zmniejszyło się natomiast pogłowie bydła, owiec i drobiu. Odnotowano wzrost skupu zbóż, ziemniaków i żywca wieprzowego. Wzrosły ceny skupu pszenicy, żywca wołowego i mleka, a niższe były ceny skupu żyta, ziemniaków, żywca wieprzowego i drobiowego.

W 2019 r. w województwie podkarpackim odnotowano zmniejszenie globalnej produkcji rolniczej w odniesieniu do 2018 r. (w cenach stałych) o czym zadecydowała niższa wartość produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej. Podobne kierunki zmian w skali roku notowano również w produkcji towarowej. Zmniejszenie wartości zarejestrowano w produkcji końcowej, (przy spadku produkcji zwierzęcej i nieznacznym wzroście produkcji roślinnej).

Wstępne informacje wynikowe dotyczące plonów i zbiorów ziemiopłodów rolnych za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r.

W 2019 r. zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi kształtowały się na poziomie 669,7 tys. ton, co stanowiło 2,7% zbiorów w kraju. Uzyskane zbiory były wyższe (o 5,5%) niż przed rokiem i wyższe (o 3,6%) niż w 2010 r. Zwiększenie produkcji zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w odniesieniu do roku poprzedniego było wynikiem większej powierzchni (o 4,4%) i wyższego plonowania (o 0,9%). W 2019 r. uzyskano wyższą niż przed rokiem produkcję między innymi pszenicy (o 8,5%) i jęczmienia (o 18,4%), natomiast mniej zebrano żyta (o 19,0%).

Zbiory rzepaku i rzepiku w 2019 r. przy zmniejszonym areale uprawy (o 0,5%) i niższej wydajności z 1 ha (o 2,3%) były niższe od notowanych przed rokiem (o 2,8%) i wyniosły 67,1 tys. ton. W porównaniu z 2010 r. zbiory rzepaku i rzepiku były o 90,0% wyższe.

Rok 2019 był mniej korzystny pod względem warunków agrometeorologicznych dla wzrostu korzeni w okresie wegetacji buraków cukrowych, plony tej uprawy były niższe (o 0,8%) od uzyskanych w 2018 r. Zbiory buraków cukrowych wyniosły 237,0 tys. ton i były niższe w porównaniu z rokiem poprzednim o 14,9%, a wyższe w relacji z 2010 r. o 36,0%.

Produkcja ziemniaków (łącznie z powierzchnią w ogrodach przydomowych) w województwie podkarpackim w 2019 r. wyniosła 517,0 tys. ton (co stanowiło 7,8% produkcji w kraju) i była o 22,8% niższa niż w 2018 r. Średni plon ziemniaków z 1 ha był niższy od uzyskanego w roku ubiegłym o 9,9%. Plony ziemniaków uzyskane w województwie podkarpackim w odniesieniu do średnich w kraju były wyższe o 2,3%.

Tablica 36. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych^a
Table 36. Yields of selected agricultural crops^a

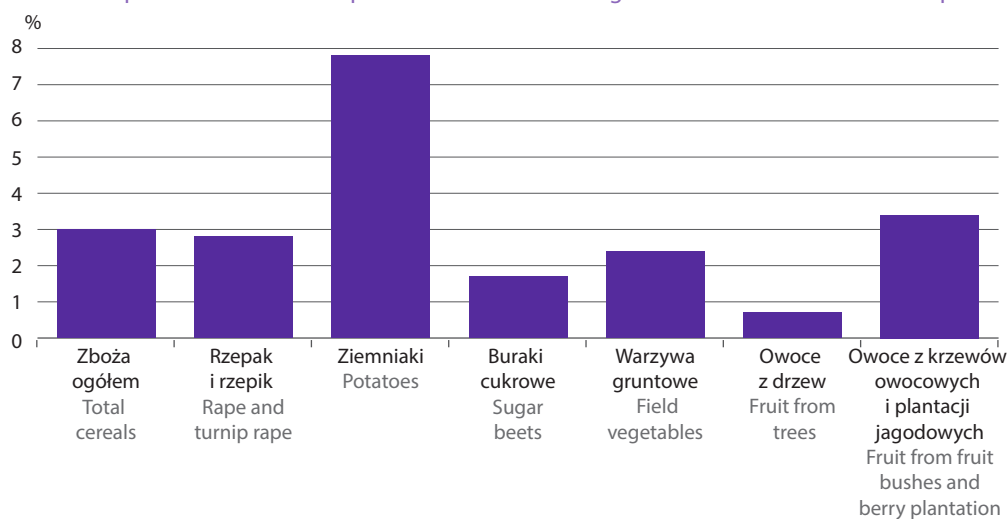
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Total cereals	32,6	34,6	39,0	36,8	100,3
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals with cereal with	31,9	32,3	32,7	33,0	93,8
w tym: of which:					
pszenica wheat	39,7	35,5	37,3	36,9	84,1
żyto rye	25,3	26,0	25,3	26,1	96,0
jęczmień barley	32,4	32,0	31,1	31,9	92,2
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	22,0	24,0	26,0	25,4	93,7
Ziemniaki ^b Potatoes ^b	217	225	243	219	102,3
Buraki cukrowe Sugar beets	385	529	643	638	111,0

a Wstępne informacje wynikowe za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r. b łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych, w 2010 r. bez ogrodów przydomowych.

a Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021. b Including kitchen gardens, in 2010 excluding kitchen gardens.

Wykres 58. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnicych w 2019 r.^a

Chart 58. The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2019^a

a Wstępne informacje wynikowe za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r.

a Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021.

Pogłowie bydła w 2020 r. (stan w czerwcu) w województwie liczyło 72,6 tys. szt., co stanowiło 1,1% pogłowia bydła w kraju. W porównaniu z 2019 r. liczebność stada zmniejszyła się o 2,3% (w Polsce było mniejsze o 0,2%), w odniesieniu do 2010 r. zmniejszyła się o 36,2% (w kraju odnotowano wzrost o 10,5%). W ogólnym pogłowie bydła 53,6% stanowiły krowy (dla Polski odsetek ten wyniósł 38,9%). Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2020 r. wyniosła 12,5 szt. (wobec 43,2 szt. w kraju).

Wykres 59. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 59. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. b Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2019 r. Wstępne informacje wyników za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r.

a Data of the Agricultural Census as of 30 June. b The data on agricultural land as of June 1, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2020. Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021

Pogłowie trzody chlewnej w 2020 r. według stanu w czerwcu ukształtowało się na poziomie 135,0 tys. szt. (w tym 13,9 tys. szt. tj. 10,3% stanowiły lochy). W porównaniu z 2019 r. wielkość stada trzody chlewnej zwiększyła się o 4,7% (w Polsce było większe o 6,0%). W porównaniu z 2010 r. pogłowie trzody chlewnej zmniejszyło się o 54,4% (w kraju zmniejszyło się o 25,0%). Udział województwa podkarpackiego w ogólnokrajowym pogłowie trzody wyniósł 1,2%.

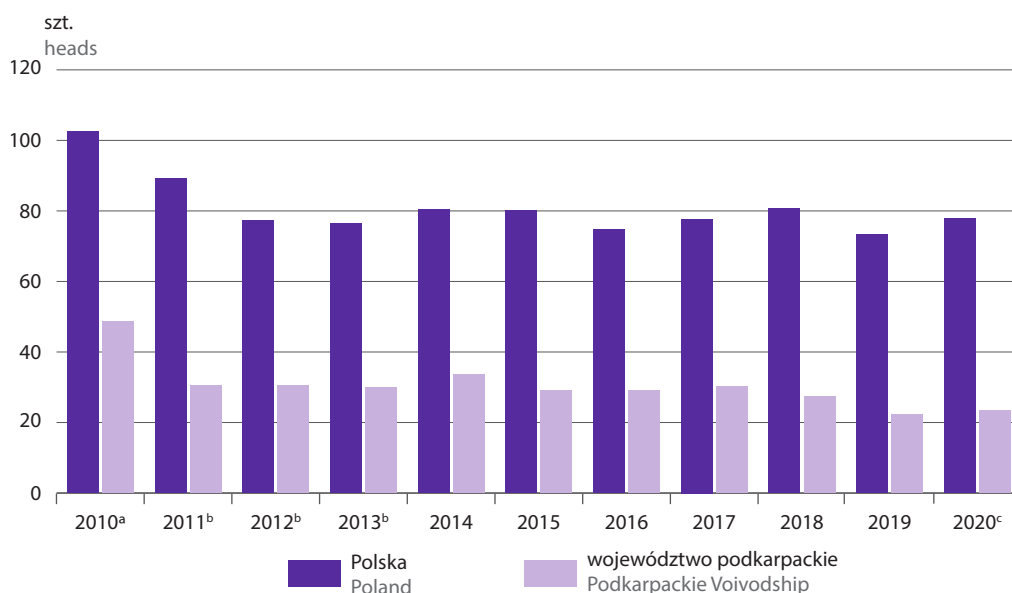
W czerwcu 2019 r. obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych wyniosła – 23,3 szt. (w 2019 r. – 22,3 szt., w 2010 r. – 48,6 szt.), wobec 77,8 szt. w kraju (w 2019 r. – 73,4 szt., a w 2010 r. – 102,6 szt.).

Wykres 60. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 60. Pig density per 100 ha of agricultural land

As of 1 June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. b Stan w końcu lipca. c Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2019 r. Wstępne informacje wynikowe za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r. a Data of the Agricultural Census as of 30 June. b As of the end of July. c The data on agricultural land as of June 1, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2020. Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021.

W 2020 r. stado owiec (według stanu w czerwcu) liczyło 16,5 tys. szt., co stanowiło 5,7% pogłowia krajowego. W porównaniu z 2019 r. pogłowie owiec zmniejszyło się o 10,8% (w Polsce odnotowano wzrost o 5,3%). Porównując stan stada owiec z 2010 r., odnotowano jego spadek w województwie o 13,1%, w kraju było wyższe o 10,2%.

Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych wyniosła 2,8 szt. (w 2019 r. – 3,2 szt.), natomiast w kraju 2,0 szt.

Pogłowie drobiu ogółem w czerwcu 2020 r. liczyło 5710,4 tys. szt., a jego udział stanowił 2,7% pogłowia w Polsce. W porównaniu z 2019 r. jego liczebność w województwie zmniejszyła się o 1,5% (w kraju wzrosło o 2,2%). W odniesieniu do stanu notowanego w 2010 r. pogłowie drobiu w województwie, było mniejsze o 14,3%, a w kraju wzrosło o 23,3%. Drób kurzy w województwie podkarpackim stanowił 91,4% drobiu ogółem, a jego pogłowie w 2020 r. wyniosło 5217,0 tys. szt. Było ono mniejsze w porównaniu z rokiem poprzednim (o 3,6%) i mniejsze w odniesieniu do 2010 r. (o 12,1%).

Średnio w województwie obsada drobiu kurzego na 100 ha użytków rolnych wyniosła 900,9 szt. (w 2019 r. – 934,9 szt.). W kraju wyniosła odpowiednio: 1264,3 szt. i 1246,6 szt.

W 2020 r. skupiono 177,0 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego). Skup był większy w odniesieniu do roku poprzedniego (o 34,4%) i większy w porównaniu z 2010 r. (o 87,0%). W kraju skup był większy od uzyskanego w roku poprzednim (o 33,2%) i większy w porównaniu z 2010 r. (o 29,3%). Skup zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) województwa podkarpackiego stanowił 1,7% skupu ogólnokrajowego. W 2020 r. w województwie skupiono 144,2 tys. ton pszenicy. Skup pszenicy był wyższy w porównaniu z rokiem poprzednim (o 31,8%) i większy w odniesieniu do 2010 r. (o 85,3%) i stanowił 2,1% skupu w kraju. Żyta skupiono 5,1 tys. ton, tj. więcej niż rok temu (o 27,1%), a mniej w porównaniu z 2010 r. (o 42,5%).

W omawianym roku odnotowano wzrost skupu ziemniaków w porównaniu z 2019 r. (o 22,8%) i wzrost w odniesieniu do 2010 r. (prawie 3-krotnie) i w 2020 r. kształtował się na poziomie 37,7 tys. ton. Skup ziemniaków w województwie podkarpackim stanowił 1,9% skupu ogólnokrajowego. W kraju odnotowano wzrost skupu ziemniaków (o 24,3%) w porównaniu z poprzednim rokiem, jak i w odniesieniu do 2010 r. (o 69,5%).

W 2020 r. skupiono 54,7 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej (co stanowiło 0,9% skupu ogólnokrajowego), tj. o 21,4% mniej niż przed rokiem i o 40,5% mniej niż w 2010 r. W kraju odnotowano wzrost skupu (o 2,4%) w odniesieniu do roku poprzedniego i wzrost w porównaniu z 2010 r. (o 43,4%).

W ciągu ostatniego roku skupiono 32,0 tys. ton żywca wieprzowego w wadze żywej, tj. więcej o 7,2% niż rok wcześniej, a mniej niż w 2010 r. (o 17,1%). Skup żywca wołowego w 2020 r. ukształtował się na poziomie 6,9 tys. ton i był mniejszy w porównaniu z rokiem poprzednim (o 4,3%) i mniejszy w odniesieniu do 2010 r. (o 44,9%).

Mniej (o 53,4%) niż przed rokiem skupiono żywca drobiowego. W 2020 r. skupiono 14,0 tys. ton tego surowca. W porównaniu z 2010 r. skup żywca drobiowego był o 63,2% mniejszy.

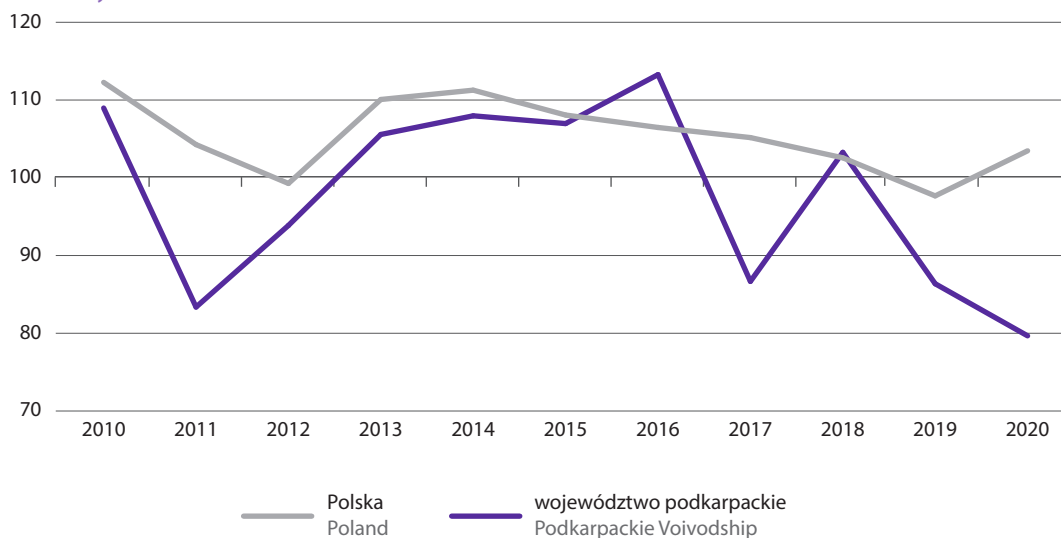
W województwie podkarpackim w 2020 r. skupiono 104,0 mln litrów mleka (co stanowiło 0,9% ogółu mleka skupionego w kraju). Skup mleka w województwie był mniejszy w porównaniu ze skupem z roku poprzedniego (o 12,7%), a większy niż dziesięć lat wcześniej (o 2,7%). W kraju skupiono więcej mleka w porównaniu ze skupem sprzed roku, jak i z 2010 r. (odpowiednio o 2,4% i o 38,2%).

Wykres 61. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

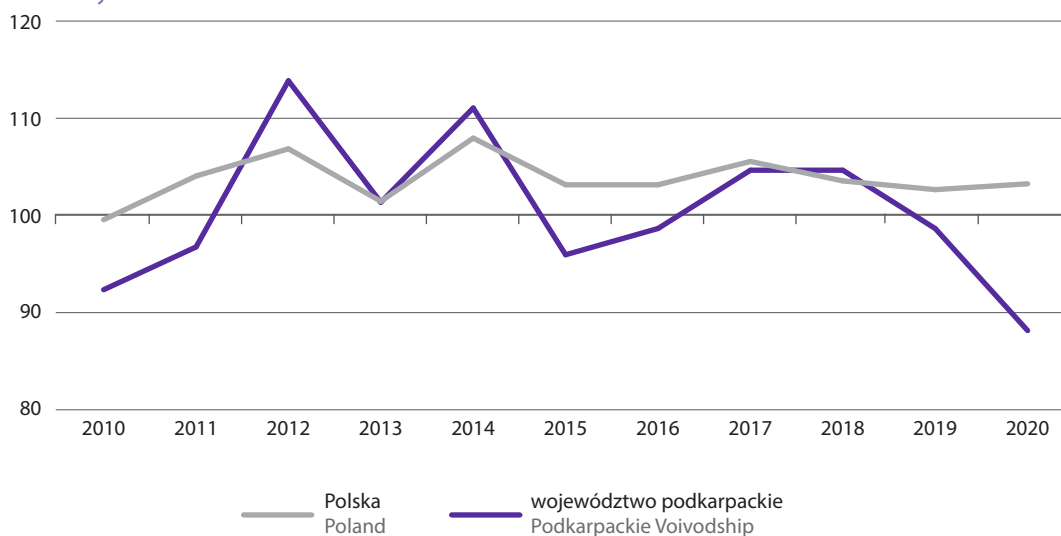
Rok poprzedni=100

Chart 61. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)

Previous year=100

Wykres 62. Dynamika skupu mleka
 Rok poprzedni=100
 Chart 62. Indices of cows' milk procurement
 Previous year=100

Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2020 r. wyniosła 68,43 zł za 1 dt (w kraju – 74,86 zł) i była o 0,8% wyższa niż przed rokiem i o 26,6% wyższa w porównaniu z 2010 r.

Cena skupu żyta w 2020 r. ukształtowała się na poziomie 50,09 zł za 1 dt (w kraju – 55,97 zł) i była niższa (o 8,2%) w porównaniu z ceną uzyskaną w 2019 r., a o 42,2% wyższa niż 2010 r.

W 2020 r. za ziemniaki jadalne w skupie płacono 51,78 zł za 1 dt (w kraju – 64,59 zł), tj. o 19,0% mniej niż przed rokiem, a o 19,1% więcej niż w 2010 r.

Cena skupu żywca wołowego w 2020 r. wyniosła 6,71 zł za 1 kg (w kraju – 6,40 zł) i nieznacznie zwiększyła się w stosunku do ceny uzyskanej w roku poprzednim (o 0,3%) i była wyższa w odniesieniu do 2010 r. (o 47,5%).

W omawianym roku za 1 kg żywca wieprzowego w skupie płacono średnio 5,24 zł (w kraju 5,13 zł), tj. o 5,9% mniej niż w roku poprzednim, a o 35,8% więcej niż w 2010 r.

Cena skupu żywca drobiowego w województwie w 2020 r. osiągnęła poziom 3,59 zł za 1 kg (w kraju – 3,52 zł) i była o 9,3% niższa w porównaniu z notowaną w roku poprzednim, a o 10,1% wyższa niż w 2010 r.

W 2020 r. za 1 litr mleka płacono w skupie 1,35 zł (w kraju – 1,38 zł), tj. o 0,7% więcej niż przed rokiem i o 50,0% więcej w odniesieniu do 2010 r.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Globalna produkcja rolnicza w 2019 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, zmniejszyła się o 6,0%, o czym zdecydowała niższa niż rok wcześniej zarówno produkcja roślinna (o 6,3%), jak i produkcja zwierzęca (o 5,5%). Udział województwa podkarpackiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji w 2019 r. wyniósł 2,2% i w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 3,0%, a zwierzęcej – 1,6%. W 2019 r. produkcja globalna w kraju była wyższa (o 0,3%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Odnotowano wzrost w produkcji zwierzęcej o 1,5%, a spadek w produkcji roślinnej o 1,1%.

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w 2019 r., w województwie podkarpackim 52,9% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 47,1%. Wartość produkcji końcowej w 2019 roku w porównaniu z rokiem poprzednim była o 2,5% niższa, wskutek spadku produkcji zwierzęcej (o 5,3%). Wartość produkcji roślinnej była nieznacznie wyższa (o 0,1%) niż przed rokiem.

W towarowej produkcji rolniczej w 2019 r. odnotowano zmniejszenie wartości produkcji ogółem (o 7,4%) przy spadku wartości produkcji roślinnej (o 7,9%) i spadku produkcji zwierzęcej (o 6,9%).

Udział województwa podkarpackiego w ogólnokrajowej produkcji końcowej oraz towarowej wyniósł odpowiednio 2,0% i 1,8%.

Przemysł Industry

Produkcja sprzedana przemysłu w 2020 r. była niższa niż przed rokiem, a pod względem dynamiki spadku uplasowało województwo podkarpackie na 14. miejscu w kraju. Zanotowano także spadek wydajności pracy, przy jednoczesnym obniżeniu się przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

W 2020 r. w województwie podkarpackim produkcja sprzedana przemysłu osiągnęła wartość (w cenach bieżących) 51559,1 mln zł i była niższa (w cenach stałych) o 6,5% od uzyskanej w ubiegłym roku (w 2019 r. wzrosła o 7,3%). We wszystkich kwartalnych okresach narastających 2020 r. produkcja obniżyła się w porównaniu z analogicznymi okresami 2019 r., w tym najbardziej o 12,8% w II kwartale. W latach 2015-2019 wartość produkcji sprzedanej systematycznie wzrastała, natomiast spadek produkcji zanotowano w 2020 r. W kraju, produkcja sprzedana była o 1,0% niższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 4,0% w 2019 r.). Produkcja sprzedana przemysłu województwa podkarpackiego stanowiła 3,4% przychodów krajowych (przed rokiem 3,5%). Pod względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu województwo podkarpackie uplasowało się, podobnie jak w ubiegłym roku, na 9. miejscu w kraju, a pod względem dynamiki produkcji sprzedanej na 14. pozycji (przed rokiem na 2.).

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

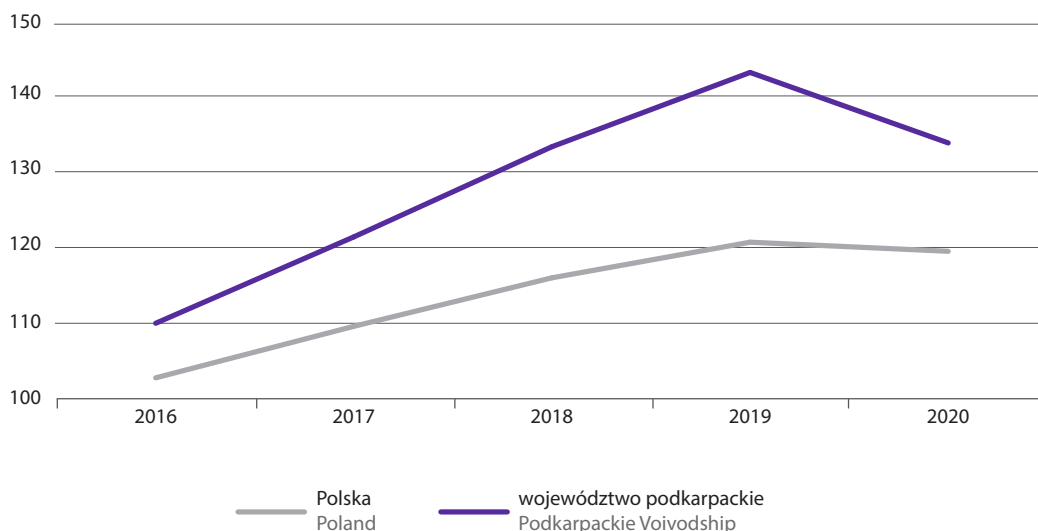
Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Tablica 37. Przemysł
Table 37. Industry

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w mln zł in million PLN	29656,2	37458,3	53934,7	51559,1
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	3,1	3,1	3,5	3,4
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	91,7	95,4	95,8	95,5
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	118,2	119,5	134,1	129,4

Wykres 63. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)
2015=100

Chart 63. Indices of sold production of industry (constant prices)
2015=100

Decydujący wpływ na dynamikę produkcji sprzedanej przemysłu województwa miała sekcja przetwórstwo przemysłowe, której udział w produkcji całkowitej wyniósł 95,5% (w kraju 86,8%) i utrzymał się na zbliżonym poziomie z poprzedniego roku. W sekcji tej produkcja sprzedana przemysłu wyniosła 49222,2 mln zł i w stosunku do 2019 r. obniżyła się (w cenach stałych) o 6,7%. Natomiast wzrost produkcji w stosunku do poprzedniego roku wystąpił w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 13,3%).

W 2020 r. spadek produkcji sprzedanej w skali roku wystąpił w 16 (spośród 31 występujących w województwie) działach przemysłu. Uwzględniając działy o znaczącym udziale w produkcji sprzedanej przemysłu spadki zanotowano w produkcji:

- pozostałego sprzętu transportowego (o 24,0%),
- maszyn i urządzeń (o 20,7%),

- komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 17,1%),
- mebli (o 10,2%),
- chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 8,6%),
- artykułów spożywczych (o 7,4%),
- wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 4,8%),
- pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 4,5%),
- wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz wyrobów z metali (po 2,7%),
- metali (o 1,0%).

Natomiast wyższa niż przed rokiem była produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców nie-metalicznych (o 1,3%).

Największy udział w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu miała produkcja:

- pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (12,4% wobec 12,5% w 2019 r.),
- wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (12,3% wobec 11,7%),
- wyrobów z metali (11,3% wobec 10,6%),
- pozostałego sprzętu transportowego (10,7% wobec 12,8% przed rokiem).

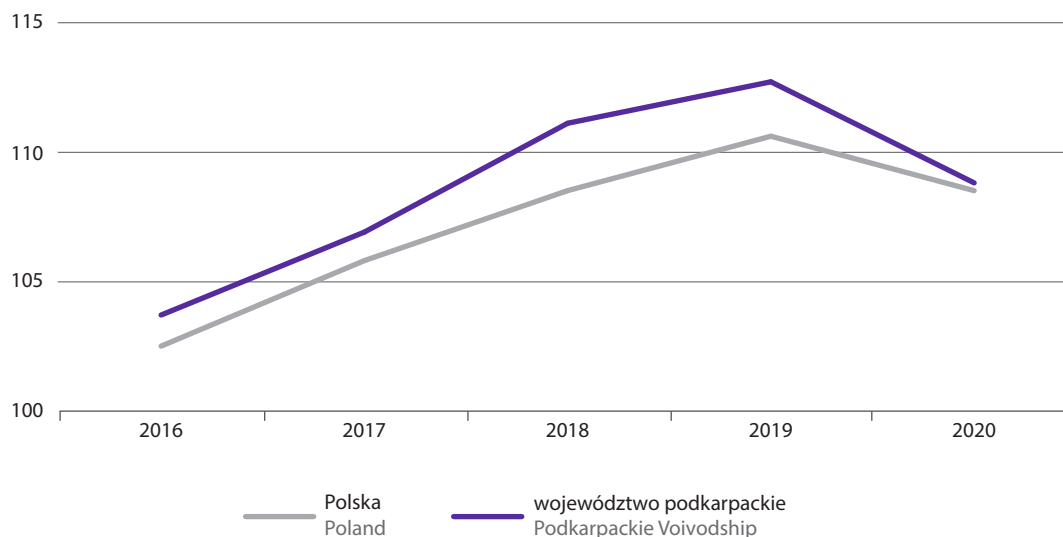
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2020 r. wyniosło 129,4 tys. osób i obniżyło się o 3,5% w odniesieniu do ubiegłego roku (w 2019 r. wzrosło o 1,4%), w tym w przetwórstwie przemysłowym o 3,9%. Jednocześnie sekcja ta miała największy udział w zatrudnieniu ogółem przemysłu (92,1% wobec 92,4% przed rokiem). W kraju przeciętne zatrudnienie w przemyśle było niższe o 1,9% (w 2019 r. wzrosło o 1,9%) niż w poprzednim roku.

Wykres 64. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2015=100

Chart 64. Indices of average paid employment in industry

2015=100

W 2020 r. wydajność pracy w przemyśle, mierzona wartością produkcji sprzedanej na jednego zatrudnionego, w cenach bieżących wyniosła 398,4 tys. zł i była niższa (w cenach stałych) w stosunku do poprzedniego roku o 3,2% (w kraju wzrosła o 0,9%), przy jednoczesnym wzroście wynagrodzeń o 3,5%. W przetwórstwie przemysłowym wydajność pracy w stosunku rocznym obniżyła się o 3,0%.

Budownictwo

Construction

W 2020 r. obniżyła się w skali roku produkcja sprzedana budownictwa, natomiast wzrosła produkcja budowlano-montażowa w województwie podkarpackim. We wszystkich kwartalnych okresach narastających wystąpiły wzrosty produkcji budowlano-montażowej w stosunku do analogicznych okresów ubiegłego roku. Wydajność pracy w budownictwie była niższa niż przed rokiem, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia.

W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła liczba mieszkań oddanych do użytkowania, mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz ilość rozpoczętych budów.

Produkcja sprzedana budownictwa w 2020 r. osiągnęła wartość 8540,7 mln zł i była (w cenach bieżących) o 6,3% niższa niż w 2019 r., kiedy notowano wzrost o 21,2%. W odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 65,1%. W kraju w stosunku rocznym zwiększyła się o 0,4% (wobec wzrostu o 10,6% w 2019 r.). Udział produkcji sprzedanej budownictwa w województwie podkarpackim wyniósł 3,2% produkcji krajowej i obniżył się w stosunku do ubiegłego roku o 0,2 p.proc. Województwo podkarpackie pod względem wartości produkcji sprzedanej budownictwa uplasowało się na 9. miejscu w kraju (przed rokiem na 8.).

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 38. Budownictwo
Table 38. Construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w mln zł in million PLN	5175,7	6361,8	9115,4	8540,7
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	3,2	3,5	3,4	3,2
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	64,3	52,9	50,2	54,0
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousand	19,8	17,7	18,3	18,8

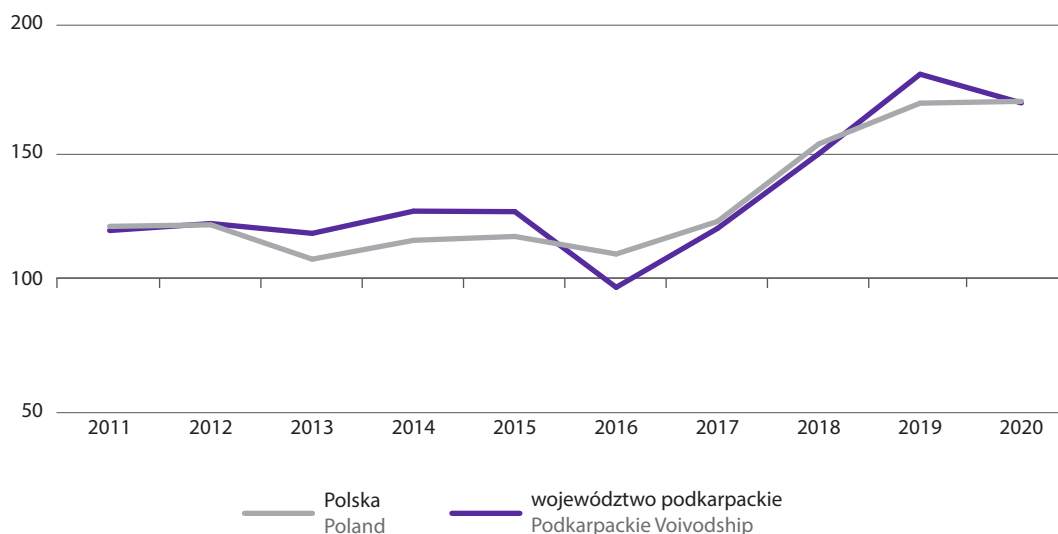

Wykres 65. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)

2010=100

Chart 65. Indices of sold production of construction (current prices)

2010=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

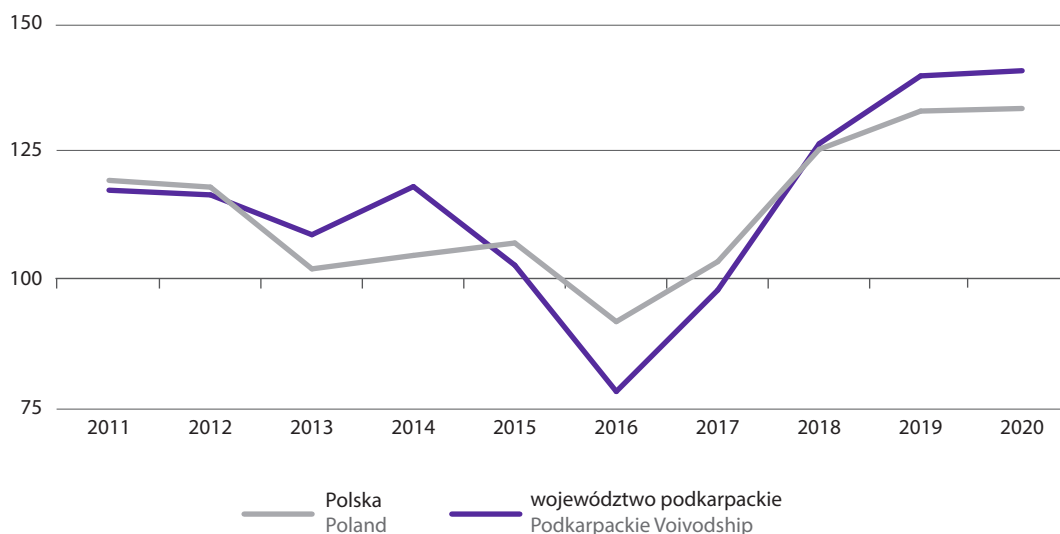
Wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej, zrealizowanej przez przedsiębiorstwa zaliczane do sekcji budownictwo, wyniosła 4611,9 mln zł i była (w cenach bieżących) o 0,7% wyższa w porównaniu z poprzednim rokiem (podczas gdy w 2019 r. wzrosła o 10,5%). W odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 38,8%. Produkcja budowlano-montażowa Polski zrealizowana na terenie kraju w 2020 r. była o 0,4% wyższa (wobec wzrostu o 6,0% przed rokiem). W województwie podkarpackim produkcja budowlano-montażowa stanowiła 54,0% przychodów ogółem osiągniętych przez jednostki w sekcji budownictwo. Pod względem wartości produkcji budowlano-montażowej województwo podkarpackie zajmowało 9. lokatę w kraju, (podobnie jak rok wcześniej), natomiast wskaźnik dynamiki w odniesieniu do ubiegłego roku ukształtował się na 6. miejscu (przed rokiem na 5.).

Wykres 66. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2010=100

Chart 66. Indices of construction and assembly production (current prices)

2010=100

Wzrost produkcji budowlano-montażowej wystąpił zarówno w podmiotach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 6,7%), jak i w jednostkach, w których podstawowym rodzajem działalności jest budowa budynków (o 0,6%). Natomiast spadek sprzedaży odnotowano w podmiotach realizujących głównie roboty budowlane specjalistyczne (o 5,8%).

W strukturze produkcji budowlano-montażowej, w porównaniu z 2019 r., zwiększył się udział jednostek specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 2,1 p.proc do 36,7%), a zmniejszył się podmiotów zajmujących się głównie robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 2,1 p.proc. do 29,1%). Natomiast w jednostkach, w których podstawowym rodzajem działalności jest wznoszenie budynków udział pozostał na poziomie z poprzedniego roku (34,2%). W odniesieniu do 2010 r. wzrost o 7,9 p.proc. odnotowano w podmiotach realizujących głównie roboty budowlane specjalistyczne, przy niższej sprzedaży zarówno w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 6,7 p.proc.), jak i w jednostkach, w których podstawowym rodzajem działalności jest wznoszenie budynków (o 1,2 p.proc.).

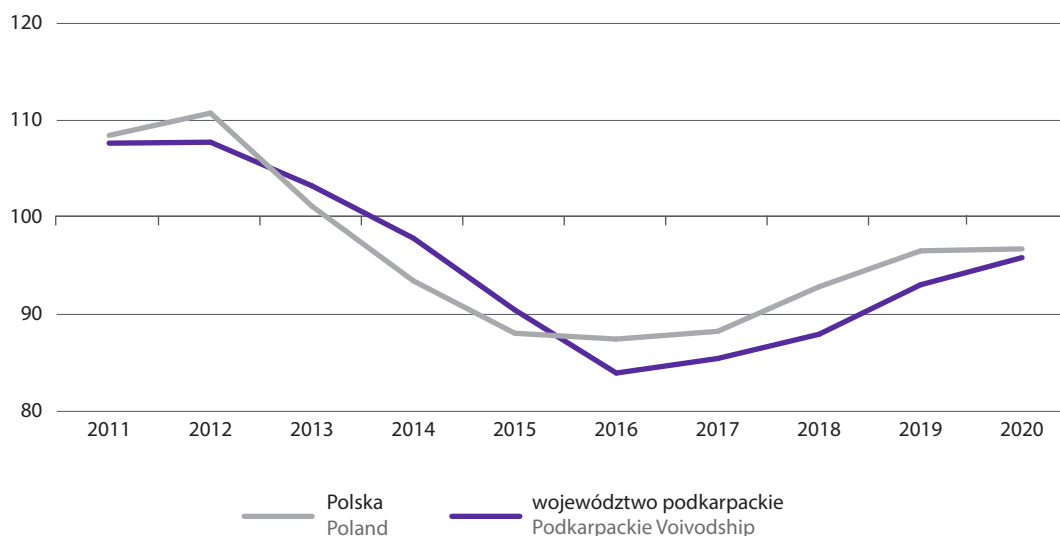
Wykres 67. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)
 Chart 67. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

Obniżeniu się produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia, które w 2020 r. wyniosło 18,8 tys. osób i zwiększyło się o 3,0% w stosunku do 2019 r. (w kraju o 0,2%).

Wykres 68. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie
 2010=100

Chart 68. Indices of average paid employment in construction
 2010=100

W 2020 r. wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 454,1 tys. zł i była o 9,0% niższa w odniesieniu do poprzedniego roku (wobec wzrostu o 14,5% w 2019 r.), przy wynagrodzeniu wyższym o 1,6%.

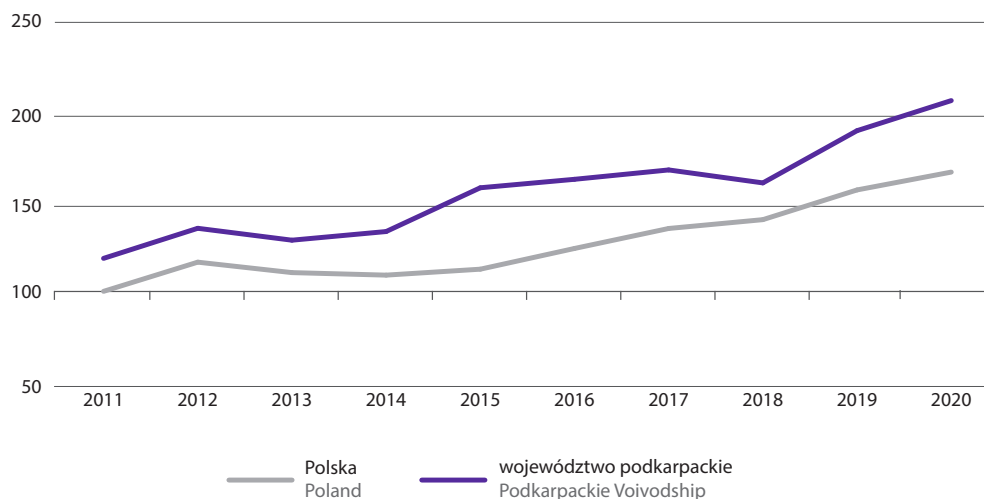
W 2020 r. w województwie podkarpackim oddano do użytkowania 10043 mieszkania, tj. o 9,0% więcej niż rok wcześniej i ponad 2-krotnie więcej w porównaniu z liczbą mieszkań oddanych w 2010 r. W kraju oddano o 6,5% więcej mieszkań w porównaniu z 2019 r. i o 62,6% więcej w odniesieniu do 2010 r. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania w województwie podkarpackim wyniosła w 2020 r. 1032,2 tys. m² i była o 10,0% większa niż przed rokiem (w kraju wzrosła o 6,6%).

Wykres 69. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2010=100

Chart 69. Indices of the number of dwellings completed

2010=100

Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe

Table 39.

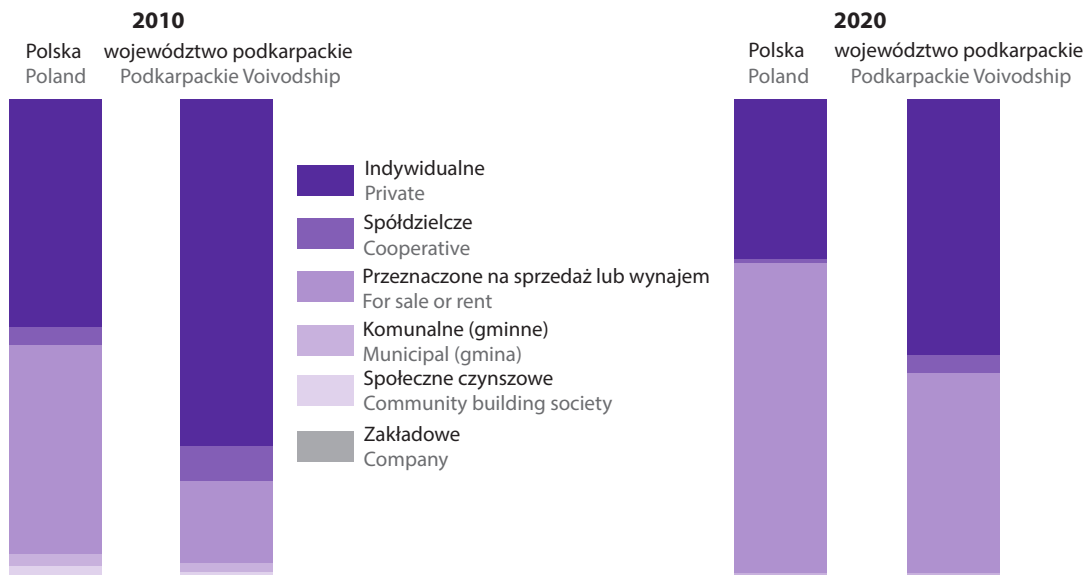
Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1,000 population	2,3	3,6	4,3	4,7	5,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	118,5	108,4	101,9	102,8	88,7
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for which permits were granted or which were registered with a construction project per 1,000 population	3,9	3,6	6,0	6,4	7,2
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1,000 population	3,6	3,4	5,2	5,4	5,8

W 2020 r., podobnie jak w latach poprzednich, w województwie podkarpackim największy udział w strukturze mieszkań oddanych do użytkowania miało budownictwo indywidualne – 53,2% (i jest to sytuacja odmienna niż w kraju, w którym dominującą formą jest budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem). W porównaniu z 2019 r. na Podkarpaciu odnotowano w nim wzrost liczby oddanych mieszkań

o 6,9% (w kraju odnotowano również wzrost o 6,9%). W budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem, którego udział w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania stanowił w województwie 41,8% (w Polsce 64,6%), zanotowano wzrost o 3,9% (w kraju ich liczba wzrosła o 8,6%).

Wykres 70. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa
Chart 70. Structure of dwellings completed by forms of construction

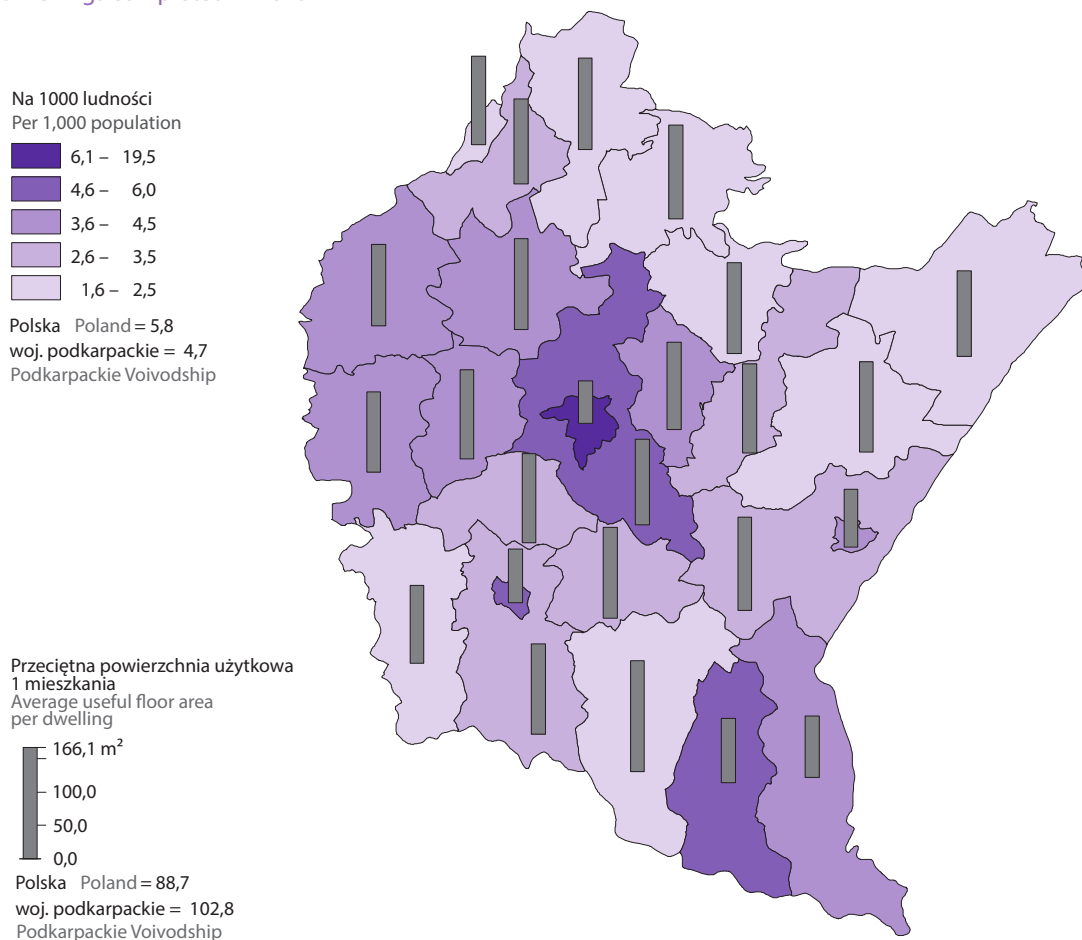
Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie podkarpackim w 2020 r. wyniosła 102,8 m² (w kraju – 88,7 m²) i wzrosła o 0,9 m² w porównaniu z przeciętną powierzchnią z roku poprzedniego (w kraju wzrosła o 0,1 m²). W porównaniu z 2010 r. przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w województwie podkarpackim zmniejszyła się o 15,8 m², a w Polsce o 17,4 m², natomiast w odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się odpowiednio o 5,6 m² i o 11,1 m².

W województwie podkarpackim największą średnią powierzchnią użytkową charakteryzowały się mieszkania w budownictwie indywidualnym – 140,8 m², a najmniejszą mieszkania komunalne – 30,6 m².

W 2020 r. największe mieszkania budowano w powiatach: sanockim (166,1 m²), nizańskim (140,9 m²) i przemyskim (139,5 m²), a najmniejsze w Rzeszowie (64,0 m²) i Krośnie (80,4 m²).

Mapa 40. Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r.
 Map 40. Dwellings completed in 2020

W 2020 r. w województwie podkarpackim wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 13532 mieszkań, tj. o 5,2% więcej niż przed rokiem i o 64,1% więcej niż w 2010 r. (w kraju wydano o 2,9% więcej pozwoleń niż przed rokiem i o 57,9% więcej w odniesieniu do 2010 r.). Najwięcej pozwoleń na budowę mieszkań w 2020 r. wydano inwestorom indywidualnym (50,2% ogółu) oraz budującym z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (49,8%).

Większą niż przed rokiem liczbę pozwoleń na budowę lokali mieszkalnych wydano w 15 powiatach województwa, przy czym najwyższy wzrost odnotowano w powiecie łańcuckim (blisko 2,5-krotny) oraz w przeworskim (o 59,5%) i Tarnobrzegu (o 42,1%), natomiast największy spadek zaobserwowano w powiecie dębickim (o 49,0%) i Przemyślu (o 48,7%).

W 2020 r. na terenie województwa podkarpackiego rozpoczęto budowę 11560 mieszkań, tj. o 4,1% więcej niż w 2019 r. (w skali kraju zanotowano spadek o 5,7%). W porównaniu z 2010 r. liczba rozpoczętych budów mieszkań zwiększyła się w województwie podkarpackim o 51,8% (w kraju wzrosła o 41,6%). Największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2020 r. w województwie podkarpackim, zanotowano w budownictwie indywidualnym – 6191 (53,6%) oraz w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 5049 (43,7%).

W przekroju powiatowym, w porównaniu z 2019 r., największy wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano w powiatach: przeworskim (o 90,6%), łańcuckim (o 73,6%) oraz kolbuszowskim (o 47,9%). Spadek liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano w 16 powiatach, z czego największy w Tarnobrzegu (o 55,5%) oraz powiecie bieszczadzkiem (o 36,7%) i dębickim (o 27,9%).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2020 r. sprzedaż detaliczna w województwie podkarpackim w sektorze przedsiębiorstw była niższa niż przed rokiem. Niższa była również w skali roku sprzedaż hurtowa zarówno w jednostkach handlowych, jak i w hurtowych.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

W przedsiębiorstwach powyżej 9 osób pracujących, sprzedaż detaliczna zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe w 2020 r. była (w cenach bieżących) o 10,2% niższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 7,7% w 2019 r.). W odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 37,8%. W kraju sprzedaż detaliczna zmniejszyła się o 2,6% w porównaniu z poprzednim rokiem (w 2019 r. wzrosła o 6,7%).

Tablica 40. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
Table 40. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	102,6	114,1	107,7	89,8	97,4
w tym: of which:					
pojazdy samochodowe, motocykle, części motor vehicles, motorcycles, parts	103,3	92,1	125,6	76,4	86,8
żywność, napoje i wyroby tytoniowe food, beverages and tobacco products	106,4	103,4	109,6	98,4	102,8
farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	108,6	111,7	110,6	95,2	101,0
tekstylnia, odzież, obuwie textiles, clothing, footwear	117,1	118,4	91,7	64,5	82,7
meble, RTV, AGD furniture, radio, TV and household appliances	64,3	127,9	92,9	92,6	105,4
prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecj- lizowanych sklepach newspapers, books, other sale in specialized stores	108,4	124,7	101,2	40,2	96,7
pozostałe others	106,5	92,6	102,2	83,8	92,3

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

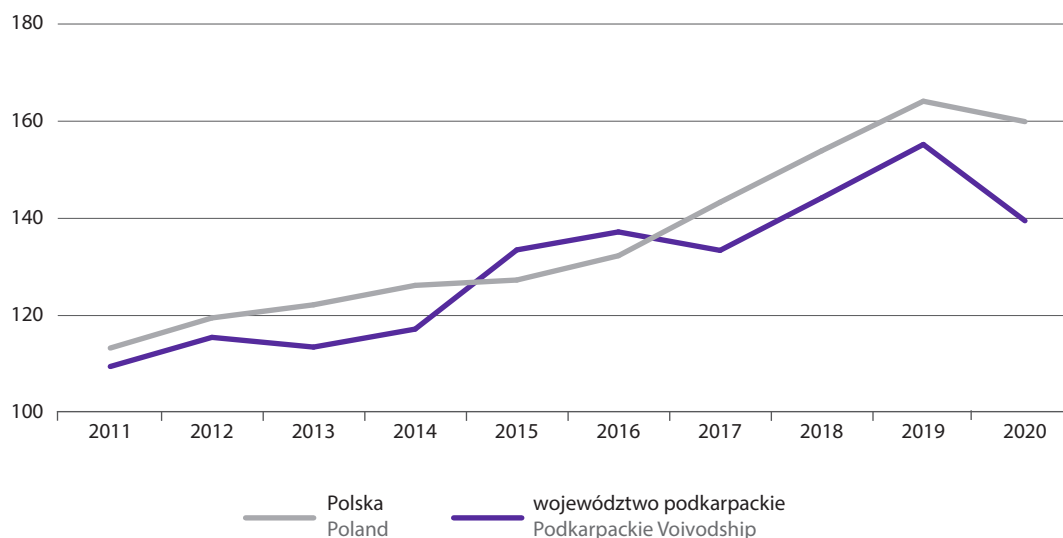
a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail sales index results, inter alia, from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Wykres 71. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2010=100

Chart 71. Indices of retail sales of goods (current prices)

2010=100

W 2020 r. spadek sprzedaży detalicznej w skali roku odnotowano w sprzedaży:

- prasy, książek, pozostałej sprzedaży w wyspecjalizowanych sklepach (o 59,8%),
- tekstyliów, odzieży, obuwia (o 35,5%),
- pojazdów samochodowych, motocykli, części (o 23,6%),
- w grupie pozostałe (o 16,2%),
- mebli, RTV, AGD (o 7,4%),
- farmaceutyków, kosmetyków, sprzętu ortopedycznego (o 4,8%),
- żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (o 1,6%).

W strukturze sprzedaży detalicznej największy udział (ponad 10%) miały przedsiębiorstwa zajmujące się sprzedażą:

- żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (34,5% wobec 31,4% w 2019 r.),
- w grupie pozostałe (18,5% wobec 19,8%),
- pojazdów samochodowych, motocykli, części (10,2% wobec 12,0% przed rokiem).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

Sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób w 2020 r. była o 14,6% niższa niż przed rokiem (w kraju spadek o 0,9%), w tym w jednostkach hurtowych obniżyła się o 15,9% (w Polsce wzrost o 0,3%). W województwie podkarpackim spośród grup o istotnym udziale w sprzedaży hurtowej ogółem, spadek w skali roku wystąpił w sprzedaży hurtowej m.in. niewyspecjalizowanej (o 39,1%) oraz żywności (o 21,4%). Łączny udział tych dwóch grup w sprzedaży hurtowej województwa wyniósł 6,4%. Natomiast wzrost w ujęciu rocznym zanotowano w sprzedaży hurtowej m.in. agd, rtv, artykułów użytku domowego (o 6,6%) oraz narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyn, urządzeń i dodatkowego wyposażenia (o 5,6%), a łączny udział tych dwóch grup w sprzedaży hurtowej województwa wyniósł 9,4%.

Transport

Transport

Ogólna długość dróg publicznych w 2019 r. wyniosła w województwie podkarpackim 21340,3 km, i porównaniu z 2010 r. ich długość wzrosła o 16,2%. Gęstość dróg krajowych o nawierzchni twardej w końcu 2019 r. wyniosła na Podkarpaciu 5,2 km na 100 km².

Na terenie województwa podkarpackiego w 2019 r. funkcjonowało 958 linii regularnej komunikacji autobusowej, obsługujących trasy o łącznej długości 42,5 tys. km.

Ruch samolotów w porównaniu z 2018 r. wzrósł o 44,5%, a w odniesieniu do 2010 r. zwiększył się blisko 2,5-krotnie.

Sieć infrastruktury drogowej stanowi podstawę transportu pasażerskiego i towarowego w województwie podkarpackim. Tworzą ją drogi krajowe i wojewódzkie, uzupełnione drogami powiatowymi i gminnymi. Przez województwo przebiega także autostrada A4.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1440) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Ogólna długość dróg publicznych w 2019 r. wyniosła w województwie podkarpackim 21340,3 km, z czego 77,0% stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. W porównaniu z 2010 r. ich długość wzrosła o 16,2% (w kraju przyrost wyniósł 4,6%).

Wykres 72. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 72. Structure of hard surface public roads

As of 31 December

Długość dróg krajowych o nawierzchni twardej na Podkarpaciu w 2019 roku wynosiła 926,6 km. W porównaniu z 2010 r. tego typu dróg przybyło 154,9 km., tj. 20,1%. W kraju wzrost ten wyniósł 4,5%. Gę-

stość dróg krajowych o nawierzchni twardej w końcu 2019 r. wyniosła na Podkarpaciu 5,2 km na 100 km² (w kraju 6,2 km). W 2010 r. wartość tego wskaźnika wynosiła 4,3 km na 100 km² w województwie podkarpackim i 6,0 km na 100 km² w kraju.

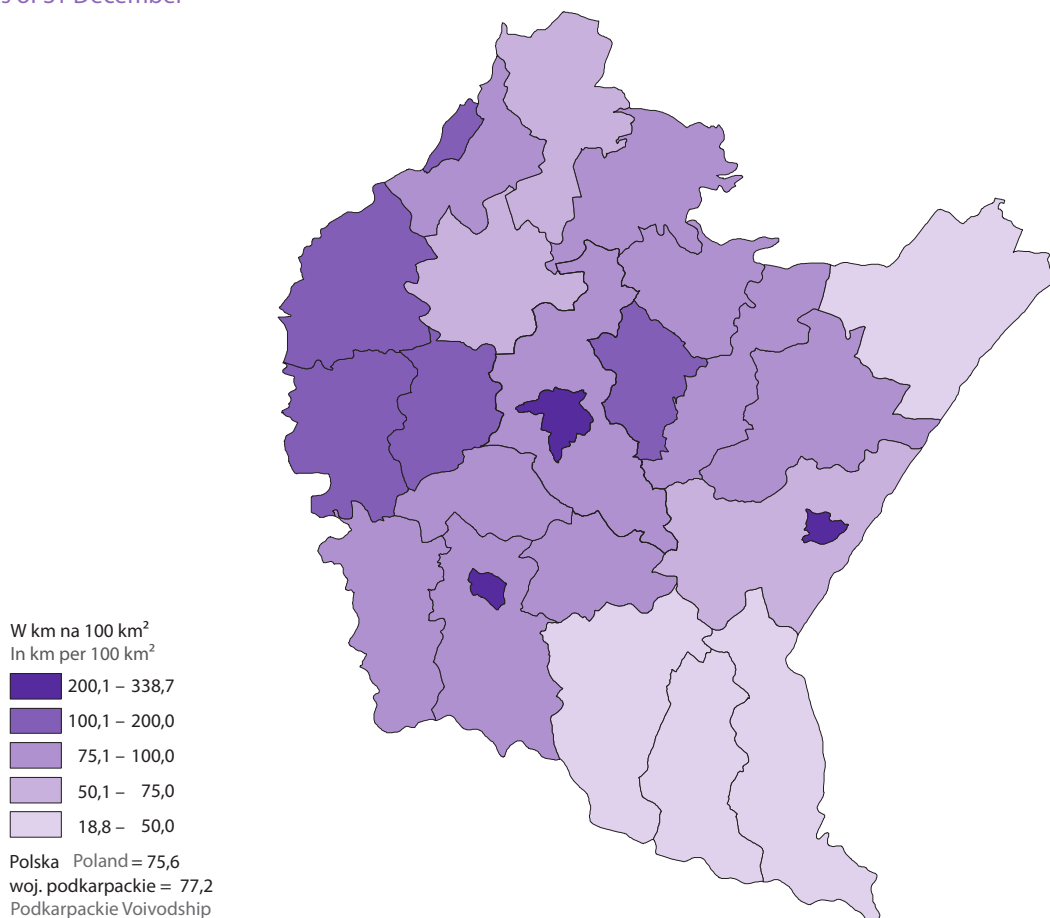
W 2019 roku przez Podkarpacie przebiegało 1722,5 km dróg wojewódzkich o nawierzchni twardej, w porównaniu z 2010 r. ich długość wzrosła o 3,3% (w kraju o 3,2%). Na 100 km² powierzchni tego typu dróg było w województwie 9,7 km (w kraju – 9,4 km). W porównaniu z 2010 r. wskaźnik ten zarówno w województwie, jak i w kraju pozostał na zbliżonym poziomie (wynosił on odpowiednio 9,3 i 9,1).

Mapa 41. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 41. Improved hard surface communal and district roads in 2019

As of 31 December

W sieci dróg lokalnych o nawierzchni twardej, na terenie województwa podkarpackiego, w 2019 r. znajdowało się 6482,1 km dróg powiatowych oraz 8173,2 km dróg gminnych. Łączna gęstość dróg powiatowych oraz gminnych w 2019 r. na Podkarpaciu wynosiła 82,1 km na 100 km² (w Polsce 82,6 km). Omawiany wskaźnik w 2010 r. wynosił odpowiednio 70,4 km i 72,5 km na 100 km².

Zdecydowanie najwyższą gęstością dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej, w województwie podkarpackim charakteryzowały się miasta na prawach powiatu, a także powiaty: dębicki, mielecki, ropczycko-sędziszowski oraz łańcucki. Najsłabsze zagęszczenie wystąpiło w powiatach bieszczadzkim i leskim. Na przestrzeni lat 2010-2019 widoczny był systematyczny wzrost opisywanego wskaźnika. Jedy- nym powiatem w województwie podkarpackim, w którym zmniejszyła się długość dróg lokalnych o na- wierzchni twardej był powiat bieszczadzki.

Uzupełnieniem dróg o nawierzchni twardej są drogi o nawierzchni gruntowej. W przypadku dróg gminnych w województwie podkarpackim w 2019 r. ich długość wynosiła 3816,4 km (w 2010 r. 3005,7 km), a wśród dróg powiatowych długość dróg o nawierzchni gruntowej wynosiła 216,3 km (w 2010 r. 350,9 km).

Tablica 41. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 41. Public roads by types of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem w km Total in km	18370,3	20839,0	21122,9	21340,3
O nawierzchni twardej Hard surface	15008,2	16455,6	17087,0	17304,4
w tym ulepszonej of which improved	13966,6	15447,7	16186,4	16431,4
O nawierzchni gruntowej (gminne i powiatowe) Unsurfaced (communal and district)	3356,6	4379,4	4031,9	4032,7

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W województwie podkarpackim pierwsze odcinki dróg najwyższego rzędu, tj. dróg ekspresowych i autostrad oddano do użytkowania w 2012 r., a ich łączna długość wynosiła 13 km. W kolejnych latach nastąpił bardzo intensywny rozwój tego typu dróg. W 2019 r. przez Podkarpacie przebiegało ich już 183 km. Długość autostrad wynosiła 152,5 km, a długość dróg ekspresowych przebiegających przez województwo 30 km. Oznacza to, że ich długość w przeliczeniu na 1000 km² powierzchni województwa wyniosła 10,2 km (w kraju – 13,1 km), natomiast w przeliczeniu na 100 tys. ludności – 8,6 km (w kraju – 10,7 km).

Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem w km Total in km	15008,2	16455,6	17087,0	17304,4
na 100 km ² per 100 km ²	84,1	92,2	95,7	97,0
Ekspresowe w km Expressways in km	.	11,0	30,0	30,0
Autostrady w km Motorways in km	.	111,9	152,5	152,5

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W 2019 r. w województwie podkarpackim eksploatowanych było 978 km linii kolejowych normalnotorowych, z których 392 km było zelektryfikowanych (w 2010 r. ich długość wynosiła odpowiednio 981 km i 355 km). Wskaźnik długości linii kolejowych normalnotorowych w 2019 r. wynosił 5,5 km na 100 km² i pozostawał na takim samym poziomie jak w 2010 r. (w kraju wynosił on odpowiednio 6,2 km i 6,4 km).

Na terenie województwa podkarpackiego w 2019 r. funkcjonowało 958 linii regularnej komunikacji autobusowej, obsługujących trasy o łącznej długości 42,5 tys. km. W porównaniu z 2010 r. ich liczba spadła o 15,2% (w kraju o 43,5%), natomiast w odniesieniu do 2015 r. odnotowano wzrost o 32,3% (w kraju spadek o 24,1%).

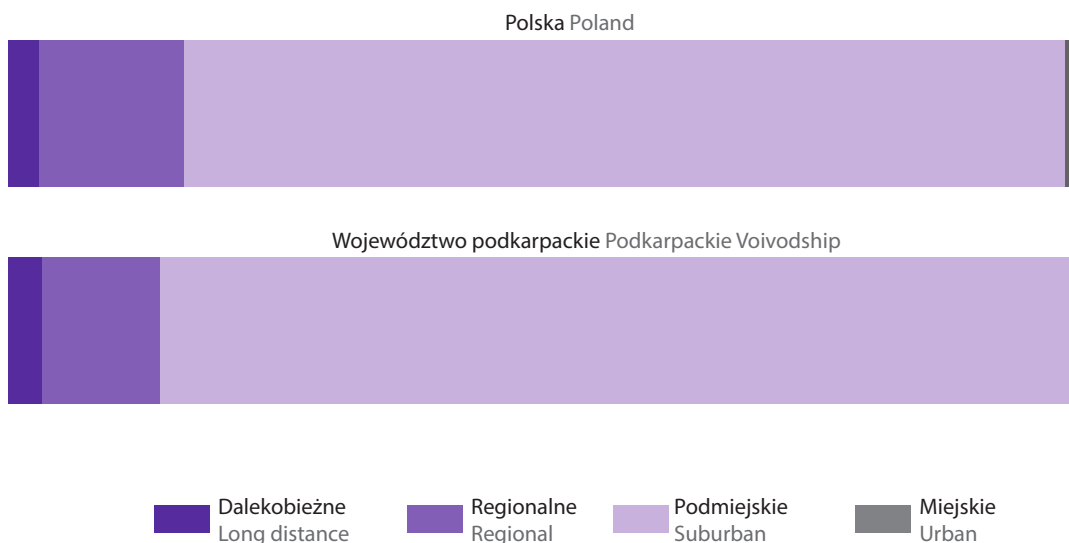
W 2019 r. transportem autobusowym przewieziono 35,7 mln pasażerów, tj. o 1,9% więcej niż w 2015 r. i o 16,4% mniej niż w 2010 r. Wydłużyła się natomiast średnia odległość przewozu 1 pasażera z 20 km w 2010 r. do 46 km w 2019 r.

Wykres 73. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 73. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2019

As of 31 December

W 2019 r. długość linii komunikacji miejskiej w województwie podkarpackim wynosiła 3140 km, w tym na wsi 837 km. Była ona większa o 5,9% od długości w 2015 r. Natomiast w odniesieniu do 2010 r. na terenie województwa podkarpackiego przybyło 347 km linii komunikacji miejskiej.

Tabor w przedsiębiorstwach komunikacji miejskiej w 2019 r. stanowiło 488 autobusów. Ilość taboru była nieznacznie większa niż w 2010 r. (o 0,8%), zaś w porównaniu z 2015 r. liczba autobusów wzrosła o 9,9%. W porównaniu z 2010 r. w bardzo dużym stopniu (ponad 3-krotnie) wzrosła liczba autobusów komunikacji miejskiej przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych, a ich udział w ogólnej liczbie autobusów wzrósł z 26,4% w 2010 r. do 83,6% w 2019 r.

Taborem komunikacji miejskiej w 2019 r. przewieziono 72,8 mln pasażerów, tj. o 38,4% więcej niż w 2015 r. i o 25,1% więcej niż w 2010 r.

Tablica 43. Komunikacja miejska^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 43. Urban transport^a
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	2793	2965	2961	3140
Tabor komunikacji miejskiej Urban transport stock:	484	444	470	488
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	128	253	372	408
Liczba miejsc w autobusach w tys. Number of seats in buses in thousand	44,3	37,5	40,4	42,1
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych w tys. of which adapted to carry people with disabilities in thousand	12,3	23,3	33,7	37,0
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in million (during the year)	58,2	52,6	63,3	72,8
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	27,36	24,73	29,74	34,22

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Bardzo istotne znaczenie w infrastrukturze komunikacyjnej województwa podkarpackiego odgrywa Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka. W 2019 r. z Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka wykonano 26246 lotów (13134 startów i 13112 lądowań). Ruch samolotów w porównaniu z 2018 r. wzrósł o 44,5%, a w odniesieniu do 2010 r. zwiększył się blisko 2,5-krotnie.

Dane o **ruchu pasażerów w portach lotniczych** obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

Na przestrzeni lat 2010-2018 w porcie lotniczym Rzeszów-Jasionka systematycznie wzrastał ruch pasażerów z 454,2 tys. w 2010 r. do 771,3 tys. w 2018 r. jedynie w 2019 r. liczba pasażerów nieznacznie spadła (o 409 osób) i wynosiła 770,9 tys. pasażerów.

Liczba pasażerów przybyłych w 2019 r. wyniosła 385,0 tys. osób i była o 19,9% większa niż w 2015 r. i o 72,0% większa niż w 2010 r. Wśród pasażerów przybyłych zdecydowaną większość stanowią osoby przybyłe z portów zagranicznych. W 2019 r. było ich 278,5 tys. osób, wobec 106,6 tys. osób przybyłych z portów krajowych. W 2010 r. stanowili oni odpowiednio 179,2 tys. i 44,7 tys.

Liczba pasażerów odprawionych utrzymuje się na bardzo zbliżonym poziomie w odniesieniu do liczby pasażerów przybyłych. W 2019 r. z portu lotniczego odprawiono 385,9 tys. osób i w odniesieniu do 2015 r. odnotowano wzrost o 19,0%, a w porównaniu z 2010 r. o 67,5%.

Tablica 44. Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Rzeszów-Jasionka
Table 44. Passenger traffic at Rzeszów-Jasionka Airport

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :	223917	321080	384937	385038
krajowych domestic	44674	77115	108993	106567
zagranicznych foreign	179243	243965	275944	278471
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	157907	230521	249908	244003
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :	230320	324134	386360	385850
krajowych domestic	46220	79354	111387	110632
zagranicznych foreign	184100	244780	274973	275218
w tym w ruchu rozkładowym (regularnym) of which scheduled (regular) service	164132	231315	249252	242799

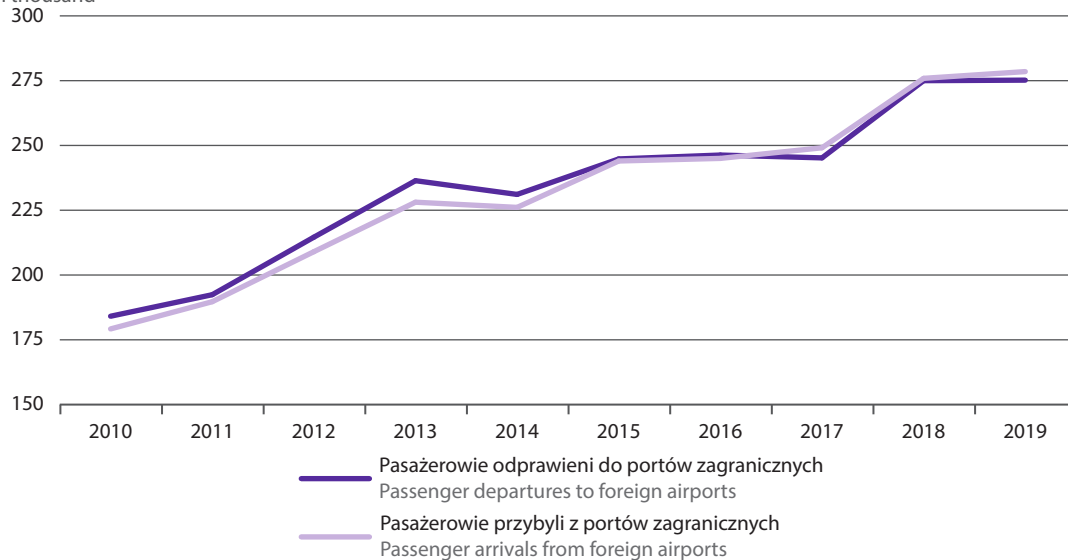
a W lotach komunikacyjnych.
a In transport flights.

Systematycznie wzrasta także liczba osób przewożonych przez samoloty polskie. W 2019 r. przewiozły one 268,7 tys. osób, czyli 34,9% ogólnej liczby pasażerów (przed rokiem ich udział stanowił 31,3%, a w 2010 r. 22,6%).

Wykres 74. Ruch międzynarodowy pasażerów w Porcie Lotniczym Rzeszów-Jasionka (przyjazdy i wyjazdy)
Chart 74. International passenger traffic at Rzeszów-Jasionka Airport (arrivals and departures)

w tys.

in thousand

Udział województwa podkarpackiego pod względem przewiezionych pasażerów w 2019 r. wynosił 1,6% ruchu pasażerów w portach lotniczych w kraju. W porównaniu z 2018 r. zmniejszył się on o 0,1 p.proc., natomiast w odniesieniu do 2010 r. zmniejszył się o 0,6 p.proc.

Energia

Energy

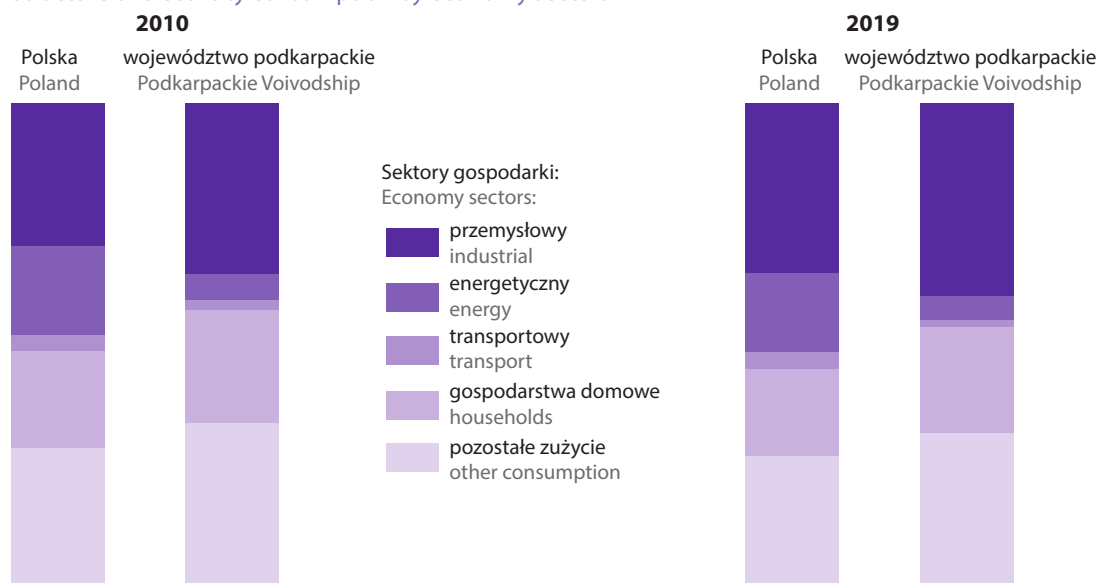
W województwie podkarpackim w 2019 r. moc zainstalowana i osiągnięta w elektrowniach w stosunku do 2010 r. i 2018 r. zwiększyła się. Produkcja energii elektrycznej oraz udział odnawialnych nośników energii wykorzystywanych w jej produkcji wzrosły zarówno w porównaniu z 2010 r., jak i w odniesieniu do 2018 r.

Liczba odbiorców energii elektrycznej była wyższa w porównaniu z 2010 r. i 2018 r., natomiast zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych wzrosło w porównaniu z 2010 r. lecz zmalało w odniesieniu do 2018 r. Wskaźnik zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca był nieznacznie niższy niż w 2018 r.

W województwie podkarpackim moc zainstalowana w elektrowniach w 2019 r. wyniosła 1175,7 MW (w kraju 47,4 tys. MW). W stosunku do 2010 r. moc zwiększyła się o 38,4% (w Polsce o 31,6%), a w odniesieniu do 2018 r. o 7,5% (w kraju o 7,0%). W przypadku mocy osiągniętej w elektrowniach, jej poziom w województwie w 2019 r. wyniósł 1141,6 MW i wzrósł zarówno w porównaniu z 2010 r. i 2018 r. odpowiednio o 32,7% i 7,7%. W kraju poziom mocy osiągniętej w 2019 r. to 46,3 tys. MW (wzrost o 28,4% w relacji do 2010 r. i o 7,0% w odniesieniu do 2018 r.).

Wykres 75. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki

Chart 75. Structure of electricity consumption by economy sectors

W 2019 r. produkcja energii elektrycznej w województwie była na poziomie 2740,1 GWh i był to poziom o 2,9% wyższy od zanotowanego w 2010 r. oraz o 11,3% wyższy od tego z 2018 r. W kraju w 2019 r. wyprodukowano 164 tys. GWh energii elektrycznej i było to o 4,0% więcej niż w 2010 r. i o 3,6% mniej niż w 2018 r.

W przypadku odnawialnych nośników energii, ich udział w produkcji energii elektrycznej w województwie w 2019 r. wyniósł 24,0% i był to dwukrotny wzrost wobec udziału z 2010 r. (11,9%), oraz wzrost 0,9 p. proc w porównaniu z 2018 r.

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 45. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych

Table 45. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	678,7	689,5	725,6	730,7
miasta urban areas	325,3	332,2	349,8	353,2
wieś rural areas	353,4	357,3	375,8	377,5
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	1196,4	1210,3	1269,8	1262,6
miasta urban areas	532,1	523,0	536,6	533,8
wieś rural areas	664,3	687,4	733,2	728,8
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	1762,8	1755,4	1750,0	1728,0
miasta urban areas	1635,9	1574,1	1533,8	1511,5
wieś rural areas	1879,7	1924,0	1951,3	1930,6

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Energii.

a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Source: data of Ministry of Energy.

W 2019 r. 730,7 tys. odbiorców korzystało z energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, a jej zużycie wyniosło 1262,6 GWh. Liczba odbiorców w odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się o 52,0 tys. (o 7,7%), a w stosunku do 2018 r. o 5,1 tys. (o 0,7%), natomiast zużycie energii w odniesieniu do 2010 r. wzrosło o 66,2 GWh (o 5,5%) oraz zmalało o 7,2 GWh (o 0,6%) w stosunku do 2018 r.

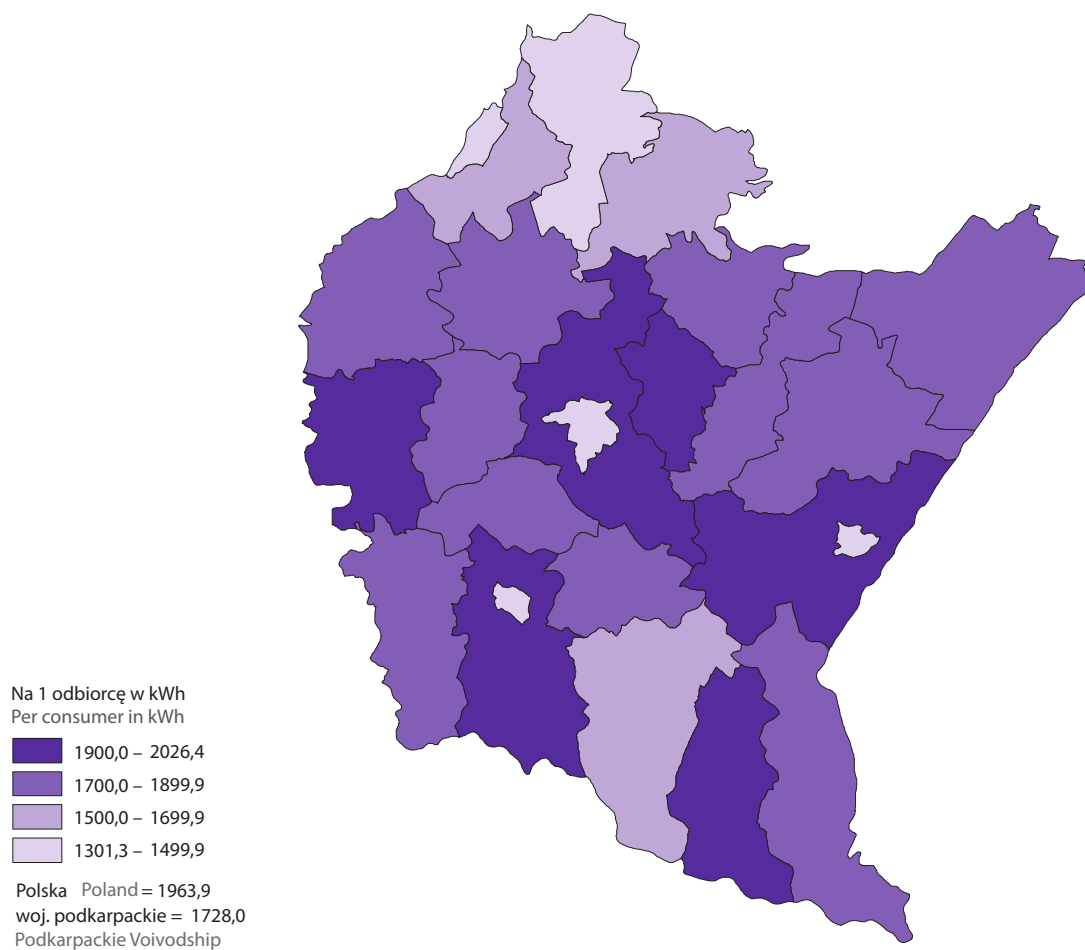
W kraju odbiorcy energii elektrycznej to 15588,0 tys., a jej zużycie to 30613,2 tys. GWh. W porównaniu z 2010 r. i 2018 r. zanotowano wzrost zarówno liczby odbiorców jak i zużycia energii. W stosunku do 2010 r. liczba odbiorców zwiększyła się o 1409,5 tys. (o 9,9%), a zużycie o 838,7 tys. GWh (o 2,8%). W odniesieniu do 2018 r. odbiorców było więcej o 190,4 tys. (o 1,2%) zaś zużycie było większe o 106,9 tys. GWh (o 0,4%).

W miastach liczba odbiorców w 2019 r. wyniosła 353,2 tys. i był to wzrost o 3,4 tys. (o 1,0%) w relacji do 2018 r., natomiast na terenach wiejskich odbiorców było 377,5 tys. i była to liczba większa od tej z 2018 r. o 1,7 tys. (o 0,5%).

Wskaźnik zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca w 2019 r. wyniósł 605,9 kWh i był niższy od wskaźnika zanotowanego w 2018 r. o 6,8 kWh, w kraju natomiast wyniósł w 2019 r. 777,9 kWh i w stosunku do 2018 r. był wyższy o 0,5 kWh.

Mapa 42. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 r.
 Map 42. Consumption of electricity in households in 2019

Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych przypadające na 1 odbiorcę było najwyższe w powiatach leskim, łańcuckim i dębickim, przy czym w pierwszym z nich, jako jedynym, zużycie przekroczyło 2000 kWh. Najniższe wskaźniki zużycia energii elektrycznej zanotowano w miastach na prawach powiatu: Tarnobrzegu, Krośnie i Rzeszowie.

Rozdział 7

Chapter 7

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Finances of local government units

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego w województwie podkarpackim w 2019 r. wyniosły łącznie 14,9 mld zł i były większe o 8,5% w porównaniu z 2018 r. Głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego były dochody własne oraz dotacje, które stanowiły odpowiednio 36,0% i 35,0% dochodów ogółem. Wielkość dochodów własnych wyniosła 5,4 mld zł, natomiast dotacji ogółem - 5,2 mld zł, z czego ponad 74% stanowiły dotacje celowe. Pozostałą część dotacji stanowiły środki przekazywane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, które wyniosły 1,3 mld zł.

W 2019 r. łączne dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa podkarpackiego wyniosły 14 913,5 mln zł i w porównaniu z 2018 r. zwiększyły się o 8,5%. W odniesieniu do 2010 r. dochody zwiększyły się o ponad połowę. Największy udział jednostek samorządowych poszczególnych szczebli w realizacji dochodów w 2019 r. uzyskały gminy (61,1%), następnie miasta na prawach powiatu (17,3%), powiaty (13,8%) oraz województwo (7,8%).

Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego różnią się między sobą wielkością dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Najwyższa wartość tego wskaźnika wystąpiła w budżetach miast na prawach powiatu (7404 zł), a najniższa w budżecie województwa (544 zł). W 2010 roku również najwyższa wartość odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu, a najniższą w budżecie województwa.

Przeciętna wartość tego wskaźnika dla gmin w 2019 r. kształtowała się na poziomie 5127 zł. Najwyższy dochód odnotowano w gminach Ostrów (9738 zł) i Cisna (8603 zł), najniższy zaś w gminie wiejskiej Jasło (3917 zł) oraz gminie Pawłosiów (4062 zł). Wynika z tego, że dochody gminy o najwyższych dochodach na mieszkańca były ponad 2,5-krotnie wyższe niż w gminie o najniższych dochodach. Dochody budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca wyniosły przeciętnie 7404 zł – od 8994 zł w Krośnie do 6234 zł w Tarnobrzegu. Dochody budżetów powiatów wyniosły średnio 1155 zł na 1 mieszkańca. Najwyższe dochody były w powiatach bieszczadzkim (2075 zł) i leżajskim (1564 zł), a najniższe w powiatach krośnieńskim (799 zł) i przemyskim (809 zł). Dodatkowo na każdego mieszkańca z budżetu województwa przypadają przeciętnie 544 zł dochodów ogółem.

Tablica 46. Dochody jednostek samorządu terytorialnego
Table 46. Revenue of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4286	4837	6459	7010	36,0
Gminy ^a Gminas ^a	2887	3140	4653	5127	35,2
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4320	5403	6715	7404	44,4
Powiaty Powiats	897	890	1085	1155	33,7
Województwo Voivodship	417	585	562	544	27,9

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są: udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), wpływy z podatków oraz opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez JST (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej) i inne.

Głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r. były dochody własne oraz dotacje, które stanowiły odpowiednio 36,0% i 35,0% dochodów ogółem. Największy udział dochodów własnych odnotowano w budżetach miast na prawach powiatów (44,4%), natomiast dotacji w budżecie województwa (48,0%).

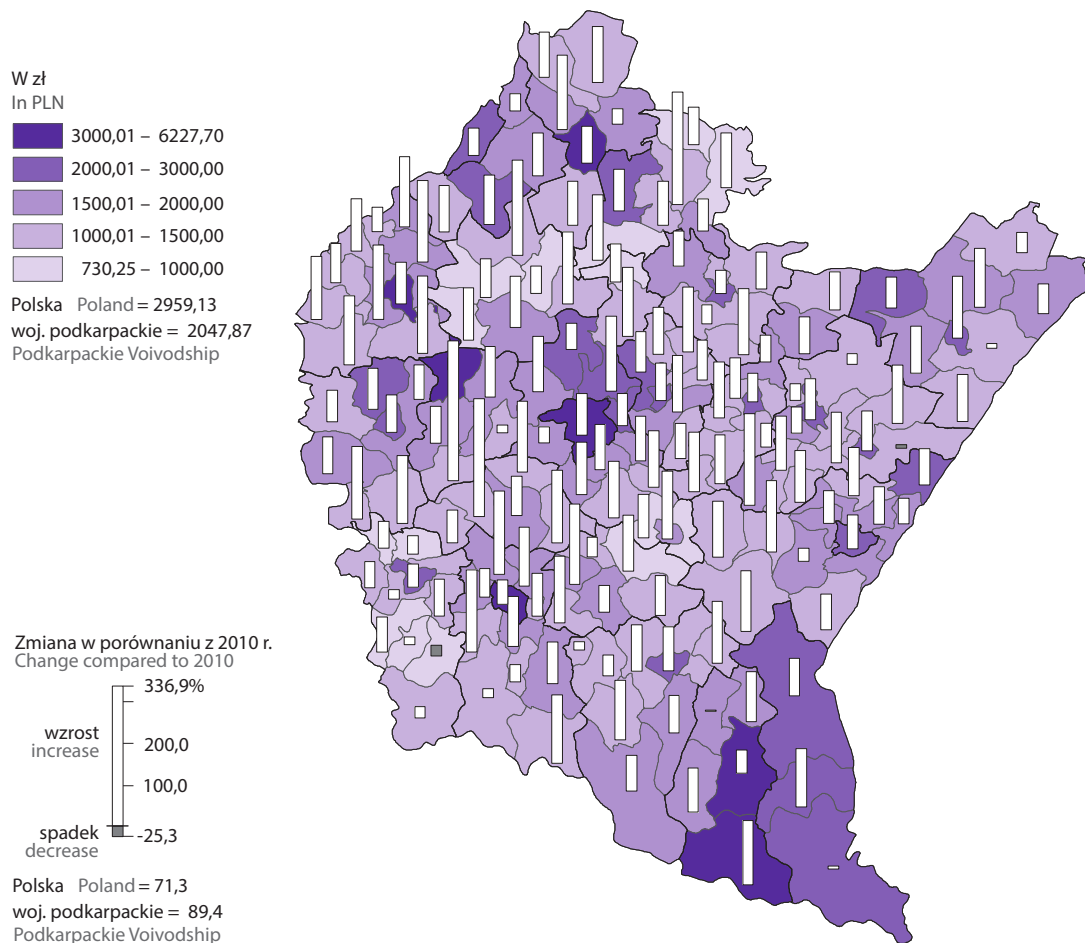
Wielkość dotacji ogółem w 2019 r. wyniosła 5 222,6 mln zł, z czego ponad 74% stanowiły dotacje celowe. Pozostałą część dotacji stanowiły środki przekazywane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich (z paragrafów 200, 620 oraz od 2015 r. – 205, 625), które wyniosły 1 336,0 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość ta wyniosła 628 zł, z czego najwyższą odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu – 506 zł, a najniższą w budżecie powiatów 67 zł.

Rozpatrując dotacje, należy zwrócić uwagę na ich charakter inwestycyjny. Dotacje inwestycyjne są jednym z czynników dynamizujących rozwój regionu. W 2019 r. wartość dotacji przeznaczonych na inwestycje wyniosła 1 266,8 mln zł i porównaniu do 2010 roku wzrosła ponad 44%. Udział dotacji inwestycyjnych w finansowaniu wydatków inwestycyjnych wyniósł 44,0% i różnił się w poszczególnych jednostkach szczebli samorządu terytorialnego. Najwyższy udział odnotowano w budżecie województwa (72,7%), a najniższy w budżetach powiatów (30,9%).

W dochodach własnych jednostek samorządu terytorialnego najważniejszą pozycję stanowił podatek dochodowy od osób fizycznych, a w przypadku budżetu województwa – także od osób prawnych. Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych wyniosły 2 095,1 mln zł, stanowiąc 39,0% dochodów własnych. W budżecie województwa większe znaczenie miały dochody z tytułu podatku od osób prawnych, które stanowiły 58,2% dochodów własnych i 16,3% ogółu dochodów budżetu województwa. Spośród podatków majątkowych, znaczny udział w dochodach gmin i miast na prawach powiatu miały dochody z tytułu podatku od nieruchomości, które stanowiły 22,2% dochodów własnych gmin i 19,1% dochodów własnych miast na prawach powiatu.

Mapa 43. Dochody własne gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.

Map 43. Own revenue of gminas per capita in 2019

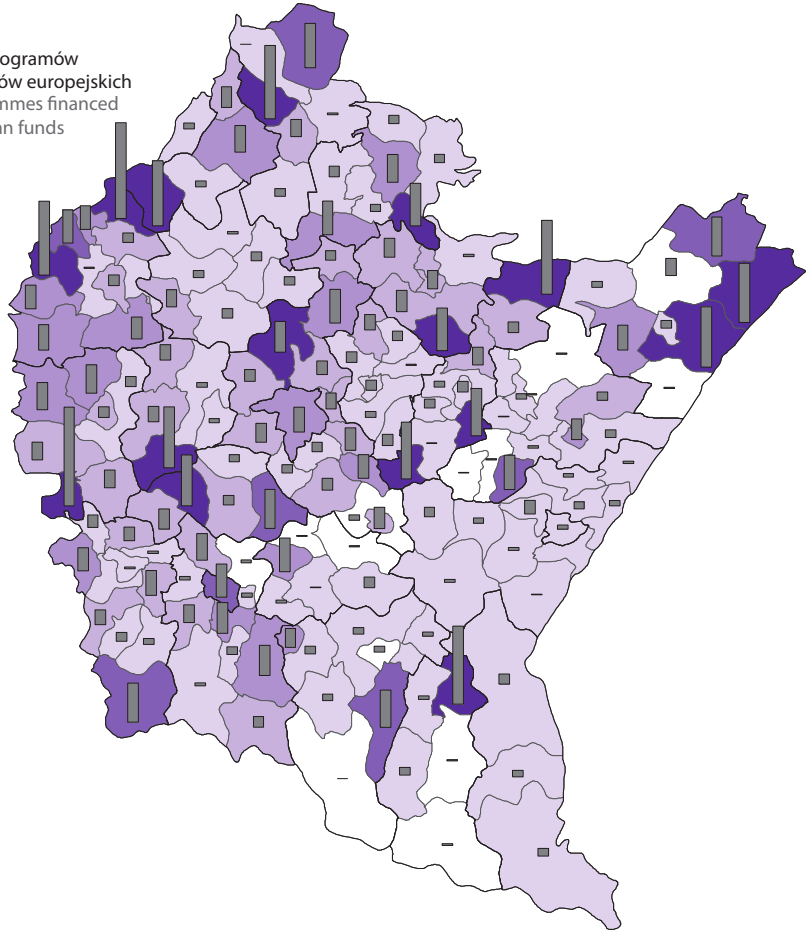

Przeciętna wartość dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla gmin w 2019 r. kształtowała się na poziomie 1805 zł. Najwyższy wskaźnik odnotowano w gminach Ostrów (6228 zł) i Cisna (5969 zł), najniższy w gminie Dzikowiec (730 zł) oraz gminie Brzyska (800 zł). Wynika z tego, że dochody gminy o najwyższych dochodach na mieszkańca były ponad 8-krotnie wyższe niż w gminie o najniższych dochodach. W relacji do roku 2010, największy wzrost wskaźnika (czterokrotny) odnotowano w gminach: Wielopole Skrzyńskie, Wiśniowa oraz Ulanów. Najwyższy spadek natomiast wystąpił w gminie Nowy Żmigród (o 25,3%) oraz gminie wiejskiej Radymno (o 7,9%).

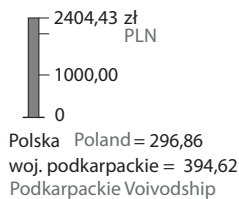
W miastach na prawach powiatu najwyższe dochody własne na 1 mieszkańca wystąpiły w Rzeszowie (3698 zł) oraz Krośnie (3324 zł). Najniższe natomiast w Tarnobrzegu (2518 zł) oraz Przemyślu (2527 zł). W porównaniu z 2010 r. największy wzrost wskaźnika (blisko dwukrotny) wystąpił w Rzeszowie oraz Przemyślu.

Mapa 44. Dotacje^a dla gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.
 Map 44. Grants^a for gminas per capita in 2019

Dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich
 Grants transferred under programmes financed with the participation of European funds

Dotacje inwestycyjne
 Investment grants

a Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.
 a Grants from paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 by the classification of budget revenue and expenditure.

W 2019 r. średnia wartość dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich na 1 mieszkańca wyniosła w budżetach gmin 345 zł, a w budżetach miast na prawach powiatu 506 zł. Do gmin o najwyższym wskaźniku należały gminy: Jodłowa (2397 zł) oraz Padew Narodowa (2301 zł), a do miast na prawach powiatu – Krosno (885 zł) oraz Rzeszów (618 zł).

Przeciętna wartość dotacji inwestycyjnych na 1 mieszkańca w budżetach gmin w 2019 r wyniosła 377 zł, a w budżetach miast na prawach powiatu 486 zł. Najwyższy wskaźnik dla gmin odnotowano w gminie Jodłowa (2404 zł) oraz Padew Narodowa (2331 zł), natomiast dla miast na prawach powiatu w Krośnie (806 zł) oraz w Rzeszowie (611 zł).

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w województwie podkarpackim w 2019 r. wyniosły łącznie 14,8 mld zł i były większe o 4,6% w porównaniu do 2018 r. Największy udział w wydatkach miały wydatki bieżące, w szczególności wynagrodzenia oraz zakup materiałów i usług. Na inwestycje przeznaczono 2,9 mld zł, i stanowiły one prawie całość wydatków majątkowych.

Wydatki wyniosły 14 804,6 mln zł i zwiększyły się o 4,6% w porównaniu z 2018 r. W odniesieniu do roku 2010 wydatki zwiększyły się o 50%. Głównym obciążeniem dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego są wydatki bieżące – w 2019 r. wyniosły 11 881 mln zł, stanowiąc 80,3% wydatków ogółem. W porównaniu z 2018 r. wydatki bieżące zwiększyły się o 10,9%.

W wydatkach bieżących największy udział miały wynagrodzenia oraz zakup materiałów i usług, które stanowiły odpowiednio 35,6% i 17,9%. Na inwestycje przeznaczono 2881,4 mln zł (19,5% ogółu wydatków), które stanowiły niemal całość wydatków majątkowych.

Porównując strukturę wydatków według rodzajów dla poszczególnych szczebli jednostek samorządu terytorialnego można zauważyć, że najwyższy udział wydatków bieżących odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu jak i gmin (84,5%), najniższy zaś w budżecie województwa (56,8%). Na wynagrodzenia stosunkowo najwięcej wydano z budżetów powiatów (53,2% wydatków bieżących), a najmniej z budżetu województwa (26,4% wydatków bieżących). Dotacje stanowiły najwyższy udział w wydatkach bieżących budżetu województwa (44,2%), a najniższy w budżetach gmin (6,9%). Zakup materiałów i usług stanowił 21,5% wydatków bieżących w budżetach miast na prawach powiatu i 19,1% w budżetach powiatów.

Na inwestycje najwięcej wydano z budżetu województwa (41,2%), a najmniej z budżetów miast na prawach powiatu (15,3%).

Tablica 47. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Expenditure of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków in- westycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4638	4866	6646	6959	19,5
Gminy ^a Gminas ^a	3213	3039	4861	5158	18,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4608	5914	6916	7451	15,3
Powiaty Powiats	939	882	1091	1110	18,2
Województwo Voivodship	466	624	537	497	41,2

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W 2019 r. wydatki gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły przeciętnie 5158 zł, z czego najwyższe wydatki odnotowano w gminach Ostrów (9629 zł) oraz Cisna (8945 zł), a najniższe w gminie wiejskiej Jasło (3737 zł) i Komańcza (3879 zł). W przeliczeniu na 1 mieszkańca gmina o najwyższych wydatkach przeznaczyła ponad 2,5-krotnie wyższą kwotę niż gmina, w której wydatki były najniższe.

Z kolei wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca wyniosły przeciętnie 950 zł. Na inwestycje ze swego budżetu najczęściej wydały gminy Olszanica i Solina (odpowiednio 3240 zł i 3209 zł), a najmniej gminy Komańcza i Nozdrzec (odpowiednio 31 i 96 zł).

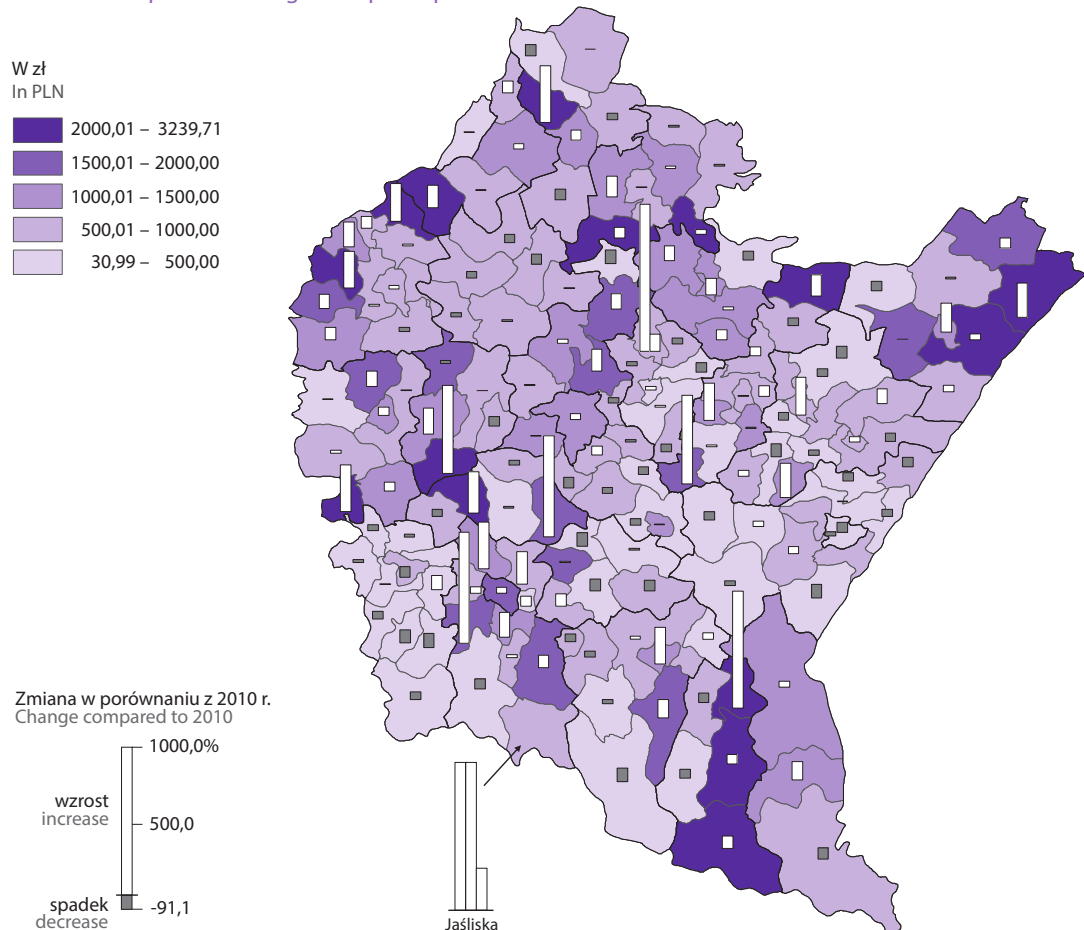
Przeciętne wydatki budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 7451 zł, z czego wydatki inwestycyjne wyniosły 1137 zł. Najwyższe wydatki na mieszkańca ogółem odnotowano w Krośnie (8365 zł, inwestycyjne 1566 zł). Najniższe wydatki wystąpiły w Tarnobrzegu (6184 zł, inwestycyjne 410 zł).

Wydatki ogółem budżetów powiatów na 1 mieszkańca wyniosły przeciętnie 1110 zł, w tym wydatki inwestycyjne wyniosły 202 zł. Najwyższe wydatki ogółem odnotowano w powiatach bieszczadzkim (1877 zł) i lubaczowski (1501 zł), a najniższe w powiatach krośnieński (709 zł) i przemyski (776 zł). Wydatki inwestycyjne z budżetów powiatów – najwyższe odnotowano w powiatach strzyżowskim (406 zł na 1 mieszkańca) i dębickim (361 zł), a najniższe w powiatach leskim (64 zł) i krośnieńskim (91 zł).

Ponadto na każdego mieszkańca z budżetu województwa wydatkowano przeciętnie 497 zł, z czego 205 zł przeznaczono na inwestycje.

Mapa 45. Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.

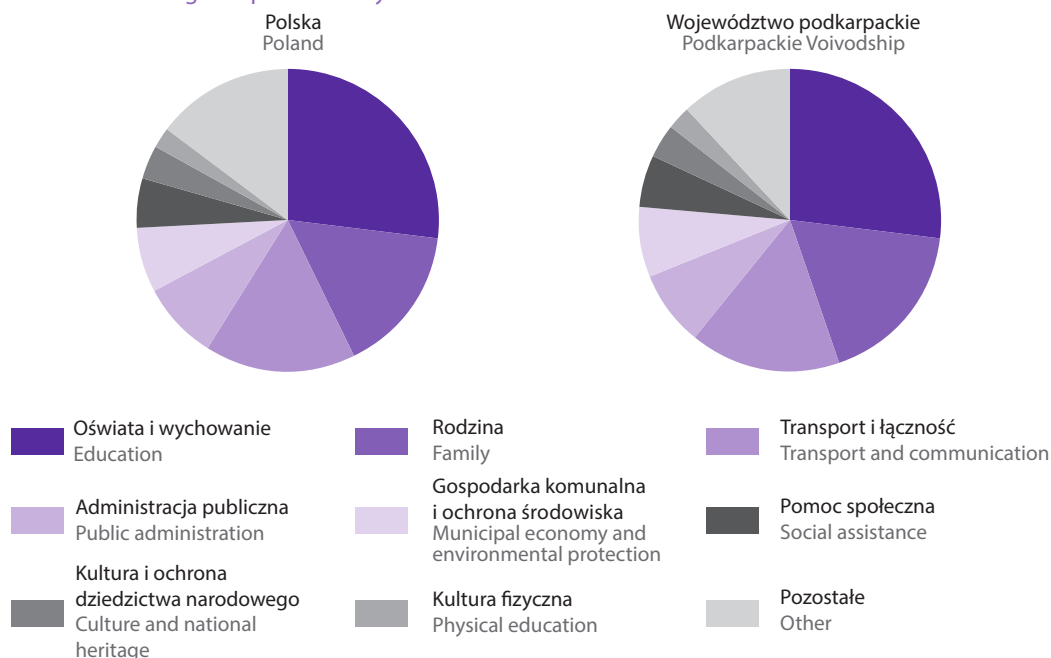
Map 45. Investment expenditure of gminas per capita in 2019

W porównaniu z 2010 r. najwyższy wzrost wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca odnotowano w gminach: Jaśliska, Rakszawa oraz Olszanica. Najwyższy spadek natomiast wystąpił w gminach: Nowy Żmigród oraz Komańcza. W miastach na prawach powiatu najwyższy wzrost wskaźnika wystąpił w Rzeszowie, Krośnie oraz Tarnobrzegu, spadek wskaźnika odnotowano jedynie w Przemyślu.

Wykres 76. Struktura wydatków budżetowych według działów w 2019 r.

Chart 76. Structure of budget expenditure by division in 2019

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2019 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa podkarpackiego zamknęły się zbiorczo nadwyżką. Zdecydował o tym przede wszystkim niski ujemny wynik budżetów gmin oraz miast na prawach powiatu oraz nadwyżka wystąpiła w budżecie województwa i budżetach powiatów.

Zagregowany wynik budżetowy omawianych samorządów w 2019 r. był dodatni i wyniósł 108,9 mln zł. W porównaniu z rokiem 2018 wynik poprawił się znacząco, o 0,5 mld zł. W odniesieniu do roku 2010 r. wynik poprawił się jeszcze bardziej, bo o 0,9 mld zł. Najwyższy deficyt budżetowy wystąpił w budżetach gmin (-55,1 mln zł), a najniższy w budżetach miast na prawach powiatów (-16,4 mln zł). Wynikiem dodatnim zamknął się budżet województwa oraz budżety powiatów.

Nadwyżka budżetowa w 2019 r. wystąpiła w 93 gminach (59,6% wszystkich gmin). Dodatnią relację wyniku do dochodów przekraczającą 10% osiągnęło 10 gmin. Deficyt budżetowy wystąpił w 63 gminach (40,4% ogólnej liczby gmin). Wśród gmin, które odnotowały deficyt, w 9 gminach relacja wyniku do dochodów przekraczała 10%. Dla porównania w 2010 r. nadwyżkę wypracowano w 12 gminach (7,7% ogólnej liczby gmin), zaś deficyt wystąpił w 144 gminach (w 92,3% ogólnej liczby gmin); w 71 gminach relacja wyniku do dochodów przekroczyła 10%.

W budżetach miast na prawach powiatu, nadwyżka budżetowa w 2019 r. wystąpiła w trzech miastach Krośnie, Przemyślu i Tarnobrzegu, deficyt budżetowy wystąpił w jedynie w Rzeszowie. W 2010 r. natomiast we wszystkich miastach na prawach powiatu odnotowano deficyt budżetowy. W budżetach powiatów nadwyżkę odnotowano w 18 jednostkach (86%), a deficyt budżetowy w 3 (14%). W trzech powiatach (krośnieńskim, leżajskim i nizańskim) relacja nadwyżki do dochodów przekroczyła 10%. W 2010 r. wyższe wydatki od dochodów wystąpiły w 15 powiatach (71,4%), z czego w 3 relacja wyniku do dochodów przekroczyła 10%. Na plusie było 6 powiatów (28,6%), a w powiecie przemyskim relacja nadwyżki do dochodów przekroczyła 10%.

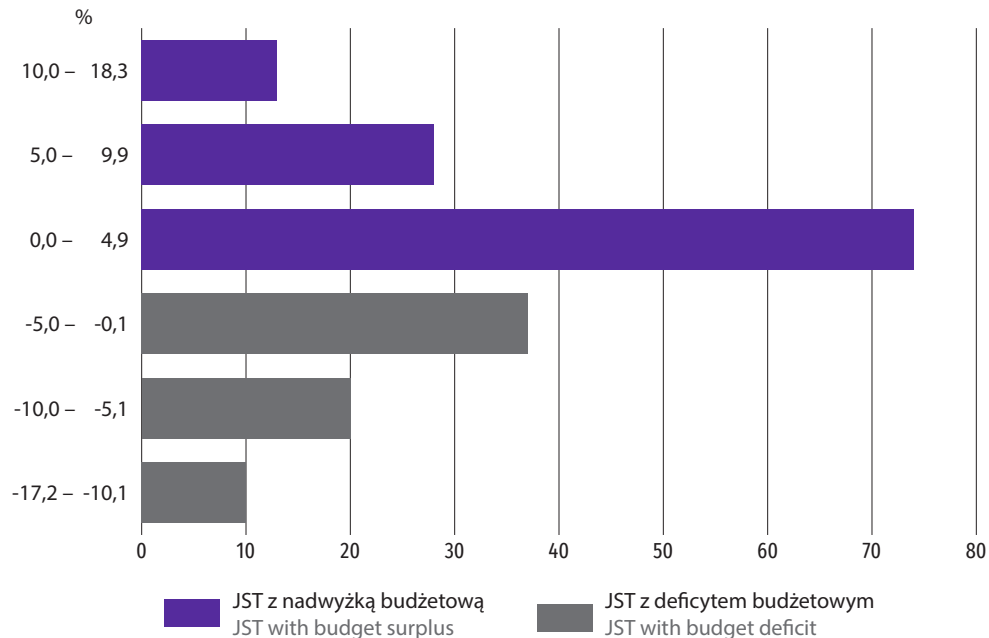
Tablica 48. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 48. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	-747,7	-62,5	-397,0	108,9
Gminy ^a Gminas ^a	-502,6	180,7	-371,6	-55,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-100,1	-175,8	-69,6	-16,4
Powiaty Powiats	-52,3	15,5	-10,1	78,9
Województwo Voivodship	-92,7	-82,9	54,2	101,5

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wykres 77. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2019 r.

Chart 77. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2019

7.4. Projekty dofinansowane z Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności

7.4. Projects co-financed by the European Union from structural funds and the Cohesion Fund

Do końca 2019 r. całkowita wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa podkarpackiego wyniosła ponad 23,5 mld zł, z czego większość stanowiło dofinansowane ze środków UE. Najwyższy udział w tej wartości miały Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego oraz Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

Całkowita wartość projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa podkarpackiego do końca 2019 r. wyniosła ponad 23,5 mld zł. Dofinansowanie ze środków UE stanowiło blisko 62% wartości całkowitej dofinansowania w województwie. Najwięcej środków przeznaczono na Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego – 10,4 mld zł (4904 zł na 1 mieszkańca), Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 6,3 mld zł (2950 zł) oraz Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 3,6 mld zł (1671 zł na 1 mieszkańca). Ogólna wartość projektów realizowanych w województwie podkarpackim stanowiła 5,3% wartości całkowitej w Polsce, z czego największy udział miał Program Polska Wschodnia (20,2%).

Tablica 49. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca 2019 r.^a

Table 49. The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of 2019^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	23489,2	14559,5	11041	5,3 ^b
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	6276,2	3322,9	2950	3,2
Inteligentny Rozwój Smart Growth	3555,2	1802,6	1671	6,7
Polska Cyfrowa Digital Poland	437,7	276,8	206	3,5
Polska Wschodnia Eastern Poland	2062,0	1313,8	969	20,2
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	725,3	648,6	341	4,0
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	10432,8	7194,9	4904	.

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For Poland, together with the funds of the Operational Programme Eastern Poland.

Należy podkreślić, że nie są to wszystkie środki europejskie wykorzystywane na terenie województwa, gdyż nie zawierają:

- funduszy z formalnie zakończonych poprzednich ram finansowych 2007-2013;
- środków pozaunijnych z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, czy funduszy norweskich;
- projektów unijnych na lata 2014-2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i FS (czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju), np. Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora MŚP, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Wybrane dane o województwie podkarpackim

Selected data on Podkarpackie Voivodship

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	621020,0	521397,9	470911,3	579800,3	356533,7	495716,9	218839,8	378128,3	589428,9	647207,8	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	157927,1	128407,3	155406,2	174713,6	193722,1	133219,0	74769,5	98769,3	111485,2	219033,3	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,025	0,026	0,027	0,027	0,027	0,027	0,028	0,029	0,029	0,030	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	10,7	11,7	12,1	15,1	18,6	23,5	24,4	24,4	27,4	29,5	.	Municipal waste collected separately in total municipal waste collected in %
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,7	1,4	1,3	0,8	0,7	0,1	0,5	1,2	0,9	0,3	-2,1	Natural increase per 1,000 population
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,3	9,9	9,9	9,6	9,4	9,2	9,5	10,3	10,1	9,7	9,2	Live births per 1,000 population
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	-0,9	-1,0	-0,9	-1,5	-1,1	-1,3	-0,8	-0,8	-1,3	-1,4	-0,9	Net migration for permanent residence per 1,000 population
Wskaźnik starości demograficznej w %	13,1	13,3	13,6	14,0	14,5	14,9	15,4	15,9	16,4	16,9	17,4	Old age index in %
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	617	656	674	717	687	-	794	845	877	888	.	Children in pre-primary establishments per 1,000 children aged 3-6
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w %	50,0	49,3	48,8	48,1	46,9	48,0	50,6	51,8	51,4	51,4	51,6	Employment rate by LFS ^a in %
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w %	56,6	56,3	56,3	56,2	54,5	54,2	55,9	56,5	54,9	54,1	53,9	Activity rate by LFS ^a in %
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w %	11,6	12,4	13,2	14,3	14,0	11,7	9,6	8,4	6,5	5,1	5,1	Unemployment rate by LFS ^a in %
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	148	152	131	115	102	84	51	50	49	75	69	Registered unemployed persons per job offer
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia ^b brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł	2777,74	2914,02	3016,17	3148,16	3281,07	3399,62	3555,89	3750,01	4025,33	4262,94	4453,77	Average monthly gross wages and salaries ^b in the enterprise sector in PLN
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	472,2	466,5	463,0	458,4	452,8	451,7	452,0	451,3	462,8	465,7	466,9	Annual average number of retirees and pensioners in thousand

a Przeciętne w roku. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Annual average. b Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Wybrane dane o województwie podkarpackim (cd.)

Selected data on Podkarpackie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1351,01	1423,74	1514,64	1600,77	1660,43	1720,93	1755,86	1811,81	1899,49	1997,28	2120,64	Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	907,3	937,9	959,1	997,7	1053,0	1081,6	1134,1	1254,3	1347,3	1471,5	.	Average monthly available income per capita in households in PLN
Granica ubóstwa skrajnego w %	5,7	7,1	7	9,4	8,7	9,3	8,8	6,2	9,0	5,3	.	Extreme poverty threshold in %
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	11,9	10,8	11	11,3	10,5	9,8	8,9	7,8	7,0	6,2	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	.	.	33	40	48	57	66	76	97	112	116	Children staying in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	291,1	293,4	295,9	298,5	301,3	304,8	308,2	311,5	314,8	319,1	.	Dwelling stocks per 1,000 population
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	22,0	22,2	22,4	22,3	22,3	23,2	23,4	22,9	23,3	23,9	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita in m ³
Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	6,0	6,0	6,2	6,6	6,7	6,7	6,8	6,9	6,8	6,9	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	1 429	1 304	1 294	1 290	1 273	1 269	1 249	1 224	1 237	1233	.	Population per out-patient health care unit
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	95,4	95,3	95,8	93,6	95,1	95,9	93,4	95,2	96,2	95,3	94,8	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	4,0	4,1	3,6	5,8	4,4	3,7	6,2	4,3	3,2	4,2	3,5	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a w mln zł (ceny bieżące)	1916,7	2655,3	2967	2653,4	2668,12	2982,6	3138	3479,5	3853,8	4225,2	3528,8	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	98,5	138,5	111,7	89,4	100,6	111,8	105,2	110,9	110,8	109,6	83,5	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons.

Wybrane dane o województwie podkarpackim (cd.)

Selected data on Podkarpackie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową ^a na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	238,9	254,8	298,0	372,9	437,4	427,2	358,7	371,5	430,6	504,5	.	Intramural expenditure on research and development ^a per capita in PLN (current prices)
Sprzedaż detaliczna towarów ^b (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	102,6	107,8	105,6	98,2	103,3	114,1	102,8	97,2	108,2	107,7	89,8	Retail sale of goods ^b (previous year=100; current prices)
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	70,4	71,2	73,9	74,9	76,7	77,8	79,0	79,4	80,9	82,1	.	Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	11,9	11,1	12,9	16,1	23,4	19,8	24,3	25,7	23,1	24,0	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %												Share of own revenue in total revenue of local government units in %
Ogółem	31,2	33,6	34,4	34,0	35,7	37,4	36,8	34,8	35,0	35,2	.	Total
Gminy ^c	33,1	35,6	36,5	37,8	39,6	40,7	35,4	33,9	34,4	44,4	.	Gminas ^c
Miasta na prawach powiatu	40,4	42,7	44,2	44,7	45,9	46,9	47,0	46,1	45,0	33,7	.	Cities with powiat status
Powiaty	23,1	22,8	23,2	22,0	24,8	27,1	29,0	28,4	28,7	27,9	.	Powiats
Województwo	19,5	25,9	22,7	17,3	18,3	21,6	39,2	29,2	29,8	36,0	.	Voivodship
Dotacje inwestycyjne ogółem ^d dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł												Total investment grants ^d for local government units in million PLN
Ogółem	882,6	1090,4	837,4	1204,8	1292,7	1180,8	410,6	790,8	1485,2	1266,7	.	Total
Gminy ^c	399	377,3	320,9	327,4	362,4	282,8	147,1	312,4	680,3	669,9	.	Gminas ^c
Miasta na prawach powiatu	120	218,9	187,6	239,2	243,5	198,8	96,8	93	225,6	169,7	.	Cities with powiat status
Powiaty	188,2	255,9	119,8	195,4	161,5	142,5	94,8	172,6	213,7	110,8	.	Powiats
Województwo	188,2	255,9	119,8	195,4	161,5	142,5	94,8	172,6	213,7	110,8	.	Voivodship

a Bez amortyzacji środków trwałych. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu. d Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

a Excluding depreciation of fixed assets. b Data concern economic entities employing more than 9 persons. c Excluding gminas which are also cities with powiat status. d Sum of all types of investment grants.

Wybrane dane o województwie podkarpackim (dok.)

Selected data on Podkarpackie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w % Ogółem	25,8	25,6	19,6	21,5	23,8	22,9	11,4	17,8	24,0	19,5	.	Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in % Total
Gminy ^a	24,7	21,3	15,8	16,6	17,7	14,0	10,5	15,6	22,3	18,4	.	Gminas ^a
Miasta na prawach powiatu	20,8	30,2	23,1	21,9	26,4	26,8	10,3	15,3	19,8	15,3	.	Cities with powiat status
Powiaty	24,1	25,6	16,4	17,4	17,6	16,8	13,7	21,4	23,3	18,2	.	Powiats
Województwo	43,6	40,8	39,7	49,5	54,2	60,2	18,0	35,1	47,2	41,2	.	Voivodship
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł Ogółem	-747,7	-477,6	-138,7	43,1	-26,2	-62,5	471,9	-140,8	-397,0	108,9	.	Result of budgets of local government units in million PLN Total
Gminy ^a	-502,6	-240,7	28,6	13,5	22,9	180,7	179,0	-111,6	-371,6	-55,1	.	Gminas ^a
Miasta na prawach powiatu	-100,1	-168,8	-101,7	-20,0	-102,4	-175,8	92,1	-54,7	-69,6	-16,4	.	Cities with powiat status
Powiaty	-52,3	-35,3	-46,1	19,6	8,0	15,5	76,3	-0,5	-10,1	78,9	.	Powiats
Województwo	-92,7	-32,7	-19,4	30,0	45,3	-82,9	124,5	26,0	54,2	101,5	.	Voivodship

a Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wybrane dane o Rzeszowie

Selected data on Rzeszów

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (tony/rok):												Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (tonnes/year):
gazowych	492303	446667	447507	368276	355541	412140	434497	429957	426729	471875	.	gaseous pollutants
pyłowych	206	153	101	202	221	117	105	121	143	142	.	particulate pollutants
Opdady wytworzone ^a (w tys. t)	92,8	92,2	90,2	97,8	89,7	179,0	74,2	74,0	105,8	80,3	.	Waste generated ^a (in thousand tonnes)
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca (w kg)	341,3	372,1	336,1	326,9	297,8	255,8	260,6	270,6	299,2	314,0	.	Mixed municipal waste collected per capita (in kg)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,9	3,1	3,7	3,1	3,3	2,2	3,7	4,2	4,2	3,3	1,3	Natural increase per 1,000 population
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	50,1	50,9	52,6	54,6	56,0	57,9	60,1	62,2	64,3	66,4	68,2	Non-working age population per 1,000 persons of working age (as of 31 December)
Udział dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych (w %)	12,1	14,4	16,4	17,6	18,7	22,3	23,0	25,4	27,7	29,9	28,7	Share of children up to the age of 3 attending nurseries and children's club (in %)
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia)	7,6	7,6	8,1	8,4	7,5	7,3	6,6	5,4	5,2	4,8	5,7	Registered unemployment rate (as of 31 December)
Udział długotrwale bezrobotnych (w %)	48,3	52,8	54,0	56,8	59,8	61,8	65,2	66,0	63,1	61,8	58,9	Share of long-term unemployed persons (in %)
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	26	26	39	28	19	38	14	17	18	37	28	Registered unemployed persons per job offer
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych	2,73	2,68	2,65	2,62	2,59	2,52	2,45	2,39	2,35	2,29	.	Population per dwelling in dwelling stocks
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	884	861	884	917	877	-	954	1008	1037	1034	.	Children in pre-primary establishments per 1,000 children aged 3-6

a W ciągu roku. Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

a. During the year. Excluding municipal waste.

Wybrane dane o Rzeszowie (dok.)

Selected data on Rzeszów (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
Liczba osób na 1 przychodnię	1347	1111	1071	1046	1023	1027	1002	953	939	976	.	Population per out-patient department
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	11,2	12,4	13,7	14,6	14,5	14,6	14,1	14,5	14,1	14,0	.	Medical consultations provided in out-patient health care per capita
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	.	.	.	.	204	237	240	274	297	310	.	Places in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	119	120	123	129	134	138	141	146	146	150	156	Entities of the national economy per 1,000 population (as of 31 December)
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	85	85	86	87	87	87	86	88	90	92	97	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population (as of 31 December)
Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	12,2	13,3	14,7	16,5	18,5	20,0	23,2	25,3	24,3	26,0	28,1	Commercial companies per 1,000 population (as of 31 December)
Wskaźnik rentowności obrotu netto ^a (w %)	4,7	5,3	4,2	7,7	4,1	3,2	9,7	3,4	0,5	3,8	5,2	Net turnover profitability indicator ^a (in %)
Nakłady inwestycyjne ^b na 1 mieszkańca (ceny bieżące, tys. zł)	5077	6522	5515	4601	6669	5850	5067	5935	6828	6398	.	Investment outlays per capita ^b (current prices, in thousand PLN)
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	5,2	8,7	8,7	7,4	9,0	12,9	15,8	13,7	12,1	16,9	19,5	Dwellings completed per 1,000 population
Dochody własne gmin na 1 mieszkańca (w zł)	1841	2062	2345	2449	2651	2804	2906	3053	3376	3698	.	Own revenue of gminas per capita (in PLN)
Wydatki majątkowe gmin na 1 mieszkańca (w zł)	1049	958	1222	1336	1563	1977	610	1216	1715	1463	.	Property expenditure of gminas per capita (in PLN)

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (według lokalizacji inwestycji).
a. Data concern economic entities employing more than 49 persons. a. Data concern economic entities employing more than 9 persons (by site location of investment).